

Torsdagen den 10 december

Kl. 12.00–22.02

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 19 november justerades.

§ 2 Anmälan om ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Pål Jonson* (M) valts till ordförande i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet från och med den 8 december.

§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Kenneth G Forslund* (S) valts till vice ordförande i sammansatta utrikes- och försvarsutskottet från och med den 8 december.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:210

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:210 Förändrade regler vid arbetskraftsinvandring

av *Arin Karapet* (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december.

Stockholm den 9 december 2020

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:222 Skatten på avfallsförbränning
av Eric Westroth (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 januari 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 december 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2020/21:223

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:223 Avfallsförbränningsskatten
av Angelica Lundberg (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 januari 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 december 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:

RiR 2020:25 Framtidens skatteintäkter och förändrad energianvändning

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

§ 6 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden

Socialutskottets betänkande 2020/21:SoU5

Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden (prop. 2020/21:35)

föredrogs.

Anf. 1 MATS WIKING (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi i S ställer oss bakom samtliga lagförslag i betänkandet men reserverar oss mot de väckta motionerna.

Fru talman! I dag är jag stolt både som tjänstledig socialarbetare och som politiker i Sveriges riksdag över att vi som ett enat socialutskott ställer

oss på de utsatta barnens sida och gör gemensam sak för att förbättra situationen för placerade barn. Alla barn ska i Sverige ha rätt att växa upp under trygga och kärleksfulla förhållanden.

Tyvär gör inte alla barn det. I en del familjer går föräldraskapet snett, och det är alltid en sorg för en familj när man inte klarat sin viktiga roll som förälder. Ofta går misslyckande i arv, och unga föräldrar som inte klarar av rollen har kanske själva haft en tuff och sorglig uppväxt.

Därför är det viktigt att samhället ser vad som är bäst för barnet i den utsatta situationen. Här behöver samhället bli mycket bättre på att ge stöd till föräldrar i föräldraskapet både före, under och efter en graviditet. Oftast kommer slitningarna i föräldraskapet när unga föräldrar känner sig rådvilla och själva inte kan relatera till en god uppväxt. Man vet inte hur man gör i ett föräldraskap och har kanske inte heller förmågan att ge barnet den värme och anknytning som barnet behöver. Finns det då också ett missbruk med i botten är risken att man faller tillbaka in i det som ett sätt att fly från ett misslyckat föräldraskap.

Fru talman! I ett sådant läge kan barnet hamna i kläm, men förhoppningsvis ser förskolan eller skolan barnets situation och gör orosanmälningar till socialtjänsten. Olika insatser kan sättas in, men ibland har situationen blivit så dålig i familjen att endast en familjehemsplacering återstår.

I en lyckad familjehemsplacering får barnet all den närhet och trygghet som saknades i hemmet. Barnet går på förskola och får nya kamrater, och om barnet är äldre får det också kontakt med närsamhället.

När ett barn varit placerad i tre år i familjehemmet kan det göras en prövning av att flytta över vårdnaden från föräldrarna till familjehemmet. Här är det viktigt att se vad som är bäst för barnet långsiktigt. Har barnet och familjehemsföräldrarna en trygg anknytning? Hur har föräldrarna skött sin del i föräldraskapet med umgänge, drogfrihet med mera?

Fru talman! Om vi tar exemplet Kalle, som har bott i familjehem mellan tre och sex års ålder och utvecklat en bra relation till familjehemmet, fått kamrater i förskoleklassen och börjat spela ishockey vill vi i utskottet att den nya lagen ska ta större hänsyn till vad som är bäst för Kalle men också till vad Kalle själv ger uttryck för – alltid under förutsättning att familjehemmet vill och att myndigheterna kan konstatera att det är tryggast för Kalle att stanna kvar i familjehemmet.

Ett annat förslag från utskottet, fru talman, handlar om den så kallade vårdplanen och att den ska revideras senast efter två års placering. En vårdplan gör socialtjänsten vid en placering i till exempel ett familjehem. I vårdplanen tas upp var barnet ska bo, hur umgänget ska se ut med föräldrarna, om barnet behöver extra stöd med mera.

Normalt sett händer det saker under en placering som gör att man måste revidera vårdplanen, men det finns i dag ingen lag som anger att vårdplanen ska revideras senast efter två år.

Fru talman! Utvecklingen för ett familjehemsplacerat barn bör alltid utvärderas kontinuerligt, särskilt om barnet var väldigt ungt vid placeringen. Det är då viktigt att titta på hur relationen mellan familjehemmet och barnet har utvecklats, men även hur relationen till föräldrarna har förändrats.

Prot. 2020/21:51
10 december

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

Fru talman! Regeringen tar i sin proposition också upp barnets rätt till juridisk hjälp och att det ska ställas särskilda lämplighetskrav på det offentliga biträde som ska företräda den unge, alltså barnet, i mål och ärenden enligt LVU, lagen om vård av unga.

Med tanke på att Sverige ställt sig bakom barnkonventionen tycker jag att det är givet att utsatta barn ska ha rätt till bästa stöd i juridiska processer.

Slutligen, fru talman: Som socialarbetare eller nära anhörig till ett utsatt barn kan man fråga sig om dessa förslag radikalt förändrar tillvaron för placerade barn. Till viss del, kan man säga att svaret blir. Att på ett tydligare sätt lyfta in barnets rätt i en prövning av vårdnaden är ett steg i rätt riktning och att ställa krav på offentliga biträden att ha gedigen kunskap och erfarenhet i barnärenden gör domstolsprövningarna rättssäkrare.

Fru talman! Men mycket återstår för att ett barns bästa ska tas till vara. Ett bättre stöd till föräldrar tidigt är en av nyckelrollerna för att ge barn bättre uppväxtvillkor. Här behövs mer insatser till småbarnsföräldrar genom BVC och socialtjänsten. Det behövs utbyggda och riktade föräldrautbildningar, vilket är exempel på utmärkta förebyggande insatser.

Men kraven på föräldrar att ta sitt föräldraansvar måste också skärpas. För att få "hem" barn som är placerade måste missbrukande föräldrar tydligt fullfölja olika behandlingsprogram och under längre tid visa en stabil utveckling med drogfrihet. För barn som är placerade under längre tid i till exempel ett familjehem och där det bästa för barnet är att vara kvar i familjehemmet är vi överens om att skyddet behöver stärkas.

Vi socialdemokrater vet också att regeringen gör allt för att komma till rätta med de brister som finns. Just nu utreder regeringen vilka ytterligare lagförändringar som behöver göras för att stärka skyddet för placerade barn och för att, som barnkonventionen anger, sätta barnet i centrum.

Anf. 2 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Lilla hjärtat – en tragedi så fruktansvärd att det är smärtsamt att ens sätta ord på den. Esmeralda, som var hennes riktiga namn, blev inte bara ett offer för sina biologiska föräldrar utan också för samhället. Vi svek Esmeralda å de grövsta. Det är anledningen till att vi har den här debatten i dag.

I VO:s granskning av händelserna kring Esmeraldas död ger oss en brutal insyn i de stora brister som finns inom den sociala barn- och ungdomsvården. I rapporten konstateras att flickan inte fick det stöd och skydd hon hade rätt till. Samhället hade kunnat agera annorlunda.

Att arbeta med barn som lever i utsatthet är mycket komplexa frågor. Det handlar om barns trygghet och rätt till en fin uppväxt. Det handlar om det allra innersta i en familjs liv, vår rätt till våra barn, vår integritet och människors fruktansvärda öden. Vi ska inte glömma att tvångsplacering av barn är ett av de mest omfattande ingrepp vi kan göra.

Det är därför otroligt allvarligt när vi upptäcker att vi har stora brister inom samhällsvården av barn och unga, i synnerhet när det kommer till tvångsvård. Det är dessvärre inget nytt. Vi har länge vetat att unga som tvångsplaceras många gånger mår sämre efter en placering än innan, och vi vet att det finns stora brister när det gäller att ge barn en egen röst och det skydd som de har rätt till.

Det var en av anledningarna till att det tillsattes en utredning för att reformera LVU. År 2015 presenterades utredningen *Barns och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU*. Det är en gedigen utredning vars mål är att stärka barnens rättigheter och samhällets skyldigheter. Dessvärre har politiken i princip inte gjort ett smack för att förverkliga den.

Det är såklart bra att vi nu förtydligar reglerna kring vårdnadsöverflyttning och vårdplan och att vi ser till att barn ska få egna offentliga biträden. Men det är fortfarande ganska modesta förslag om man ser till de brister som faktiskt behöver åtgärdas. Det här är inte tillräckligt.

Fru talman! När vi gång på gång ser att vi brister i att ge våra mest utsatta barn skydd och trygghet duger det inte att gå fram med myrsteg. Då krävs ett kraftfullt agerande. Vi i Vänsterpartiet hade önskat att regeringen skulle ta chansen att genomföra de omfattande förändringar som på riktigt skulle säkra barns rättigheter och att regeringen nu på allvar skulle stå upp för att barnkonventionen blivit svensk lag.

Att överväga frågan om vårdnadsöverflyttning årligen efter att barnet varit placerat i samma familjehem under tre år, som propositionen föreslår, är bra. Men vi måste vara medvetna om att en vårdnadsöverflyttning är ett mycket omfattande ingrepp i ett barns liv. Just därför kan en sådan åtgärd bara vidtas i mycket allvarliga fall.

Alla insatser som berör barn ska utgå från vad som på riktigt är för deras bästa. Vänsterpartiet anser att det finns andra förändringar i lagstiftningen som skulle leda till större trygghet och skapa bättre förutsättningar för både barn, familjehem och föräldrar. Ett exempel på det är ett så kallat förlängt eller utvidgat LVU. Då skulle barn och unga få möjlighet att bo kvar i sitt familjehem även efter att skälet till placeringen har upphört. Då skulle de barn som upplever trygghet, stabilitet och stark anknytning till familjehemsföräldrarna få möjlighet att fortsätta sin placering, samtidigt som familjehemsföräldrarna får fortsatt stöd från socialtjänsten.

För oss är det ett absolut krav att barns rätt måste stärkas i tvångsvården. Det är viktigt att utgångspunkten är att barnets bästa är att få växa upp hos sina föräldrar, om det är möjligt. Men det är barnens åsikt och välmående som ska vara den avgörande faktorn. Om ett barn bott i ett familjehem under lång tid och det blivit barnets trygghet ska det vara barnets röst som avgör om det ska bo kvar. Då krävs att barns bästa blir ett självständigt rekvisit. Det är redan verklighet i flera av våra grannländer, så det är fullt möjligt att genomföra även här.

Samhället måste ta ansvar för att umgänget mellan barn och föräldrar under placeringstiden alltid utgår från barnets behov och vilja. Socialtjänsten ska arbeta för att stödja föräldrarna med insatser som kan leda till att barnet kan flytta hem igen eller att relationen till dem blir till barnets bästa. Det ska självklart vara så att ett barn ska få stöd och hjälp även efter att en placering har avslutats. Inget barn ska lämnas ensam så som Esmeralda blev.

Vänsterpartiet vill att det inrättas oberoende barnombud dit barn och unga kan vända sig i situationer där de inte blir lyssnade på eller får det stöd och den hjälp de behöver. Sist men inte minst kan vi inte med någon värdighet i kroppen kräva att barn ska få en trygg tillvaro om vi inte samtidigt ger dem som arbetar med barnen rätt förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Arbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården kräver ökad kompetens, rätt verktyg och en bra arbetssituation för de anställda. Att

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

ständigt behöva byta socialsekreterare skapar otrygghet hos barn och unga, och tilltron till socialtjänsten sjunker. Om vi menar allvar med att barns bästa ska vara i centrum behöver socialtjänsten få utökade resurser och bättre förutsättningar att göra ett bra jobb.

Fru talman! Vi har den här debatten i dag därför att en liten flicka blivit bragd om livet. Det som absolut aldrig får hända har hänt. Vi står här i dag därför att barn i det här landet far otroligt illa även efter att de hamnat i samhällets vård.

Vi i Vänsterpartiet är fast övertygade om att ge våra barn den trygghet och den kärlek som de förtjänar. Då krävs att vi tar ett helhetsgrepp där barns bästa blir ledande och att rätt verktyg finns för att säkra det. Då krävs politisk målmedvetenhet. Det är därför djupt beklagligt att regeringen valt att inte agera för att säkerställa barns rättigheter vid tvångsvård. Den har haft över fem år till sitt förfogande, med konkreta förslag i sin hand, men i princip ingenting har hänt. Det måste faktiskt ske lite mer nu.

Vi ställer oss bakom betänkandet i sin helhet och yrkar bifall till reservationerna från S, V och MP.

Anf. 3 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Flickan som föds i april 2016 har abstinens. Hon är nio dagar gammal när mamman lämnar henne till barnmorskorna och går därifrån. Samhället beskyddar flickan och ger henne ett kärleksfullt hem att växa upp i.

Där, fru talman, skulle denna berättelse kunna sluta i och med att man var trygg med att denna hemska start i livet blev en bra fortsättning som nu fortsätter i trygghet och kärlek.

Orden jag läste inledningsvis är Josefin Skölds, journalist på Dagens Nyheter. Dessa ord inleder den ohyggliga berättelsen om flickan som kallas Lilla hjärtat och som fortsätter att finnas med oss som just Lilla hjärtat.

Vi vet ju alla den fruktansvärda fortsättningen på den här flickans livsöde. I januari, fru talman, hände det mest fruktansvärda, det helt otänkbara och det mest smärtsamma: Denna lilla flicka vid namn Esmeralda hittas död i sina biologiska föräldrars hem.

Josefin Sköld förtjänar att nämnas särskilt för sina ord i denna berättelse. De gick rätt in i hjärtat på oss andra, smärtsamt och kraftfullt. Själv klarade jag inte ens av att läsa hela artikeln i ett stycke utan fick pausa för att orka vidare, och jag vet att jag inte var ensam om att reagera så.

Artikeln synliggjorde inte bara Lilla hjärtats öde utan också grundläggande problem i hur Sverige hanterar de barn som vi måste skydda. Min partiordförande träffade Esmeraldas familjehemsmamma och hörde hennes berättelse och förtvivlan. Ur allt detta föddes en stor sorg men också en enorm beslutsamhet. Hur kan det bara få gå till så här i Sverige 2020?

Fru talman! Ur detta föddes också det utskottsinitiativ som jag lade på socialutskottets bord den 12 mars i år. Det innehöll två delar: ett förslag med tre skarpa lagförslag, och sedan en rad saker som vi moderater ser som oerhört viktiga att snabbt förändra i svensk lagstiftning men som först behöver sedvanlig beredning.

Alliansregeringen gav den 12 juni 2012 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, samt analysera behovet av förändringar

och förtydliganden av regelverket. Syftet var att stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och ungdomar som tvångsvårdas enligt LVU och att bidra till kvalitetsutveckling. Den 12 juni 2014 kompletterade statsrådet Ulf Kristersson detta med att lägga till uppdraget att göra en översyn av hur långsiktighet och stabilitet i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade.

Fru talman! Tyvärr förlorade Alliansen valet samma år. Utredningen blev klar 2015 och överlämnades till den rödgröna regeringen – som gjorde vad? Man lade alla viktiga förslag från Utredningen om tvångsvård för barn och unga som berörde dessa frågor i en byrålåda.

Fru talman! I dag hade jag förväntat mig att se socialminister Lena Hallengren i kammaren. Jag har all förståelse för att covid-19 tar mycket av ministerns tid, men de frågor som riksdagen i dag debatterar borde vara en av ministerns topprioriteringar.

Det oroar mig att vi på område efter område – det kan handla om LSS, HVB, familjehemsplaceringar eller Sis-hem – får rapporter om hur utsatta barn far illa i Sverige. Det är tyvärr inte ovanligt utan förekommer i överflöd.

Jag skulle vilja ställa frågan till ministern i dag varför man inte gjort mer under dessa sex år, varför dessa utredningar har legat kvar i byrålådan och varför man helt enkelt inte har prioriterat barnfrågor. Men eftersom ministern inte är här får jag utgå ifrån att den socialdemokratiska ledamoten i stället svarar på mina frågor.

Varför hände ingenting på Socialdepartementet förrän vi moderater lade lagförslag på bordet i riksdagen?

Fru talman! Det är något historiskt som sker i dag, något glädjande. Socialpolitisk historia skrivs i kammaren. Efter utskottsinitiativet den 12 mars beslutade utskottet den 9 april att börja bereda de här förslagen i riksdagen. Sex av åtta partier – alla partier förutom regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet – ställde sig bakom dessa förslag, och en referensgrupp bildades. Där ingick också Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och det är jag väldigt glad över. Det innebar att vi kunde bereda förslagen tillsammans och på så vis hitta stor enighet.

Det handlar om ett perspektivskifte, om att helt enkelt förflytta perspektivet inom rättspraxis i Sverige. Det har handlat om biologiska föräldrars rätt till sina biologiska barn men förflyttas nu till att i stället se till vad som är barnets bästa.

Till midsommar var den här gruppen klar med två av tre lagförslag: vårdplansdelen och vårdnadsöverflyttningen. De lämnades till Lagrådet som gav kloka och bra synpunkter, vilket gjorde att vi nu under hösten har kunnat förbättra och ytterligare bereda vårt förslag.

Till det här finns också två lagförslag från regeringen. Det ena handlar om lämplighetskrav för offentliga biträden, och det andra handlar om att man regelbundet ska pröva vårdnadsöverflyttningen. Men där finns en invändning från en majoritet av utskottets partier. Vi vill att det här ska ske tidigare än efter tre år. Det innebär inte att vi äventyrar lagen, men det innebär att vi vill att det här ska ske tidigare och att det i högre grad ska ske individuellt. Vi vet att situationen för olika barn ser väldigt olika ut, och tre år är lång tid.

Prot. 2020/21:51
10 december

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

Prot. 2020/21:51
10 december

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

Jag vill också passa på att säga att det här verkligen inte räcker. Precis som Maj Karlsson uttryckte det är det här bara små delar. Det är viktiga men oerhört små delar i ett betydligt större arbete som pågår, och jag kan lova att vi moderater kommer att återvända i frågan.

Jag vill också tacka alla de människor som har varit involverade – alltifrån den personal som har arbetat hårt här i riksdagen till mina kollegor i beredningsgruppen. Det har varit mycket bra och mycket klok input, och vi har kommit långt framåt. Det har vi gjort tillsammans och i enighet.

Jag vill också tacka alla där ute. Jag vill tacka alla barnrättskämpar och alla familjehem som tar hand om dessa trasiga barn och ser till att fylla deras liv med trygghet och kärlek. Jag lovar er att vi ska återkomma med fler förslag som gör att er uppgift blir lättare.

Jag vill också rikta ett särskilt tack till Lilla hjärtats mamma för allt hon har gjort och allt hon gör.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 4 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Camilla Waltersson Grönvall säger att regeringen har varit senfärdig med att ta initiativ. Nu satt jag inte i riksdagen under förra mandatperioden, men jag har jobbat med de här frågorna ganska länge. Innan utskottsinitiativet togs hade vi en diskussion i utskottet om hur man ska gå fram när det gäller detta. Regeringen valde sin väg och Camilla Waltersson Grönvall gick fram med ett utskottsinitiativ. Man kan alltså säga att det fanns initiativ både från regeringen och från utskottet. Det var bra att det var ett utskottsinitiativ också, för det sätter fart på frågorna, tycker jag.

Jag vill ställa en fråga till Camilla Waltersson Grönvall. Vi har haft en grupp i utskottet som har jobbat fram de här frågorna, och alla partier har varit representerade. Tycker inte Camilla Waltersson Grönvall att Socialdemokraterna och Miljöpartiet har varit aktiva i gruppens arbete och bidragit till ett gemensamt resultat?

Anf. 5 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Utskottsinitiativet lades fram den 12 mars i år – den 12 mars 2020 – när den rödgröna regeringen hade suttit vid makten sedan 2014. Det är i mina ögon och öron sex förlorade år för utsatta barn.

Utredningen som jag nämnde och som vi har tagit lagförslagen från kom 2015. Det var en utredning som försåg riksdagen och regeringen med lagförslag att gå vidare med, men regeringen äger initiativet att skriva fram en proposition att gå vidare till riksdagen med.

Jag tror att jag pratar för de allra flesta i den här kammaren, fru talman, när jag säger att vi gladeligen hade tagit emot sådana propositioner från regeringen. Men det kom inga propositioner. Det kom inga propositioner 2015, inte 2016, inte 2017, inte 2018 och inte heller 2019. Det kom två viktiga men, vilket jag tror att ledamoten ändå håller med om, ganska små och avgränsade förslag i slutet av 2020.

Jag måste tillägga att jag tror att det kan ha haft viss påverkan att vi drev på från riksdagens sida.

Min fråga till ledamoten kvarstår: Vad har regeringen ägnat sig åt under alla de här åren, och varför har man inte prioriterat utsatta barn högre?

Anf. 6 MATS WIKING (S) replik:

Fru talman! Jag anser att mitt parti i ledande ställning har prioriterat barnen på olika sätt. Barnkonvention har införts som lag, och vi har också jobbat med andra frågor.

Den utredning som hänvisas till här fick kritik i remissyttranden från tunga instanser. Det gjorde att regeringen inte kunde gå fram med lagförslaget i dess helhet.

Jag känner att det är viktigt att vi inte gör politiskt spel av en sådan här viktig fråga. Jag är ganska nöjd ändå. Vi gav och tog i den här gruppens arbete.

Jag undrar hur det kommer sig att ni moderater, Camilla Waltersson Grönvall, går fram med motioner som inte lyftes i gruppen som vi arbetade i tillsammans i utskottet. Det undrar jag.

Anf. 7 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att ledamoten anser att partiet han företräder gör mycket för barnen. Jag tittar på vad som verkligen har förelagts riksdagen i form av propositioner och förslag från regeringen, och där är facit att det gapar fruktansvärt tomt. Det är alltså ganska tomma ord att säga att den här regeringen har gjort mycket för barn. Och barnkonventionen är i ärlighetens namn knappast någonting som den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen har skrivit fram.

Barnkonventionen är bra, men jag vill påminna ledamoten om att vi påpekade redan när den skulle införas att det här inte kommer att räcka. Vi hörde i början av det här året socialministern säga att vi inte behöver förändra lagen eftersom vi har barnkonventionen i stället. Det har hon tvingats ta tillbaka, därför att barnets rätt och barnets bästa inte tas tillräckligt till vara i barnkonventionen utan att man gör skarpa förändringar i svensk lagstiftning. Det har också Socialdemokraterna tvingats instämma i. Det är tung kritik från tunga remissinstanser.

Det är bara att öppna och läsa de olika delarna från remissinstanserna. Det är inte speciellt många remissinstanser som kritiserar utredningen. Det flesta håller tvärtom om med om det som sägs i utredningen.

Det var Justitieombudsmannen som hade synpunkter på att barnets bästa inte kunde användas som eget rekvisit. Vi har visat att det går. Och det instämmer både ministern och ledamoten Wiking i, efter att ha blivit hårt pressade av oss andra. Politiskt spel handlar det inte om. När det inte händer något på ett område är det faktiskt oppositionens uppgift att pressa på.

Jag vill tacka för ett konstruktivt arbete i gruppen. Det är verkligen sant, och det vill jag också ge ledamoten Wiking.

Anf. 8 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! *Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden* är som sagt rubriken på betänkandet som vi debatterar i dag. Det är en viktig debatt och förhoppningsvis ett första steg mot morgondagens socialtjänst. Det är ett litet steg men åtminstone ett steg i rätt riktning.

I betänkandet finns ett antal viktiga tillkännagivanden och förslag som jag naturligtvis ställer mig bakom och som jag hoppas att regeringen skyndsamt kommer att jobba vidare med. Det är verkligen hög tid för handling. Det duger inte att ständigt utreda saker för att sedan inte agera på den kritik och de förslag som utredning efter utredning kommit fram till.

Sedan slutet av 90-talet har flera utredningar haft i uppdrag att analysera behovet av lagändringar och andra åtgärder för att minska osäkerheten i tillvaron för de barn som vistas i familjehem under lång tid. Det är utredningar som har syftat till att ytterligare säkerställa barnrättsperspektivet och rättssäkerheten och till att skapa långsiktighet och stabilitet för barn som lever i ovisshet om sin framtid.

Om politiken ska ha någon som helst trovärdighet gäller det att också agera på signalerna. Det finns i dag ingen större trovärdighet när någon säger: Vi måste se till barnens bästa. Jag är övertygad om att varje enskild person som säger de orden menar dem. Men frågan måste ändå ställas: Om alla vill barnens bästa, hur kommer det sig då att näst intill ingenting har hänt? Hur kommer det sig att utredning efter utredning har lämnats mer eller mindre därhän?

Om alla är eniga borde sakerna ha genomförts, oavsett regering. I det här fallet kan man tycka att det är sorgligt att det 2014 blev ett regeringskifte. Om alla är eniga borde förändringar ha genomförts. Men så ser det inte ut. Politiken har svikit många av dessa barn. Samhället har svikit dem. Vem såg till Lilla hjärtats bästa? Det gäller alla barn i det mörkertal som jag är övertygad om finns.

Jag är fullt medveten om att detta är komplicerade frågor, som det inte kan beslutas om i en handvändning. Jag sitter med i den referensgrupp som hanterar de utskottsinitiativ som har inkommit i frågan. Jag vet att det inte är lätt. Men seriöst! Hur länge ska vi låta samhällets barn vänta? Hur många fruktansvärda händelser ska behöva ske? Sedan 90-talet har det pågått en rad utredningar för att förbättra just långsiktigheten. Ska det verkligen krävas tragiska händelser som får medial uppmärksamhet för att någonting ska ske i frågan?

Fru talman! När socialnämnden överväger att ansöka om vårdnadsöverflyttning måste det vara väldigt tydligt vad som ska beaktas innan barnets långvariga boende avgörs. Just det handlar ett av förslagen i dag om. Det ställer jag mig såklart bakom. För mig är det självklara saker som absolut inte ska användas med restriktivitet utan alltid ska beaktas.

En förutsättning för vårdnadsöverflyttning är såklart att både barn och familjehemsföräldrar har en positiv inställning till en vårdnadsöverflyttning. Lika självklart är att det ska finnas förutsättningar för att ge barnet en trygg och god uppväxt. Men det måste också finnas en god inställning till behovet av och en önskan om fortsatt kontakt med föräldrar och andra närstående.

Socialnämnden har i dag en skyldighet att minst en gång var sjätte månad överväga om vård i ett annat hem än det egna fortfarande behövs, hur vården bör inriktas och hur den ska utformas. Detta är en skyldighet. Men det är något som inte alltid görs. Här finns det alltså brister. De måste utvärderas och följas upp.

Vi menar att om behov av vård i annat hem än det egna kvarstår ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden senast när barnet eller den unge har varit placerad i ett familjehem i två år, inte tre år som i dag. Man måste skapa trygghet och kontinuitet för barnen. Man måste ge dem en plats att kalla hem, en plats där de vet att det är meningsfullt att rota sig, en plats där det finns människor omkring dem att knyta an till. Barnens rättigheter, behov och önskemål måste värnas.

Fru talman! En del före mig har beskrivit frågorna lite mer djupgående och kanske lite mer lagtekniskt. Med tanke på att jag står lite längre ned på talarlistan har jag valt att bara skrapa på ytan för att klargöra Sverigedemokraternas syn. Jag har också medvetet valt att inte lyfta fram exempel ur verkligheten. Jag blir så känslös när jag tänker på de fruktansvärda händelser som jag skulle kunna rapportera om här. Men jag vet också att de som hör denna debatt känner till den verklighet som på riktigt satte fart på debatten.

Snart kommer en mer genomgripande och bredare debatt med rubriken *Placerade barn och unga*. Då får vi möjlighet att debattera frågan mer i sin helhet.

Fru talman! Jag önskar alla en trevlig jul och nyårshelg och yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 9 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Barn har rätt till delaktighet, en trygg uppväxt, att få information och att komma till tals. Den lagstiftning vi har i dag utgår dock mer från föräldrarnas roll än barnens. Lagstiftningen bygger på mycket stor frivillighet. Det är bra. Men samtidigt behöver vi se över andra delar i lagstiftningen där vi behöver tillåta sekretessbrytande bestämmelser. Man måste kunna få prata med ett barn utan en vårdnadshavares samtycke och utan att vårdnadshavaren är där, just för att kunna få svar på vad barnet vill. Barnet ska kunna komma till tals, och barnet ska få känna sig delaktigt.

Vi behöver också få ett ökat fokus på stöd till familjer som behöver det. Vi behöver stärka stödet till föräldrarna, så att de som brister i sin omsorgsförmåga får stöd för att det inte ska behöva gå så långt som till ett omhändertagande. Vi kan ta föräldrar med NPF-diagnoser som exempel. De kan till viss del svikta i sin föräldraförmåga. Men med rätt stöd kan de vara väldigt goda föräldrar.

För att jobba med de sakerna krävs det kunskap. Vi måste få en ökad kunskap om hur vi jobbar med barn, hur barn kan komma till tals, och hur man samtalar med barn. Vilka metoder använder vi när vi jobbar med utredningar om barn och unga? Det är inte bara socialtjänstens medarbetare som behöver den ökade kunskapen. Den behövs även hos socialnämndsordförande, hos domstolar, hos jurister, hos polisen med flera.

Fru talman! Detta betänkande ligger på bordet till stor del tack vare det arbete som utskottet har gjort. Det handlar, som mina kollegor tidigare har varit inne på, om vårdnadsöverflyttning. Vad är det vi ska ta hänsyn till när vi bedömer och överväger en vårdnadsöverflyttning? Det handlar om barnens anknytning till sina biologiska föräldrar men också den anknytning de har till familjehemmen eller familjehemsföräldrarna. Det handlar också om familjehemmets förmåga att stötta barnet i dess kontakter med

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

ursprungsfamiljen. Det kan handla om föräldrar, syskon, mor- och farföräldrar eller för den delen andra viktiga vuxna som har funnits i ursprungsfamiljen.

Dessa överväganden är väldigt viktiga att göra när skälet till omhändertagandet har upphört. Vi måste hela tiden gå tillbaka till vad barnets bästa är och till barnets vilja, och vi måste se till barnets delaktighet.

Det handlar vidare om att en vårdplan ska upprättas senast efter två års placering. Fokus ska vara på långsiktighet, på ett långsiktigt boende för det enskilda barnet eller den enskilda unga.

Betänkandet innehåller ett par förslag från regeringen som är bra. Det gäller särskilda lämplighetskrav för de offentliga biträdena. Det knyter an till det som jag nämnde förut om att vi måste öka kunskapen hos dem som arbetar med barn och unga. Det gäller också att vårdnadsöverflyttning ska övervägas årligen efter att man gjort en första sådan.

Det här är bra förslag, men det räcker inte. Mer behövs, vilket flera har varit inne på tidigare. Vi behöver göra fler saker. Vi behöver överväga vårdnadsöverflyttningen tidigare än tre år. Vi har ett tillkännagivande om att det ska ske efter två år. Detta gäller inte alltid bara det lilla barnet som har varit placerat i ett familjehem sedan början av livet, utan det kan också handla om att en äldre ungdom får vara kvar efter att ha flyttat runt i olika familjehem och äntligen funnit en rot. Han eller hon behöver få känna trygghet och att ”det är här jag ska bo, och här ska jag få leva fram tills jag blir vuxen”.

Jag hoppas att regeringen nu tar chansen och sätter barnets bästa främst. Vi kommer under våren att ha ett antal olika debatter på temat. Det räcker inte att Socialdepartementet gör arbetet, utan även Justitiedepartementet måste göra det för att sätta barnet främst.

Regeringen har som sagt chans nu att komma med många ytterligare förslag, både utifrån de utredningar som tidigare har nämnts och genom att se fördelen i de förslag som kommer att finnas i ett antal kommittémotioner från bland annat Centerpartiet.

Utskottet går nu vidare med arbetet att definiera barnets bästa. Vi måste faktiskt avgöra vad barnets bästa är. Det är det viktiga. Jag ser fram emot det gemensamma arbetet. Som tidigare har sagts har arbetet varit fantastiskt, och vi kommer att kunna fortsätta med det.

Barnkonventionen är nu som sagt svensk lag. Nyligen kom en utredning som pekade på vad vi behöver förbättra i svensk lagstiftning. Det räcker inte med att själva konvention är lag, utan vi behöver förändra vår egen lagstiftning. Det finns två exempel som regeringen skulle kunna titta vidare på. Bland annat måste vi säkerställa att barnen har rätt till information, och vi måste ha ett lagreglerat föräldraskapsstöd.

Fru talman! Centerpartiet vill självklart göra mer än vad betänkandet innehåller. Vi vill uppvärdera familjehemmens roll. Vi vill fortsätta arbeta med fokus på kunskap och evidensbaserade metoder. Vi vill vidare undanröja hinder för samverkan så att man verkligen kan jobba med barnets bästa. Det behövs stöd till familjehem efter att en vårdnadsöverflyttning har skett. Man måste se till att kunna följa upp barn efter att en placering har upphört. Man behöver följa upp dem en längre tid än två månader så att man kan säkerställa att barnet mår bra.

Återigen: Regeringen kan nu ta chansen. Centerpartiet och jag är beredda att ställa upp i arbetet och ge vårt bidrag. Det här är bara början. Det kommer fler debatter. Både socialutskottet och civilutskottet kommer att ha sådana. Jag hoppas att regeringen står vid sitt ord om att sätta barnets bästa främst.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 10 PIA STEENSLAND (KD):

Fru talman! Att vara en röst för dem som själva inte kan göra sina röster hörda är själva kärnan i den kristdemokratiska ideologin. Att vi kristdemokrater tog initiativ till att barnkonventionen skulle bli svensk lag var därför ett självklart steg för att stå upp för barns rättigheter. Jag är glad över att lagen är på plats sedan snart ett år tillbaka.

Vi får dock inte slå oss till ro bara för att barnkonventionen har blivit svensk lag. Nej, andra lagar behöver förtydligas för att säkra barns rättigheter. Detta är särskilt och smärtsamt tydligt när det gäller barn och unga som behöver samhällets vård när föräldrarnas omvårdnad, trygghet och omsorg brister.

Barnets bästa – barnets trygghet – måste vara det som väger tyngst under barns uppväxt. Det får inte ske att ett barn rycks upp från sin trygghet, från sina familjehemsföräldrar och syskon, det vill säga rycks upp från det som han eller hon känner som sin familj, för att i stället flyttas till föräldrar som i praktiken är främlingar för barnet. Det kan vara föräldrar vars förmåga till omsorg i värsta fall fortfarande brister.

Fru talman! Det är dock dessvärre så svensk lag fungerar i dag. Föräldrars rätt till sina barn väger tungt, ibland tyngre än barnets bästa. Så kan vi inte ha det.

Att sätta barnets bästa i främsta rummet innebär att föräldrars rättigheter får stå tillbaka. Vi kristdemokrater har länge krävt dessa förändringar. Redan år 2012 tillsatte den dåvarande kristdemokratiska barn- och äldreministern Maria Larsson i alliansregeringen en utredning som skulle ge bättre skydd och samhällsvård till barn och unga.

Utredningen presenterades för den socialdemokratiskt ledda regeringen 2015, men dessvärre gick regeringen inte vidare med lagförslagen. Vi kristdemokrater har fortsatt att driva dessa frågor genom motioner i riksdagen, men de har tyvärr inte vunnit stöd av en majoritet här i kammaren. Det är obeskrivligt sorgligt att åren bara har gått.

Fru talman! En barndom kan inte gå i repris, och alltför många personer som har fått samhällsvård under barndomen vittnar om att de har farit illa under uppväxten. De blev inte lyssnade på. De fick inte vara delaktiga. De fick inte det stöd och den omsorg som de behövde för att känna sig trygga eller för att klara sig bra i skolan. De vittnar om att erfarenheten av samhällets bristande stöd inte försvinner bara för att de växer upp och blir vuxna. I stället är det erfarenheter som präglar dem och som de bär med sig under resten av livet. Alltför många mår psykiskt dåligt, och alltför många hamnar i dåligt sällskap, utanförskap, missbruk och kriminalitet.

Fru talman! Bristerna i lagens skydd och i samhällets stöd har varit så djupa att barn har fråntagits möjligheten att växa upp och vittna om sin barndom. Det är så oerhört tragiskt, och det får *aldrig* någonsin hända igen. Glädjande nog finns det nu en samlad politisk vilja till förändring.

Prot. 2020/21:51

10 december

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

Jag vill rikta ett varmt tack till mina moderata kolleger i socialutskottet för att de väckte det utskottsinitiativ som bygger på den utredning som Maria Larsson tillsatte men som inte togs vidare. Initiativet satte press på regeringen att agera, och när regeringen inte agerade tillräckligt snabbt och kraftfullt blev initiativet grunden till det lagstiftningsarbete som vi nu har gjort här i riksdagen. Jag vill också tacka mina kolleger från alla partier men också tjänstemännen från utskottskansliet för det goda samarbete som vi har haft i socialutskottets arbetsgrupp. Det råder ingen tvekan om att barnets bästa har varit allas måltavla under arbetets gång.

Fru talman! Kristdemokraterna och jag ställer oss helhjärtat bakom utskottets ställningstagande i dagens betänkande. Det är lite av en delredovisning av det arbete som fortfarande pågår i socialutskottet tillsammans med en kompletterande proposition från regeringen.

Det är glädjande att socialtjänstlagen och lagen om vård av unga nu kommer att ändras så att barnets rätt till trygghet stärks när det gäller just vårdnadsöverflyttningar. När det finns skäl att överväga en vårdnadsöverflyttning ska socialnämnden särskilt beakta den unges och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning. Den unges relation till familjehemsföräldrarna och dess förmåga att tillgodose den unges behov av en god och trygg uppväxt ska också beaktas. Likaså ska familjehemsföräldrarnas förmåga beaktas vad gäller att tillgodose behovet av kontakt med föräldrarna och andra närstående. Slutligen ska barnets relation till dess föräldrar beaktas. Detta ska ske tillsammans med en tätare och kontinuerlig uppföljning av överväganden om vårdnadsöverflyttning och det nya kravet på särskild behörighet för de offentliga biträden som företräder unga i mål kopplade till lagen om vård av unga. Detta är viktiga delar för att lagen ska främja en trygg uppväxt för de barn och unga som behöver samhällsvård.

Fru talman! Som många före mig har påpekat från talarstolen är det viktigt att inse att det här bara är ett första steg. Mycket mer krävs.

Barnets bästa måste genomsyra hela lagen om vård av unga. För att lagens tillämpning vad gäller barnets bästa ska vara stabil och präglas av hög rättssäkerhet behöver definitionen av begreppet "barnets bästa" konkretiseras. Det är ett arbete som nu pågår i socialutskottets arbetsgrupp. Men det krävs mer.

För att säkerställa att det görs korrekta bedömningar i de ärenden som berör barn som är i behov av samhällsvård behöver socialsekreterarnas kompetens kvalitetssäkras och deras ansvar stärkas. Det är även viktigt att ge familjehemsföräldrar möjlighet att behålla kontakt med och anknytning till barnet om det har återförenats med föräldrarna. Uppföljning och stöd till föräldrarna är också avgörande. Vi måste likaså förbättra familjehemmens förutsättningar och villkor, inte minst genom fortlöpande kompetensutveckling. Det är några av de delar som vi måste arbeta med.

Fru talman! Det är få saker som är så viktiga som att trygga ett barns uppväxt. Att säkra barns rättigheter kommer alltid att vara vuxnas ansvar. Det ansvaret, fru talman, kommer vi kristdemokrater att fortsätta ta.

Anf. 11 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Jag tackar för det goda samarbetet i utskottsinitiativet. Ett viktigt reformarbete har startat i denna kammare. Det är en god början, men handlingskraften måste öka.

Detta arbete har sin start i det tragiska öde som drabbade Esmeralda, i medier även känd som Lilla hjärtat. Hon hann inte fylla fyra år, men utsattes för så mycket lidande under sin korta livstid. Vi hade kunnat förhindra detta genom att låta Esmeralda bo kvar i det familjehem som hon placerades i redan som nyfödd.

Vi politiker ska här ta in varje stavelse likaväl som den smärta och sorg som uttrycks i detta fall. Esmeraldas livsöde är tyvärr inte unikt. Runt omkring i Sverige finns det i denna stund så många barn som lever i utsatthet, rädsla och maktlöshet.

Föräldrarnas rätt till barnet väger inte tyngre än barnets rätt till en trygg miljö. Barn är aldrig föräldrars ägodelar. De är egna personer med egna rättigheter.

Låt oss nu inte invänta ytterligare ett tragiskt fall som får massmediers uppmärksamhet – även jag måste tacka Josefin Sköld på Dagens Nyheter för det fantastiska arbete som hon har gjort – innan ytterligare politiska åtgärder vidtas. Vi politiker kan inte bara reagera. Vi måste agera, för barns liv går inte i repris.

Hur är det möjligt att det har tagit fem år för regeringen att lägga fram förslag om en självklar åtgärd som att offentliga ombud ska vara lämpliga att företräda barn och unga i mål och ärenden enligt LVU? Det är ett av förslagen från Ceders utredning, som överlämnades till regeringen redan 2015. Jag hade så stora förhoppningar på den utredningen i min tidigare roll som ansvarig för det nationella arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, för att sedan bli precis lika besviken då jag insåg att de centrala delarna i utredningen inte omhändertogs av regeringen.

I dag talar vi om de svikna barnen – punkt. Låt oss ha de svikna, bortglömda barnen för våra ögon.

Sverige är ett fantastiskt land att växa upp i för majoriteten av alla barn. De har föräldrar med förmåga att ge dem kärlek, omvårdnad och trygghet. Det är barn vars föräldrar känner oro för att någon annan ska göra deras barn illa.

I dag pratar vi om det omvända. Vi pratar om barn som i stället känner oro och rädsla för att det är vårdnadshavarna som ska göra dem illa. Det handlar om vilka sår som skapas och hur tilliten skadas när barn utsätts av de personer som borde ge dem kärlek, trygghet och omvårdnad.

Jag tänker på det Andreas, ordförande för Knas hemma, sa när han besökte oss i socialutskottet. Han pratade om rätten till kärlek och sa: Sluta försöka fixa oss – börja älska oss!

Vårt fokus ska vara att se utsattheten från de biologiska vårdnadshavarna genom de utsatta barnens ögon. Då hittar vi balansen och inser att vad som är det bästa för det utsatta barnet varierar. I vissa fall visar biologiska vårdnadshavare en förändringsförmåga, och barnet som utsatts kan då hitta tillit till sina biologiska vårdnadshavare. Men vi måste också inse att det finns barn som aldrig kommer att uppleva den tryggheten och tilliten med sina biologiska vårdnadshavare. Verktygen ska vara fler och ha utgångspunkt i vad som är det bästa för det enskilda barnet.

Liberalerna ställer sig bakom betänkandet. Men låt mig vara tydlig gentemot alla er som lyssnar där hemma: Mycket mer måste göras. Barn som är utsatta har behov av bättre insatser än vad denna kammare levererat tidigare och vad dagens proposition omfattar.

Prot. 2020/21:51
10 december

*Övervägande av
vårdnadsöverflyttning,
revidering av vårdplan
för placerade barn och
särskilda lämplighets-
krav för offentliga
biträden*

Lagen om vård av unga måste göras om i grunden, vilket också lyfts fram i Ceders utredning. Det är, som vi alla varit inne på, ett stort ingrepp att tvångsomhänderta ett barn. Ändå saknar den lagstiftningen mål likaväl som kravspecifikation för vad vården ska innehålla. Det blir omöjligt att utöva relevant tillsyn när lagen saknar mål. Utan mål blir det också svårt att definiera vad vården ska ha för inriktning och hur stödet ska utformas.

Vi vet att utsatta barn riskerar att hamna i enorma svårigheter i framtiden när de utsätts och vanvårdas i början av livet. Riskerna för att hamna i kriminalitet, missbruk, psykisk ohälsa och långvarigt bidragsberoende ökar avsevärt om barn som utsatts inte får tillgång till stöd, skydd och vård utifrån sina individuella behov. Dessa barn har ingen vårdnadshavare som kan kämpa för deras rättigheter, utan det är vi och samhället som ska se till det.

Kravet på uppföljning måste även förtydligas. När ett utsatt barn omhändertas har kommun och stat ett enormt ansvar för att garantera att det boende som det beslutas om verkligen har förmåga att möta barnets individuella behov. Familjehemmen måste ges bättre stöd för att få rätt förutsättningar att utföra sitt livsviktiga uppdrag och förhindra att sammanbrott sker.

Trots det ansvar som ett omhändertagande innebär kommer det larmrapporter om brister vid HVB-hem och boenden som Statens institutionsstyrelse ansvarar för. Avsaknaden av tydliga mål för vårdens innehåll, som jag tog upp tidigare, leder till att flickor utsatta för sexuella övergrepp kan placeras tillsammans med unga killar som har begått sexuella övergrepp och till att barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer kan placeras på samma avdelning som kriminella. Barn och unga i behov av stöd och skydd riskerar alltså att utsättas under en placering som stat och kommun ansvarar för.

Jag är trött på att höra larmrapport efter larmrapport om att placerade barn far illa. Vi kan inte låta detta fortsätta i ett land som Sverige. Vi vet och kan bättre än så. Dessa missförhållanden är till stor del orsakade av att lagstiftningen är otydlig och oklar och saknar krav på hur man ska placera barn. Låt oss då göra lagen tydlig och utgå ifrån barns behov av individuell vård av hög kvalitet som bygger på respekt och kärlek.

Föräldrarnas rätt till barnet väger inte tyngre än barnets rätt till en trygg miljö. Barn är aldrig föräldrars ägodelar. De är egna personer med egna rättigheter. En sak är säker: Gör vi inte tillräckligt för utsatta barn i början av livet får det konsekvenser genom hela livet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet. Det innebär att Liberalerna står bakom de förslag som finns i propositionen. Vi står naturligtvis också bakom alla tre tillkännagivanden som utskottet föreslår och som innebär bifall till Liberalernas förslag.

Jag har en fråga jag vill ställa till statsrådet Lena Hallengren, som inte är här. Det finns hundratals tillkännagivanden på hög. Nu kommer det tre till. Om vi är eniga i den här kammaren om att just barns utsatthet spelar en särskild roll för det vi ser kopplat till kriminalitet och andra områden som vi också har tillkännagivanden kring, finns det då en möjlighet till att just de här delarna får förtur i det viktiga arbete som ligger framför oss?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings

Prot. 2020/21:51
10 december

Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU15
Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings (skr. 2020/21:28)
föredrogs.

*Riksrevisionens
rapport om tillväxthämmande incitament
i den kommunala
inkomstutjämnings*

Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jag är född i en bruksort där det bodde strax över 9 000 personer. Från min barndom minns jag bokhandeln, parfymieriet, klädaffärerna, guldsmeden, prylbutiken, skoaffären, bilhallen, järnhandeln, kioskerna, biografen, hotellet, Konsum där min morfar jobbade och tidningens lokalredaktion. I dag finns bara skoaffären kvar, allt annat är nedlagt.

Kommunen har i dag Sveriges lägsta medianinkomst. Andelen personer med minst tre års eftergymnasial utbildning i åldersgruppen 25–64 år är Sveriges tredje lägsta. Förvärvsfrekvens är sjunde lägst i Sverige.

Det finns dock några listor som kommunen toppar. Till exempel är andelen förtidspensionärer allra högst i den kommunen, och andelen som försörjs av olika ersättningsystem och ekonomiskt bistånd är den femte högsta.

I kommunen var i september i år 4 701 personer folkbokförda. I slutet av 50-talet bodde det över 10 000 människor i kommunen. Visst flyttade folk dit. Medan de unga flyttade ut för att utbilda sig och få jobb flyttade andra in.

Bostadsöverskottet gör att många privata fastighetsägare hyr ut till personer med låga inkomster och skuldsatta. Människor med låga inkomster och skulder ska också ha någonstans att bo. Men när de inte kan få en bostad på sin hemort flyttar de till kommuner med tomma lägenheter, och ibland med sin rikare hemkommuns hjälp. När valet står mellan att vara hemlös eller att flytta till en kommun som brukar komma sist eller i botten i Fokus undersökning *Här är det bäst att bo* är valet ändå enkelt.

I somras kom statistik från Kronofogden som visar att i kommunen är det 20,1 procent av barnen som har föräldrar med skulder. Det är högst andel av alla kommuner i Sverige. Det är alltså vart femte barn, jämfört med vart tolfte, som är snittet. Var tolfte är också högt, alldeles för högt.

Fru talman! Bruksorten jag föddes i är inne i en negativ spiral och har varit det ända sedan den viktiga industrin lades ned på 70-talet, och det är inte den enda kommunen som drabbats. Medan några kommuner växer och har en god skattekraft när människor flyttar in har andra en äldre befolkning på grund av utflyttning.

Medan några kommuner består av en tydlig tätort med korta avstånd har andra kommuner långa avstånd. Medan några kommuner har invånare som gör avdrag på skatten för städning och husrenovering har andra kommuner invånare som lever på existensminimum och ibland inte ens har några inkomster att skatta för.

Medan färre än vart femtionde barn i Lomma och Danderyd har föräldrar som är skuldsatta hos kronofogden är det vart femte i min födelsekommun. Smaka lite på den skillnaden, och känn de förödande klyftorna i vårt samhälle.

En arbetare i Dorotea, som har Sveriges högsta kommunalskatt, betalar nästan 1 500 kronor mer i skatt per månad än en arbetare i Österåker om de båda tjänar 25 000 kronor.

Den skillnaden i skatt beror inte på att Dorotea har det lättojolajbans och bygger konserthus och arenor för glatta livet medan Österåker suger på ramarna. Skillnaden beror på att Dorotea har utmaningar som Österåker, Vellinge, Täby och andra lågskattekommuner saknar.

Dorotea är i dag den kommun som får näst mest per invånare i skatteutjämningsystemet och den kommun som har tredje högst kostnader per invånare. En boende i Dorotea kan med fog fråga sig: Vad fan får jag för pengarna? Det är inte för att de har en dålig kommunal service, utan för att de måste betala sex skattekröner mer än en boende i Österåker utan att få mer välfärd för pengarna. Ju färre de blir i denna utflyttningskommun, desto färre är det också som tillsammans ska betala för välfärden, för de som behöver omvårdnad blir kvar.

Förra året granskade Riksrevisionen utjämningsystemen. Revisionen konstaterar att inkomstutjämningsystemet inte är fullständigt. Det är för att den inte ska vara tillväxthämmande. Det system vi har i dag utgår alltså från att en kommun som har en hög skattekraft lutar sig tillbaka och rullar tummarna om deras skattekraftsoverskott skulle omfördelas mer än vad man gör i dag.

När det kommer till kostnadsutjämningsystemet konstaterar Riksrevisionen att kommuner med stor yta, litet invånarantal och en liten andel som bor i tätort underkompenseras inom samtliga områden som ingår i kostnadsutjämningsystemet.

Dorotea med sina cirka 2 500 invånare, varav nästan 1 200 bor utanför tätorten fördelade på yta som är ungefär lika stor som Blekinge, är alltså förlorare i utjämningsystemet trots att kommunen redan i dag tillhör dem som får mest.

Krympande kommuner underkompenseras dessutom för kostnader inom förskolan, förskoleklass och grundskolan. Ett system som utgår från att det är tillväxthämmande att ha en stor omfördelning ger effekten att kommuner med låg skattekraft halkar efter. Kommuner som är utflyttningsorter, har en hög medelålder och med utmaningar, som min födelseort, har inte en chans i dag.

Hur ska de kunna vända sin trend och bli attraktiva kommuner som lockar till sig fler boende när de kämpar med ett strukturproblem? Hur ska dessa kommuner kunna skapa mervärde och tillväxt när systemet prioriterar tillväxt i kommuner med hög skattekraft? Hur ska vi komma ifrån en situation där vart femte barn växer upp i skuldsatta hushåll i en kommun men vart femtionde barn i en annan?

Fru talman! Ska hela Sverige leva, och det brukar alla partier hävda, måste alla kommuner få en reell möjlighet till en fungerande välfärd. Glesbygdskommuner måste få tillräckligt stöd för att kunna utvecklas och behålla sin service eller locka tillbaka den som har försvunnit.

Det är välkommet att det är ett enigt utskott som nu vill att en utredning om utjämningsystemet ska tillsättas. Men trots att flera utredningar kommit fram till att systemet inte är tillväxthämmande, inklusive den som är grunden till dagens debatt, vill utskottsmajoriteten att det ska vara en viktig del av utredningen.

Vänsterpartiet har därför en motivreservation, som jag yrkar bifall till. Vi menar att utjämnningen i systemet är för liten, vilket inte minst visar sig i att tillgången till service inte är likvärdig och att det är alltför stora skillnader i sammanlagd kommunalskatt.

Översynen bör fokusera på att ta fram ett system som ger förutsättningar för att likvärdig kommunal service och välfärd ska kunna garanteras i hela landet, oavsett i vilken kommun man bor. Översynen bör särskilt belysa hur demografiska och strukturella förändringar i kommunerna påverkar behovet av stöd.

Vänsterpartiet gör bedömningen att en mer omfattande omfördelning mellan kommunerna behövs och att möjligheten till en ökad statlig finansiering behöver utredas.

Fru talman! Det är dags att vi får ett utjämningsystem som lever upp till sitt syfte om likvärdig service i hela landet, ett utjämningsystem som utjämnar mer och där staten tar ett större ansvar än i dag. Det är viktigt om hela Sverige ska leva.

Anf. 13 EVA LINDH (S):

Fru talman! Riksrevisionen kom i år med en rapport som avslutades med ett frågetecken. Man hade i rapporten tittat på om den kommunala inkomstutjämnningen har negativa effekter på tillväxten. Internationell ekonomisk forskning menar att det kan vara så att kommuner inte känner motivation att öka skattekraften eftersom statsbidragen då minskar och avgiften blir högre så att vinsten så att säga inte blir så stor.

Granskningen visar att det inte finns någon evidens som pekar på att det är så. Den enda slutsats man kan dra är att enligt ekonomisk teori skulle inkomstutjämnningen kunna hämma incitamenten till tillväxt. Men teorin speglar ju inte alltid verkligheten. Det behöver inte handla om att teorin är fel; snarare är kanske verkligheten mer komplex än så.

Däremot är det ett stort problem att vissa kommuner i dag är i ett så svårt läge att de riskerar att inte klara sina åtaganden gentemot sina medborgare. Skillnaderna i förutsättningar för att erbjuda likvärdig service över hela vårt avlånga land är stora.

I Sverige har vi ett kommunalt utjämningsystem för att kommuner och regioner ska ha möjlighet att erbjuda vård, skola och omsorg på lika villkor över hela landet. Förra året tog vi ett viktigt steg mot ökad likvärdighet genom att göra om i kostnadsutjämnningen. Men vi kan och ska göra mer.

En annan rapport från Riksrevisionen visar på att det finns ett behov av att jämna ut än mer. Där pekar man på att det befintliga utjämningsystemet inte ger kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar sinsemellan. Enligt Riksrevisionen tar den befintliga kostnadsutjämnningen inte tillräcklig hänsyn till de kostnadsskillnader mellan kommunerna som följer av yta, antalet invånare och befolkningsförändringar mellan kommunerna samt storstädernas och de storstadnära kommunernas socioekonomi – faktorer som kommuner och regioner inte kan påverka.

Summa summarum: Vissa kommuner har i dag svårt att ge sina kommuninvånare en likvärdig service utan betydande skillnader i skattesats. Det är inte rimligt.

Jag tror och hoppas att vi alla i denna kammare kan enas om att alla kommuner ska ha möjlighet att ge alla sina invånare god utbildning, goda uppväxtvillkor och bra äldreomsorg. För oss socialdemokrater är det en

grundbult i vårt svenska välfärdsbygge, och utjämningsystemet är ett viktigt verktyg för att hela Sverige ska växa. Sverige ska hålla ihop, och vi socialdemokrater värnar alltid en rättvis och jämlik välfärd i hela landet.

Fru talman! En mer samlad översyn av det kommunala utjämningsystemet genomfördes senast 2008, och de ändringar som gjorts efter det har bara omfattat delar av systemet. Därför är det bra att det är ett enigt finansutskott som är överens om att se över hela systemet och inte bara pillar i delar.

Det kommunala utjämningsystemet består av flera olika delar, men inkomstutjämningsen spelar störst roll för att skapa likvärdiga förutsättningar över landet. Det är ett system som ska göra att kommunerna kan ha en mer likvärdig skattebas för att klara av välfärdsåtagandet och alla de andra viktiga samhällsfunktioner som kommunerna och regionerna har ansvar för. En övergripande översyn är nödvändig eftersom skruvningar i en del av utjämningsystemet påverkar även andra delar.

I förhållande till den egna skattekraften utgjorde inkomstutjämningsen förra året upp till 12 procent för de kommuner som fick bidrag. Bland de betalande kommunerna utgjorde avgifterna till systemet upp till 6 procent av den egna skattebasen.

Riksrevisionen har också påpekat att en lägre grad av utjämningsen med större inkomstskillnader mellan kommunerna kan innebära ännu värre effekter på de kommuner som redan har det svårt.

Fru talman! Det är ju ett antal år sedan vi gjorde en total översyn av utjämningsystemet, så det borde snart vara dags igen. Det behövs en översyn med jämna mellanrum. Det är bra att det finns en bred enighet här i dag om att utjämningsystemet ska stimulera tillväxt, utveckling och likvärdig service i hela landet.

Vi hade dock gärna väntat lite med en utredning. Vi tycker att den behövs, men med tanke på att vi nyligen ändrat i kostnadsutjämningsen vill vi se hur det verkar. Vi står också mitt i en pandemi. Det är väldigt speciella tider vi lever i nu.

Med det sagt tycker vi socialdemokrater att det är bra att vi nu får ett beslut om att se över hela utjämningsystemet och att vi i bred samsyn kan enas i en utredning som ser över precis det jag nämnde: tillväxt, utveckling och likvärdig service i hela landet.

Det är viktigt att det kommunala utjämningsystemet utvecklas i takt med samhällsutvecklingen. Vi behöver jämna ut de ojämlikheter som i dag finns i välfärden mellan olika delar av landet. Det är inte rimligt med stora skatteskillnader mellan kommuner och regioner när de inte är kopplade till bättre service. Sverige ska hålla ihop.

Vårt mål är att göra allt vi kan för att alla kommuner ska vara bra kommuner och alla regioner vara bra regioner.

Kommunernas och regionernas insatser och möjligheter är avgörande för välfärden och avgörande för att alla ska få god omsorg, skola och vård. Genom att fortsätta sträva för mer likvärdiga villkor i hela landet kan vi tillsammans bygga ett starkare samhälle.

Jag yrkar bifall till förslaget och avslag på motionerna.

Anf. 14 JAN ERICSON (M):

Fru talman! De svenska kommunerna är alltid den sista försvarslinjen mot samhällsproblemen, särskilt när staten sviker.

Det är kommuner med redan stor bostadsbrist som tvingas försöka lösa boende till nyanlända med mycket kort framförhållning.

Det är kommunerna som får hantera den misslyckade migrations- och integrationspolitiken och ofta försörja nyanlända med försörjningsstöd när de inte kommer i arbete.

Det är kommunerna som får försöka skapa trygghet med ordningsvakter och andra kommunala åtgärder när det statliga rättssamhället sviker.

Inte minst är det kommunerna och regionerna som ska försöka hantera den allvarliga pandemin i ett läge där stödet och riktlinjerna från regeringen och myndigheterna ibland tyvärr varit både sena, otydliga och motstridiga.

Listan kan göras längre. Kommunerna är alltid de som står för den grundläggande välfärden och garanterar tryggheten för sina invånare. Det är också de som försöker bevara en viss omfattning av samhällsservice när mindre orter avfolkas och urbaniseringen går i rasande fart.

Detta ansvar tvingas kommunsektorn att ta alldeles oavsett om staten är med och betalar eller inte. Tyvärr tvingas kommunerna ibland att ta ansvar även för sådant som egentligen är statens uppgift, och det är inte alltid de får de pengar det kostar.

Fru talman! Moderaterna kommer alltid att värna kommunernas och regionernas möjlighet att utföra sitt uppdrag. Detta kommer att kräva ökade resurser från staten, och det måste prioriteras i statens budget.

Redan i början av detta år, före pandemin, drev vi moderater tillsammans med flera andra partier igenom mer resurser till kommunerna än vad regeringen var villig att tillföra. De 7,5 miljarder som tillfördes kommunsektorn har verkligen varit till nytta det här året.

Även under pandemin har vi drivit på för extra stöd till kommuner och regioner. I Moderaternas budget för kommande år ger vi också betydligt större statsbidrag till kommunerna än vad regeringen och dess stödpartier aviserar i sin budget. För 2021 handlar det om 3,5 miljarder mer än regeringen och samarbetspartierna. För 2022 handlar det om 8,5 miljarder mer och för 2023 om hela 13,5 miljarder mer än vad regeringen och samarbetspartierna tillför. Det kombinerar vi med åtgärder för att motverka kommunala skattehöjningar. Mer om detta i nästa veckas debatt, när vi debatterar kommunsektorns statsbidrag.

Fru talman! Sverige är ett till ytan stort land med mycket varierande förutsättningar. Det gäller även våra kommuner, som ser helt olika ut. Som vi hörde tidigare i dag skiljer det upp till 6 kronor per hundralapp i kommunalskatt mellan den kommun som har lägst skatt och den som har högst.

Att det sker viss omfördelning av resurser mellan kommunerna är högst rimligt. Det viktiga är att detta görs på ett sätt som skapar förtroende och legitimitet både hos de kommuner som bidrar till systemet och de kommuner som får pengar från systemet och att effekterna av utjämningsystemet inte slår mot landets samlade tillväxt.

Det vi debatterar i dag är alltså Riksrevisionens granskning av om det finns tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnigen.

Det visade sig vara lättare sagt än gjort att granska detta, då det är svårt att isolera effekterna från just skatteutjämnigen från alla andra faktorer som påverkar tillväxt och skatteintäkter i enskilda kommuner. Riksrevisionen avfärdar inte att det kan vara så, men man har som sagt inga direkta bevis. Man beskriver dock att det länge funnits en oro för att inkomstut-

jämningen påverkar kommunernas incitament negativt och att internationell forskning också bekräftar denna oro samt att det i alla fall i ekonomisk teori är tydligt att det finns en risk för sådana negativa bieffekter.

Fru talman! Det kommunala utjämningsystemet har ändrats många gånger genom åren. Riksdagen har tagit beslut om förändring av både inkomstutjämnings, som är den stora delen, och kostnadsutjämnings, som utgör en mindre del. Vid varje förändring i systemet har vi från moderat sida verkat för balanserade förändringar, som gör det möjligt för mottagande kommuner att fungera utan att missgynna tillväxtkommunerna alltför mycket.

Utjämningsystemet får inte heller ge oönskade margineffekter för kommuner som till exempel lyckas få människor att gå från bidrag till arbete, vilket är en oerhört viktig uppgift. Och självklart får systemet inte heller påverka den samlade svenska tillväxten negativt.

Vi moderater har också verkat för att förändringar i systemen inte ska vara alltför snabba och dramatiska och för att alla berörda kommuner måste ha en rimlig möjlighet att påverka och planera sin egen verksamhet.

Moderaterna har också under flera år ansett att det är dags att ta ett helhetsgrepp om utjämningsystemet. Senast vid debatten förra året vid denna tid framförde jag detta moderata krav. Utjämningsystemet är en helhet och har oerhört stor ekonomisk betydelse för både bidragande och mottagande kommuner. Det är nu som sagt tolv år sedan alliansregeringen tog initiativ till en grundlig översyn av hela utjämningsystemet; det gjordes 2008.

I en följdmotion till regeringens skrivelse som svar på Riksrevisionens granskning föreslog vi moderater att regeringen snarast ska tillsätta en översyn av hela det kommunala utjämningsystemet, som särskilt beaktar systemets inverkan på kommuner och regioner som växer och effekten på tillväxten i hela landet.

Efter diskussioner i utskottet kan jag konstatera att ett enigt finansutskott nu står bakom att ge regeringen ett sådant uppdrag: att göra en bred översyn med fokus på utveckling, tillväxt och likvärdig service i hela landet. Jag tycker att det är mycket glädjande att utskottet går på denna linje.

Från moderat sida ser vi samtidigt med stor oro på utvecklingen i kommunerna och regionerna de kommande åren. Vi menar att staten gradvis bör ta ett större ansvar för att säkerställa goda förutsättningar för välfärdens finansiering. Detta är ett av skälen till att vi moderater i budgeten för kommande år satsar mer pengar på kommunsektorn än regeringen och samarbetspartierna. Vi prioriterar detta framför andra saker i statens budget. Men vi menar också att det vid en översyn av utjämningsystemet bör prövas om staten kanske ska ta ett helhetsansvar för hela systemet.

Med detta yrkar jag bifall till liggande förslag.

Anf. 15 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag dristar mig till att gissa att denna debatt inte kommer att vara helt tydlig eller lätt för en utomstående att förstå. Det kommer nog i mångt och mycket att låta som om vi alla vill ungefär samma sak, och till viss del stämmer nog detta. Jag vill nämligen påstå att det inte finns något parti som inte vill ha ett utjämningsystem i Sverige. Oavsett om jag träffar mina väljare hemma i Dalarna eller om jag pratar med väljare från Stockholm vill alla att hela landet ska leva och att det ska finnas grundläggande

service och välfärd i hela landet. Dessa bärande grundprinciper kring skatteutjämningen finns det en enighet om. Konflikten i politiken handlar inte om detta.

Fru talman! Det är när vi borrar lite djupare som det skiljer sig åt. Vad menar vi med att hela landet ska leva? Vad menar vi med att det finns tillgång till grundläggande service? Och vad menar vi med tillgång till välfärdstjänster i hela landet? Jag är glad över att finansutskottet nu går vidare med att kräva att regeringen tillsätter en utredning som ska titta på hela skatteutjämningssystemet.

Inte sällan handlar debatten om kommunernas och regionernas kamp när det gäller ekonomi och hur många miljarder som behöver skjutas till för att verksamheterna ska fungera – vilka pengar som behövs för att det ska bli lite mer lika. För vi har inte en jämlik kommunsektor och jämlika förhållanden mellan landets olika regioner i dagsläget.

Det är i dag inte en acceptabel skillnad vi ser i skattesatserna mellan de kommuner som är tvingade att ha den högsta nivån och de som har den lägsta. Vi behöver strukturella reformer som gör det möjligt för landets kommuner att leverera grundläggande välfärd med ett ungefär liknande skatteuttag. Skillnaden är i dag, som tidigare sagts, nära 6 kronor, och det är inte acceptabelt.

Orättvisan att man betalar mer skatt för samma välfärdserbjudande är dock ännu större eftersom stora delar av det offentliga åtagandet över huvud taget inte finns tillgängligt på de platser där man betalar allra högst skatt. Detta vet alla som måste bekosta sin egen väg, sörja för sin egen bredbandsuppkoppling eller göra gemensam sak för att rädda byskolan.

Fru talman! Propositionen som kom på plats efter utredningen *Lite mer lika* tog några steg i rätt riktning. Vi tycker att det var kloka överväganden som låg till grund för de nya beräkningsgrunderna när det gäller gleshet och vissa socioekonomiska faktorer. På det stora hela fick vi ett något mer välbalanserat system.

Men en utjämning handlar om balans, och i mångt och mycket är det ett nollsummespel; om någon vinner förlorar någon annan. Även om det är svårt måste vi hitta en balans mellan tillväxtkommunernas rättmätiga krav på att kunna leverera välfärd i en tillväxtfas och landsbygdskommuners och mindre, mer glest bebodda kommuners rättmätiga önskemål om och behov av att kunna leverera välfärd även i den typen av situationer.

Fru talman! Det går att hitta ett nytt och bättre system än det som vi har i dag, där vi i mångt och mycket har lappat och lagat.

Centerpartiet kan konstatera att den senaste utredningen hade i uppdrag att se över den kommunala utjämningen. Det var 2008, som flera har nämnt, då den så kallade Utjämningskommittén 08 tillsattes. Det är hög tid att se över systemet igen.

Centerpartiet vill se ett skatteutjämningssystem som vilar på en rad grundläggande principer. Systemet bör utgå från en garanterad servicenivå i hela landet. Samtidigt behöver det vara utformat så att det skapar incitament för företagande, jobb och tillväxt. Det måste löna sig för en kommun att göra reformer som stärker företagsamheten och jobbskapandet, snarare än att kommunerna fräntas ansvaret för sin ekonomiska politik.

För många av landets glest befolkade kommuner är det dock uppenbart att det finns strukturella förutsättningar som gör det svårt att klara behovet

av kommunal service utan ett system för skatteutjämning. Därför behöver gleshet i högre grad beaktas inom ramen för utjämningsystemet.

Länge har vi sett hur regeringar har använt sig av en allt rikare flora av riktade statsbidrag. Detta urholkar i grunden det kommunala självstyret. De riktade statsbidragen måste sökas, vilket skapar svårigheter för små kommuner med begränsade förvaltningsresurser att söka dessa bidrag.

Att se över det kommunala skatteutjämningsystemet är ingen enkel fråga. Jag satt själv med i Kostnadsutjämningsutredningen, vars betänkande fick namnet *Lite mer lika*. Vi ska veta att kostnadsutjämningsberör kanske 10 procent av hela skatteutjämningsystemet. Kom det någon kritik mot kostnadsutjämningsystemet och förslaget? Ja, det kom massiv kritik även om, enligt min bedömning, nästan hälften av förändringarna i kostnadsutjämningsystemet hänförde sig till omräkning av statistik, något som görs alldeles för sällan.

Egentligen skulle jag önska att vi kunde skicka ut de parametrar som ska ingå i systemet på remiss, och så får man tycka till om dem. När det kommer telefonsamtal från kommunalråd har de nämligen bläddrat till sista sidan i utredningen och kollat om det blir plus eller minus för kommunen, för att sedan vara för eller emot systemet. Så fungerar väl kommunal- och regionråd.

Detta kommer alltså att vara en svår fråga. Det visste vi också när det förra skatteutjämningsystemet sågs över. Men det måste göras – vi kan inte vänta.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 16 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! I kommunerna bygger vi Sverige, sa Kristdemokraternas förste partiledare Birger Ekstedt. Så rätt han hade! Det är ute i Kommun-sverige som välfärden byggs och vi skapar förutsättningarna för ett gott liv och också tar ansvar, ofta i pragmatisk anda, för de samhällsproblem som uppkommer.

Men vi ser också att kommuner har olika förutsättningar – att det finns olika bekymmer som gör att det blir svårare eller enklare att ta sig an dessa uppgifter. Flera av föregående talare har pekat på detta.

För ett år sedan föreslog Kristdemokraterna i en motion att vi skulle se över skatteutjämningsystemet som helhet igen för att se hur vi kunde underlätta för alla kommuner i Sverige att ta det ansvar som de så gärna vill ta för att skapa goda förutsättningar för tillväxt, välfärd och möjligheten att leva ett gott liv.

Detta skedde i samband med att vi såg över kostnadsutjämningsystemet och fick en proposition om att ändra i kostnadsutjämningsystemet. Det var på många sätt rimliga förändringar som föreslogs, men det gick fort, och för många kommuner innebar det kraftigt förändrade planeringsförutsättningar. Man fick minus där man trodde att man skulle ha plus. Inte minst var det kommuner som stod inför stora utmaningar vad gällde att bygga ut förskola och infrastruktur som såg att det blev väldigt tydliga förändringar. Detta var ett skäl till att det behövdes en bredare översyn igen, för Sverige har förändrats sedan den senaste översynen gjordes.

Därför är jag väldigt glad för att man nu, visserligen med viss fördröjning, hörsammar kravet från vår och flera andra partiers sida om att nu göra en ordentlig, grundlig och total översyn av systemet.

I detta sammanhang vill vi peka på att man behöver komma bort från de stora skillnaderna i kommunalskatt. Kommunalskatterna kryper hela tiden uppåt och får negativa effekter på arbete och på möjligheten att klara sig på sin egen lön och inkomst. Detta måste vara en parameter som ingår i översynen. Man måste skapa bättre förutsättningar för att inte behöva se skatterna krypa uppåt hela tiden. Skatterna slår allra hårdast mot dem med de lägsta inkomsterna. Detta är en viktig sak att ta med sig ut i arbetet.

Inte minst de små kommunerna har stora bekymmer och utmaningar. Vi måste hitta vägar att undvika att skatteutjämningsystemet blir en strid mellan stad och land. I stället måste kanske staten gå in och ta ett större ansvar än i det nuvarande systemet, också för att öka legitimiteten för detta viktiga utjämningsystem, som vi verkligen behöver.

Det finns också skäl att fundera på om man inte kunde ha en regional modell för skatteutjämningsen. I dag är det många människor som arbetar i en kommun men bor i en annan. Dessa kommuner drar ju ömsesidig nytta av varandra utan att det återspeglas i utjämningsystemet. Detta är en aspekt som jag tycker att man bör ta hänsyn till och undersöka närmare i ett utjämningsystem.

Men, fru talman, låt mig sammanfatta. Detta är angeläget och viktigt. Det handlar om att ge kommunerna bra förutsättningar, oavsett var i landet de ligger, hur demografin ser ut och hur framtiden ter sig, att faktiskt göra det som är alla Sveriges kommuners huvuduppdrag: att se till att det finns en välfärd för medborgarna att lita på när de behöver, att det finns möjligheter att växa och utvecklas och att alla kan vara med och bidra till den samhällsgemenskap som vi så väl behöver.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 17 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Sverige är ett avlångt land med vitt skilda förutsättningar i olika delar. Det handlar om geografi och inte minst om demografi. Över tid har vi fått stora skillnader i befolkningssammansättningen i olika delar av landet, och framöver kommer skillnaderna att öka.

För att hantera detta på ett klokt sätt, så att alla medborgare var de än bor ska få tillgång till en god samhällsservice, vara en tydlig del av samhällskontraktet och också rent känslomässigt kunna känna att man är en del av det, behövs en aktiv politik på flera områden. Det utjämningsystem som finns och som involverar en kostnadsutjämningsen och en inkomstutjämningsen är en central del av den politiken. Det är inte allt, men det är en central del.

När Sverige förändras är det rimligt att också systemen utvecklas. Därför gjordes nyligen en ordentlig genomlysning av kostnadsutjämningsen, och ett par viktiga förändringar gjordes, där vi stärkte effekterna. Vi stärkte överföringen från rikare kommuner i storstadsregionerna till de mer glesbebyggda delarna av vårt land för att förbättra tillgången till service i de delarna.

Men vi kan inte vara nöjda. Det finns kommuner i Sverige där samhällsservicen väldigt tydligt brister. Som påpekats av många här i kammaren – jag är glad över att detta kommer fram så tydligt – finns det också kommuner där kommunalskatten har blivit för hög. Det är inte något som jag skyller på de aktuella kommunpolitikerna, för de vill ju göra sitt bästa

och försöka leverera samhällsservice, men det är en strukturell utveckling som vi i riksdagen behöver ta på stort allvar.

Vi har tidigare i Sverige haft undantag i systemet som bygger på en nationalekonomisk teori, men jag vågar säga att det ännu mer bygger på kompisskap och gynnande av kommuner med företrädesvis många borgerliga väljare. Vi har nu granskat detta än en gång – vi har gjort det om och om igen – och den teorin har inte visat sig ha någon vidare stark koppling till verkligheten. Jag hoppas verkligen att vi kan stänga det kapitlet och säga att det var en parentes.

Men det finns ändå skäl att se över detta, för landet fortsätter att utvecklas. Från Miljöpartiets sida såg vi inte att detta var helt akut. Vi menade nog att det kunde vänta något. Men det finns en majoritet i finansutskottet för att vi ska göra detta nu, och vi instämmer i verklighetsbeskrivningen och har inget emot att vi gör en översyn.

Jag tror att det kommer att vara en avgörande fråga för Sverige framöver att vi arbetar med tillgången till samhällsservice i hela landet. Då måste den ju finansieras.

Jag ser också att de här frågorna behöver vara en betydande faktor i den större skatteöversyn som har aviserats inom januarisamarbetet. Skillnaderna i skatt är en sådan fråga, där man bör titta på hur vi kan bygga upp ett skattesystem som klarar att finansiera välfärden för hela befolkningen och hela landet framöver, inte minst i ljuset av det vi kan vänta oss demografiskt. Vi måste räkna med att en större andel av befolkningen är äldre, och då menar jag äldre äldre i betydelsen att det är personer som är gamla och sjuka och behöver stöd från samhället på olika sätt. Det måste vi klara av att finansiera framöver.

Jag tror alltså att det är klokt att vi gör denna översyn, men det är också viktigt att vi kommer ihåg att detta är en faktor som vi behöver ta upp i den större skatteöversynen och i andra delar av vår politik, så att vi kan kraftsamla för att värna välfärdens funktion i Sverige och leva upp till de rimliga förväntningar som medborgarna runt om i Sverige har.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 18 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Jag har egentligen inga invändningar mot att Karolina Skog tycker att utredningen är bra. Men jag blir väldigt fundersam när jag hör miljöpartister beklaga den strukturella utvecklingen i vårt samhälle. Den är ju själva orsaken till att vi faktiskt behöver ha ett skatteutjämnings-system och att vissa kommuner mår ganska dåligt. Då måste man också se vad den strukturella utvecklingen beror på och faktiskt försöka motverka den med hela sin politik. Där gör ju Miljöpartiet precis tvärtom.

Jag tänker närmast på två områden. Det ena området är att Miljöpartiet driver på regeringspolitiken med mycket höga skatter på transporter. Det slår direkt mot pendling och företagande. Det leder direkt till ökad urbanisering. Människor med utbildning och jobb flyttar till andra orter för att det är dyrt att leva på landsbygden. Det leder till att man slår ut småföretag på landsbygden. Och det leder direkt till att de utsatta kommunerna tappar skattekraft.

Det andra området, som också direkt slår mot de fattiga kommunerna, är den oansvariga migrationspolitik som Miljöpartiet står för. Man tar emot mycket stora mängder av människor som behöver stöd från sam-

hället. Dessa människor söker sig, som flera tidigare har talat om, till de kommuner där det finns lediga bostäder på grund av att andra människor har flyttat. Det är ofta de utslagna kommunerna som har jättestora problem och många tomma bostäder. Det är där många av de nyanlända hamnar. Det gör att de inte kommer i arbete utan måste försörjas av kommunerna. Så får man en ond cirkel. Man tappar skattekraft och behöver mer och mer stöd.

Min fråga till Karolina Skog är: Inser inte Miljöpartiet att det är den egna politiken som medverkar till den strukturella utvecklingen i Sveriges kommuner?

Anf. 19 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag är väldigt tacksam över att jag än en gång får möjlighet att förtydliga hur orättvis den politik kring försörjning av bilen som Moderaterna har byggt upp är för svensk glesbygd.

I moderat politik är det så här, och det är en politik som har funnits länge: Glesbygdsbor betalar för storstadsbor som pendlar till jobbet. De betalar när storstadsborna köper bilen. De betalar när storstadsborna kör bilen. De betalar när storstadsborna parkerar bilen. Alla dessa delar är starkt subventionerade. Denna subvention går framför allt till personer som bor i kranskommuner kring våra storstäder. Det är personer som i genomsnitt har väldigt goda inkomster. Detta är orättfärdigt.

Från Miljöpartiets sida har vi nyttjat makten vi har fått i regeringen till att se över alla dessa system. Vi ser över reseavdragen, så att vi kan få ett reseavdrag som får det syfte som det är tänkt. Syftet är att göra det möjligt att bo och arbeta i hela landet, inte att ge en subventionering till våra storstäder.

Tjänstebilssystemet kommer att förändras på motsvarande sätt. Det som återstår är att vi behöver komma åt de väldigt stora subventioner som också finns för parkering, som framför allt får genomslag i våra storstäder.

Jag kan tänka mig – och Miljöpartiet är starkt för detta – att genom olika typer av subventioner göra det möjligt att bo och leva, och bland annat köra bil, i glesbygden. Men jag ägnar med stor stolthet mycket av min politiska kraft åt att förhindra att bilkörning i städerna subventioneras.

Anf. 20 JAN ERICSON (M) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag inte fick något svar om migrationspolitiken, men det har väl sina förklaringar. Det är kanske så att till och med Miljöpartiet inser att man är på fel väg.

Men när det gäller frågan om tjänstebil bygger Miljöpartiets linje på total okunskap om hur det faktiskt ser ut. Man påstår på fullt allvar att alla som har tjänstebil bor i en storstad. Man har missat att detta är fel. Tjänstebilarna är oftast registrerade på företaget, som har sitt huvudkontor i stan. Men den som kör tjänstebilen bor på landet och är beroende av bilen.

Man bygger alltså sin politik på falska fakta och sätter sig inte in i hur det ser ut i verkligheten. Det är samma sak med reseavdragen. Jag har själv tittat på de förslag som finns om reseavdrag och kan konstatera att de slår stenhårt mot människor som bor på landsbygden. Det handlar inte bara om människor som bor långt ute i glesbygd. Jag bor själv mitt emellan Göteborg och Borås, 20 minuter från Göteborgs centrum. Jag har en halvmil till närmaste busshållplats. Det är så det ser ut på landet.

Alla människor hemma i min by är beroende av bil. De flesta har inte råd att köpa någon elbil. De kör med vanliga bilar. Vår kommun är helt beroende av pendling. Om inte människor kan pendla får vi problem i vår kommun. Då kommer vi att behöva ha större statsbidrag för att klara att dra runt den kommunala servicen.

Miljöpartiet borde läsa på och se hur verkligheten ser ut på riktigt och inte bara i partiets egna modeller. Miljöpartiets politik slår tyvärr mot de små kommunerna ute på landet. Den gör att de blir mycket mer ekonomiskt känsliga. De tappar skattekraft och måste höja sina skatter. Det är så det ser ut.

Anf. 21 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag kan bara kort konstatera att allting jag har refererat till här bygger på uppgifter från statliga myndigheter, bland annat Skatteverket.

Jag ska självklart säga några ord också om migration och om vart människor tar vägen. Då tänker jag ta upp det som jag faktiskt inte tog upp i mitt anförande. Det är frågorna kring social dumpning. Vi har nyligen fått en rapport från Statskontoret som visar att kommuner med stor skattekraft – till stor del handlar det om kommuner som leds av moderata företrädare – systematiskt pekar ut och identifierar människor som på olika sätt är svaga. Det handlar om missbrukare. Det handlar om nyanlända och om andra människor som behöver samhällets stöd. Man tvingar systematiskt ut dessa människor ur sina kommuner. De tvingas till kommuner där arbetsmarknaden är svagare och där förmågan att ta hand om dem och erbjuda dem hjälp är svagare.

Ledamot Ericson vill få det att framstå som att människor söker sig till dessa platser där det inte finns något arbete. Nu har vi fått bevis på att det inte fullt ut är sant. Det är moderata politiker som sitter och gör planer och som systematiskt använder bland annat socialtjänstlagstiftningen på ett sätt som den absolut inte är tänkt att användas och tvingar ut svaga grupper från tillväxtkommunerna till kommuner där det saknas en arbetsmarknad. Det är cyniskt.

Anf. 22 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag tackar föregående talare. Det är mycket bra och viktigt som har sagts i denna diskussion. För Liberalerna är det – och det verkar finnas en tydlig majoritet för detta i Sveriges riksdag – oerhört viktigt att man kan leva ett gott liv och förvänta sig god samhällsservice oavsett var i landet man bor.

Fru talman! Det som dock är viktigt att förstå är att politik gör skillnad. Det är därför som vi ägnar stora delar av våra liv åt politik, och det är därför det finns människor i hela landet som ägnar mycket av sin tid åt politik i det kommunala och i det regionala.

Man har tidigare i talarstolen hävdat att utjämningsystemet och vår politik för att se till att det finns god service i hela landet skulle vara ett nollsummespel. På det ställer jag faktiskt inte upp. Det är klart att den politik man för i sin kommun påverkar vilka förutsättningar man har att erbjuda en god service.

Det system som vi diskuterar i dag har utsatts för alldeles för mycket lappande och lagande. Det behövs garanterat en helhetssyn. Det behövs helt enkelt en genomgång där man genomlyser och tittar på alla möjliga olika aspekter. Det behövs ett system för att kompensera för vissa strukturella skillnader som finns mellan kommuner och regioner, men vi ska inte tro att politik inte gör skillnad i det lokala, i det regionala och i det kommunala.

Om man jämför två extremer, en kommun som har mycket goda förutsättningar och en kommun som har mycket dåliga förutsättningar att erbjuda sina medborgare service, kommer man att kunna peka på strukturerna och säga: Detta handlar bara om strukturer. Men om man jämför två kommuner som har goda förutsättningar eller två kommuner som har mindre goda förutsättningar kan man se att det finns skillnader i vilken samhällsservice de lyckas erbjuda. Det finns skillnader i vilket klimat för tillväxt och företagande som man lyckats skapa även mellan kommuner som har ganska lika förutsättningar.

Fru talman! Det är av det skälet uppenbart att ett sådant här system, som verkligen behövs, också måste ta hänsyn till att politiker, lokalt och regionalt, måste kunna driva politik för att göra näringslivet bättre. Man måste göra det för att få bättre förutsättningar för välstånd även i en kommun som har knappa förutsättningar från början, så att kommunen kan stå mer på egna ben än den kunde göra tidigare.

Det finns goda exempel på detta. Dorotea har nämnts tidigare i debatten. Dorotea är en kommun där man har haft tuffa strukturella förutsättningar från början, men man jobbar väldigt tydligt med att stärka dem. Man jobbar med att stärka det lokala näringslivet, med att stärka kommunen och med att se till att man kan stå mer på egna ben.

Det är klart, fru talman, att vi ställer oss bakom detta. Det gör vi därför att vi menar att det behövs god service i hela landet. Alla Sveriges medborgare måste kunna lita på att man kan leva ett gott liv just där man bor.

Vi gör det också med en tro på den lokala politiken och på att strukturella skillnader mellan kommuner inte är allt. Vi måste också ha ett system där vi inte hämmar vare sig tillväxt eller dem som driver en politik på det ekonomiska eller sociala området eller i skolan som gör att förutsättningarna blir lite bättre i morgon än vad de är i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 23 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av socialminister Lena Hallengren, justitie- och migrationsminister Morgan Johansson, statsrådet Mikael Damberg och statsrådet Peter Eriksson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Socialminister Lena Hallengren besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Utsatta barns situation

Anf. 24 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Hallengren.

För bara ett par timmar sedan inleddes en debatt i kammaren som handlade om de allra mest utsatta barnen. Debatten föranleddes bland annat av att vi moderater har lämnat ett utskottsinitiativ om just de utsatta barnen. Lilla hjärtat har blivit en symbol för dem.

Var vi än tittar just nu ser vi tyvärr många vittnesmål om hur situationen i Sverige ser ut för de mest utsatta barnen. Det kan handla om familjehem, HVB, LSS eller Sis-hem för att nämna några exempel.

När det handlar om förslag från regeringen gapar – och har gapat under många år – propositionslistorna mycket tomma.

Min fråga till statsrådet är följande. Utifrån denna mycket allvarliga situation som faktiskt råder för utsatta barn i Sverige, vad avser regeringen att göra? Varför har inte mer hänt?

Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Camilla Waltersson Grönvall för frågan.

Denna fråga har vi diskuterat många gånger. Jag skulle vilja säga att dialogen inte har varit större i många andra frågor, undantaget pandemin, det senaste året. Jag har själv talat i socialutskottet vid ett flertal tillfällen. Samtliga i utskottet som har debatterat frågan i dag vet att det ligger ärenden och beslut på riksdagens bord som handlar om kompetens hos offentliga biträden och frågan om att pröva vårdnadsöverflytt årligen som första förslag.

Det är bara ett par månader kvar nu tills regeringens utredare kommer tillbaka med förslag som verkligen ska ta hänsyn till och väga in barnets bästa. Det är något som vi många gånger talat om. Att göra det och känna att vi alla ungefär vet vad vi talar om är en sak, men att se till att det också är tydligt i lagstiftningen när det kommer till vårdnadsöverflytt avser vi att återkomma till så fort utredningen lämnar sitt förslag i slutet av februari. Jag ser fram emot den dialogen.

Anf. 26 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det hjälper inte att prata när det inte kommer kraftfulla förslag på bordet. Det som är tråkigt att konstatera är att det har kommit inte mindre än tre utredningar de senaste åren. En kom redan 2015. De förslagen har

regeringen valt att lägga i byrålådan. Det var först när vi moderater lade fram utskottsinitiativet som det hände något. Varför har man inte använt sig av redan förberedda förslag?

Prot. 2020/21:51
10 december

Frågestund

Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag är ändå förvånad över tonläget. Det här är en fråga där jag inte upplever att det finns delade meningar utan tvärtom. Utredningen som arbetar nu och som den 28 februari ska lägga fram förslag om hur barnets bästa ska vägas in när vi talar om vårdnadsöverflytt kommer att spela en stor roll. Det är svårare än vad det kan låta att verkligen se till att det blir domar som går i den riktningen.

Det första beslutet som jag själv fick möjlighet att underteckna var barnkonventionen som svensk lag. Det var ett beslut som tyvärr inte alla partier röstade för, bland annat Camilla Waltersson Grönvalls.

Regeringens migrationspolitik och pensionerna

Anf. 28 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! I sitt remissyttrande över Migrationskommitténs betänkande konstaterar Pensionsmyndigheten att den föreslagna migrationspolitiken kommer att påverka inbetalningarna till pensionssystemet och utgifterna på pensionsområdet. Man hänvisar till sin egen rapport från 2016, där man redan då konstaterade att nettonuvärdeskostnaden per asylinvandrare inom pensionssystemet ligger på 800 000 kronor. Det är alltså nettokostnaden.

På ren svenska betyder det att invandrare som kommer hit inte arbetar och betalar tillräcklig skatt för att garantera sin egen framtida pension, än mindre bidrar till det svenska pensionssystemet.

Min fråga till socialminister Lena Hallengren är mot den bakgrunden tämligen enkel, naturligtvis förutsatt att regeringen litar på sin egen pensionsmyndighet: Hur ställer sig regeringen till det faktum att migrationspolitiken fullständigt håller på att erodera de svenska pensionerna?

Anf. 29 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Att frågan är så enkel är jag inte beredd att hålla med om. Att Sverigedemokraterna ständigt hittar en ursäkt att tala om migrationspolitiken oavsett problem i samhället är förvisso ingen nyhet. Om hela migrationspolitiken ska diskuteras har vi migrationsministern på plats i kammaren.

När det kommer till frågan hur hela pensionssystemet ska utvecklas, hålla ihop och vara långsiktigt hållbart vet jag att Pensionsgruppen sliter hårt. Det är ett angeläget arbete. Vi har all anledning att se till att vi har ett pensionssystem som håller över tid och omfattar alla medborgare i vårt land.

Anf. 30 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Det här är alltså inte mina åsikter utan det är fakta från Pensionsmyndigheten 2016 och 2017 samt SOU 2015:95. Trots att studie efter studie konstaterar att migrationen är en nettokostnad för det svenska pensionssystemet, varför gör regeringen en annan offentligfinansiell be-

dömning än Pensionsmyndigheten och övriga myndigheter samt den empiri och expertis som finns på området i dag?

Anf. 31 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tror ändå att om Dennis Dioukarev vill fortsätta diskussionen om finansiering av det svenska pensionssystemet är det lämpligt att ställa frågan till socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi.

En pandemilag

Anf. 32 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! I Helsingborg har man samma problem med smittspridning som grannstaden Helsingör. Under sommaren och hösten har jag fått frågan från många människor inte minst i Sydsverige hur det kommer sig att den svenska regeringen inte gör som den danska, nämligen inför tuffare restriktioner och nedstängningar.

Jag skulle vilja påstå, fru talman, att det råder en allmän förundran i Sydsverige när man ser skillnaderna.

Svaret är att den svenska regeringen och den svenska staten har saknat en pandemilagstiftning, trots att pandemin har pågått i tio månader. Vi har inte skaffat oss de verktyg som behövs för att hantera covid-19. Man har nöjt sig med alkohollagen och ordningslagen.

Min fråga till statsrådet Lena Hallengren är: Varför lät ni pandemin plåga vårt land i tio månader innan ni nu – först efter det att Centerpartiet väckt ett initiativ i socialutskottet – kommer och säger att det ska komma en lagstiftning?

Anf. 33 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack för frågan, Anders Åkesson!

Pandemin plågar sannerligen vårt land, men jag delar inte uppfattningen att vi under hela våren skulle ha varit på något sätt njugga och låtit bli att vidta tuffa åtgärder. Om vi drar oss våren till minnes tror jag att vi alla kan påstå att vår vardag inskränktes. Det var studenter som fick plugga på distans, och människor började arbeta hemma. Det var stora sjukskrivningstal eftersom människor stannade hemma vid minsta symtom, för det var det som var signalen. Det var ganska tomt på gator och torg, på restauranger och i kultur- och idrottslivet, och satte man sig i en bil för att åka någonstans var man ganska ensam på vägarna. Vi såg ganska omedelbart en beteendeförändring. Det är inte det vi ser nu, och vi har därför under hela hösten arbetat med pandemilagen.

Jag vill också säga att det är en sak att stänga verksamheter – jag vill inte säga att det är vare sig enkelt eller kanske det mest lämpliga – men att siktet i den pandemilagstiftning regeringen nu avser att ta fram är mer inställt på att kunna reglera olika verksamheter. Vi kommer nämligen att få leva med pandemin under lång tid framöver.

Anf. 34 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Likväl har vi tidsaspekten, statsrådet. Många undrar.

Nåväl, nu hoppas vi att lagstiftningen kommer på plats till våren, vilket är den tidtabell som är kommunicerad. Då blir frågan: Hur tänker reger-

ingen med ersättningsfrågan? Här kommer man alltså att skaffa sig ett verktyg som stänger ned verksamheter. Det finns en majoritet i riksdagen för att driva regeringen framför sig, men hur ska man hantera de verksamheter man stänger ned? Det blir nästa fråga. Kommer det att finnas förslag om detta i lagstiftningen?

Prot. 2020/21:51

10 december

Frågestund

Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Anders Åkesson, som ju representerar Centerpartiet – ett parti som vi har ett väldigt gott samarbete med! Det gäller inte minst de tolv extra ändringsbudgetar vi har presenterat tillsammans under detta väldigt tuffa år.

Förhandlingar pågår även nu när det gäller ytterligare åtgärder och insatser, och jag ser fram emot att de får fortsätta. Att förutse kostnader och kunna skriva in det i lagstiftning är betydligt mer komplicerat, men naturligtvis måste vi ta hand om konsekvenser oavsett om de drabbar människor på grund av pandemin eller på grund av de konsekvenser vi kan se. Välkomna även i arbetet med att utforma denna lagstiftning!

Utvecklingsländers tillgång till vaccin

Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Eriksson.

Om de två första miljarderna doser av covidvacciner skulle komma hela världen till godo skulle dödligheten i världen minska med 61 procent. Om de 50 rikaste länderna tar dessa doser kommer dödligheten bara att minska med 33 procent. Det är givet att de länder som köper upp vaccinet är de rika länderna, vilket inte kommer att ge den globala effekt vi behöver.

Den 2 oktober lade Indien och Sydafrika fram ett förslag i WTO om undantag gällande vissa patent, affärshemligheter eller läkemedelsmonopol. Man hade stor uppbackning av utvecklingsländerna. EU och Sverige gick emot detta förslag, trots att Sverige kan ta egen ställning i frågan. Den 16 och 17 december får Sverige chansen att säga ja, för allas bästa. Hur kommer ni att svara, statsrådet Eriksson?

Anf. 37 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag kan berätta att den svenska inställningen hela tiden har varit att vi ska se till att hela världen får möjlighet att ta del av vaccinerna. Vi har drivit det på många olika sätt, bland annat genom internationella organisationer som Gavi och Covax. Vi har satsat stora resurser på Gavi och satt in ytterligare 100 miljoner utöver dem vi årligen bidrar med där. Dessutom har vi jobbat inom EU för att se till att det skapas bra resurser, och i dag har vi avsatt 7 miljarder kronor från EU till en gemensam pott som ska nå fattiga länder så att vi får ut vaccin till dem.

De insatser vi gör och har gjort – bland annat att vi har upphandlat vacciner – har gjort att vacciner kommer fram mycket snabbare till hela världen. Jag tror att det arbete vi har bidragit till kommer att komma alla till del.

Anf. 38 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Saken är den att vi inte kommer att ha tillräckliga möjligheter att skapa de jättestora volymer som faktiskt kommer att behövas för att täcka hela världen. Att gå med på förslaget skulle tillgängliggöra större volymer – och tillgängliggöra dem där de behövs. Visst håller ministern med om att det vore bra att snabbt få bukt med smittan i hela världen, både ur ett ekonomiskt och ur ett humanistiskt perspektiv?

Anf. 39 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag vill återigen påminna om att det är tack vare de europeiska insatserna, genom EU, som vi har fått fram ett vaccin i dag. Det är den upphandlingen som gör att det har gått så mycket snabbare och att det redan i dag finns fabriker som är redo att producera. Annars hade det inte funnits, och då hade detta tagit mycket längre tid. Dessutom har vi upphandlat större volymer, vilket gör att vi kan vidarebefordra en stor del av de vacciner som kommer EU och Sverige till del till andra länder.

Väntetiderna i vården

Anf. 40 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Regeringen tillsatte i augusti en delegation för att öka tillgängligheten inom hälso- och sjukvården, det vill säga korta vårdköerna. Kristdemokraterna välkomnar att regeringen tar nationella beslut. Att bara hoppas att 21 regioner på egen hand ska klara situationen fungerar inte, utan det behövs samordning och gemensamma tag för att vi ska klara situationen.

De senaste siffrorna i databasen för väntetider i vården visar att det i oktober var mer än 115 000 patienter som väntat mer än 90 dagar på operation eller på det besök inom specialiserad vård som de behöver. Pandemin gör ju att vi behöver skjuta på planerad vård, men köerna var långa redan före pandemin. Uppdraget till delegationen är alltså inte enkelt, men det är nödvändigt.

Min fråga till socialministern är: Hur går det för regeringens delegation?

Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack för frågan, Acko Ankarberg!

Det är sannerligen som du beskriver: Samordning och gemensamma tag är verkligen vad som krävs, inte bara under pandemin utan förstås också när det gäller att hantera både den vård som skjutits upp under pandemin och, förstås, den utmaning vi hade sedan innan. Låt mig påminna om att många regioner, för att inte säga alla, ändå hade gått i en positiv riktning innan pandemin. Allt fler såg till att fler fick vård i tid än vid motsvarande tidpunkt året innan. Allt fler fick alltså del av de omgjorda tillgänglighetsmiljarderna.

När det gäller tillgänglighetsdelegationen har den påbörjat sitt arbete under hösten. Tanken var att den skulle bidra i det ordinarie arbetet, och när pandemin kom blev det förstås än mer viktigt. Delegationen arbetar helt enkelt på och har inte kommit särskilt långt i sitt arbete än, men jag ser fram emot att den ska kunna växla upp sitt arbete och både ge stöd till

Anf. 42 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack för svaret, socialministern! Jag är väl medveten om att delegationen har fasta tider för när den ska återrapportera, men jag tänker att de tiderna är mindre viktiga och att det är viktigare med det arbete som ändå har satt igång.

Det står tydligt att man ska ha regionala handlingsplaner så att det just blir den där generalplanen som regeringen gärna vill få till. Det kom inga besked om vad som händer, men jag förutsätter att vi trots pandemin kan kraftsamla gemensamt för att få ned vårdköerna. Det behövs nämligen för både patienterna och vårdpersonalen. Står vi inför faktum att detta fortsätter är det nämligen inte bra.

Anf. 43 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Pandemin fortsätter ju; utan tvekan är det så. Just nu är trycket hårt på våra vårdavdelningar, både på intensivvården och på övriga vårdavdelningar.

Regionerna måste förstås hantera den covidvård som är nödvändig för att rädda liv och hälsa, och de måste parallellt med detta se till att inte ställa in mer vård än nödvändigt. Det visade sig ju att det i det här läget är färre som behöver ställa in behandlingar, operationer och ingrepp än vad det var i våras. Låt oss hoppas att vi klarar att hålla nere smittspridningen, så att vården inte får en alltför tuff utmaning!

Coronavaccin och samkörning av register

Anf. 44 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Min fråga är riktad till socialminister Lena Hallengren.

Har regeringen fått klartecken från Datainspektionen om att det är möjligt att samköra vaccinationsregistret, läkemedelsbiverkningsregistret och hälsoregistren för att utreda om en rapport om misstänkta biverkningar av vaccin mot covid-19 kan bekräftas eller avfärdas? Jag hoppas att vi inte får några allvarliga rapporter, men får vi det måste de utan dröjsmål utredas. Här får datalagstiftningen inte lägga hinder i vägen. Jag ställde frågan till Läkemedelsverket i tisdags, och svaret var att frågan ligger på regeringens bord.

Anf. 45 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Barbro Westerholm, för att frågan lyfts här och nu och för att den också lyftes i socialutskottet och med Läkemedelsverket i tisdags. Denna fråga ligger på regeringens bord, och jag kan försäkra både Barbro Westerholm och andra att vi måste lösa den. Vi kan ju inte hantera frågan om register och eventuella biverkningar utan att se till att de är samordnade. Denna fråga ska lösas.

Anf. 46 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Min oro bottnar i den kritik som Datainspektionen riktade mot vaccinationsregistret gällande att det inte var fullt utrett. Vi tog beslut

i går här i riksdagen om detta register. Ingenting får trassla eller fördröja här; detta är för allvarligt.

Anf. 47 Socialminister LENA HALLENGREN (S):
Fru talman! Jag delar helt den uppfattningen.

Kommunala besparingar i Huddinge

Anf. 48 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Även min fråga går till Lena Hallengren.

En moderatledd koalition har styrt i Huddinge i snart 15 år. Resultatet av det är bland annat att Huddinge har en lärartäthet som tillhör de lägsta i landet, färre elever som klarar kunskapskraven och en sjukfrånvaro som tillhör de högsta i landet. Coronapandemin har dessutom blottat brister inom inte minst äldreomsorgen.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har skjutit till stora resurser till välfärden; för Huddinges del handlar det om 224 miljoner. Moderaternas svar i Huddinge är att sänka skatten med 27 miljoner och att på ett extrainsatt nämndmöte med en veckas varsel, mitt under rådande pandemi, besluta om att lägga ned den kommunala hemtjänsten.

Min fråga till ministern är: Hur ser du på att man lägger ned en hel kommunal hemtjänst med 750 brukare och 160 anställda för att spara pengar samtidigt som man sänker skatterna och samtidigt som regeringen har satsat pengar – stora resurser – på att förbättra välfärden?

Anf. 49 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Leif Nysmed, för frågan och för att detta uppmärksammas!

Jag känner mig ganska bekymrad över vad som kan hända i pandemins skugga, om uttrycket får användas. Vissa kan ta tillfället i akt att förändra i en verksamhet på ett sätt som ganska uppenbart försämrar för den som är hemtjänstbrukare och har ett behov av hemtjänst och som missar sin kontinuitet när den får byta personal. Jag tror att osäkerheten är ganska stor.

Jag kan egentligen bara understryka att när regeringen och samarbetspartierna valde att rikta 4 miljarder till Sveriges äldreomsorg att använda utifrån hur behoven ser ut var inte avsikten att det skulle göras nedskärningar.

Anf. 50 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Det är rätt anmärkningsvärt att man i kommunen, trots de stora tillskott man får, faktiskt fattar sådana här beslut. Det skapar en stor oro bland de äldre som är brukare men också en stor oro hos dem i personalen som har stått främst i pandemin och bekämpat den och sett till att omsorgen har fungerat väl. Att personalen nu hux flux blir uppsagd mitt i alltihop är väldigt anmärkningsvärt. Jag vet inte vad jag ska säga – det är en stor skandal, även att man gör det med så kort varsel. Jag tror att man har missat någonting.

Anf. 51 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får påminna om att det ska handla om en allmänpolitisk fråga eller om en fråga som rör statsrådets tjänsteutövning.

Anf. 52 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Svensk äldreomsorg har ju sannerligen kommit i fokus under pandemin, och det är också skälet till att regeringen och samarbetspartierna har vidtagit flera åtgärder under det gångna året. Det handlar om 3,4 miljarder under nästa år för ett äldreomsorgslyft för att man ska kunna arbeta och studera samtidigt och få den kompetens som krävs.

Ett resurstillskott på 4 miljarder är mycket pengar. Syftet med detta är förstås att förbättra i äldreomsorgen – att ta bort delade turer, att förbättra bemanningen och att anställa mer personal. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi gemensamt säger att det är detta som är syftet.

Marknadsföring i sociala medier och kontroll av skatt

Anf. 53 EMMA HULT (MP):

Fru talman! År 2016 hade civilutskottet en offentlig utfrågning om marknadsföring i sociala medier. Sedan 2016 har mycket hänt. På Skatteverkets hemsida finns vägledning om hur bloggare och influencers ska redovisa och betala skatt för sina inkomster från internet och sociala medier – inkomster i form av pengar men också väldigt ofta i form av gratis produkter.

Jag skulle vilja uppehålla mig lite vid fenomenet att betala med produkter. Det här är ett jättevanligt sätt för företag att få gratis marknadsföring som den sedan ska marknadsföra produkten behöver skatta för – den produkt man får som betalning ska skattas för. Även om betalningen sker med en produkt, och inte med lön, räknas personen som anställd.

Min fråga till inrikesminister Mikael Damberg, som kanske ser lite förvånad ut, är om – och hur – Ekobrottsmyndigheten jobbar med att se till att dessa företag betalar arbetsgivaravgifter och sociala avgifter för sina ”anställda”.

Anf. 54 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag ska vara ärlig och säga att jag inte vet exakt hur Ekobrottsmyndigheten arbetar med den här frågan; jag tar gärna reda på det framöver. Jag tror dock att det är viktigt att samtliga myndigheter har att bevaka att svensk lagstiftning följs, att folk som är skattskyldiga inte undviker att betala skatt och att det inte uppstår en svart eller en grå marknad som snedvrider konkurrensen och gör det svårt för seriösa företagare och näringsidkare att bedriva sin verksamhet.

Jag får ta med mig denna fråga, för jag har inte svar på den i dag.

Anf. 55 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag har inte förberett statsrådet på denna fråga, men jag tycker att det är viktigt att den lyfts upp. Det har på senare tid nämligen uppdragats att just detta sker. Det är ju skattefusk, och det är fusk med våra gemensamma tillgångar. Jag skulle nästan vilja säga att det är en form av svartjobb.

Jag tackar för att statsrådet tar med sig frågan. Vi får helt enkelt fortsätta dialogen.

Rekryteringen av unga till kriminella gäng

Anf. 56 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! Det är oroväckande att höra att barn rekryteras till kriminella gäng i Sverige. Problemet har spridits över hela landet. De kommuner som tidigare varit förskonade från gängkriminalitet är inte längre det. Kommuner som Mora och Borlänge i Dalarna är inte längre undantag.

Nu ser polis och socialtjänst en ökad problematik kring droghandel. Äldre ungdomar utnyttjar yngre för att langa, och fler hamnar i missbruk och i beroendeställning. Gemensamma faktorer är en misslyckad skolgång och brister i föräldrars förmåga.

Hur kommer Morgan Johansson att arbeta för att ge polisen verktyg för att stävja rekryteringen till kriminella gäng?

Anf. 57 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag delar Malin Höglunds oro över denna typ av rekrytering. Här handlar det naturligtvis om att arbeta på flera olika fronter. Polisen måste ha sina resurser – vi har nu fler poliser än vad vi någonsin har haft i Sverige, och detta kommer att förstärkas efter hand under de kommande åren med de stora satsningar som vi går fram med. Även socialtjänsten måste ha sina resurser, och jag tycker att det är väldigt bra att vi ger kommunsektorn så mycket mer pengar att man i år faktiskt räknar med ett överskott på över 40 miljarder kronor. Jag hoppas att kommunsektorn kan använda en del av dessa pengar till att göra förebyggande insatser, till exempel för att stoppa rekryteringen.

Vi behöver också göra mer på lagstiftningssidan. Jag har därför bett hovrättspresidenten Anders Perklev att utreda om vi kan göra mer bland annat när det gäller straffsidan gentemot dem som riktar sig mot och rekryterar den här typen av ungdomar. Det kommer ett betänkande till mig i vår, och jag är beredd att då gå vidare med nya åtgärder.

Anf. 58 MALIN HÖGLUND (M):

Fru talman! Det är bra att ni tar det här på allvar, för vi ser att det är ett stort problem i dag. Det är inte bara i storstadsregionerna som detta är ett problem, utan det sprider sig ute på landsbygden.

Anf. 59 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har inga delade meningar i detta. Det är viktigt för oss att hela tiden markera att om vi ska rycka upp den organiserade kriminaliteten med rötterna handlar det både om brottsbekämpande insatser – som alla de straffsatser vi har höjt, allt det vi gör när det gäller kameraövervakning och allt det vi gör när det gäller att förstärka polisen, Åklagarmyndigheten och andra som ägnar sig åt brottsbekämpning – och om att förebygga brotten, det vill säga om att se till att vi också har socialpolitiska insatser

Ett nationellt ansvar för återplantering av skog

Anf. 60 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! Financial Times rapporterade förra veckan om korruption knuten till UNDP och den internationella miljöfonden GEF. Sverige är en av de allra största givarna såväl till UNDP som till fonden och den liknande Green Climate Fund. Dessa fonder är till för att skapa bättre miljö, inte minst genom restaurering av degraderad mark. Sverige är en av de största givarna, som sagt, med exempelvis 4 miljarder till GCF.

Dessa enorma belopp inbjuder förstås till korruption, och därför tar apparaten runt fonderna enormt mycket tid och kostar massor med pengar.

Jag tror att vi skulle få fler plantor i marken – det handlar mycket om skogsplantering – och skapa bättre förutsättningar för framtida träbearbetning och sysselsättning om vi drev mer av de här projekten bilateralt och kanske i samarbete med till exempel FAO.

Därför är min fråga: Borde inte Sverige driva en större andel av restaureringsprojekten direkt och utnyttja svensk kompetens både från svenska företag och från lantbruksuniversitet? Svenskt skogsbruk är ju världsledande.

Anf. 61 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack för frågan! Sverige kanske är en av orsakerna till att den här nyheten kom fram i Financial Times förra veckan, tror jag att det var.

Uppgiften om eventuell korruption i ett av UNDP:s projekt i Ryssland var en nyhet redan för något år sedan. Då ställde vi väldigt tuffa krav från Sveriges och min sida på UNDP att utreda detta och att låta en aktör vid sidan av, som inte hade bindningar till organisationen, göra detta.

Rapporten har nu kommit. Jag tycker att det är bra att den har kommit fram. Den visar att det har funnits brister i UNDP:s agerande. Men det har egentligen ingenting med miljöfonden GEF att göra.

Anf. 62 MATS NORDBERG (SD):

Fru talman! Jag tycker också att det är glädjande. Det stod i artikeln i Financial Times att det var en internrevision som hade hittat detta, och det är också glädjande. Men problemet är inte det, utan det är att det här är väldigt tungrott, tar väldigt mycket tid och inte ger den direktkontakt som behövs för att man ska kunna utveckla handeln i de här länderna.

OECD noterar att bara 1 procent av Sveriges bistånd går till näringslivet i de länder som tar emot pengarna, medan OECD-snittet är 7 procent.

Delar av de här restaureringsprojekten skulle också kunna bli motor i ett framtida näringsliv. Därför tycker jag att man ska jobba vidare med dem.

Anf. 63 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag kan hålla med Mats Nordberg om att det kan vara intressant att vi i större omfattning från Sveriges sida driver fram projekt

som har att göra med miljöutveckling och plantering och restaurering av skogar bilateralt eller på andra sätt än via de stora fonderna och FN-organisationerna. Därför har jag tagit initiativ till att föra in biologisk mångfald som en viktigare del av de svenska bilaterala strategierna och också finansiera dem genom svenska Sida.

Svenskt bistånd till utsatta kvinnor i världen

Anf. 64 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Min fråga går också till Peter Eriksson.

Nu när vi befinner oss i ett läge med covid-19 vet vi att kvinnor som är utsatta för våld i nära relationer eller i annan utsatthet har ännu större risk att drabbas och också svårare att söka hjälp. Det gäller inte bara i Sverige, utan vi vet att utanför landets gränser gör, förutom konservativa krafter, covid-19 det ännu svårare för kvinnor.

Var elfte sekund dör en kvinna eller nyfött barn i samband med förlösning, och det utförs också 25 miljoner osäkra aborter, och covid-19 förvärrar det hela.

På vilket sätt kan vi med vårt bistånd vara med och stödja och hjälpa kvinnor runt om i världen i den här utsatta situationen?

Anf. 65 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Detta är en av de högst prioriterade frågorna för svenskt bistånd. Det går i stor utsträckning till att stödja kvinnor och unga flickor som drabbas både av våld i hemmet och av skador i underlivet på grund av gamla traditioner som inte är positiva över huvud taget utan är väldigt skadliga.

Vi har under hösten tillfört ytterligare medel till både FN-organisationer och vår egen SRHR-strategi söder om Sahara i Afrika för att stärka detta arbete.

Det är helt riktigt att det har blivit värre. Vi har fått ökade problem under pandemin när det gäller våld i hemmet och också när det gäller omskärrelser.

Anf. 66 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Ja, det är oroväckande. Det är redan nu färre som söker mödravård, och det i sin tur leder till betydligt högre risk för mödradödlighet.

Även om vi tillför resurser och har strategier är utmaningen under en pandemi att nå ut med dessa. På vilket sätt säkerställer regeringen att detta verkligen når hela vägen fram och inte bara är fina ord i en talarstol?

Anf. 67 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Vi fick en rapport från OECD häromåret om att Sverige är ledande på det här området. Vi når ut till de fattigaste människorna i världen. Också på det här området är Sida och det svenska arbetet via ambasaderna väldigt effektivt.

Jag tror att vi kan vara trygga med att vi gör ett effektivt och bra jobb som når ut till unga tjejer och kvinnor runt om i världen för att säkra deras rättigheter och en feministisk utrikespolitik.

Anf. 68 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! De största organisationerna för kvinno- och tjejjourer, Roks och Unizon, har beslutat att deras verksamhet inte längre ska inkludera transpersoner.

En person vars upplevda kön inte längre stämmer överens med det juridiska har som brottsoffer nu betydligt mindre möjlighet till stöd och hjälp.

Hur ska regeringen och justitieminister Morgan Johansson garantera att personer, oavsett var de bor och hur de definierar sig, ska kunna få brottsofferstöd?

Anf. 69 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ansvarar inte för kvinnojourerna, utan de ligger på Socialdepartementet och Åsa Lindhagens ansvarsområde.

Däremot ansvarar jag för brottsofferjourerna, och där finns inga sådana beslut fattade, såvitt jag vet. Men vi har förstärkt brottsofferstödet generellt sett så att både kvinnojourerna och brottsofferjourerna har mer pengar att röra sig med än någonsin tidigare.

Jag kommer naturligtvis att ta Linda Westerlund Sneckers fråga vidare till ansvarigt statsråd och se vad vi kan göra. Det är ju självklart så att oavsett hur man definierar sig och vem man är måste man ha ett bra stöd om man varit utsatt för brott. Det tror jag egentligen inte att det finns några andra åsikter om. Jag delar i alla fall den åsikten och tycker att det borde vara en självklarhet.

Anf. 70 LINDA WESTERLUND SNECKER (V):

Fru talman! Tack för svaret! Jag vet att både jag och justitieministern är väl medvetna om att kvinnojourernas och brottsofferjourernas arbete går tätt ihop. Det är utsatta människor som lever i svåra situationer som är där och söker hjälp.

När kvinnojoursorganisationer inte inkluderar transpersoner är det regeringens uppgift att se till att brottsofferorganisationerna har större möjlighet att ta emot transpersoner, som är en extremt utsatt grupp i dagens samhälle.

Anf. 71 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag delar helt den uppfattningen. Det är dessutom så att transpersoner mycket väl kan vara särskilt utsatta just för våldsbrott. Det är därför oerhört viktigt att de får det stöd och den hjälp som de behöver, precis som alla andra.

Jag kan lova Linda Westerlund Snecker att jag kommer att ta upp den här frågan med ansvarigt statsråd men också i de dialoger jag har med de organisationer som vi talar om, även om de inte formellt ligger på mitt område.

Anf. 72 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Sverige befinner sig just nu i två parallella kriser, och det på grund av coronapandemin.

Handläggningstiderna hos Tillväxtverket är bekymmersamt långa och alltför många företagare får vänta på svar i månader. De får svaret: Var god dröj, vi har inte påbörjat handläggningen av ditt ärende ännu. Och varje dag här är förlorad.

Regeringen har det övergripande ansvaret för dessa kriser och förfogar också över det som kan göras. KD har skickat in ett antal förslag till både förändringar och förbättringar. Vi vet att ni ibland har lyssnat, och ibland har vi fått ta det via riksdagen. Och vi vet vad som hittills har gjorts. Men utan våra livskraftiga företag har vi ingen välfärd.

Min fråga är i dag: Vad gör regeringen ytterst för att se till att stöden når företagen i tid?

Anf. 73 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar Camilla Brodin för frågan.

Jag tycker att ledamoten inleder väl med att beskriva att vi befinner oss i en pandemi som ställer enormt tuffa krav på samhället. Det gäller givetvis även alla dem som försöker att få sina verksamheter att rulla vidare. Detta har vi ju alla ett stort intresse av för att produktionen ska fortgå, för att människor ska behålla sina arbeten och för att Sverige ska behålla sin konkurrenskraft.

Det är också skälet till att regeringen tillsammans med samarbetspartier vid tolv tillfällen så här långt skjutit till ekonomiska resurser utöver budgeten.

Jag hör att Camilla Brodin är väl medveten om detta men frågar hur vi försäkrar oss om att dessa medel också betalas ut.

Det bedrivs hela tiden ett arbete med att å ena sidan avsätta resurser, å andra sidan se till att de kan betalas ut. Det är ju först då de gör nytta och ger effekt.

Regeringen följer givetvis denna fråga noga.

Anf. 74 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag tycker att det saknas insikt om att det handlar om här och nu.

Tiden går, och det har gått ganska lång tid sedan mars. Jag har full förståelse att alla verktyg inte kom på plats direkt, men när vi tog upp frågan i augusti sa regeringen att Tillväxtverket skulle få resurser för att kunna möta de behov som finns.

Nu ser vi att köerna är längre än någonsin och att otroligt många väntar utan att veta om de kan hålla näsan över vattenytan nästa dag.

Anf. 75 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag missade frågan om specifikt Tillväxtverket.

Det är många myndigheter involverade, många företagare som behöver stöd och många löntagare som förväntar sig att stödet ska betalas ut. Det arbetas med detta hela tiden, och det är enorma utmaningar.

När det gäller Tillväxtverkets möjlighet att göra utbetalningar gör regeringen sitt yttersta för att ge verket förutsättningar för det.

Prot. 2020/21:51
10 december

Frågestund

Kompensation för eventuella biverkningar av vaccin

Anf. 76 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag har också en fråga till statsrådet Lena Hallengren.

Vi rör oss snabbt mot ett skede där det är viktigt att så många som möjligt i befolkningen väljer att vaccinera sig. Människor har fortfarande en tidigare pandemi i minnet då det blev allvarliga komplikationer för en del människor som valde att ställa upp solidariskt för samhället och vaccinera sig. De drabbades av svåra biverkningar och lider ännu i dag men av detta.

Vad avser Lena Hallengren att göra för att människor ska känna sig trygga redan före vaccination med att den som drabbas av allvarliga biverkningar är garanterad en acceptabel kompensation?

Det finns ju kritik mot nivån på de kompensationer som har betalats ut vid tidigare liknande situationer.

Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Ett stort tack till Liberalernas Joar Forssell för frågan!

Detta är något som regeringen tillsammans med Liberalerna och Centerpartiet förstår ägnar mycket tid åt. Det handlar om att försäkra oss om att vi inte ska hamna i motsvarande situation som uppstod efter vaccinationerna 2009 då läkemedelsförsäkringen inte räckte till.

Vi bereder nu förslag som innebär att vi ska kunna komplettera läkemedelsförsäkringen så att det inte ska finnas några tak att slå i. Förra gången gjordes detta i efterhand, men vi är angelägna om att detta ska finnas på plats innan vaccinationerna börjar. Vi avser därför att återkomma till riksdagen med detta.

Låt mig också säga att vår ambition är att människor ska känna en stor trygghet så att så många som möjligt vill vaccinera sig och även gör det. Då gäller det att vi är transparenta och att vi är generösa med all den information som finns så att man lätt kan ta del av den.

Anf. 78 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Som enskild medborgare kommer man onekligen att känna en stor press från samhälle, regering och riksdag att vaccinera sig.

Liberalerna kommer givetvis att följa upp och se till att regeringen står fast vid att människor redan innan vaccinationerna börjar ska känna sig trygga med att ersättningsnivåerna till den som drabbas av allvarliga biverkningar ligger på en rimligt hög nivå.

Anf. 79 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Läkemedelsförsäkringen är i sin konstruktion rätt unik för Sverige. Det är skälet till att detta inte finns på en europeisk nivå utifrån

de avtal som tecknas. Vi är dock angelägna om att de tak som finns i läke-
medelsförsäkringen inte ska slå till utan att vi ska kunna komplettera och
ge den trygghet som krävs.

Jag inser att man kan känna press från många håll. Jag tror dock att vi
alla så fort som möjligt vill återgå till ett mer normalt liv, och vaccin är en
viktig del i detta. Givetvis ska vi göra allt för att människor ska känna sig
trygga.

Ett cybersäkerhetscenter

Anf. 80 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Min fråga går till inrikesminister Mikael Damberg.

Sverige ligger i framkant när det gäller digitalisering. Digitalisering har
många fördelar men medför också stora och reella hot mot cybersäker-
heten.

Regeringen har tidigare gett ett antal myndigheter i uppdrag att inrätta
ett cybersäkerhetscenter. Vilken betydelse kan vi förvänta oss att detta får
för svensk säkerhet?

Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Alexandra Völker för frågan.

Sverige är ett mycket digitaliserat land, och då är det viktigt att vi också
tar höjd för de sårbarheter som finns. Det förekommer antagonistiska hot
där främmande stater bedriver spionverksamhet mot Sverige, förbereder
möjliga sabotage och kan ge sig på kritisk infrastruktur. Därför måste vi
höja säkerhetsnivån. Det förekommer också i mer vardaglig form där fö-
retag drabbas av bedrägerier och internethot.

Vi måste skaffa en större beredskap för detta. Därför samlas från och
med i dag en del av den statliga spetskompetensen i ett cybersäkerhetscen-
ter. Vi ger tung och lång finansiering för att man ska bygga upp ytterligare
förmågor på detta område och kunna samverka med privat näringsliv och
stötta samhällsviktig verksamhet som drabbas av dessa attacker.

Sverige kommer i och med detta att få en bättre beredskap att både stå
emot och hantera cyberangrepp i framtiden.

Anf. 82 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Detta är ett synnerligen viktigt steg för vår cybersäkerhet.
Hur snart kan vi förvänta oss att detta center påbörjar sitt arbete?

Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Svaret är enkelt: Man börjar i dag.

All verksamhet kommer ju inte att byggas upp på en dag, men man är
redan samlokaliserad med MSB i Solna. Centret kommer dock att sam-
lokalisera sig mer permanent framöver.

Arbetet ska som sagt vara igång från och med i dag och kommer att
fortsätta att byggas upp de närmaste åren.

Anf. 84 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Peter Eriksson och handlar om hållbarhetsmålet 14. Jag ställer denna fråga eftersom Miljöpartiet säger sig har drivit frågan om oceaner under flera års tid.

Det finns något som heter Kapstadenavtalet. Det reglerar fisket, bekämpar det illegala fisket, och det reglerar också arbetsmiljön ombord på fiskebåtar. Detta är stora frågor, för 3 miljarder människor är beroende av havet för sin överlevnad. Det beräknas att 200 miljoner människor jobbar på fiskebåtar.

Samtliga nordiska länder utom Sverige har ratificerat Kapstadenavtalet.

År 2019 hölls en större konferens i Torremolinos som just vände sig till ministrarna. Det var 120 länder som deltog. Samtliga nordiska ministrar fanns med utom Sveriges. Varför?

Anf. 85 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag inte på rak arm kan svara på den frågan. Men jag kan ta reda på varför och vad premisserna var.

Vi gör betydande insatser för att stärka havens förmåga att producera livsmedel även i framtiden genom att till exempel stödja en restaurering av korallrevsområden, områden som är viktiga också för att fisk ska reproduceras. Vi tillsköt till exempel ytterligare 40 miljoner i höst till den globala Blue Action Fund.

Livstidsstraff för grova sexualbrott mot barn

Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Morgan Johansson.

En nyhet som skapat mycket diskussioner och starka åsikter den senaste tiden är nyheten om en politikers mycket nära relation till en person som dömts för fruktansvärda sexbrott mot barn. Debatten har handlat mycket om varför politikern gjorde på det sättet. Jag tycker kanske att det är ett mindre intressant perspektiv.

Min fråga till regeringen och justitieministern är: Vad gör en sådan person ute i samhället? Det handlar alltså om grov våldtäkt mot barn vid 22 tillfällen, grova sexövergrepp vid 2 tillfällen och grovt barnporrbrott vid 38 tillfällen. Det resulterade i nio års fängelse, men personen kom ut efter sex år. Varför finns det ingen möjlighet till livstidsstraff vid sådana särskilt grova sexbrott?

Anf. 87 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag ber att få påminna om att enskilda förhållanden inte blir föremål för kammarens överläggning.

Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kan inte uttala mig om några enskilda fall, men jag kan däremot uttala mig om frågeställningen som sådan.

När det gäller sexbrott mot barn såg vi under den förra mandatperioden till att straffen skärptes väsentligt, bland annat straffen för grov våldtäkt mot barn. Vi har också höjt straffen för allvarliga barnpornografibrott, också under den förra mandatperioden. Vi kommer under denna mandatperiod att fortsätta att se över straffskalorna för just sexualbrott, för att se till att vi har en ännu hårdare syn på den typen av brott. Det kan jag försäkra Martin Kinnunen om.

Tack vare det arbete som vi har gjort har Sverige nu den strängaste sexualbrottslagstiftning som landet någonsin har haft, och vi kommer att fortsätta att förstärka den. Sexualbrotten är en av våra allra mest prioriterade frågor, framför allt att stoppa våld och andra övergrepp mot barn.

Barn och utdragna bodelningsprocesser

Anf. 89 MARTINA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag har tidigare i denna kammare diskuterat med Morgan Johansson om att se över bodelningsprocesserna. Hans svar var att det inte behövs.

Jag har också frågat ministern om regeringen kommer att sätta barnen i främsta rummet i frågor om bland annat vårdnadstvister. Där var svaret ja.

Så nu undrar jag: Hur är det möjligt att bodelningsprocesser tillåts pågå i flera år och att vi har en lagstiftning och praxis som tillåter parter att förhålla genom att bland annat inte lämna in efterfrågade uppgifter och svara på frågor om tillgångar och skulder? Detta är oacceptabelt. Det må så vara att det är två vuxna som tvistar, men en regering som sätter barnet i främsta rummet borde inte tillåta det. Det finns barn inblandade i dessa långa processer, och de far dubbelt illa och får inte den trygghet de har rätt till.

Min fråga till minister Morgan Johansson är: Kommer regeringen, för barnens skull, att tillsätta en utredning för att se till att bodelningsprocesser inte tillåts dra ut på tiden i flera år?

Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns en utredning som har sett över just vårdnadsfrågor och som kom med ett betänkande för några år sedan. Det heter *Se barnet!* Vi är i slutskedet av beredningen av förslagen, och det innebär bland annat förslag som gör det möjligt att förebygga den typen av tvister och kanske lösa dem i ett tidigare skede. Jag tror att det är på det sättet man ska gå på detta, det vill säga se till att tvister kan lösas på ett annat sätt än tidigare.

Där finns också förslag som innebär att det blir svårare att hålla sig undan och inte föra den typ av dialog som man behöver ha på plats. Vi är som sagt i slutskedet med förslag baserade på utredningen, och vi kommer att lägga fram förslag för riksdagen i början av nästa år.

Anf. 91 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Migrationslagstiftningen är en nationell och internationell väv som syftar till att skydda oss vid krig och förföljelse och till att vi ska ha ordning och reda vid utbildning, jobb och äktenskap länder emellan.

Lagstiftning kräver ett folkligt stöd. Vi ser ibland, när länder känner att de har tagit emot fler än andra, att det brister i det folkliga stödet. Vi ser också när det sker fusk i systemet att det folkliga stödet naggas i kanten.

Därför är min fråga till Morgan Johansson: Hur reagerar regeringen på de rubriker som varit om det ukrainska företaget som rekryterar personal och sedan lämnar dem utanför Migrationsverket? Från kristdemokratiskt håll har vi vid flera tillfällen argumenterat för att det måste vara ordning och reda och att det måste vara lag som gäller. Jag undrar hur regeringen ämnar agera i detta?

Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det agerandet är naturligtvis stötande eftersom man utnyttjar luckor i lagstiftningen eller systemet för att kunna exploatera människor och lura dem på pengar för att få dem att jobba, helst dygnet runt, för väldigt låga löner under den tid då deras asylansökningar prövas. Sådan är kapitalismen – det vet vi ju. Om det finns luckor i lagstiftningen finns det alltid oseriösa aktörer som gör allt för att tjäna pengar på andra människor och exploatera dem. Då gäller det att se till att luckorna kan täppas till så fort som möjligt.

Ett sätt att täppa till just denna lucka är att ha en lista över säkra länder, det vill säga när man söker asyl från ett land där det inte förekommer någon generell förföljelse ska man inte kunna vara kvar i landet om ansökan har överklagats. Det innebär att om man söker asyl här och får ett avslag får man vända i dörren. Då stoppar vi den typ av utnyttjande som vi nu har sett exempel på.

Vi kommer med ett förslag i den här delen, förhoppningsvis före jul, annars strax efter jul.

Utnyttjande av utländsk arbetskraft

Anf. 93 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Det var lite dålig tajmning med Magnus Jacobssons fråga, för min fråga berör exakt samma område. Men om jag tillåter mig att omformulera frågan lite handlar den delvis om det som Magnus Jacobsson tog upp.

Vi har sett tidigare exempel i reportage från nagelbranschen, där man importerar arbetskraft som utlovas bra villkor och bra löner men som sedan utnyttjas under slavliknande förhållanden och tvingas skuldsätta sig. De kan inte se en framtid för sig själva vare sig här i Sverige eller i det ursprungliga hemlandet därför att de försätts i en situation där de är beroende av dem som har utnyttjat dem.

Utifrån detta vill jag ställa frågan: Vad gör man för att komma åt även denna del, som handlar om reglerna för arbetskraftsinvandring, där vi varje år ser tusentals personer som sökt tillstånd att arbeta i Sverige?

Anf. 94 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Det var inte alls dålig tajmning. Den var bra, för då får jag en minut till att svara på ungefär samma tema.

När det gäller säkra länder-listan och sättet att utnyttja asylsystemet kan vi rå på det redan om vi får ett system för säkra länder. Då får man mycket snabbare handläggning av dessa fall, och man kan få ned väntetiden från kanske tre fyra månader till bara några veckor. I så fall kan den luckan inte utnyttjas.

När det gäller den andra frågeställning som Rikard Larsson tar upp handlar den om den breda arbetskraftsinvandringsdiskussionen, det vill säga när folk kommer hit – kanske luras hit på olika sätt – och sedan får jobba för 30 kronor i timmen, bo i en källare och utnyttjas på alla möjliga sätt. Där har vi tillsatt en utredning som ska se över arbetskraftsinvandringsreglerna för att kunna stoppa den typen av fusk, fiffel och organiserad kriminalitet. Vi får det första betänkandet i februari, och därefter kommer vi att kunna gå fram med åtgärder för att städa upp i den delen. Där finns väldigt mycket att göra.

Undantag i a-kasseregler för deltidbrandmän

Anf. 95 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tillgången på deltidbrandmän är oerhört viktig för våra räddningstjänster runt om i Sverige, men med nuvarande a-kasseregler blir det en negativ påverkan på personalförsörjningen eftersom en person som är arbetslös men aktiv som deltidbrandman riskerar att få lägre a-kassa.

Vi har här i riksdagen beslutat om ett tillkännagivande där regeringen uppmanas att skyndsamt se över möjligheterna att bevilja undantag i a-kasseregler för deltidbrandmän. Vi har utrett detta tidigare, 2018, i *En effektivare kommunal räddningstjänst*, men nu har jag läst att det ska komma ett svar i maj. Det är inte särskilt skyndsamt, så min fråga till Mikael Damberg är: Stämmer maj, eller kan vi få se ett mer skyndsamt undantag för deltidbrandmännen?

Anf. 96 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Alexandra Anstrell, för en viktig fråga!

Deltidbrandmännen är ryggraden i den svenska räddningstjänsten. De bär upp räddningstjänsten runt om i hela Sverige, och därför är det viktigt att vi jobbar långsiktigt och konsekvent med att kommunerna tar sitt arbetsgivaransvar och att man rekryterar men också att staten har en del i detta.

Mitt ansvar handlar primärt om MSB, som bedriver utbildning och som har ökat utbildningen av deltidbrandmän de senaste åren för att klara personalförsörjningen – vid sidan av alla andra insatser vi gör för att stärka räddningstjänsten.

Frågan om a-kassan är en fråga vi följer väldigt noga, men det är också stora reformer på gång på a-kassans område för att bredda och förbättra a-kassesystemet och beräkna det på ett helt annat sätt. Det är inte mitt ansvar i regeringen, men jag vet att arbetsmarknadsministern följer detta och är väldigt intresserad och noggrann också när det gäller denna fråga.

Prot. 2020/21:51

10 december

Frågestund

Statligt stöd till regionernas vaccinationsplanering

Anf. 97 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Lena Hallengren.

Sverige hoppas kunna börja vaccinera mot covid-19 nu i januari. Målet är att alla som vill ska kunna vara vaccinerade fram till sommaren. Men exakt hur detta ska gå till är fortfarande relativt oklart. Bara en av Sveriges regioner uppger att de har en färdigskriven vaccinationsplan.

Med tanke på hur testning och smittspårning har fungerat finns det naturligtvis en berättigad oro för hur regionerna själva ska klara av vaccinationen. Vi sverigedemokrater skulle gärna vilja se en mer tydlig statlig styrning och en heltäckande operativ plan för hur massvaccinationen ska genomföras. Men vad jag förstår delar inte regeringen denna åsikt.

Därför blir min fråga följande: Kan statsrådet garantera att regeringen har gjort allt som är möjligt för att hjälpa och bistå regionerna med hur de ska klara av att vaccinera sin befolkning innan sommaren?

Anf. 98 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Tack, Per Ramhorn, för frågan om vaccinationer! Detta kanske inte har präglat varje fråga i kammaren just i dag, men jag vet hur många människor som funderar på detta.

Jag vet också hur mycket information ledamöterna i socialutskottet har fått, senast i dag av generaldirektören för Folkhälsomyndigheten men också av vaccinsamordnare, Läkemedelsverket och många andra.

Kunskap torde alltså finnas, skulle jag säga, om att det är en utmaning för en värld, inte minst för Europa och förstås också för Sverige, när det handlar om att kunna vaccinera så fort som möjligt och att göra det ordnat. I Sverige är vi måna om att man ska göra det efter behov; de som har störst behov ska vaccineras först. Det ska också göras säkert. Vi hade tidigare frågor här om läkemedelsförsäkring och så vidare.

Vi gör verkligen allt det som vi bedömer att vi behöver och kan göra. Men vi har också en pågående dialog med Sveriges Kommuner och Regioner. Förutom överenskommelsen som omfattar i princip 9 miljarder och ska klargöra ansvarsförhållanden för vi förstår en löpande dialog i takt med att vacciner blir godkända och levereras och om vad som skulle kunna uppstå.

Åtgärder mot störande ljud från bilar

Anf. 99 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Morgan Johansson.

Den handlar om ett problem som kan verka bagatellartat, men det finns i Dalarna, i Värmland, i Västerbotten och på många andra ställen. Det

handlar om att det skakar i fönster, balkonger och golv. Människor kan inte sova på nätterna.

Ministern förstår säkert vad jag tänker prata om. Decibelnivån ligger ibland på samma nivå som ett hagelskott. Det handlar om högtspelande bilar, som orsakar stor skada. Polisen i Region Bergslagen fick under den gångna sommaren 600 samtal under två månader om problemet. Jag vet att både justitieministern och statsrådet Damberg har satt sig in i frågan.

Min fråga går därför till Mikael Damberg: Arbetar regeringen nu för att ge polisen de verktyg som de säger att de behöver? De säger att de inte har dessa verktyg med den lagstiftning som finns nu.

Anf. 100 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Peter Helander, för en viktig fråga! Jag fick nästan lite kritik för att jag mitt under pandemin och mitt under gängskjutningarna besökte en kommun som de facto har haft stora problem med den här typen av musikspelande fordon.

Man kan skratta åt det, men för människor som lever i de här samhällena och som får vakna klockan 4.30 dag ut och dag in och för de hotell som får avbokningar av kunder för att de inte vet om det går att sova på nätterna är det inte en rolig fråga längre. Det är inte fråga om att vi är emot att unga människor engagerar sig i motorsport, men det får finnas gränser för hur man betar sig i Sverige och hur man betar sig mot andra.

Jag har en väldigt bra dialog med Polismyndigheten, men också åklagarna har valt att engagera sig. De har nu ett arbete ihop, och de har lovat att återkomma till mig om de ser behov av förändringar. De testar nu nya arbetsmetoder och ett mer offensivt arbetssätt för att komma åt detta. Jag välkomnar det och ser fram emot att få en återrapport från både polis och åklagare.

Våld i nära relationer under pandemin

Anf. 101 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Johansson.

Enligt en färsk undersökning som Dagens Nyheter har gjort bland landets kommuner har våld i nära relationer ökat under coronapandemin. Av de kommuner som svarade anger var tredje att de har fått ett ökat antal ärenden om våld i nära relation. Det är en konsekvens av pandemin som vi också ser i andra länder.

Vidare kan vi förutsätta att mörkertalet är stort med tanke på att det är svårare att ropa på hjälp om våldsvärkaren hela tiden finns i närheten.

Vad gör regeringen för att stävja denna situation?

Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi såg den risken redan tidigt i våras. Vi såg att det mycket väl skulle kunna bli på det sättet, inte minst med tanke på erfarenheterna från andra länder som har haft den totala nedstängningen, kanske med utgångsförbud under långa tider.

Därför sa vi att vi måste ta höjd för detta. Vi kunde ju få samma utveckling också i Sverige. Vi har inte sett någon ökning när det gäller polis-

anmälningarna, men däremot har vi sett att en del kommuner, precis som Ida Karkiainen säger, har slagit larm om att de nu ser en ökning.

Vad vi gjorde i våras var att gå in med extra pengar till kvinnojourerna som en särskild förstärkning. De hade redan mer pengar än vad de någonsin har haft, och nu har de fått ännu mer.

Sedan har också polisen under året förstärkt sin utredningsverksamhet. Man har rekryterat 380 nya utredare som är speciellt inriktade på att lösa och utreda brott i nära relationer. Det är en del av den stora polissatsning som vi har gjort.

Vi kommer säkert att få återkomma till denna fråga. Mäns våld mot kvinnor är en av våra mest prioriterade frågor.

Insatser mot arbetslösheten

Anf. 103 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag ställer en allmänpolitisk fråga.

Socialdemokraternas viktigaste vallöfte 2014 var att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. 27 av EU:s 28 länder använde högkonjunkturen för att minska arbetslösheten, men inte Sverige. Här försämrades situationen kraftigt jämfört med andra nationer. Sverige är också det land där arbetslösheten har ökat mest bland EU:s medlemsstater sedan 2014.

Även nu, under pågående kris, sticker Sverige ut i en oroväckande riktning. I oktober uppgick arbetslösheten till 7,8 procent och antalet arbetslösa till hela 430 000 personer.

Min fråga till statsrådet är: Vilka konkreta åtgärder avser regeringen att vidta för att sänka arbetslösheten? Situationen är mycket oroväckande.

Anf. 104 Socialminister LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Ja, det är en oroande utveckling när det handlar om vad som sker i spåren av pandemin.

Låt mig bara börja med att säga att när det gäller att vi ska jämföra arbetslöshet mellan länder ska vi naturligtvis jämföra oss med oss själva. Vi ska se till att vi gör allt för att människor ska få behålla sitt arbete, kunna komma tillbaka i arbete och kunna skola om sig om man tvingas lämna ett arbete eller en bransch där förutsättningarna blir mycket sämre.

Men arbetslösheten mäts alltid i relation till dem som är arbetssökande. Jag är stolt över att kunna säga att Sverige är ett land där människor står till arbetsmarknadens förfogande. Man backar framför allt inte tillbaka till hemmet som kvinna när man blir av med arbetet, utan man fortsätter att vara arbetssökande. Vi uppmuntrar verkligen till det. Man kan se det inte minst när det handlar om många kvinnor med utländsk bakgrund, till exempel, som i stor utsträckning ges plats på den svenska arbetsmarknaden.

Stöd under pandemin när det gäller korttidspermitteringar, omställningsstöd och omsättningsstöd – allt detta är till för att minska konsekvenserna. Stora utbildningsinsatser görs också för att människor ska få möjligheten att skola om sig och komma tillbaka igen.

Kommunernas arbete mot bidragsbrott

Anf. 105 BO BROMAN (SD):

Fru talman! Min fråga går till inrikesminister Mikael Damberg.

De senaste fem åren har Åklagarmyndigheten fått in 3 200 misstankar om bidragsbrott. Men trots att antalet ärenden som går till åtal har ökat är det endast cirka 38 procent av fallen som har lett till åtal.

Långa handläggningstider hos polisen gör dessutom att anmälningar preskriberas. Det kan inte vara rimligt att kommuner lägger ned en massa arbete på anmälningar som inte leder någon vart. Det urholkar förtroendet för rättsstaten.

Bidragsbrottslagen, som infördes 2007, innebär att alla kommuner är skyldiga att polisanmäla alla misstänkta bidragsbrott – något som inte sker i dag då tjänstemännen av erfarenhet vet att många anmälningar läggs ned antingen av polis eller av åklagare.

Kommer regeringen att vidta fler åtgärder för att stötta kommunerna i deras arbete med att stoppa dessa brott mot välfärden, och i så fall vilka åtgärder?

Anf. 106 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för frågan, Bo Broman!

Det är en prioriterad fråga för regeringen att stoppa att inte minst kriminella använder det offentliga för att finansiera sitt uppehälle eller sin verksamhet. Välfärdsbrottsligheten står väldigt mycket i fokus för vårt arbete.

Det gör den också för polisen och åklagarna. Man har jobbat ihop och tagit fram nya processer, och vi ser en väldigt positiv utveckling i hur polisen och åklagarna nu leder ärenden i mål. Det har man gjort genom intensivt samarbete med myndigheter, som anmäler på ett helt annat sätt i dag och även har med de underlag som krävs för att det ska kunna leda till fällande dom.

Den processen tror jag behöver utvecklas gentemot kommunsektorn. Kommunerna behöver också ha ett närmare samarbete med åklagare och poliser för att de anmälningar man gör också ska leda till fällande dom. De måste även ha mer förebyggande arbete. Det går inte att bara utreda bort den här typen av brottslighet. Den måste också förebyggas, och det kan vi göra tillsammans.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.10 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt utvecklingsamarbete

Punkt 1 (Statens budget inom utgiftsområde 7)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

27 för utskottet

10 för res. 1

17 avstod

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP

För res. 1: 10 SD

Avstod: 11 M, 4 V, 2 KD

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 20 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 3 (Politikens långsiktiga inriktning)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

3. res. 6 (SD)

4. res. 7 (C)

5. res. 8 (V)

6. res. 10 (L)

Förberedande votering 1:

4 för res. 8

3 för res. 10

48 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

5 för res. 7

4 för res. 8

46 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 3:

10 för res. 6

5 för res. 7

40 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 4:

11 för res. 5

10 för res. 6

34 avstod

294 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:
19 för utskottet
11 för res. 5
25 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 3 MP
För res. 5: 11 M
Avstod: 10 SD, 5 C, 4 V, 3 KD, 3 L
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
27 för utskottet
10 för res.
18 avstod
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 16 S, 5 C, 3 L, 3 MP
För res.: 10 SD
Avstod: 11 M, 4 V, 3 KD
Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU5 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Tidpunkten för övervägande av ansökan om vårdnadsöverflyttning)

1. utskottet
2. res. 1 (S, V, MP)
Votering:
32 för utskottet
23 för res. 1
294 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 1: 16 S, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Prot. 2020/21:51

10 december

Punkt 3 (Övervägande av vården)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

32 för utskottet

23 för res. 2

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 2: 16 S, 4 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 23 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

Punkt 4 (Utvärdering av de särskilda lämplighetskraven för offentliga biträden)

1. utskottet

2. res. 3 (S, V, MP)

Votering:

32 för utskottet

22 för res. 3

295 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 11 M, 10 SD, 5 C, 3 KD, 3 L

För res. 3: 16 S, 3 V, 3 MP

Frånvarande: 84 S, 59 M, 52 SD, 26 C, 24 V, 19 KD, 16 L, 13 MP, 2 -

FiU15 Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings

Punkt 1 (Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings)

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Översyn och analys av det kommunalekonomiska utjämningsystemet)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. (V)

Votering:

51 för utskottet

4 för res.

294 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

§ 11 Regional utveckling

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2
Utgiftsområde 19 Regional utveckling (prop. 2020/21:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 107 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Riksdagen ska nu debattera och senare besluta om förslag som rör regional utveckling. Denna och andra budgetdebatter det här året sker naturligtvis i ljuset av den coronapandemi som har drabbat hela vår värld. Något som började på en marknad i en stad i Kina har kommit att påverka oss alla på olika sätt. En del har blivit sjuka. Andra har till och med dött. Vissa har blivit permitterade. Andra har blivit uppsagda. De allra flesta reser mindre, rör sig mindre och jobbar väsentligt mer hemifrån i den situation vi befinner oss i.

Runt om i Sverige, i stad och på landsbygd, har många företagare drabbats. En del har till och med drabbats väldigt hårt av pandemin. Inte minst den viktiga besöksnäringen, till exempel på en sommarö som Gotland, i Sälenfjällen i Dalarna och på andra håll, har drabbats väldigt hårt.

Denna debatt handlar om den regionala utvecklingen. För oss i Moderaterna är det naturligt och självklart att man ska kunna bo, leva och verka i landets alla delar. Och det ska vara bra villkor i hela Sverige för att starta och driva företag.

Fru talman! Moderaterna har lagt fram ett samlat budgetförslag. Det ska ses som en helhet. Vårt budgetförslag har tidigare fallit som ett samlat alternativ. Men om vi hade gått på det hade det inneburit mer pengar till viktiga verksamheter som sjukvård, skola och försvar. Det hade inneburit rejäla krafftåg mot den allvarliga brottsligheten vi har i Sverige. Det hade inte minst inneburit ganska stora satsningar på jobb och företagande och förbättrade villkor för landets företagare i olika delar.

Givet att vårt förslag har fallit kommer vi inte att delta i budgetbeslutet i riksdagen i den här delen. Men det hindrar inte att vi har en ambitiös reformagenda för just den regionala utvecklingen och en lång lista med förslag på vad vi menar ändock borde göras.

Sverige är ett på många sätt välfungerande land. Vi har vidsträckt natur, ofta stor tillit mellan människor och många framstående företag. Det är några av många exempel. Men vi har också som land både problem och utmaningar. Sverige hade före coronapandemin ett antal tydliga problem med skatter, skattekrångel och oflexibel arbetsmarknad. Vi hade problem med bostadsmarknaden som har försvårat och minskat rörlighet och stora regionala skillnader. Så var det före pandemin. Så är det nu. Det är något som vi senare behöver ta tag i för att hela landet verkligen ska kunna leva och utvecklas.

Vi är mitt uppe i coronapandemin. Det är kanske tidigt att dra alltför långtgående och tydliga slutsatser. Det kommer efter hand. Men det är

ändå rimligt att tänka att vi kommer att leva och arbeta på andra sätt. Vi arbetar nu på andra sätt än före krisen. Vi kommer sannolikt att leva på andra sätt än före krisen med mer av hemarbete och ändrat resande. En hel del av detta kommer naturligtvis att vara utmanande längre fram när man ställer om på olika sätt. Men allt annat lika skulle jag säga att det här har inneburit ett rejält tryck framåt när det gäller digitalisering och inte minst förbättrade möjligheter att bo, leva och verka utanför landets större städer.

Fru talman! Många företagare i Sverige har drabbats hårt av pandemin. En hel del av företagen har på kort tid, i våras och även nu när vi är inne i en andra smittvåg, tappat en stor del av sin omsättning. Det kan handla om att turister uteblev på västkusten eller på Gotland i somras, att det har blivit färre hotellgäster och restauranggäster i fjällvärlden eller att många handlare har haft färre kunder i sina butiker.

Överlag tror jag att det finns en stor respekt för att regeringen och Folkhälsomyndigheten måste fatta beslut om restriktiva åtgärder, som påverkar alla och som bör respekteras. Men jag tror också att det finns en stor förväntan att när man gör det ska de företag som drabbas få någon form av kompensation. Den ska inte komma längre fram, utan företagen ska kunna få det tydligt och tidigt så att de överlever. Så har det inte alltid varit.

Vi vet att permitteringsarna, korttidsstödet, har varit en av de mest effektiva åtgärderna och gjort att många företag – stora företag och små företag, både i storstad och på lands- och glesbygd – har kunnat överleva. Emellanåt har det dock varit problem med att det och andra stöd har tagit ofantligt lång tid att få. Det gäller till exempel många med enskild firma; man kanske är musiker eller jobbar med hantverk av något slag på den svenska landsbygden.

Riksdagen fattade så tidigt som i juni månad beslut om att rikta ett krav till regeringen om att stöd också ska ges till den typen av företagare. Det tog regeringen hela åtta månader in i krisen innan den kom tillbaka med ett förslag. Under tiden har många företagare runt om i landet drabbats hårt. I värsta fall har en del till och med tvingats ge upp.

Fru talman! Många företagare har som sagt dessutom tappat en stor del av sin omsättning. Det har funnits ett omställningsstöd. Det är i grunden en bra reform och ett bra initiativ. Men jag kan konstatera att det har slagit hårt i olika delar av landet att regeringen och stödpartierna C och L först har tagit ofantligt lång tid på sig att över huvud taget komma överens om företag ska hjälpas och på vilket sätt man ska hjälpa dem.

Sedan har det återkommande tagit lång tid för regeringen att, efter att man har kommunicerat ut det på en pressträff, återkomma till riksdagen med ett konkret förslag. Då har vi inte ens inlett processen för företagen att komma till exempelvis Skatteverket eller Tillväxtverket och ansöka om stöd och hjälp för att slutligen kunna få pengar. Den hanteringen duger inte. Det innebär att tusentals företagare runt om i Sverige inom viktiga områden, som handel och inte minst besöksnäring, har drabbats jättehårt av en valhant och dålig hantering.

Det innebär också att till exempel någon inom besöksnäringen som i somras drabbades i Bohuslän eller på ostkusten och önskar stöd för tappad omsättning i augusti inte kan ansöka om det förrän under 2021, det vill säga ett halvår efter aktuell månad. Allt beror på att regeringen inte har skött detta tillräckligt bra.

Vad som i stället krävs, fru talman, är en tydlighet och tidiga och tydliga insatser. Vi behöver andra reformer såsom gårdsförsäljning, reformerat strandskydd, rimliga jaktregler i landet, en stärkt äganderätt inom skogspolitiken och ett nytt markförsäljningsprogram. Vi behöver en trygg elförsörjning utan elkriser i hela landet. Det behövs bättre villkor för företagsamheten liksom minskad byråkrati och klåfingrighet från länsstyrelser. Vi behöver se till att människor får likvärdiga förutsättningar inom vården i alla delar av landet. Exempelvis ska cancervård inte avgöras av bostadsort.

För detta behövs en annan inriktning på politiken i stort och i synnerhet på politiken för den regionala utvecklingen. Det skulle kräva en ny regering.

Anf. 108 ERIC PALMQVIST (SD):

Fru talman! Det vi i dag ska debattera ligger mig varmt och hjärtat. Jag ber därför om ursäkt för att jag kommer att dra över den förannämnda talar tiden med någon minut och hoppas att talmanspresidiet och de närvarande ledamöterna har överseende med detta.

Om vi lyfter våra blickar bortom Stockholms horisont finns där ett annat Sverige oavsett åt vilket håll man blickar: från Stockholms skärgård med sina tiotusentals öar i öster till av Skagerrak saltstänkta klippor i väst och från böljande guldgula rapsfält i söder till vindpinade fjälltoppar i norr. I hela vårt land finns de områden som inte har storstädernas, universitetsstädernas och de stora metropolernas prägel, men inte desto mindre är de många människors och företags hemvist.

Det är, i alla fall i mitt tycke, inte sällan som dessa områden glöms bort eller hamnar i kläm när de politiska besluten ska fattas, även om det just i debatter som denna, om regional tillväxt, brukar vara annat ljud i skällan. Då talar alla om att hela Sverige ska leva.

Det är ju bra, fru talman, att det i alla fall i tanke och mening är något vi alla strävar efter. Men hur är det egentligen? Är det något majoriteten av politiker bara säger, eller är det något landets styrande faktiskt verkar för i sin politiska gärning?

Jag tycker mig nämligen se utifrån mitt perspektiv som boende i Norrlands inland att frustrationen växer sig allt större bland fler och fler eftersom de upplever sig direkt missgynnade enkom för att de valt att bo någon annanstans än i storstan. Många kan acceptera att servicen är lite sämre och restiderna lite längre, men när detta kombineras med uteblivna satsningar eller straffskatter är måttet rågat för många.

För att regional tillväxt ska vara möjlig måste det finnas folk bakom tillväxten, folk som kan förvalta och göra något av de beslutade anslagen. Det måste finnas folk som vill bo och leva utanför storstäderna och som, om de ges rimliga förutsättningar att göra så, kan utgöra en del i det samspel mellan stad och land som behövs för att Sverige ska fortsätta att vara den exportnation och välfärdsstat som vi strävar efter att vara.

Utan dessa människor brukas nämligen inte skogen, skördas inte vetet, bryts inte malmen, fiskas inte sillen och sköts inte skidanläggningarna. Det finns många kategorier människor – alltför många för att nämnas i denna debatt – som alla på sitt sätt bidrar till att skapa välbstånd i Sveriges alla regioner bara de ges rätt förutsättningar.

Det som regeringen gör, det vill säga att beskatta allt som har med avstånd att göra, är inte rätt väg att gå, i alla fall inte om man vill skapa tillväxt utanför stadskärnorna. Regeringen aviserar att man vill satsa hundratal miljarder på höghastighetståg mellan storstäderna samtidigt som man sänker hastigheterna på 121 mil väg på Sveriges landsbygd. Det är inte heller rätt väg att gå. Blotta tanken på vad som skulle hända om Reseavdragskommitténs förslag till nytt reseavdrag skulle förverkligas är tillräcklig för att ge folk som behöver bilen för att få livspusslet att gå ihop kalla kårar längs ryggen.

Varje sådant litet steg i fel riktning, där nya bördor kombineras med utglesad service och samhällsnärvaro, skulle kunna vara den droppe som till slut får bägaren att rinna över och föser folk framför sig i en fortsatt önskad urbanisering.

Att de flesta av oss som deltar i denna debatt vurmar för och gärna argumenterar för vikten av regional tillväxt är bra. Vi sverigedemokrater föreslog förvisso ett högre anslag för utgiftsområde 19 i vårt budgetförslag än vad regeringen gjorde, vilket också framgår av vårt särskilda yttrande i betänkandet. Men oavsett nivåerna på anslagen finns det ett par saker som bekymrar mig. Lika viktigt som det är med satsningar på regional tillväxt är det att satsningarna sker på rätt sätt. Skattemedlen måste hamna där de bör och gör så stor nytta som möjligt.

Fru talman! Om man exempelvis tittar på det som omnämns som särskilt stöd till kommersiell service, alltså lite förenklat det som kallas för lanthandlare, hamnar Västerbotten i topp. Det är naturligtvis rimligt. Men därefter erhåller Västra Götaland och Stockholm mest stöd. Först därpå kommer mitt eget län Norrbotten och sedan Jämtland. Är detta rimligt? Inget illa om Stockholm och Västra Götaland – där finns det också landsbygd – men vän av ordning kan nog tycka att det är på sin plats att noga utreda om satsningarna hamnar rätt.

En annan sak som utkristalliserar sig är att de fyra nordligaste länen tillsammans får drygt 5 miljoner kronor mindre i regionalt stöd jämfört med tidigare, trots att summan för anslagen som helhet har ökat. Det förklaras med att de regioner som redan går som tåget har råd med de delfinansieringar om 50–60 procent som krävs för att få ta del av anslagen. Svagare regioner, där det visserligen finns innovationskraft och företagssamhet men kanske inte samma ekonomiska muskler, får däremot klara sig utan. Frågan är om detta är en vettig fördelning som på allvar stimulerar till den regionala tillväxten. Det tror inte jag.

Fru talman! Regional tillväxt är en angelägen fråga för stora delar av vårt vackra land, inte bara de nordligaste länen. Det är ett Sverige där det går att driva företag, bo och leva oavsett om det är i Karesuando, Grums eller Käseberga. Det gynnar oss alla. Det skapar förutsättningar för en levande landsbygd och ett diversifierat näringsliv. Det gäller inte minst inom en av de branscher som tagit mest stryk under pågående pandemi, det vill säga besöksnäringen.

Min uppfattning är att om man på allvar ska lyckas med att tillskapa en regional tillväxt som ger skjuts åt hela landet ska man inte bara anslå medel utan även nogsamt se till att varje satsad skattekrona gör så stor nytta som möjligt. Och man måste samtidigt se till helheten och inte gång efter annan fatta beslut som slår direkt mot människor och företag på landsbygden. Detta kan inte nog understrykas.

Med det sagt, fru talman, vill jag ta detta tillfälle i akt och önska utskottets ledamöter och talmanspresidiet en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 109 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet Regional utveckling ligger över den nivå som regeringens budget ligger på kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och redogör i stället kortfattat för vår syn på regional utveckling – eller det blir kanske inte så kortfattat.

För att kunna stärka välfärden, öka friheten för de allra flesta, skapa rättvisa och jämlikhet och lyckas med den nödvändiga gröna omställningen måste vi agera tillsammans. I det läget håller det inte att som regeringen lägga miljardbelopp på att skattesubventionera hushållsnära tjänster, köksrenoveringar och sänkt inkomstskatt för höginkomsttagare i stället för att satsa på att säkra välfärdens långsiktiga finansiering eller stärka den svenska ekonomin och driva på utvecklingen för den gröna omställningen. När regeringen prioriterar de rika framför att ta tag i de växande klyftorna väljer Vänsterpartiet en annan väg, vilket framgår av vår budgetmotion. Det förslag till budget som Vänsterpartiet presenterar innefattar satsningar på att minska klyftorna och stärka den generella välfärden.

Fru talman! När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag inledningsvis framhålla det faktum att Sverige har stora och växande regionala skillnader. Som framgår av budgetpropositionen har dessa skillnader dessutom tilltagit som en konsekvens av den pågående pandemin. De ekonomiska konsekvenserna av pandemin är stora, och mest oroande är utvecklingen på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet vill bygga ett starkare samhälle som klarar av att ta hand om sina invånare oavsett om krisen är global och drabbar alla eller är personlig. Jag menar att det behövs en övergripande strategi för den regionala utvecklingspolitiken. Den ska bygga på långsiktighet, utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet.

Tillgången till offentlig service är avgörande för att människor ska kunna bo och leva sina liv. Även statlig service måste finnas tillgänglig också på landsbygden. Det finns därför behov av satsningar för att tillgängliggöra viktiga samhällsfunktioner. I områden där det offentliga har monterats ned ser man en tydlig trend: Därefter stängs butikerna, och jobb försvinner. De senaste årtiondena har det offentliga varit först med att lämna landsbygden – och förorterna också, för den delen.

Jag vill se satsningar som berör samhällets alla delar. Staten måste ta ett övergripande ansvar och säkra att företaget kan startas, växa och drivas vidare. Jag menar att det finns behov av en annan politik, en politik som innebär att alla i Sverige får samma chanser och att man kan lita på att välfärdssamhället fungerar och att man får bostäder och god offentlig service oavsett var man bor, vad man har för förutsättningar och vad man har för jobb.

Vi har förslag som jag tänkte nämna här på olika områden som påverkar den regionala utvecklingen. Till exempel presenterar vi inom näringslivspolitik politik för att stötta personalägda företag. Vi föreslår att det statliga företaget Almi får ett tillskott för att utfärda lån med syftet att de anställda ska kunna få förutsättningar att ta över annars nedläggnings-

hotade företag. Efter genomgång av affärsplanerna för de kooperativa företagen skulle Almi kunna bidra till att fler anställda själva skulle kunna rädda sina jobb.

Varför är då det här viktigt för den regionala utvecklingen? Jo, för att många av de företag som drabbas av generationsväxling utan tillgång till någon som kan ta över ligger i glesbygden eller på landsbygden. Till exempel nämns i rapporten *Personalägda företag och den amerikanska ESOP-modellen* av Witkowsky att tusentals norrlänningar riskerar att bli av med sina jobb eftersom det inte finns någon som kan ta över företaget när dess ägare går i pension. Problemet är särskilt stort i Norrlands inland. Bara i Skellefteå finns det 843 företag med en ägare som är över 60 år. De företagen har tillsammans över 3 500 anställda.

Ett annat problem som bidrar till utarmningen av landsbygden är vissa partiets privatiseringsiver. Som exempel kan vi ta vården. Det är oftast långt till närmaste sjukhus när man bor på landsbygden. Det gör att det är extra viktigt med tillgängliga fungerande vårdcentraler med brett utbud. Samtidigt har vi sett hur de privata vårdcentralerna helt dissar landsbygden, eftersom de vill ge service där det är hög befolkningstäthet och man kan tjäna pengar.

Eftersom privatiseringsivern är så hög hos vissa partier avsätter de budgetmedel för att försöka locka de privata aktörerna. Men de misslyckas även då, för inte ens det stödet är i närheten av den vinst som de privata aktörerna vill ha. Varför inte använda de resurserna till att stärka de vårdcentraler som finns på landsbygden, så att de omfattar mer vård och blir mer tillgängliga som ett riktigt komplement till den långväga sjukvården? Eftersom vården är så ojämlig ur klassperspektiv men också geografiskt föreslår vi i vår budget att 1 miljard kronor ska gå till att stärka sjukvården i glest befolkade regioner.

Politiken kan inte vara annat än en sammanhållen politik, där man satsar tvärfunktionellt för att få rätt förutsättningar vare sig människor bor i glesbygd eller i förort. En utbyggd kollektivtrafik på landsbygd och i glesbygd skapar förutsättningar för minskade klimatutsläpp och stärkta förutsättningar att bo och leva även i glesbygd. Därför föreslår vi ett generellt statligt stöd om 2 000 miljoner kronor årligen för att möjliggöra billigare och utbyggd kollektivtrafik. Vänsterpartiet föreslår också ett statligt stöd om 500 miljoner kronor för drift av kollektivtrafik i glesbygds- och landsbygdsområden i form av till exempel anropsstyrd kollektivtrafik, byabussar och kanske även linjetrafik. Det är så man skapar förutsättningar för att folk ska kunna leva där de vill.

Inom utgiftsområdet Regional utveckling har vi ett konkret exempel som berör kommuner som har tagit ett landsomfattande ansvar för att skydda värdefulla skogsområden till förmån för den biologiska mångfalden. Dessa åtgärder är till för hela Sverige. Alla kan nyttja de områdena. Men de drabbar de kommuner där dessa skogar råkar finnas. Många av dessa finns i norra Sveriges inland. Dit vill vi öronmärka de 30 miljoner med vilka vårt anslag är större än regeringens. Det är pengar som dessa kommuner skulle kunna söka för att utveckla något annat och som skulle kunna kompensera för arbetstillfällena som går förlorade när man skyddar dessa arealer.

Anf. 110 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Ingen kedja är starkare än sin svagaste länk. Det är en metafor som passar in när vi pratar om regional utveckling. Sverige är till ytan ett stort land med genomgående låg befolkningstäthet vid sidan av några mer tätbefolkade regioner.

Vi kristdemokrater vill möjliggöra att alla delar av landet, med deras olika förutsättningar, ska kunna utvecklas och vara attraktiva på olika sätt. Allt ska kunna vara möjligt: att leva ett urbant liv med storstadens utbud och pulserande livsstil, att hitta sin egen takt i ett landskap som präglas av djupa skogar och den stora tystnaden – och allt däremellan.

Men då måste det finnas en grundläggande infrastruktur som säkerställer en trygghet och förutsägbarhet för medborgare och företag. Vi inser att olika delar av Sverige behöver varandra, och vi måste kraftfullt stoppa alla försök att skapa ett vi och de-tänkande. Det är inte land mot stad eller syd mot nord. Sverige är ett land med ett behov av att se styrkan i att samarbeta.

I dagsläget finns det dock utmaningar. Utmaningarna i dag mellan nord och syd har att göra med våra elprisområden. Nedläggning av kärnkraftsreaktorer i syd och nät som inte har kapacitet eller inte är färdigbyggda eller ens påbörjade gör att prisskillnaderna har blivit oerhört skilda beroende på var i landet man bor. Vi hör akutlarmen från industrin om att akut elbrist kan vara det som tvingar bolag att flytta utomlands, vilket skulle vara förödande för Sverige.

Fru talman! Den svenska hälso- och sjukvården har fortfarande ett gott rykte och står sig väl i internationella jämförelser. Framför allt de medicinska resultaten är många gånger i toppklass. I andra avseenden är dock intrycket att vårt hälso- och sjukvårdssystem tappat i jämförelse med tidigare. Regionernas ansvar för sjukvården anser vi behöver ses över. De oacceptabla väntetiderna och köerna till hälso- och sjukvården är det tydligaste exemplet, där vårdskulden bara ökar och ökar.

Vi kristdemokrater jobbar för en jämlik vård i hela landet. Men för att förbättra jämlikheten och kvaliteten i vården krävs det åtgärder på både lång och kort sikt. Kristdemokraterna anser att det långsiktigt är helt nödvändigt att hälso- och sjukvården ska övergå i ett statligt ansvar som ger bättre möjligheter och skapar utvecklingskraft. På kort sikt behöver sammanhållna vårdprocesser för patienterna skapas så att patienter dels blir mer delaktiga i sin egen vård, dels får ett bättre omhändertagande genom hela vårdkedjan.

Många av hälso- och sjukvårdens problem med väntetider, vårdköer och bristande patientsäkerhet har sitt ursprung i denna svårighet att skapa sammanhållna processer. Därför är det angeläget att vi även börjar prata hälso- och sjukvårdsfrågor när det gäller den regionala utvecklingen.

I spåren av coronapandemin ser vi nu ytterligare bevis på vilka olika förutsättningar de olika regionerna har när det gäller lika vård och förbättring runt om i landet. Det behövs en nationell vårdplan för en jämlik vård i hela Sverige.

Fru talman! Som ni alla vet befinner sig Sverige i ett bekymmersamt och osäkert läge. Den stora och breda påverkan som coronapandemin har haft på samhället måste hanteras samtidigt som de samhällsproblem som fanns före pandemin och som i flera fall förvärrats. Det inkluderar inte minst de tilltagande skillnader som har uppstått mellan olika regioner som en konsekvens av den pågående pandemin.

När det gäller anslagen inom utgiftsområdet hade jag velat se en ökning av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* med 20 miljoner kronor under nästkommande år för att höja driftsstödet för våra butiker i sårbara och utsatta områden så att det kan komma fler dagligvarubutiker till del.

Den lokala dagligvarubutiken fungerar ofta som ortens nav. Förutom att invånarna har någonstans att handla det mest nödvändiga är butiken också en träffpunkt som bidrar till social sammanhållning. Om det finns en butik finns det ofta tillgång till ombudsservice från post, apotek och systembolag.

Ett fungerande serviceutbud är många gånger grundläggande för att fler företag ska kunna finnas och utvecklas i bygden. Den tilltagande urbaniseringen är sannolikt en av de drivande faktorerna bakom att många butiker på landsbygden har fått svårare att investera i sin verksamhet eller tvingats lägga ned.

I dagsläget är det ungefär 270 butiker som tar del av det särskilda driftsstödet. Med tanke på butikernas nyckelroll i samhället och för att hela Sverige ska leva anser vi att det stödet borde höjas.

Fru talman! Vård, skola och omsorg är kommunala kärnuppgifter. Att bygga äventyrsbad och diverse landmärken är inte en kommunal uppgift. Statens motsvarande kärnområde är rättsväsendet, som är den kanske allra viktigaste funktionen staten har när det gäller samhällsservice.

Kristdemokraterna vill se en förstärkning av hela rättsväsendet i hela Sverige. Det är inte bara vissa utsatta områden i storstadsområdena som har fått eskalerande problem med trygghet och en brottslighet som äter sig in i vanliga människors vardag. Det har blivit verklighet i landets alla delar, och nu måste motkrafter mobiliseras för att vända utvecklingen.

Ett av många förslag som återfinns i vår budget gäller inrättande av fler domstolar runt om i landet. Centraliseringen av domstolsväsendet har gått alldeles för långt, och det är nu hög tid för en satsning på att återuppbygga rättsstatens närvaro på fler platser i landet.

Anf. 111 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Det är riktigt roligt att få stå i riksdagens talarstol igen. Det var väldigt länge sedan. Det är kul att få vara här.

I dag debatterar vi NU2 *Utgiftsområde 19 Regional utveckling*. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Vi behöver ha en politik som är bättre anpassad till de olika förutsättningar som finns både lokalt och regionalt. Sveriges landsbygder är olika. I södra Sverige, där jag bor, har vi väldigt mycket landsbygd men ganska korta avstånd. I norra Sverige däremot, där Birger Lahti bor, finns det också väldigt mycket landsbygd men med långa avstånd. Sedan har vi givetvis allt däremellan. Vi har helt enkelt olika landsbygder.

Det mest grundläggande är att vi har en välfärd som fungerar – skola, vård och omsorg. Det är fokus för oss socialdemokrater. Om inte välfärden fungerar är det svårt att få resten av livet att gå ihop, både för kvinnor och män och för jobb och tillväxt. Ett samhälle som håller ihop, där man hjälps åt, är ett starkare samhälle. Det är vad vi socialdemokrater ser. Det har vi inte minst sett nu i pandemins spår. Därför är satsningar på välfärden som vi gör i budgetpropositionen för 2021 väldigt viktiga. Det har vi sett. Vi har sett att vi hjälps åt och håller ihop. Vi klarar av att hålla ihop och hålla avstånd.

Det ska finnas service på rimligt avstånd där man bor. Därför är lant-
handlarstödet viktigt och en förutsättning för de mindre butikerna på lands-
bygden. Det stödet fortsätter vi med i budgeten för 2021, och det är väldigt
bra.

Här kan vi se att avståndet till en butik har minskat från 22 kilometer
till 18 kilometer sedan vi införde stödet. Och det är också fler butiker i dag
som får del av stödet än det var tidigare. Stödet har gjort att lanthandeln i
Häradsbäck i Älmhults kommun, där jag bor, finns kvar, och tack vare det
har den utvecklats väldigt fint.

Här kan handlarna få stöd till investeringar. Men också kommuner kan
givetvis hjälpa till att hålla lanthandlarna vid liv genom till exempel kom-
munal service som bibliotek där kommunen betalar för den tjänsten. Ett
annat bra exempel på det är i Lidhult, också i Kronobergs län, där det finns
både ett fik och bibliotek.

För butiker på landsbygden är inte bara en butik utan också en mötes-
plats. Ofta finns det, som jag beskrev tidigare, möjlighet att ta en fika. Här
kan vi se att pandemin har fått konsekvenser när vi ska hålla avstånd och
inte vara för många på samma ställe. Min lokala handlare i Liatorp har som
han inte gjorde tidigare börjat köra ut livsmedel till sina kunder två gånger
i veckan. Han har också utökat öppettiderna så att de i riskgrupperna kan
handla tidigt på morgonen. Vi ställer om, som sagt.

Fru talman! Regeringens mål för den regionala tillväxtpolitiken är ut-
vecklingskraft med en starkt lokal och regional konkurrenskraft för en
hållbar utveckling i alla delar av landet.

För att uppnå det målet har regeringen fastställt fyra prioriterade om-
råden:

- Innovation och företagande
- Attraktiva miljöer och tillgänglighet
- Kompetensförsörjning
- Internationellt samarbete

Det vi ser runt omkring i vårt avlånga land är att våra olika landsbygder
inte utvecklas på ett sätt som är önskvärt överallt. Det vi däremot kan se
just nu, åtminstone där jag bor och också på andra ställen, är att det är fler
som flyttar till landsbygden i dag. Jag hoppas verkligen att det är ett trend-
brott som fortsätter.

Något vi också kan se nu när vi har pandemin är att människor sitter
hemma och arbetar i sitt sommarhus eller i sitt hem och upptäcker att det
faktiskt kan fungera. Det ska bli väldigt intressant att följa den utveck-
lingen efter pandemin och se hur det kommer att fortsätta.

Där jag bor i Älmhults kommun säljs husen på landsbygden med det-
samma, och priserna höjs ganska kraftigt. Det är unga människor som kö-
per hus på landsbygden. De vill bo på landsbygden, vilket är väldigt hopp-
ingivande för framtiden.

Fru talman! Därför måste infrastrukturen fungera. Därför lägger vi mer
pengar till vägar, järnväg och bredband. Bredbandsfrågan är oerhört vik-
tig, både för att kunna arbeta och utbilda sig på distans och för våra gröna
näringar, oavsett om man är mjölkbonde eller växtodlare, där man behöver
vara uppkopplad.

Att vi kan arbeta hemma har inte minst vi i riksdagen sett är väldigt viktigt nu under pandemin, och tillgång till bra uppkoppling är då givetvis en förutsättning. Därför skjuter vi till över 200 miljoner ytterligare till bredband i budgeten för 2021.

De gröna näringarna är en förutsättning för en levande landsbygd, för att hålla våra landskap öppna och för biologisk mångfald men också för vår livsmedelsförsörjning. Vi har mycket kvar att göra för att öka vår livsmedelsproduktion och vår försörjningsförmåga. Det är också bra för klimat och miljö att vi producerar maten i Sverige.

Skogen är en annan del av de gröna näringarna som har stor betydelse för Sveriges välbefinnande, och skogen finns per definition på Sveriges landsbygd. Den är viktig för jobb, tillväxt, klimat och miljö.

Satsningen på gröna jobb i budgeten är viktig. För att klara klimatomställningen behöver vi ställa om till fossilfritt. Fonden för en rättvis omställning, JTF, blir viktig i detta arbete, där regeringen nu har utökat budgeten, men den kommer också att omfatta fler branscher och områden.

Besöksnäringen, som nämnts tidigare här i dag, var en av våra snabbast växande branscher. Mycket av den finns också på landsbygden. Man kommer hit för vår fina natur, där vi är unika med vår allemansrätt. Men besöksnäringen är också viktig för våra storstadsregioner.

Regeringen håller på att ta fram en strategi för besöksnäringen som kommer att bli ett viktigt verktyg för att utveckla näringen. Corona har slagit stenhårt mot besöksnäringen, som drabbades väldigt tidigt. Därför satsar regeringen över 100 miljoner på insatser inom kompetens- och afärsutveckling, ekoturism, stärkt förändringsförmåga och omställning. Det är viktigt för framtidens jobb. Här är också stödpaketet till företag viktiga.

Fru talman! Regionalpolitiken är lika viktig i staden som på landsbygden. Vi behöver satsa på jobb och tillväxt i hela Sverige. Stad och land är beroende av varandra. Det vi ser är att det är likartade problem i våra socioekonomiskt utsatta områden och på landsbygden med frånvaron av statliga myndigheter, kommunal och kommersiell service.

Sveriges övergripande utveckling har länge drivits på av oss som bor i dess lands- och glesbygd, som vaknar tidigare än alla andra för att se till såväl gård som mark och som bryter malmen som utvecklar Sveriges ekonomi. I en ny tid som ställer krav på digitalisering och hållbar utveckling behöver vi ha en politik som håller ihop landet och som bidrar till hållbar utveckling i såväl städer och tätorter som gles- och landsbygd. Därför behöver vi en regionalpolitik som utvecklar hela Sverige, stad som land.

Anf. 112 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Runt om i Sverige finns det, även under pandemin vi nu befinner oss i, ofta sprudlande företagsamhet och entreprenörskap. Det finns en vilja i våra större städer, på mindre orter, i glesbygd och på landsbygd. Men det finns också utmaningar.

En återkommande sådan handlar om miljötillstånd och långa handläggningstider. Det kan handla om företagare inom besöksnäringen som behöver något där strandskyddet kan ställa till det och hindrar viktig regional utveckling. Det kan också handla om större företag – nu senast var det LKAB i Norrbotten. Långa tillståndsprocesser kan göra att stora investeringar äventyras.

Fru talman! Jag kan inte se att regeringen lägger fram några stora förslag på det här området. Hur skulle man kunna kraftigt minska den tid det tar och de pengar man lägger ned som företagare för att få miljötillstånd och andra tillstånd på plats?

Personligen kan jag se att det här är en risk som gör att vi kan gå miste om viktig företagsamhet och ekonomisk utveckling i olika delar av landet. Om vi talar om grön omställning kan det också innebära att viktiga projekt försenas eller i stort äventyras.

Därför, fru talman, vill jag fråga Monica Haider vad hennes och Socialdemokraternas plan är för detta. Har man några idéer att komma med om konkreta regelförenklingar som underlättar för stora och mindre bolag när de vill göra viktiga investeringar?

Anf. 113 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Som ledamoten vet är regelförenklingar något som vi alltid arbetar med, så även inom detta område. Vi jobbar med den frågan hela tiden.

Det jag kan konstatera när jag går igenom Moderaternas budgetmotion är att man kan läsa om alla utgiftsområden, men mellan 18 och 20 finns det ingenting. I budgetmotionen finns inga förslag på utgiftsområde 19, så jag kan bolla tillbaka frågan till Lars Hjälmered.

Tillståndsprocessen är ett sorgebarn lite överallt, ska jag villigt erkänna, men regelförenklingar är som sagt något vi jobbar med hela tiden. Vi lägger också ganska mycket pengar på det.

Anf. 114 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Svaret på varför vi inte har en motion på just det här området är att vi i vårt budgetförslag väljer att lägga lika mycket pengar som regeringen. Vi har ingen avvikande uppfattning i den delen.

Däremot kan jag konstatera att vårt parti har lagt fram ett antal konkreta förslag som rör miljötillståndsprocesser – inte att sänka kravnivån men att titta på hur man skulle kunna kapa tiderna ordentligt om till exempel en industri i någon del av Småland vill utveckla sin verksamhet. För det och för kommunala reningsverk, nya bostäder och annat brukar tillståndsprocessen ofta ta jättelång tid, och man vet inte riktigt vad utfallet blir.

Vi hoppas att man kan ta steg framåt, för det behövs om vi ska ha företagsamhet i olika delar av landet och inte bara i de stora städerna. LKAB och andra visar att det i stora delar av vårt land är avgörande att sådana här viktiga företagsamhetsprojekt går igenom. Men då måste vi ändra miljötillstånden.

Anf. 115 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Något som vi gör är att koncentrera uppgifterna till vissa länsstyrelser så att inte alla länsstyrelser gör alla uppdrag. Hemma hanteras till exempel miljötillstånden av Länsstyrelsen Kalmar, inte av Länsstyrelsen Kronoberg. Det förbättringsarbetet pågår hela tiden.

Jag håller med ledamoten om att tillståndsprocesserna tar för lång tid. Det är något som vi jobbar med hela tiden.

Anf. 116 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Under en längre tid har vi kristdemokrater varit ganska tydliga med att ansvaret för hälso- och sjukvården, som i dag ligger hos regionerna, bör överföras till staten.

Ledamoten Monica Haider lyfter fram vikten av tillgänglig och god vård och omsorg i hela landet. Samtidigt noterar vi att vårdskulden ökar. Den är i dagsläget inte acceptabel för ett välfärdsland.

Är det inte dags att Socialdemokraterna tar steget mot att pröva vårt förslag om att låta staten ta över ansvaret för sjukvården?

Anf. 117 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Nej.

Anf. 118 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Det var ju ett ganska tydligt svar från ledamoten.

Jag noterar att Socialdemokraterna i alla fall har gått mot att dela in Sverige i 6 regioner i stället för dagens 21. Det är ju ett steg på vägen.

Jag tror att vi måste fortsätta den här dialogen. För att vi ska få jämlik och god vård behövs det något annat än det vi har i dag. Vi har ju sett, inte minst nu i spåren av corona, hur olika det ser ut i landet. Likadant med cancervården.

Jag uppmanar er att titta på vårt förslag ytterligare en gång i stället för att avspisa det så direkt.

Anf. 119 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att vi måste ha en jämlik och rättvis vård i hela Sverige. Vi kan se att det skiljer sig åt beroende på var man bor. Men statlig styrning är inte alltid lösningen på alla problem här i världen.

Det vi gör i denna budget är att vi satsar väldigt mycket pengar på både sjukvården och äldreomsorgen för att vi ska få bättre tillgång och tillgänglighet i vården. Detta tror jag är framtiden – att vi satsar mer pengar på vården så att det blir mer likvärdigt i hela Sverige.

Anf. 120 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Det nya målet för den regionala tillväxtpolitiken är ”utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet”. Det som har tillkommit här är hållbarheten, och jag har väl inga större problem med det.

Det finns en annan textrad i förra årets betänkande: ”en sammanhållen styrkedja av politiska mål från EU-nivå till regional nivå kan åstadkommas, vilket innebär att befintliga EU-medel och statliga tillväxtmedel kan styras till projekt som i högre grad kan bidra till hållbar utveckling”.

Detta tycker jag är jättebra. Det som har fått mig att lite höja ett varningens finger – och kanske inte bara det, utan blåsa i alla trumpeter som finns – är det förslag som kom en fredag för ett par veckor sedan om taxonomi. Det handlar om den delegerade akten från EU där man pekar ut hållbara verksamheter för finansiellt stöd eller finansiella investeringar. Där pekar man ut den svenska skogen, vattenkraften och de svenska gruv-

orna, som ska leverera de produkter som vi ska ställa om samhället med, som icke hållbara.

Nu är denna fråga uppe – vi lyfter den i många utskott och kommer att lyfta den i EU-nämnden, och regeringen arbetar med frågan. Men jag är jätterädd att denna lista, där man pekar ut många av de svenska industrierna och verksamheterna, som är bland de bättre i världen när det gäller hållbarhet, som icke hållbara kommer att sprida sig till andra beslut inom EU, när den stora potten med miljarder kronor ska delas ut efter pandemin för att kickstarta ekonomin i Europa. Då kan en sådan här lista ligga farligt nära besluten.

Vi diskuterar utgiftsområde 19; det handlar om regionalpolitik. När vi ledamöter är uppe här och pratar om detta utgiftsområde – jag har själv gjort det genom åren – pratar vi om allt som handlar om landsbygd, om våra egna budgetar och så vidare. Men för den som lyssnar och kanske inte är så initierad handlar detta budgetområde om de regionala företagsstöden, transportbidraget, stöd till kommersiell service och regionalfondsprogrammen. Det är avgränsningen i denna budgetfråga. Jag kommer själv att göra lite utveckling; det är inget märkligt med det.

Men vad är då regional tillväxt? Det är förstås mycket mer än det jag nyss räknade upp. När vi ledamöter är ute och träffar människor och företag ute i landet lyfter man förstås infrastruktur. Det är ett statligt ansvar som många klagar på. Det handlar om vägar, regionala flygplatser, bredband, järnväg och sjöfart. Det är alltså ett statligt ansvar att se till att detta fungerar i hela landet. Kompetensfrågan lyfter alla. Tillgången till riskkapital är också en svår fråga, framför allt utanför storstäderna, liksom tillgången till energi, som vi också har debatterat alldeles nyligen.

Fru talman! Hela landet ska leva – vad menar vi med det? Är det bara ett sätt att uttrycka sig? I Norge talar man om att ta hela landet i bruk. Det finns en stor skillnad, tycker jag, mellan att hela landet ska leva och att ta hela landet i bruk.

På landsbygden har vi mycket av våra tunga industrier. Vi har skog och gruvor, och vi producerar varor och energi där. Har man ingången att man ska ta hela landet i bruk innebär det en annan attityd än att hela landet ska leva. Att ta hela landet i bruk handlar om att även landsbygden och regionerna ska vara med och producera, och det är man. Landsbygden och det som finns utanför storstäderna kan inte få bli något slags Skansen, som man besöker när man vill ha semester.

De senaste dryga 40 åren har det skett en systematisk styrning mot centralisering, och därmed urbanisering, på ett sätt som ingen kanske egentligen velat se, men det har skett ändå. Landsbygdskommittén kom med ett förslag om att flytta ut, omlokalisera, 10 000 statliga jobb från Stockholm. Vi vet att det har skapats 10 000 jobb i Stockholm de senaste decennierna. Nu har man flyttat ut några tusen, och åtminstone 8 000 återstår att omlokalisera.

Sedan tycker jag att denna omlokalisering sker på ett felaktigt sätt – till någon förort till Stockholm och till universitetsstäder som redan har högre tillväxt än Stockholm har. Man puttar in mer. Det är egentligen stad nummer två och tre i regionerna som borde få dessa arbetsplatser.

Detta är också ett problem: Var sker tillväxten? Stockholm är en tillväxtmotor; det kanske man ska erkänna. Tillväxtmotorer och andra till-

växtorter suger åt sig investeringar. Man får högre utbildning och universitet – det blir ett självspelande piano.

Mellansvenska Handelskammaren kom med en rapport för ett par veckor sedan; jag har fått ta del av den även tidigare. De säger att 50 procent av exportvärdet i Dalarna registreras i Stockholm. Dalarna är Sveriges fjärde största län när det gäller export.

Då undrar man om detta har någon påverkan. Jag har tagit upp det med Näringsdepartementet. Korrigerar man för detta på något sätt? Nja, man vet om att problemet finns, så man tittar på det. Detta är ett sätt att säga att det inte görs. Det innebär att alltför mycket tillväxt ute i regionerna och på landsbygden registreras i storstaden, som i sin tur kan visa att man är en jättestor tillväxtmotor och därför behöver ännu fler investeringar i form av infrastruktur och så vidare. Detta måste vi alltså se över.

Jag träffade nyligen några nationalekonomer på ett möte, och vi pratade om hur pandemin slår i Sverige. Den slår otroligt regionalt. Pandemin slår hårdast mot storstäder och mot tjänstesektorn. Besöksnäringen i storstäderna har drabbats otroligt hårt. När jag träffade besöksnäringen i Dalarna var de på väg att gå i konkurs, sa de, i april–maj. Efter sommaren visade det sig sedan att till exempel Idre Fjäll haft den bästa sommaren någonsin. Pandemin slår alltså otroligt olika i olika delar av landet och mot olika sektorer, förstås.

Jag känner en lanthandlare, Joel, som driver en Tempobutik i en by hemma i min kommun som har tappat halva sin befolkning. Vad gör han när han märker att marknaden sviktar? Han öppnar fyra digitala butiker i Mora, i de byar där bybutikerna har lagts ned. Man behöver inte träffa någon människa. Det är fantastiskt – man går in, öppnar och betalar med telefonen, skannar varorna med en kamera och går ut, och så får man kvitto i telefonen. Fantastiskt bra utveckling! Det är lite kul att en lanthandlare ger sig in och konkurrerar med centralorten.

Jag skulle vilja ta upp några andra saker. Jag var ju med i utredningen om kostnadsutjämning, *Lite mer lika*. Precis innan denna debatt diskuterade vi att det behövs ett nytt skatteutjämningsystem. Det är glädjande att alla partier är överens om att se över skatteutjämningsystemet. Det var tolv år sedan sist.

Jag tror att problemet ligger i att vi har helt olika ingångar när det gäller vad som ska komma ut av detta. Ibland är det inte heller partibundet, utan kommunalrådet läser längst bak i listan om det blir plus eller minus i skatteutjämningsen och är därmed för eller emot förslaget.

Landsbygdskommittén har jättemånga förslag som jag tycker att man fortfarande missar. Kommunutredningen har en del förslag som jag inte ser bli verklighet. Skogsutredningen är på gång nu. Vi har tagit emot den, och nu ska vi se till att den blir bra – att vi värnar äganderätten och att skogsägare får betalt om äganderätten begränsas. Strandskyddsutredningen kommer nästa vecka. Då kommer även förslaget om fler servicekontor i landet. Det är många saker på gång som jag tror ska bli bra.

Fru talman! Jag vill avsluta med den uppmaning som jag har framfört tidigare när vi har diskuterat regionalpolitik och som jag tog upp nyss: Ta hela landet i bruk! Jag vill också önska mina kollegor och även presidiet en god jul.

Anf. 121 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Vi är mitt uppe i en coronapandemi som påverkar hela vårt land – både stad och landsbygd, företagare och offentliganställda. Men om vi håller oss till just företagsamheten kan vi se att det runt om i landet finns mängder av människor som driver enskilda firmor eller aktiebolag som har drabbats. Inte minst vet vi att områden som handel och besöksnäring liksom frisörer och andra inom tjänstesektorn är väldigt hårt drabbade.

Centerpartiet och Liberalerna är ju med och styr Sverige tillsammans med regeringspartierna och har varit med och förhandlat fram krispaketet. Det har varit ett antal extra ändringsbudgetar. Jag tycker att flera av stöden har varit principiellt riktiga, till exempel att kompensera drabbade företag som tappat i omsättning, men det har varit rätt oskickligt hanterat från regeringens och stödpartiernas sida.

Till exempel har det tagit åtta månader att komma fram med ett förslag om stöd till enskilda firmor, till exempel frisörer, och det kan ta uppemot ett halvår för ett företag att söka och få pengar för tappad omsättning i augusti eller september månad. Det blir en ryckighet mellan perioderna i omsättningsstödet – 50 procents tapp, 40 procents tapp och 30 procents tapp – och en jättelång handläggningstid hos relevanta myndigheter.

Jag vill fråga: Varför, Peter Helander, har ni gjort på detta sätt, och vad tänker ni göra för att styra upp detta, så att företag inte går i konkurs i onödan och i väntan på besked?

Anf. 122 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för att du tar upp dessa viktiga frågor!

Jag ska kanske inte berätta hur budgetförhandlingarna har gått till, men det är nog tack vare att Centerpartiet har varit med och förhandlat som stöden har kommit till över huvud taget. Och tack vare att andra partier, som Moderaterna, har tryckt på om att enskilda företag ska få stöd har det till slut blivit en ganska stor majoritet i riksdagen, och den utnyttjar vi för att påverka regeringen.

Det tar för lång tid, men inte alltid. Jag äger själv en del fastigheter genom mitt familjeföretag, och jag har själv varit med om att ge hyresrabatter till flera företag. Det var faktiskt i går som jag fick det sista beskedet, och jag hade ansökt i augusti. Tyvärr var det ett nekande besked. Det företag som jag försöker hjälpa att överleva är så illa ute att de har förbrukat en stor del av sitt aktiekapital. Då får man inget stöd. Då får jag alltså ta den kostnaden själv.

Lars Hjälmered har helt rätt i att det tar för lång tid. Jag var på ett möte med besöksnäringen i Dalarna för två veckor sedan, och där kom frågan: Hur länge överlever ni? Det var kanske bara 10 procent som sa att de kunde överleva tre månader till, medan de flesta sa att kunde överleva lite längre. Men det är väldigt olika mellan branscherna.

Restaurangbranschen och delar av handeln är värst ute. Jag har dock en i min släkt som är färghandlare, och där är det all-time-high. Det är alltså inte alla som har det dåligt. Men jag håller med dig, Lars Hjälmered, om att det tar för lång tid med handläggningen. Det är för mycket kontroll av företagen, tycker jag. Jag tycker att man borde kunna betala ut pengar snabbare och sedan göra en efterkontroll. Stödet behöver betalas ut snabbt.

Anf. 123 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att detta är ett rätt stort problem. Pandemin kom bildligt talat som en flodvåg, och jag tror att folk förstår att vi får ta de lagar vi har och de möjligheter som finns. Då var till exempel detta med skatt och anstånd en väldigt effektiv åtgärd för att hjälpa många företag runt om i landet. Jag tycker att det är bra att den möjligheten har förlängts.

Korttidspermitteringarna har ofta fungerat rätt väl, inte minst i industrin. Sedan kan man nog dra lärdomar när det gäller en del andra stöd, inte minst omställningsstöd och när det gäller omsättningsförluster. Det har ofta varit för högt ställda krav. Det har varit en osäkerhet med de villkor som har varit, till exempel när det gäller utdelning, och det har varit ryckighet. Likadant har det funnits andra problem för enskilda firmor och huruvida handelsbolag ska rycka in och så vidare.

Jag är rädd för att bolag kommer att gå i konkurs om man inte styr upp detta omgående. Vi har ju problem framför oss också.

Anf. 124 PETER HELANDER (C) replik:

Fru talman! Tack, Lars, för frågorna! Det har tagit för lång tid i vissa fall. Det tar för lång tid att få stöd utbetalt, och det blir likviditetsproblem.

Sedan tycker jag att man kan addera korttidspermittering, omställningsstöd, uppskjuten skatt och detta med att slippa sjukförsäkringskostnaderna. Vi har ju en bunt saker som man kan lägga ihop.

Jag skulle också önska att vi kunde rädda alla företag. Det vore fantastiskt. Detta är ju ett tillfälligt problem som blivit långvarigare än vad vi trodde från början. Friska, sunda företag måste vi hjälpa att komma över krisen, för de behövs när vi kommer ut igen. Det hoppas jag att vi gör snart. Jag ska inte säga några tider, för det är ingen som vågar göra det, men under våren och före sommaren hoppas jag att vi har företagen kvar. Därför behöver vi lägga mycket pengar på dem också.

Anf. 125 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Tack till föregående talare i denna viktiga debatt! I dag börjar ju chanukka, så jag kan väl börja med att önska en glad "christmukkah", som moderna människor i Sverige börjar fira i dag.

Jag skulle vilja försöka mig på ett alternativt svar på den eviga frågan om hönan och ägget. Faktiskt handlar den här berättelsen om hönan, ägget och räven. Det gör det ju lite tuffare för hönan, kan vi konstatera.

Om man har en höna eller kanske två hönor och kanske en tupp och vill ha fler hönor – man vill få ägg att sälja någonstans, man vill kanske äta fler ägg eller kunna sälja sina hönor – behöver man lite olika saker. Man behöver såklart foder till hönorna. Man behöver kanske värmelampor, så att äggen mår bra och så småningom kan kläckas. Man behöver ha isolering, så att det inte blir för kallt på hönsgården. Man behöver kanske någon form av stängsel runt den plats där hönsen bor.

Allt detta är alltså grundförutsättningar för att man ska få fler höns. Översatt till det politikområde vi talar om i dag handlar det om att man behöver utbyggt bredband, vägar som fungerar, utbildning som fungerar, energi och el, alltså den grundläggande infrastruktur som behövs i botten. Det är statens grundläggande åtagande för att vi ska kunna få tillväxt, för att hönorna ska bli fler och för att äggen ska värpas och kläckas så småningom.

Men utanför hönsgården finns det en massa rävar. Det spelar inte så stor roll hur många värmelampor, hur mycket isolering eller hur mycket foder man öser på hönorna om det hela tiden kommer in rävar och tar dem. Det kommer rovdjur och förstör för vår tillväxt, alltså för hönsen som vi ska föda fram.

Exempel på rävar kan vara höga skatter, tuff byråkrati, långa tillståndsprocesser och myndigheter som är svåra att ha att göra med. Även om man har infrastrukturen på plats kommer de att hindra tillväxt. Oavsett hur mycket stöd och bidrag man ger och hur mycket man än bygger ut infrastrukturen blir det ingen bra output om det kommer rävar och äter upp våra hönor.

Fru talman! I de här debatterna är det lätt för politiker att säga att man gör saker. Det är lätt att peka på 1 miljon här eller där i budgeten – sådant som ibland lite håfullt brukar kallas för pressmeddelandepengar. Det är små satsningar här och där – en liten värmelampa som man sätter upp i höns huset.

Men det är viktigt att komma ihåg att även om vi bygger isolering och värmelampor, även om vi öser på med foder och även om vi ser till att infrastrukturen fungerar går det inte att få tillväxt i hela landet om man inte också har ihjäl rävarna, alltså minskar byråkratin, ser till att förkorta tillståndsprocesserna och ser till att näringslivet mår bra med konkurrenskraftigt låga skatter.

Fru talman! I diskussionen om den regionala politiken tenderar vi politiker att gilla konflikter. Nu rör jag mig lite bort från rävberättelsen, för jag tror att ni har förstätt poängen. En konflikt som många politiker gillar att måla upp, förstora och elda på är den konflikt som finns mellan stad och land. Men, fru talman, jag vill vända mig mot politiker som försöker göra svensk politik till en konflikt mellan stad och land, för det är faktiskt inte någon intressekonflikt mellan stad och land på riktigt.

Staden behöver hela Sverige, och de som bor utanför städerna behöver städer. Varför? Jo, vi behöver platser där tillväxt skapas och där jobb skapas, oavsett i vilken del av landet de finns. Vi behöver centrum för kunskapsutveckling och forskning, som ofta hamnar i städer. Men vi behöver också spetskompetens när det kommer till produktion. Vi behöver vår gruvindustri, vår skogsindustri och vårt lantbruk för att hela landet ska fungera och gå runt. Det finns ingen inneboende konflikt mellan stad och land. Vi är en och samma.

För att det ska fungera ordentligt tror jag att vi politiker behöver sluta att elda på denna konflikt och i stället se de likheter och möjligheter som finns.

Fru talman! Jag talade med en kollega som är politiker i en av våra nordliga kommuner och som poängterade likheterna mellan fjällkommunerna och skärgårdskommunerna i landet. Det finns likheter i fråga om antalet minuter som det tar att ta sig till arbetsplatsen. Det finns likheter i fråga om att service försvinner. Det finns likheter i fråga om att det inte alltid finns ett ordentligt utbyggt bredband. Det finns ofta likheter i fråga om socioekonomi. Det finns likheter i fråga om att det ofta är lokala ekonomier som är säsongsbaserade.

Jag talade med en annan kollega från en gammal bruksort, där bruket tyvärr har lagts ned och där strukturomvandlingar har gjort att människor har flyttat. Kollegan pekade på de socioekonomiska likheterna mellan våra

bruksorter och våra förorter i Sverige. Det är också en sak som vi måste ha med oss. Man har liknande utmaningar oavsett var i landet man bor.

Det handlar i grunden om att se till att få bort rävar, få bort onödig byråkrati och få bort onödigt höga skatter som gör att människors drivkraft, människors frihet, människors entreprenörskap och människors förmåga att lyfta sig och platsen där de bor hålls tillbaka. Men det handlar också om att se till att den grundläggande infrastrukturen finns. Om man ska etablera ett företag ska man alltid veta att det finns energi, att det finns el och att det finns utbildningar som fungerar. Det handlar om att vi nu i coronans spår tar vara på de möjligheter som finns när till exempel många universitet har blivit bättre på distansundervisning och distansutbildningar.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i detta betänkande. Jag är glad över skattesänkningarna. Jag är glad över de skatteåtgärder som Liberalerna har fått med i budgeten som helhet och som vi kommer att få med. Jag är glad över de förslag som rör infrastrukturbyggnaden och som finns med i just denna del av budgeten. Och jag uppmanar mina riksdagskollegor att fundera på det där med rävarna lite mer och att inte bara fokusera på värmelamporna.

Anf. 126 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! I medierna häromdagen var det en butikshandlare som vädjade till näringsministern och de övriga samarbetspartierna om ett tydligare och tidigare stöd för dem som drabbats hårt av coronapandemin.

I ett av etermedierna häromdagen vädjade en frisör som drev sin verksamhet som enskild firma på samma sätt om stöd för sin privatekonomi och för företagets överlevnad.

När det gäller enskilda firmor vet vi att riksdagen fattade ett beslut i juni månad, där man ställde kravet på regeringen att återkomma. Det blev åtta månader in i krisen som näringsministern och övriga regeringen kom med ett sådant förslag till riksdagen.

Vi vet också att det för tusentals företag är en ohyggligt lång handläggningstid för en del av de stöd som finns. För många företag handlar det bokstavligen om deras överlevnad. De har kanske brottats med konsekvenserna av pandemin under våren. De har kanske använt en hel del av det egna kapitalet. De kanske till och med har skjutit till egna pengar. De har vidtagit de åtgärder som de kan vidta – de har till exempel sagt upp personalen eller korttidspermitterat. Och så kommer det en andra våg. Och det är en ryckighet och osäkerhet i det som Joar Forssell, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har förhandlat fram.

Jag tänkte bara fråga Joar Forssell om hans och Liberalernas ansvar i detta. Hur tänker ni bidra till att ta Sverige ur de problem som nu drabbar företagare?

Anf. 127 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Då kan jag meddela ledamoten Hjälmered att det som vi har gjort i detta samarbete är att vi har lyft in saker som permitteringar. Vi har lyft in både omsättningsstöd och omställningsstöd. Vi har lyft in de åtgärder som ligger på skattesidan. Vi har drivit dessa saker. Hade det inte varit för Liberalernas medverkan i denna konstellation hade vi inte sett de

företagsstöd som faktiskt har gjort att många företagare har klarat sig och klarar sig.

Men jag vill säga att jag håller med Lars Hjalmered om att det har varit för hattigt. I grunden är det problematiskt – och det har Liberalerna lyft fram – att man kan presentera åtgärder som handlar om smittskydd och som innebär att vissa i praktiken får näringsförbud utan att samtidigt presentera de kompensatoriska åtgärderna.

Regeringen väljer att presentera restriktioner. Det har tyvärr inte gjorts tillsammans med januariavtalspartnerna. Det är någonting som regeringen gör. Därefter träder förhandlingar in, och i de förhandlingarna har vi drivit frågan om de ekonomiska hjälpmedel som jag tror att både jag och ledamoten Hjalmered egentligen tycker om.

Vi har kritiserat detta. Jag hoppas att vi kommer att få Moderaternas stöd när processen går vidare, när vi diskuterar pandemilagstiftning och så vidare längre fram, i fråga om att kompensatoriska åtgärder bör presenteras samtidigt som restriktioner.

Fru talman! Det handlar i grunden om att regeringen, när man fattar beslut om restriktioner, också ska få ett underlag vad gäller ekonomin. Man ska veta vad det är man fattar beslut om, och där ingår vilka kompensationer som kommer att krävas.

Anf. 128 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det var väl så sent som i går som regeringens företrädare presenterade ett utkast till en så kallad pandemilag. Jag tror att initiativet är rätt, för dagens lagstiftning har varit kantig och konstig. Vissa verksamheter har fått hålla stängt, till exempel nöjesparker. Andra verksamheter, som djurparker, har kunnat hålla öppet. Det går inte att försvara och förklara för en omgivning. Det är alltså rätt att göra detta.

Men det är för mig obegripligt att regeringen kan komma med detta utan att koppla det till att företag ska få kompensation. Det är över huvud taget inte acceptabelt för Moderaterna. Detta måste tydligt gå hand i hand.

Sedan har vi det som har varit nu. Jag tycker att en lärdom så här långt har varit att det har tagit för lång tid för Liberalerna och de andra januaripartierna att komma överens om att stöd faktiskt behövs. Det har tagit för lång tid för er att komma med konkreta lagförslag om omställningsstöd och annat i riksdagen. Sedan har det tagit alltför lång tid för myndigheten att fatta beslut. Ett antal tusen företag som riskerar att gå i konkurs har hamnat i kläm.

Jag hoppas att ni bidrar till att försöka styra upp detta inpå nyåret.

Anf. 129 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Det låter nästan som att Lars Hjalmered har läst någon av Liberalernas debattartiklar i detta ämne. Precis de saker som Hjalmered lyfter fram är saker som Liberalerna gång på gång har lyft fram.

Ekonomiska stöd krävs, och de krävs i tid. Det krävs att de når fram. Personer och företag, oavsett bolagsform, ska kunna få stöd som kompenserar för coronarestriktionerna.

Jag ser fram emot att tillsammans med Lars Hjalmered och hans parti och andra partier i riksdagen jobba för att vi i framtiden ska få en lagstiftning som innebär att regeringar behöver presentera kompensatoriska åtgärder samtidigt som de presenterar restriktioner.

Det handlar i grund och botten dels om att det skapar en rättssäkerhet för våra företagare och ser till att vi kan ha företag också i framtiden, dels om att man ska kunna ha ett beslutsunderlag.

Prot. 2020/21:51
10 december

Regional utveckling

Anf. 130 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag reagerade lite på Joar Forssells paralleller mellan skatt och hönesmaskande rävar.

Men nu pratar vi om regional utveckling. Vi har sett att samhälls- servicen har lämnat lands- och glesbygden. Man har gjort en rad förändringar som har försvagat landsbygden, och många känner att de inte kan bo kvar där de faktiskt har sina jobb, sina hem och så vidare eftersom det är så pass stor skillnad mellan att bo i lands- och glesbygd och att bo i storstäderna. Man har sett hur vårdcentralerna och sjukvården har lämnat orten, kollektivtrafiken är icke existerande och så vidare. Man skulle kunna säga att stängslet inte är underhållet på grund av att det saknas skattefinansiering och att fodret inte längre är näringsrikt.

Som ledamoten tog upp frågan känner jag lite att man glömmer vilken skillnad skatter faktiskt gör i sådana här områden. Man glömmer också hur viktigt det är för företagen. Man ska inte glömma att drivkraft och innovation många gånger skapas tack vare skattebetalarnas stöd. Företagare behöver väldigt många saker runt omkring sig för att få företagen att funka. Man behöver vägar, sjukvård, bostäder och så vidare. Annars kan man inte ha företag ute i gles- och landsbygden.

Anf. 131 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! Det är helt rätt att man behöver vägar, skolor, sjukvård, polis, rättsväsen och en massa saker oavsett var i landet man bor. Detta är saker som det finns satsningar på i budgeten. I min berättelse om räven och hönan är detta värmelamporna och det som man föder upp hönorna med.

Poängen här är ju att vi också måste låta människor, oavsett var i landet de bor, få använda sina drivkrafter, få använda sin frihet och få sin plats att blomstra. Man måste kunna starta ett företag, en verksamhet som ser till att det ekonomiska välståndet växer, som ser till att det blir en bättre plats att leva och bo på också för andra och som ser till att vi får en mer levande landsbygd överallt i hela landet. Det är där rävarna, alltså de höga skatterna, de långa tillståndsprocesserna och den tuffa byråkratin, sätter käppar i hjulet.

Fru talman! Ledamoten frågar mig om jag inte vet vilken skillnad skatter gör. Jo, jag vet att en hög skatt innebär att en person som växer upp med små ekonomiska marginaler inte får någon möjlighet att spara ihop till ett startkapital eller en insats till en lägenhet eller ett hus. Jag vet att höga skatter på landsbygden, till exempel, gör att människor väljer att flytta därifrån. Jag förstår att höga skatter gör att det blir svårare för företagare också utanför städer att anställa kompetent arbetskraft.

Fru talman! Jag kan meddela ledamoten att jag känner till vilken skillnad den höga skatten i vissa av våra landsbygdskommuner gör. Den gör så att tillväxten inte kan ta fart, och den gör så att vi i framtiden inte får råd att bygga den infrastruktur, de värmelampor, som efterfrågas.

Anf. 132 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Ibland får man känslan av att det är svårt att starta företag i Sverige. Det är det faktiskt inte jämfört med i andra länder.

Det man behöver är till exempel bättre lånegrunder. I dag finns det knappt banker ute i landsbygden som har koll på vilka svårigheter som finns för att starta ett företag under de premisserna. Även företagare behöver känna social trygghet, och där tror jag att vi kan göra mycket mer än i dag.

Det är sådana åtgärder som företagen behöver. Att förenkla regler och så vidare har regeringen jobbat med, men det finns andra saker. Man behöver kanske se till att man använder våra medel på rätt sätt. I dag gör man inte det. I dag försöker man till exempel få företag att öppna privata vårdcentraler ute i landsbygden trots att de inte vill, eftersom de inte tjänar tillräckligt med pengar. Sådant går våra skattepengar till.

Anf. 133 JOAR FORSSELL (L) replik:

Fru talman! I fråga om den grundläggande sociala infrastruktur som staten ska ta ansvar för finns det ingen skiljelinje i svensk politik: Alla partier i den här kammaren vill ha skola, sjukvård, omsorg och infrastruktur som funkar runt om i hela landet. Vi har lite olika idéer om hur det ska gå till, men alla är med på det.

Det är lite märkligt – eller kanske egentligen inte – att Vänsterpartiet säger sig veta vad företagare behöver och vill ha. Det råkar vara samma saker som Vänsterpartiet alltid tycker att man ska ha, oavsett vilken grupp man pratar om.

När jag pratar med företagare och enskilda företagare säger de till mig att de behöver regelförenklningar, minskad byråkrati och sänkta skatter. Det måste bli enklare och billigare att anställa var än i Sverige man bor. De ber helt enkelt om sin frihet, och det är någonting som Vänsterpartiet ofta har svårt att ge näringsidkare, så också i den här debatten.

Anf. 134 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Politiken för regional utveckling ska ge alla delar av Sverige möjligheter att utvecklas efter sina förutsättningar. Det gäller städer, tätorter, landsbygder och glesbygder. Möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet måste förbättras.

Vi behöver en grön återhämtning – en grön omställning som hejdar klimatförändringarna, en grön omställning som gör Sverige till ett fossilfritt välfärdsland med jobb, trygghet, service och ekonomisk utveckling. Vi behöver en grön återstart för att möta den kris som utlösts av coronapandemin och starkt påverkat situationen på arbetsmarknaden och för många av våra företagare runt om i landet.

Den gröna given är EU:s instrument för att starta om ekonomin i en hållbar väg med massiva offentliga investeringar. Det handlar om satsningar på att styra privat kapital till klimat- och miljöåtgärder med ett samordnat finansiellt system som ska främja hållbarhet, som stöder omställningar i alla sektorer.

Sverige utsågs häromdagen för fjärde året i rad till det land som ligger längst fram i klimatarbetet. Det är jag och Miljöpartiet mycket stolta över.

Med anledning av den pågående pandemin har EU beslutat om ett mer flexibelt regelverk för EU:s sammanhållningspolitik för programperioden. Inom ramen för React-EU har EU även föreslagit mer medel. Medlemsstaterna kan själva utifrån regelverket bestämma hur de här pengarna ska fördelas och vilket fokus som insatserna ska ha.

I Sverige kommer insatserna att bidra starkt till den gröna och digitala omställningen, och med strukturfondspartnerskapen har vi en politisk och ekonomisk kraft som kan bidra i det arbete som kommuner, regioner och företag runt om i hela landet är med och tar initiativ till. Från och med nästa år får satsningarna en starkare koppling till klimat-, miljö- och energiomställning.

En bekant kontaktade mig för någon vecka sedan. Hon hade lyssnat på en klimatprofessor. Så viktigt och intressant, sa hon. Men hon saknade den positiva klimatvisionen. Vi behöver bli mer klimatpositiva. Vi ska inte bara nå negativa utsläpp, utan vi måste också se till att kunskapen om klimatomställningen som politikens prioritering nummer ett måste bli mer känd.

Vi måste bli bättre på att beskriva det positiva med att Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland, att Sverige ska vara ett land med friskare luft, renare vatten, friskare människor, bättre mat och med en stark framtidstro. Vi måste berätta att åtgärder för klimat och skydd av natur hänger ihop, att det skapas fler jobb, att den ekonomiska utvecklingen kan stärkas när pengar investeras och när investerarna söker hållbara projekt att investera i.

Att Sverige ställs om är inget hot. Det är klimatförändringarna som är hotet.

Klimatlagen och klimathandlingsprogrammet lägger grunden för vår positiva berättelse om hur vi ska klara av klimatomställningen. Arbetet pågår för fullt. Redan för 20 år sedan startade vi kraftfullt med att fasa ut villaoljan. Det var tack vare Miljöpartiet. Nu måste vi öka på takten för att ersätta alla fossila bränslen och utveckla smartare lösningar som drar mindre energi, som utvecklar smarta elnät och leder till ett smartare Sverige, ett grönare Sverige och ett mer sammanlänkat Europa. Vi behöver satsa på breddband, utbildning, företagande och social inkludering.

Effekterna av megatrenderna globalisering, digitalisering, klimatförändringar och demografiska förändringar formar det ekonomiska landskapet i landsbygderna starkt. Jag har sett flera samhällsdebattörer reflektera över att urbaniseringen kanske kan hejdas om våra digitala arbetsformer som vi utvecklar nu under pandemin kan finnas kvar efter corona.

Digitalisering kan verkligen stärka arbetet för landsbygdernas utveckling. När jag besökte Glesbygdsmedicinskt centrum i Storuman visade de att utvecklingen av de digitala vårdformerna inte bara ger bättre vård till människor i glesbygd utan också större miljövinster. Att digitaliseringen ska ha sin kraftkälla och utvecklingspunkt i glesbygden är en stor och viktig poäng för Sverige. I glesbygden är den demografiska utvecklingen som den ser ut nu den demografiska utveckling vi kan se i städerna om 20 år. Därför ska vi utveckla ny teknik och nya lösningar också på landsbygden i dag.

Vi borde nog kalla Region Västerbottens satsning inte bara Glesbygdsmedicinskt centrum utan även för framtidsmedicinskt centrum.

Fru talman! Vi behöver prata mycket mer om omlokaliseringen av jobb i våra myndigheter. En av de satsningar som regeringen gör på området naturnära jobb ger möjligheter att få fler jobb i bland annat SGU i Malå. Det är viktiga jobb för en liten ort i Västerbotten.

Jag har själv besökt SGU och pratat med dem som jobbar där. De naturnära jobben behövs för att säkerställa att gamla borrkärnor täcks över så att de inte skadar djur och natur eller människor som rör sig i skogarna.

Teknikutvecklingen behövs, men det behövs också människor och företag som kan vara med och förändra. Landsbygdens företag har en mycket viktig roll i omställningen till ett grönare och koldioxidsnålare samhälle. Landsbygdens företag är med och skapar en livskraftig landsbygd med arbeten, välfärd och bostäder. Ett hållbart utnyttjande av naturresurser är grunden för en starkare ekonomi. Satsningar på biologisk mångfald i skogen är grunden för Sveriges exportframgångar i skogssektorn. Klimatanpassning, riskförebyggande motståndskraft och minskad sårbarhet måste vara grunden för övergången till en cirkulär biobaserad ekonomi.

Klimatomställningen ska vara rättvis. Den ska göras så att människor och regioner kan hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenserna som omställningen till ett klimatpositivt Sverige innebär. Fonden för en rättvis omställning kommer att bidra till att stål-, mineral- och metallindustrin i övre Norrland kan ställa om.

Den tunga industrins omställning kräver absolut mycket el. SSAB:s och LKAB:s omställning bygger på produktion av vätgas att använda i sina processer. För den typen av produktion passar det bra med stora mängder förnybar el och de vindkraftssatsningar vi ser i Norrland. Det kan vara bra att känna till att åtminstone KD nämnde att kärnkraften inte passar bra till just detta.

Fru talman! Sverige står inför stora utmaningar. Landsbygden är viktig. Vi ledamöter i Sveriges riksdag representerar hela landet, och vi måste jobba mer för hela landet.

Anf. 135 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Skogen är ett område som jag tycker förenar svensk ekonomi, grön omställning och en levande landsbygd. Vi vet att det har funnits, och finns, ett antal frågor som är utomordentligt viktiga för skogen, skogspolitiken och inte minst de ett par hundra tusen skogsägarna.

För några år sedan stoppades den stora diskussionen om den så kallade biotopinventeringen. Det finns nu en pågående diskussion om det som kallas taxonomi, det vill säga om svenskt skogsbruk ska klassas som hållbart eller inte hållbart. Häromdagen kom ett förslag om att tillsätta en skogsutredning.

Fru talman! Jag vill ta upp den sista punkten med Maria Gardfjell. Är det hennes, Miljöpartiets och de andra samarbetspartiernas inriktning att öka de skogliga avsättningarna? Eller handlar inriktningen på politiken, givet den utredningen, om att minska avsättningarna och därmed stärka äganderätten i den svenska skogspolitiken?

Anf. 136 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Lite senare i kväll ska vi diskutera det område som handlar om skogspolitiken. Då kan vi gå in mer noggrant på området.

Det är helt riktigt att Skogsutredningen lade fram sitt förslag i förra veckan. Det är en omfattande utredning som innehåller många olika delar.

Jag tror inte att det finns något enda politiskt parti eller en aktör inom skogsområdet som är nöjda med hela utredningen, utan det finns åsikter om många delar i detta. Det visar lite grann att Skogsutredningen ändå har tagit sitt ansvar på allvar och försökt att lägga fram ett väl balanserat förslag. Med tanke på att vi är många som är lite sura på Skogsutredningen hoppas jag att vi kan få en bättre dialog om skogsfrågorna i framtiden. Det förtjänar näringen, skogen och naturvården.

För Miljöpartiet är det viktigt att det finns två stora ambitioner. En är att vi måste klara klimatutmaningen. En annan är att vi också måste klara den biologiska mångfalden. Det är en självklarhet för oss att det ska gå att ta fram en politik som förenar de delarna. Varför är det så viktigt? Jo, för att de internationella forskarna på området biologisk mångfald och klimatforskarna samstämmigt säger att det är helt nödvändigt att klara målen för den biologiska mångfalden om vi också ska klara klimatmålen.

Anf. 137 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Politik är att vilja, brukar det heta. Jag noterar att bland de fyra samarbetspartierna tolkar man just skogspolitiken helt olika, om inriktningen är att öka avsättningar och minska äganderätt eller om det handlar om att hålla igen på det senare för att öka äganderätten. Miljöpartiet och de andra behöver vara tydliga; vad är inriktningen framåt, så att de 300 000 privata skogsägarna vet vad inriktningen på politiken är?

Vidare diskuteras nu den så kallade taxonomin. Det finns ett konkret förslag som Skogsindustrierna och andra hävdar är utomordentligt dåligt för skogspolitiken och kan äventyra den hållbara svenska skogsbruksmodellen. Delar Miljöpartiet uppfattningen att det är ett dåligt förslag från EU-kommissionen som borde stoppas eller dras tillbaka?

Anf. 138 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Sverige är ett land som har många enskilda skogsägare. Det är viktigt för vårt skogsbruk att vi har det.

Jag är själv delägare i en skogsfastighet i norra Västerbotten, och jag tycker att det är viktigt att vi just har ett fokus på de små skogsägarna och inte lämnar dem i sticket. När de ska sälja sin skog till de stora skogsbolagen, som vill exportera till marknader i andra länder och ställer krav på att den biologiska mångfalden i skogen ska skyddas, får vi inte lämna den lilla skogsägaren i sticket och säga: "Du får betala dina inventeringar själv. Du får ha kunskap att klara detta själv." Det fungerar inte,

Taxonomin är jätte viktig. Den kommer att ge Sveriges företag mycket pengar att investera för.

Anf. 139 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Gardfjell nämnde perioden när vi fasade ut villaoljan. Jag är gammal nog att minnas när morfar bytte sin gamla oljepanna mot en kombipanna. I den kunde man såväl elda med ved och använda elpatron som stödelda med olja. Vad jag kan minnas från den tiden

skulle han inte ha drabbats av något slags malusskatt om han hade behållit den gamla pannan. Det får mig osökt att tänka på bonus–malus-systemet, vilket är någonting som inte minst Miljöpartiet älskar att driva.

Nu vill man höja malusdelen för landets bilägare. Då tänker jag på en familjebil som exempelvis Volkswagen Tiguan, som har haft en fordons-skatt på ungefär 2 500 kronor om året, nu kommer att ha en fordons-skatt på ungefär 14 500 kronor. Det är en bil som är fyrhjulsdriven, säker och populär, inte minst på landsbygden. Kan man från Miljöpartiets sida se att det kan gå ut över familjeekonomin för folk som bor på landsbygden när man propagerar för en utfasning av den här typen av bilar innan det finns ett vettigt alternativ som löser det transportbehov människor har även i glesbygd?

Anf. 140 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Eric Palmqvist! Jag älskar att prata om bilar eftersom jag en gång i tiden var väldigt engagerad i föreningen Gröna Bilister.

Det som är viktigt när det gäller bonus–malus är att det gäller nybils-försäljningen. Det är oerhört viktigt att så snabbt som möjligt få de nya, fossilfria bilarna att rulla ut på marknaden så att det i ett senare skede ska finnas gott om andrahandsbilar att köpa för oss som inte nödvändigtvis behöver köpa en ny bil. Jag vet att det är många som bor på landsbygden som resonerar som så att de inte vill betala de extra pengar det kostar bara att köra hem bilen från bilhandeln, så att säga. I stället köper man gärna en begagnad bil.

Nu behövs det mycket nya bilar på marknaden, så att vi kan gå över till mer eldrift och till biogas. Vi behöver naturligtvis också fortsätta med de investeringar som finns inom ramarna för Klimatklivet, och delvis även stadsmiljöavtalen, för att säkerställa att vi kan göra en omställning av trafikpolitiken.

Anf. 141 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Fru talman! Registreringsstatistiken talar sitt tydliga språk: De nya el-bilarna registreras i storstäderna, och de bilar som drabbas av malusskatten hamnar i glesbygd.

Jag noterar att inställningen alltså är att nya, säkra bilar med den senaste tekniken och de senaste konstruktionerna mest ska finnas i storstad. Det ska gagna dem som bor där. Med det resonemanget ska de som bor i glesbygd nöja sig med begagnade bilar. Det känns inte attraktivt i mina öron; jag tycker väl att de som bor i glesbygd och har långa avstånd och vilt på sina vägar kanske är de som skulle vara bäst främjade av att ha nya, säkra och moderna bilar. Så kommer dock inte att bli fallet med den politik som ledamoten Gardfjell föreslår.

Anf. 142 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Självklart kan man köpa nya bilar också på landsbygden. Men faktum är att den som bor på landsbygden har stora fördelar genom att elbilen kan laddas hemma – man slipper åka kanske en eller två mil bara för att tanka bilen. En elbil kommer att vara landsbygdens stora grej ganska snart. Jag tror att det finns en liten tröskel för att investera i elbil-arna i till exempel inre Norrland. Det krävs att ett antal personer gör det

först och är föregångare, men sedan kommer detta att släppas på. Just fördelen att kunna tanka bilen hemma kommer nämligen många att vilja utnyttja.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

Prot. 2020/21:51
10 december

Regional utveckling

§ 12 Kommunikationer

Kommunikationer

Trafikutskottets betänkande 2020/21:TU1
Utgiftsområde 22 Kommunikationer (prop. 2020/21:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 143 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi ska nu debattera utgiftsområde 22 i statsbudgeten.

Jag vill börja med att konstatera att vi i Vänsterpartiet har lagt fram vårt eget budgetförslag, som vi kallar *Vägen ut ur krisen – en plan för jämlikhet och grön omställning*. Där satsar vi långt mycket mer än regeringen på att bygga ett mer jämlikt och hållbart Sverige. Därför hänvisar jag till vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Det här utgiftsområdet omfattar utgifter på 74 miljarder kronor. Det handlar om viktiga satsningar för minskade utsläpp och för att vi ska nå målet om ett samhällsekonomiskt effektivt och långsiktigt hållbart transportförsörjningssystem, liksom ett transportsystem som kvinnor och män kan ta del av på lika villkor – alltså ett jämställt transportsystem.

Inte minst handlar det om sektorsmålet för transportsektorn, det vill säga minskade utsläpp med minst 70 procent till 2030. I dagsläget ligger vi långt ifrån det målet. När vi inte våra klimatmål äventyrar vi goda liv för våra barn och barnbarn. Därför är det hög tid att höja tempot i omställningsarbetet.

Fru talman! Vi befinner oss mitt i en pandemi. Covid-19 är förfärligt på alla sätt och vis. Våra samhällen stängs ned, människor blir arbetslösa, företag går i konkurs och människor dör. Jag talar av egen erfarenhet; jag har haft covid-19, och det var inte att leka med. Därför måste vi göra allt som står i vår kraft för att förhindra fortsatt spridning av den här sjukdomen.

Som alla kriser bär dock även denna ett frö till förändring. När vi nu ska återstarta svensk och europeisk ekonomi måste vi se till att inte upprepa gamla misstag. Vi har en unik möjlighet till en hållbar och rättvis omstart av våra ekonomier, vilket är något som har föreslagits även av bland annat Klimatpolitiska rådet. Detta gäller inte minst transportsektorn.

När jag läser regeringens förslag till budget och de tolv ändringsbudgetar som har kommit under året frågar jag mig dock var kopplingen till våra klimatmål finns. På transportområdet förvånas jag över att regeringen inte ger kollektivtrafiken full kostnadsersättning för de förlorade biljettintäkter den drabbats av som en följd av politikens uppmaningar till människor att inte resa kollektivt. Och var finns visionen för våra städer? När allt fler jobbar hemifrån gapar städerna tomma – transportererna har minskat.

I städer runt om i världen, exempelvis Paris, Milano, Barcelona och Köpenhamn, överger man bilen som norm i stadsplaneringen. Stilbildande

är Paris politiska vision om 15-minutersstaden där all relevant samhälls-service ska finnas inom en radie av 15 minuter med gång eller cykel. Man jobbar aktivt med att ersätta bilvägar och parkeringar med cykelbanor och grönområden.

Vi i Vänsterpartiet vill gå samma väg. Därför anslår vi i detta betänkande drygt 10 miljarder kronor för de kommande tre åren i vår helt unika satsning på hållbara, jämlika och transporteffektiva städer – detta för att bygga just hållbara, transporteffektiva och jämlika städer efter corona. Det här kommer att gynna alla invånare i samhället men i synnerhet låginkomsttagare – de som i dag drabbas värst av utsläpp och buller.

Därtill anslår vi ett extra statligt stöd till kollektivtrafiken utöver de 2 miljarder som regeringen har utlovat för nästa år. Indragna busslinjer kan inte vara ett alternativ. Kollektivtrafiken ska utvecklas, inte avvecklas.

Vi har nu också en unik möjlighet att få hållbara godstransporter. Trots infrastrukturministerns godsstrategi och godstransportråd har gods inte flyttats över från väg till järnväg och sjöfart, trots att detta var det uttalade målet när strategin och rådet inrättades för drygt två år sedan.

Den miljökomensation på 400 miljoner kronor till järnvägen som regeringen nu föreslår är välkommen, men det finansministern ger med ena handen tar hon tillbaka femfalt med den andra. Det ska nämligen tas 2 miljarder kronor från järnvägen i form av höjda banavgifter. Varför straffbeskatta järnvägen i denna svåra tid? Det vill jag fråga Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna.

Regeringen kan inte längre gömma sig bakom EU i den här frågan. EU har både i en särskild förordning och nu senast i den nya mobilitetsstrategin öppnat för sänkta eller avskaffade banavgifter, allt för att möjliggöra en överflyttning från väg till hållbarare transportslag.

Fru talman! Jag är också förvånad över att regeringen inte tar initiativ till inrättande av så kallade godspendlar på järnvägen så att det varje natt ska kunna transporteras gods från exempelvis Skåne och Göteborg till Stockholm och sedan tillbaka till de platserna. Jernhusen, som förvaltar många terminaler, och hela branschen är redo. Tid på spåren finns numera, men det behövs ett starta upp-bidrag. När får vi se det? Det vill jag fråga regeringspartierna.

Utöver detta avsätter Vänsterpartiet 200 miljoner kronor i en flexibel investeringspott. Detta är utöver nuvarande näringslivspott. Den potten ska kunna ge stöd för utbyggnad av kombiterminaler, omlastningsterminaler och triangelspår. Detta ska i närtid kunna skynda på överflyttningen av gods från väg till järnväg och sjöfart.

Fru talman! Vi behöver också öka persontransporterna på järnvägen. Då behöver vi investera mer både i ny järnväg och i underhåll av befintlig. Därför vill vi i Vänsterpartiet tidigarelägga bygget av flera järnvägssträckor som finns utpekade i den nationella infrastrukturplanen. Vi vill också satsa mer pengar på regionala banor – järnvägar som i dag tyvärr får ligga för fädot på grund av bristande resurser från regeringen.

Vi behöver även bygga höghastighetsbanor och knyta ihop våra svenska järnvägslinjer med de europeiska. Höghastighetsbanorna måste lyftas ur den ordinarie planeringen och byggas som ett separat projekt i en egen organisation med upplånade pengar. Bygger vi så kan höghastighetsbanorna vara klara omkring 2030.

Vi behöver också ge SJ nya ägardirektiv där de uppdras att köra nattåg ned till kontinenten och ombesörja utlandsbiljetter och där ett ensidigt vinstfokus får ersättas med att köra mer tåg men till rimliga biljettpriser. Marknadsexperimentet i järnvägsunderhållet måste få ett slut. Målet ska vara att få en järnväg i toppklass avseende punktlighet, service och turtäthet. Detta kommer förstås att kosta, men det går att finansiera, bland annat genom en höjd flygskatt och en avgift på långa lastbilstransporter.

Fru talman! Vi behöver se cykling som ett transportslag för vilket cykelinfrastruktur byggs ut i sammanhängande nät med fler cykelparkeeringar och ett lånecykelsystem och där cykeln kan få tas med på tåget.

Vår personbilflotta behöver elektrifieras. Vi i Vänsterpartiet vill ha ett försäljningsförbud mot nya personbilar som drivs på fossila drivmedel senast 2025. Vänsterpartiet vill inte bygga nya, dyra motorvägar som ökar bilismen och utsläppen. Våra städer måste planeras utifrån gång, cykel och kollektivtrafik, inte utifrån bilens behov.

Mer investeringar behöver också göras för en hållbar sjöfart med hållbara drivmedel. Sjöfartsverkets funktion som ett affärsverk, med ständigt höjda avgifter, är inte rimlig, och detta försvårar den nödvändiga omställningen av sjöfarten. Sjöfartsverket bör därför finansieras som andra myndigheter, främst med anslag från statsbudgeten.

Fru talman! Det här är några exempel på frågor som sorterar inom det utgiftsområde vi nu debatterar och där vi i Vänsterpartiet har konkreta förslag till förbättringar. Det budgetförslag som lagts fram av S-MP-regeringen och som har stöd av Centerpartiet och Liberalerna lever inte upp till de målsättningar som vi i Vänsterpartiet vill se.

Vi i Vänsterpartiet anslår därför 12 miljarder kronor bara i år utöver regeringens budget till omställning av transportsektorn. Vissa undrar kanske hur vi i Vänsterpartiet kan ha råd med de satsningarna. Detta kan vi göra, fru talman, därför att vi avfärdar regeringens skattesänkningar för redan välbeställda. Vi säger att de som smutsar ned ska få betala mer och att de som tjänar mycket ska bidra mer till klimatomställningen. Så kan vi finansiera den nödvändiga omställningen av transportsektorn. Vi i Vänsterpartiet kallar det en plan för jämlikhet och grön omställning.

Anf. 144 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Vänsterpartiet prioriterar trygghet och minskade klimatutsläpp. Jag minns också att vi under den förra mandatperioden hade ett väldigt konstruktivt budgetsamarbete med Vänsterpartiet.

Jag kan ändå inte låta bli att replikera på utskottets ordförande Jens Holm från Vänsterpartiet när det gäller Vänsterpartiets överdådiga ambitioner för kollektivtrafiken. Vi är vänner av kollektivtrafiken i väldigt stor utsträckning, men jag tror att man kanske ska vara lite försiktig när man i sin budget väljer att blint lyssna på ordföranden för Svensk Kollektivtrafik och det moderata trafiklandstingsrådet i Stockholms läns landsting. När de prognostiserade sina 10 miljarder, som också blir den summa som Vänsterpartiet totalt lägger, beräknade de utifrån en vecka i april då det i praktiken inte var några kollektivtrafikresenärer alls. Så har det ju inte sett ut under året.

När man nu tittar på prognosen för resultatet i till exempel Stockholms läns landsting ser man att de kommer att göra ett överskott på 3,3 miljarder.

Kollektivtrafiken i Skåne kommer att göra ett överskott på ungefär en halv miljard. I stället för att använda den halva miljard som vi faktiskt redan har betalat ut till Skånetrafiken via en extrabudget väljer de att bokstavligen lönedumpa, att hyvla i anställningsformer och så vidare.

De här pengarna landar ju inte rätt, och att då gödsla med pengar till saker som i praktiken bidrar till skattesänkningar i våra regioner tycker i alla fall jag inte är bra prioriteringar.

Anf. 145 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är helt sant att vi i Vänsterpartiet vill ge kollektivtrafiken full kompensation för det intäktsbortfall som man har fått under pandemin. Det vill vi eftersom det är vi i politiken och våra myndigheter som uppmanar våra medborgare att inte resa kollektivt. Då tappar våra regionala kollektivtrafikmyndigheter väldigt mycket pengar.

Det är en bedömning som också regeringen gör, men de löper inte linan fullt ut, så att säga. Regeringen har ju anslagit 3 miljarder extra i kompensation till kollektivtrafiken för i år. Det var någonting som vi i Vänsterpartiet backade upp. I den budget som vi debatterar nu har 2 miljarder kronor lagts till. Det tycker vi i Vänsterpartiet också är bra. Men när man tittar på hur anslagen slår ser man att de inte räcker för att kollektivtrafiken ska få full kompensation för sina intäktsbortfall. Jag bedömer att kollektivtrafiken behöver ungefär dubbelt så mycket.

Teres Lindberg säger att Vänsterpartiet har överdådiga anslag till kollektivtrafiken. Ja, vi vill anslå väldigt mycket. Det handlar egentligen inte bara om att kompensera kollektivtrafiken för pandemin, utan vi vill också bygga ut den så att den blir bättre.

Jag skulle vilja veta om Teres Lindberg och Socialdemokraterna anser att den summa som har anslagits nu, 3 miljarder för i år och 2 miljarder för nästa år, räcker som kompensation till kollektivtrafiken.

Anf. 146 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag är faktiskt väldigt bekymrad över den kravapparat som har kommit igång utifrån den pågående pandemin.

Jag tycker att det är viktigt att vi från statens sida är med och kompenserar, stärker välfärden och ser till att sjukvården, kollektivtrafiken och så vidare fungerar. Men jag tycker inte att det är rimligt att vi har regioner som gör överskott till följd av ökade statsbidrag som de inte använder för att stärka välfärden och kollektivtrafiken. De har fått generella statsbidrag för att klara utmaningarna. Därtill har de fått riktade statsbidrag. Men de nyttjar dem ju inte. Då skulle jag vilja säga att det är felprioriteringar av oss. Vi måste se till att de statsbidrag som går till regionerna för att stärka välfärd, sjukvård, kollektivtrafik och så vidare också kommer dessa verksamheter till del, för ytterst är det ju medborgarna som drabbas av det som sker just nu.

Anf. 147 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag kan bara hålla med om att de neddragningar som görs i kollektivtrafiken i Region Skåne och hur man behandlar busschaufförer med dåliga arbetsvillkor, hyvling och annat, är helt oacceptabelt. Man sparar in också här i Stockholmsregionen, men det kanske inte är riktigt lika

illa som i Skåne. Jag håller med om att det inte är okej. Men det är en diskussion som snarare ska föras i de församlingarna.

Det som jag noterar är att regeringen inte förmår att ge tillräckligt mycket pengar till kollektivtrafiken för de förlorade intäkterna under pandemin. Nu får vi tydligen ett svar här från Socialdemokraterna, nämligen att man vill straffa de regionerna. Det tycker inte jag är ett acceptabelt sätt att behandla kollektivtrafiken och dess resenärer.

Anf. 148 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Det finns skäl att påminna om att detta är en budgetdebatt. Det finns skäl, fru talman, att påminna Vänsterpartiets företrädare Jens Holm om att de 3 plus 2 miljarder till kollektivtrafiken, som ni just diskuterade, inte har funnits i någon budget för innevarande år. De fanns tillgängliga tack vare att det här landet sedan 90-talets början och mitt har fört en sund och klok finanspolitik som har gjort att det här landet, till skillnad från andra länder, hade resurser att sätta in när pandemin slog till. Glöm inte, Jens Holm, när ni börjar strössla miljarder åt olika håll, att om man inte har resurserna kan man inte möta kriserna!

Jag har två konkreta frågor med anledning av Jens Holms anförande.

Har Sverige, enligt Jens Holms sätt att se det, högre eller lägre banavgifter än EU-genomsnittet? Har Sverige jämfört med EU-genomsnittet en mer marknadsorienterad järnvägsinfrastruktur eller inte? Alltså: Högre eller lägre banavgifter än EU-snittet och mer eller mindre marknad i Sverige på järnvägssidan än EU-snittet?

Jag har ytterligare en konkret fråga. Jens Holm har en kraftig satsning på järnvägsterminaler, växelbyte och så vidare. Jens Holm sa i sitt anförande att satsningen var på 200 miljoner kronor. Hörde jag rätt?

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för Anders Åkessons frågor.

Det stämmer att regeringen har anslagit 3 plus 2 miljarder kronor till kollektivtrafiken, och som jag sa tidigare räcker det inte till. Det är därför som vi i Vänsterpartiet anslår mer pengar. Det hade varit bra att få stöd från Centerpartiet för de förslagen, men det får vi tyvärr inte.

Sverige har, såvitt jag vet, lägre banavgifter än EU-snittet. Och min bedömning är att Sverige har en väldigt avreglerad järnväg jämfört med de flesta andra EU-länder.

I vårt budgetförslag anslår vi mer än 12 miljarder kronor extra utöver de satsningar som regeringen tillsammans med Centerpartiet gör. Det är en satsning på 200 miljoner kronor – Åkesson hörde rätt – en komplettering av den näringslivspott som redan finns.

Vi vill satsa mer på utveckling av statens transportinfrastruktur med nästan 5 miljarder kronor. Vi vill också göra järnvägsinvesteringar på drygt 1 miljard kronor och sänka banavgifterna.

Vi vill både satsa på stambanorna och rusta upp de regionala banorna i vårt land, bland annat Tjustbanan och Stångedalsbanan, för vi har pengar just för sådana satsningar.

Jag vill fråga Anders Åkesson: Har Centerpartiet några extra pengar utöver regeringens för regionala banor, såsom Tjustbanan och Stångedalsbanan?

Anf. 150 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Tack för den specifika frågan! Jag och Centerpartiet driver på väldigt hårt för den finmaskiga delen av den svenska transportinfrastrukturen, både väg och järnväg. Men jag tycker att Jens Holms intresse för Tjustbanan och Stångedalsbanan borde rendera en studie i hur mycket man får för 200 miljoner kronor. Transportinfrastruktur är dyrt, i synnerhet på järnväg. 200 miljoner är just ingenting, Jens Holm. Det är en snygg siffra.

Min slutsats när det gäller den stora frågan är att det var två svar som var rätt. Sverige har lägre banavgifter än EU-genomsnittet. Sverige har mer marknads- än planeekonomi i sin järnväg jämfört med EU. I Sverige kan vi ha lägre kostnader, tack vare att vi har en effektiv marknadsekonomi i kombination med ett statligt ägt järnvägssystem. Det är jättebra. Borde då inte slutsatsen vara, Jens Holm, att vi ska ha mer marknadsekonomi och därmed kunna sänka EU-genomsnittet vad gäller banavgifter? Det är ju i synnerhet godset som vi behöver få upp på järnvägen för att avlasta vägsystemet. Godset går över landgränser.

Anf. 151 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag välkomnar att Centerpartiet driver mer pengar till regionala banor, men jag kan inte se något genomslag av det i budgeten. Det är därför som vi i Vänsterpartiet anslår mer pengar.

Vårt anslag är 12 miljarder kronor på det här utgiftsområdet. Ungefär hälften av det, drygt 6 miljarder kronor, går till att vidmakthålla och bygga ny järnväg. De 200 miljoner kronorna är en utökning av näringslivspoten, och det är bara per år, så det blir 600 miljoner på tre år.

Vi vill sänka banavgifterna. Vi vill följa det som man gör i många andra EU-länder nu under pandemin, där man sänker eller avskaffar banavgifterna helt och hållet. Jag beklagar att Centerpartiet inte lyckas göra det i den här budgeten.

Anf. 152 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tillstå att ledamoten Jens Holm har mer pengar i sin budget än vad Kristdemokraterna har.

Jag blev väldigt nyfiken när jag lyssnade på anförandet vad gällde just järnväg och till och med på bristen i anförandet vad gällde väg. Skälet till min nyfikenhet är en liten beräkning som jag, när jag för något år sedan hade förmånen att komma tillbaka till riksdagen, bad en av våra tjänstemän att göra. Om vi ökar godsflödet med 100 procent, vad skulle det få för effekter på lastbilsflödet? Om vi tar 100 procent mer på järnväg, vad innebär det med 2018 års siffror i minskat flöde på lastbil? Svaret är 8 procent.

Det går alltså inte att med trovärdighet hålla ett anförande i kammaren där man stenhårt argumenterar för järnvägen som enda lösning.

Kristdemokraterna vill ha mer järnväg. Vi vill att nordiska triangeln förbättras liksom järnvägen upp till Norrland. Vi anser att det är mycket viktigt att få igång fungerande godspendlar, gärna nattetid när andra flöden inte befinner sig på spåret. Vi är positiva till detta och ligger på ungefär samma budget som regeringen, som för övrigt över tid har ökat budgeten på både järnväg och väg.

Men själva teoribildningen, att ställa transportslag mot varandra, håller inte. Vi kommer att behöva så kallade inlandshamnar där lastbilar för fram

gods till järnväg, på samma sätt som vi har riktiga hamnar, enligt mig som bohuslännings, där vi tar emot gods från utland och kan skeppa gods mot utland.

Min grundfråga blir: Hur ska Vänsterpartiet få bort allt gods som måste gå i det finkapillära systemet?

Anf. 153 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag är inte helt säker på att jag hänger med i Magnus Jacobssons resonemang. Hur mycket vi minskar vägtransporter av gods och flyttar över till järnväg och sjöfart beror på vilka investeringar vi gör.

Vi i Vänsterpartiet ställer inte transportslag mot varandra, men vi tar avstamp i det som sedan länge är både regeringens politik och politiken på EU-nivå, nämligen behovet av en överflyttning från vägtransporter till hållbarare transportslag som järnväg och sjöfart. Jag noterar till exempel att EU i sin mobilitetsstrategi, som publicerades i går, vill öka godstransporterna på järnväg med 50 procent. Det är en fin vision som vi verkligen ska sträva efter att förverkliga.

Fru talman! Det som inte riktigt hänger ihop i Magnus Jacobssons och Kristdemokraternas politik är att de vill försämra förutsättningarna för att transportera gods på järnvägen. De avskaffar den satsning som regeringen gör på 400 miljoner kronor i miljökompensation för godstransporter på järnväg.

Hur kan vi få mer godstransporter på järnvägen när Kristdemokraterna gör det dyrare att transportera på järnvägen? Det blir ju konsekvensen av er politik.

Är det kanske så att Kristdemokraterna inte tycker att det är viktigt att flytta över godstransporter från väg till järnväg? I så fall tycker jag att Kristdemokraterna kan berätta det här i riksdagens talarstol.

Fru talman! Det håller inte att säga att man vill göra mer och sedan lägga fram ett budgetförslag med ensidigt fokus på sänkta skatter och med neddragningar på detta område, inte satsningar.

Anf. 154 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är helt korrekt att vi har tackat nej till en del av regeringens satsningar som vi bedömer som ineffektiva. Vi tror inte att de kommer att ge det resultat som regeringen tillsammans med Liberalerna och Centern tror. Vi gör en helt annan bedömning. Vi tycker nämligen, precis som tidigare företrädare konstaterade, att Sverige har förhållandevis låga banavgifter och en förhållandevis välfungerande marknad, vilket vi är positiva till.

Fru talman! Jag noterar att jag inte får svar på min huvudfråga. Om vi fördubblar godsflödet påverkar det ungefär 8 procent på det rörliga. Det hjälper inte med fler båtar eller fler tåg, för det går inte båt ända fram till min mamma i Deleback. Det är ett system som hänger ihop, och det är där bristen är. Det handlar inte om brist på pengar utan brist på samhällsanalys.

Anf. 155 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Magnus Jacobssons räkneexempel får stå för honom, men låt mig understryka att en minskning av vägtransporterna med 8 procent inte vore obetydlig. Det skulle innebära kraftigt sänkta utsläpp, minskat buller och minskad trängsel, och det är precis vad vi behöver.

Lägger man fram ett budgetförslag med minskade anslag till godstransporter på järnväg kommer vi inte att få fler transporter på järnväg utan färre, och det är precis vad Kristdemokraternas politik kommer att leda till.

Anf. 156 MARIA STOCKHAUS (M):

Fru talman! En av de mest populära tv-serierna i världen just nu är *The Crown*. Den beskriver drottning Elizabeths snart 70 år vid makten. Den 24 november 1992 höll drottningen ett av sina mest kända och personliga tal. Det året hade varit bedrövligt för landet med ekonomisk kris och för hennes egen familj i och med prins Charles och prinsessan Dianas skilsmässa. Drottningen sammanfattade 1992 som ett annus horribilis, ett fruktansvärt år.

Fru talman! År 2020 har varit ett annus horribilis för världen, för Sverige och för svensk infrastruktur. Vi har kunnat konstatera att hela branscher inom svensk infrastruktur har gått från full verksamhet till att i princip avstanna. Flyget, delar av bussbranschen, kollektivtrafiken – listan på krisande branscher är lång.

Vi vet inte när krisen är över. Vaccinet är dock ett ljus i tunneln som ger hopp om ett bättre 2021.

Ett vet vi dock med säkerhet, och det är att vi under lång tid kommer att leva med efterverkningarna av coronakrisen. I det korta perspektivet handlar det om att här och nu stötta och hjälpa branscher. I det lite längre perspektivet handlar det om att bejaka alla de möjligheter som ligger framför oss om vi bara förmår att lyfta blicken. Trots detta annus horribilis finner vi oss nämligen mitt i ett tekniksprång som kan beskrivas som ett paradigmskifte.

Utvecklingen av elflyg, elbilar, biodrivmedel och vätgas går svindlande fort. Batterieffekten har fördubblats på två år, och vi kan troligtvis börja flyga med el från 2025. Det finns också en enormt stor och outnyttjad möjlighet att utvinna biodrivmedel från skog och jordbruk, och forskningen om vätgas tar ständigt nya steg. Längre bort mot horisonten anar vi framtiden när hyperloop nu testkörs. Allt detta är spännande och viktigt.

Fru talman! Moderaterna bejaktar i sitt budgetförslag samhällsekonomisk nytta och teknisk utveckling där förbränningsmotorn driven av fossila bränslen fasas ut inom alla färdslag. Inom ett drygt decennium kommer troligtvis alla transportslag att vara fossilfria.

Människor och företag behöver ett klimatsmart, effektivt, hållbart och konkurrenskraftigt transportsystem som de kan lita på. Vi vill att samhällsekonomisk nytta ska vara vägledande för beslut inom infrastrukturen. I vår budget prioriterar vi därför långsiktiga investeringar i biodrivmedelstillverkning och elektrifiering av vägar, hamnar och flygplatser. Detta bidrar sammantaget till fler jobb och stärkt konkurrenskraft samtidigt som transporterens utsläpp minskar.

Moderaterna vill se en modern hållbar politik för fler jobb och ökat pendlare.

Visserligen ligger vår elektrifieringssatsning inte i trafikutskottets utgiftsområde, men i vår budget finns en historisk satsning på 2 miljarder på elektrifiering av transportsektorn.

Inom trafikutskottets utgiftsområde tillför vi 1 miljard mer än regeringen till regionerna som kompensation för bortfallet av intäkter i kollektivtrafiken under pandemin. Det är viktigt att kollektivtrafiken fortsätter att

fungera under pandemin för dem som måste använda den och att den finns kvar och är välfungerande den dag vi kan börja använda kollektivtrafiken fullt ut igen.

Vi satsar också 100 miljoner mer än regeringen på de icke-statliga flygplatserna. I dagsläget riskerar flera av dem nedläggning. Vi vill också ge stöd till alla icke-statliga flygplatser och inte som regeringen utesluta vissa av dem.

Slutligen satsar Moderaterna 250 miljoner kronor mer än regeringen på vägunderhåll. Missnöjet är stort ute i landet, där många ser att hastighetsgränserna sänks i stället för att vägarna underhålls. Så sent som i dag var sex socialdemokratiska kommunalråd ute i Dagens Samhälle och beklagade sig över just detta faktum. Vi vill öka trafiksäkerheten genom att satsa på underhåll i stället för att sänka hastigheterna.

Fru talman! Det finns alltså även under ett så hemskt år som 2020 goda skäl att känna hopp och tillförsikt inför framtiden. Detta förutsätter dock att vi fattar rätt politiska beslut i dag. Många beslut inom det infrastrukturpolitiska området fattas utifrån grunden att vissa trafikslag är bättre än andra för klimatet.

Regeringens politik utgår från att situationen år 2030 kommer att vara snarlik den år 2020. Detta är ett orimligt antagande givet den snabba tekniska utveckling som just nu pågår, där vi ser att fossila förbränningsmotorer successivt byts ut mot fossilfria alternativ. Teknisk utveckling av bland annat elmotorer och vätgas tillsammans med biodrivmedel skapar helt nya förutsättningar för alla trafikslag.

Det är både ekonomiskt och miljömässigt oklokt att exempelvis försöka använda pandemin för att svälta ut flyget. Moderaterna ser infrastrukturen som en helhet där alla trafikslag behövs, och effektivitet, samhälls-ekonomisk nytta och klimathänsyn är det som ska styra alla investeringar. I andra länder går trenden mot att knyta ihop trafikslagen och exempelvis säkerställa att det finns järnväg kopplad till flygplatser. I Sverige är det bara Kramfors och Arlanda som har den kopplingen, och tittar man på utvecklingen när det gäller nya stambanor, om de någonsin blir byggda, ser man att förslaget just nu är att ta bort stationen vid Landvetter.

Fru talman! Regeringens politik kan, när den är som bäst, sammanfattas med orden för lite och för sent. Det är bra att regeringen är positiv till biodrivmedel, men det har snart gått två år sedan den utredning som Maria Wetterstrand höll i blev klar och presenterade sina förslag. Frågan bereds fortfarande i Regeringskansliet.

Det är bra att stötta kollektivtrafiken inom regionerna, men regeringen ger minst 1 miljard för lite. Det var först på regeringens andra mandatperiods tredje år som regeringen tillsatte en elektrifieringskommission. Allt detta är exempel på att göra för lite och för sent.

Fru talman! Vi moderater är djupt oroade för flygets framtid i Sverige. Vi behöver ett väl fungerande inrikesflyg och fler direktlinjer ut i världen, inte färre. Signalerna från regeringen oroar. Mitt under brinnande pandemi beställer regeringen en rapport från Swedavia om möjligheten att lägga ned Bromma i förtid. Redan tidigare har Arlandarådets slutrapport lagts i en byrålåda undan offentlighetens ljus, och nu kommer flera signaler från regeringen om att det inte längre är aktuellt att utveckla Arlanda alls. Signalen är att flyget inte är önskvärt.

I veckan gick Svenskt Näringsliv ut och var tydliga när det gäller flygets betydelse för företag och tillväxt. Vi moderater vill att Arlanda ska utvecklas till Nordens ledande flygplats, inte bli en matarflygplats till Kastrup. Flyget ställer om, och utsläppen minskar. Det gäller att vi skapar förutsättningar för framtiden och för framtidens elflyg.

Moderaternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som riksdagen fastställde den 25 november. Moderaternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Moderaternas politik inom utgiftsområde 22.

Anf. 157 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag skulle inledningsvis vilja berömma Moderaterna för att de för drygt elva år sedan satte sig vid ratten i förarsätet och tog fram de höga klimatmål som Sverige har för transportsektorn. Det är faktiskt samma mål som vi fortfarande har och som sju av tio riksdagspartier ställt sig bakom. Det handlar om att vi ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045 och om etappmålet att minska utsläppen med 70 procent till 2030.

Men om ni moderater ska vara trovärdiga, Maria Stockhaus, måste ni sluta att sabotera klimatpolitiken. Den är för viktig för att vi inte ska kunna hålla en enad front. Det svenska näringslivet efterfrågar i dag snabbare leverans av politiken. När näringslivet nu är på måste de känna en trygghet i att klimatpolitiken, oavsett majoritet, ändå måste fortgå och att det finns en samsyn.

Häromdagen var Volvos vd ute och sa att vi borde förbjuda bensinbilarna. Scania har under väldigt lång tid skrikit om satsningar på elvägar, men ni väljer att i stället bara prata. Ni säger i verkligheten nej till att driva en politik som ger effekt i verkligheten. Jag funderar verkligen på hur ni tror att ni ska kunna klara klimatmålen, när ni har gått från att sitta i förarsätet till att närmast kliva ur bilen och sätta er i en släpvagn som är parkerad i en uppførsbacke, har illa fungerande bromsar och sakta rullar bakåt.

Hur ska ni klara klimatutmaningarna med de förslag som ni lägger fram i ert budgetalternativ?

Anf. 158 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Teres Lindberg kommer med väldigt svepande anklagelser. Jag kan hålla med om att vi är helt överens om målen, men jag tror att vi har lite olika syn på vägen dit och hur vi ska nå dem. Om det är någon som har satt sig i en släpvagn i uppførsbacke är det regeringen, med tanke på den omfattande kritik som regeringens klimatpolitik har fått – att den är ineffektiv, att det är mycket plakatpolitik och att väldigt lite av politiken får effekt på klimatet.

I vår budget lägger vi bland annat 2 miljarder på elektrifieringen, för att få fart på den. Detta om något, att fasa ut fossildrivna transportslag och gå mot en mer elektrifierad fordonsflotta, är en av de viktigaste åtgärder vi kan göra. Det ska vara möjligt att köra elbil överallt.

Min bild är att regeringen som sagt vidtar en massa åtgärder som inte har någon effekt och som bevisligen inte har det eftersom man får så mycket kritik när åtgärderna utvärderas. Man har låst fast sig vid en enorm satsning på höghastighetståg som inte kommer att göra någon som helst nytta för klimatet. I bästa fall blir det 2030 eller 2050 – 2030 tror jag faktiskt

inte håller. Detta lägger en våt filt över andra viktiga infrastrukturinvesteringar.

Jag skulle vilja säga att om det är några som sitter fast i kärran i uppförslaget är det regeringen, som inte tar till sig ny teknik och inte ser framåt.

Prot. 2020/21:51

10 december

Kommunikationer

Anf. 159 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag kanske kan konkretisera lite. I verkligheten, Maria Stockhaus, vill ni ta bort satsningen på Klimatklivet, som handlar om 2 miljarder kronor och utbyggnad av laddinfrastruktur. Den vill ni ersätta och i stället satsa 1 miljard på laddinfrastruktur. Ni vill slopa den satsning på en halv miljard som vi har på elektrifierade transporter. Ni vill också ta bort de satsningar vi har på ökad cykling inom ramen för stadsmiljöavtalet. Ni vill ta bort miljökompensationen för godstransporter på järnväg – 400 miljoner. Ni vill slopa satsningen på nattåg till Europa. Och ni säger nej till satsningarna på bioraffinaderier.

Den största satsningen i ert budgetförslag handlar om att sänka bensin- och dieselskatten med 1 krona – 6,8 miljarder. Jag frågar mig verkligen: På vilket sätt bidrar detta till att klara klimatmålen på transportområdet?

Anf. 160 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Vi har som sagt 2 miljarder till elektrifiering och ett antal andra satsningar, till exempel på längre tåg. Jag tycker att Teres Lindbergs exemplifiering är ganska tydlig när det gäller en ineffektiv klimatpolitik, som dessutom är ganska ogenomtänkt. Det handlar om nattågen ut i Europa. Det har visat sig att det inte är möjligt att göra detta eftersom länderna ute i Europa inte är intresserade av att vi ska kunna köra dessa tåg på deras räls, och då går det inte att genomföra.

Jag misstänker att det från början är ett miljöpartistiskt förslag och något som man gick till val på. Det är ett väldigt dåligt underbyggt förslag som lagts fram när det i slutändan visar sig inte vara möjligt. Att göra det lättare att boka tågbiljetter ut till Europa och se till att man jobbar på EU-nivå för att underlätta för människor att ta tåget i stället för att det ska krävas en doktorsavhandling för att ge sig ut och åka tåg i Europa skulle ha mer effekt än att försöka förhandla med regeringar eller statliga tågbolag i andra länder som inte vill. Jag vet inte hur mycket tid och pengar man ska lägga ned innan man ger upp detta.

Anf. 161 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! När Maria Stockhaus talade om tv-serien *The Crown* kände jag att det var dags att ta replik. Jag följer den. Det är en gripande serie; jag håller verkligen med om det. Jag är inne på fjärde säsongen och tycker att särskilt porträtteringen av högerpolitikern Margaret Thatcher är intressant. Hon motarbetade avskaffandet av apartheid, bedrev en aktiv kampanj mot fackföreningar och sådant.

På tal om Storbritannien och järnvägen är det rätt många järnvägscener i *The Crown*. De reser mycket med tåg.

Storbritannien var tidigare än vi med att avreglera sin järnväg och även underhållet av järnvägen. Det gjorde man 1993, såvitt jag kommer ihåg. Det gick inte alls bra. Man hade mängder med stora problem med privata

företag som inte skötte de uppdrag de skulle sköta. Det skedde också ett antal stora dödsolyckor i början av 2000-talet.

År 2002 återförstatligade man ansvaret för underhållet, och jag tror att alla i Storbritannien håller med om att det är mycket mer integrerat och sammanhållet nu när staten har ansvaret för det. Sedan lägger man ibland ut på privata aktörer det man inte kan göra i egen regi. Det tycker jag att vi kan lära oss av.

Maria Stockhaus talade om flygplatser, både Arlanda och Bromma. Det är viktigt att kunna ta sig till flygplatser på ett enkelt sätt. Men här i Stockholm har vi Arlanda Express, som är helt avskuren från den ordinarie kollektivtrafiken. Vi har världens högsta biljettpriser för att resa till en flygplats.

Här håller jag helt med Moderaterna i Stockholmsregionen, som vill att staten ska ta över ansvaret för att köra tågen till och från Arlanda och inte att det ska vara ett privat riskkapitalbolag som gör det. Håller Moderaterna i Sveriges riksdag med om detta?

Anf. 162 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Järnvägsscenerna i *The Crown* är fantastiska – att åka tåg så ser helt underbart ut.

När det gäller Arlanda Express finns det i vårt budgetförslag en kläm om att omförhandla, för vi tycker inte att det är rimligt med de biljettpriserna. Vi kan också se att det är färre som åker kollektivt till Arlanda än till exempelvis Kastrup och Gardermoen. Absolut, det är oerhört viktigt att kollektivtrafiken fungerar och hänger ihop i en helhet. I dagsläget sticker Arlandabanan ut. Den är lite apart, och den gynnar inte kollektivtrafikåkandet till flygplatsen. Det har vi med i vår motion att vi vill se över.

Anf. 163 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det var glädjande att höra. Då kanske Moderaterna och Vänsterpartiet kan se till att regeringen gör något. Dessvärre lät regeringen förra sommaren förlänga den privata driften av Arlanda Express ända till 2040, något som för mig är helt obegripligt.

Det finns en annan flygplats här i Stockholm. Den heter Bromma flygplats, och som vi hörde kämpar Moderaterna med näbbar och klor för att vi ska fortsätta flyga till och från Bromma. Detta trots att väldigt få gör det nu och trots att Swedavia säger att de inte kan driva den flygplatsen vidare, för de tror inte att tillräckligt många kommer att flyga till och från Bromma.

Arlanda kan enkelt ta över all den trafiken, och då har vi möjlighet att bygga en helt ny stadsdel med 30 000 nya bostäder och massor av arbetsplatser och annat i Bromma där flygplatsen finns i dag.

Kan inte Moderaterna tänka sig att omvärdera sitt krampaktiga grepp om Bromma flygplats och att vi i stället förlägger alla flyglinjer till Arlanda?

Anf. 164 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Nu har ju Stockholms stad och Swedavia ett avtal fram till 2038. Jag tycker att det är ansvarslost av regeringen att säga åt Swedavia att ta fram den här rapporten nu. Det skapar en ännu svårare situation när det gäller osäkerhet för flyget.

Det är inte så enkelt som Jens Holm ger sken av att flytta över. Det finns regler om slottider och annat som Swedavia själva säger gör att det inte går att starta upp motsvarande de sträckor som normalt flyger till Bromma på Arlanda. Då bryter man mot reglerna, och det kan man inte göra eftersom det är internationella överenskommelser.

Jag tycker att det är viktigt att inrikesflyget till och från Stockholm funkar. I dagsläget går inte det att säkra om man inte gör förändringar och bygger ut Arlanda.

Swedavia säger också att javisst, under pandemin finns det fysisk plats även om det inte finns slottider. Men den dagen flyget kommer igång igen, vilket alla räknar med att det gör, då finns det inte plats. Därför behöver Arlanda byggas ut.

Anf. 165 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Då Sverigedemokraternas budgetalternativ ligger över den beslutade ramen väljer vi att avstå från ställningstagande och i stället lägga fram ett särskilt yttrande.

Vi befinner oss i en extraordinär tid som vi önskar aldrig hade uppstått. Pandemin har slagit urskillningslöst mot de flesta och inte minst mot infrastrukturen.

Tyvärr kommer jag inte att hinna tala om hela vår budget inom utgiftsområde 22, men den finns att se i sin helhet på riksdagens hemsida.

Fru talman! Sjöfarten har stora problem, inte minst kryssningsfartygen som inte kunnat köra med passagerare. Flyget har minskat kraftigt, och flera bolag står inför konkurs. Järnvägen har också drabbats hårt och fått minskade intäkter då resandet minskat och man behövt minska antalet resande ombord på tågen. Kollektivtrafiken är inget undantag – den går med stora underskott.

Den budget som Sverigedemokraterna har tagit fram är extra stor. Vi satsar 18 miljarder mer än regeringen på utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Mycket av de extra medel vi satsar är för att lindra effekterna av pandemin. Vi anser att den gemensamma infrastrukturen betingar ett enormt värde och är en resurs som måste förvaltas långsiktigt och kontinuerligt, underhållas och utvecklas. Vi har inte råd att förlora infrastruktur.

Vi anser att samhällsekonomiskt sunda satsningar måste göras där de gör störst nytta samtidigt som hänsyn tas till aspekter som landsbygd, kommuner, familjeliv och företagande.

It-infrastrukturen har stor påverkan på vår framtida infrastruktur. Framför allt har behovet av robust bredband ökat under pandemin, då folk uppmanats att arbeta hemifrån. Dessutom tvingas många i riskgrupper att leva sitt sociala liv digitalt.

Vi kan dessvärre konstatera att utbyggnaden av bredband inte skett i den takt som är önskvärd och att det är landsbygden som blivit mest eftersatt. För att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband på landsbygden behövs mer medel. Vi skjuter därför till ytterligare 1 miljard för att öka takten i bredbandsutbyggnaden.

Fru talman! Järnvägen behöver både underhållas och byggas ut. Vi satsar 500 miljoner extra på ökat underhåll för att minska den befintliga underhållsskulden. Utöver det satsar vi ytterligare 2 miljarder som ska användas till att tidigarelägga projekteringar samt till byggande av ny järn-

väg. Det finns stor vinning i att bygga bort flaskhalsar och optimera sträckor, öka hastigheten på järnvägen till 250 kilometer i timmen där det är ekonomiskt försvarbart och möjliggöra längre och tyngre godståg.

Sverigedemokraterna vill även hjälpa tåg företagen i dessa svåra tider genom att ersätta dem för de inbetalade banavgifterna för år 2020 på grund av pandemin. Det är en satsning på närmare 2 miljarder kronor.

Fru talman! För att minska underhållsskulden för det statliga vägnätet har vi avsatt 500 miljoner. Därtill föreslår vi ytterligare 2 miljarder som ska gå till utbyggnad och nybyggnation av det statliga vägnätet.

I dessa tider är även kommunerna hårt drabbade ekonomiskt, och för att hjälpa kommunerna riktar vi ett stöd på 1 miljard för att rusta upp det kommunala vägnätet.

Vi föreslår även 250 miljoner till en ny näringslivspott – ett stöd för nya väganslutningar till nyetablerade företag som industrier och lager el-ler, till exempel, det nya landbaserade laxföretaget i Tanum.

I syfte att minska trafikens utsläpp pågår flera projekt med elvägar. Detta utvecklingsområde är i en fas där det finns behov av att utföra fler tester på vanliga vägar, och därför anslår vi 150 miljoner för fler etableringar och teststräckor.

Fru talman! Vi anser också att det ska råda sjysta villkor på våra vägar. För att åstadkomma detta anser vi att cabotagetransporter ska registreras vid ankomst till vår gräns och förespråkar att ett elektroniskt övervakningssystem införs för att förbättra polisens kontrollmöjligheter och därmed förhindra olaglig cabotageverksamhet.

Vi anser också att det finns ett behov av att bygga fler kontrollplatser över hela Sverige, riktade främst mot den tunga trafiken, för att underlätta polisens arbete och förbättra trafiksäkerheten.

Fru talman! Jag pratade tidigare om flyget, som har drabbats hårt. Vi kan också konstatera att de regionala flygplatserna har drabbats hårt under coronapandemin. För att förhindra nedläggningar av regionala flygplatser anser vi att det behövs ett stöd som riktas till alla regionala flygplatser. Där anslår vi 125 miljoner utöver regeringens budget.

Sedan, fru talman, går vi in på Sjöfartsverket. Sjöfartsverket har det tufft ekonomiskt, och för att sjöfarten inte ska tyngas med avgiftshöjningar anslår vi 1 miljard under 2021. Av dessa medel ska 500 miljoner användas som stöd till Sjöfartsverket för att minska sjöfartens farledsavgifter och införa en miljöstyrande farledsavgift. Vidare ska 250 miljoner gå till att finansiera isbrytningen, vilket också innebär en lättnad för övrig sjöfart i form av sänkta farledsavgifter.

För att kunna utnyttja sjöfartens kapacitet maximalt måste farleder och hamnar vara tillräckligt djupa. Vi bidrar med 150 miljoner för att stärka muddringen vid Malmporten i Luleå så att vi inte lamslår gruvnäringen uppe i Norrland.

På grund av pandemin har färre åkt kollektivt. Kollektivtrafiken drog ned på antalet avgångar, men då trängseln ökade och regeringen uttryckte att kollektivtrafiken bör ha samma intensitet som tidigare återgick man till en hög intensitet, vilket har resulterat i stora underskott. Trafikuskottet har fått information om att kollektivtrafiken går back med cirka 1 miljard i månaden över hela Sverige. Sverigedemokraterna ser allvarligt på detta och vill undvika massuppsägningar inom kollektivtrafiken. Vi tillskjuter därför 6 miljarder utöver regeringens budget.

Anf. 166 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag blir ändå lite konfunderad när jag läser Sverigedemokraternas budgetförslag, inte minst för att november månad var den varmaste som någonsin uppmätt. Jag är, liksom väldigt många andra i vårt samhälle, ganska bekymrad över de klimatutmaningar vi står inför, inte minst för att jag är förälder. Jag drömmer ändå om att kunna lämna efter mig ett bättre samhälle till mina barn och barnbarn. Det tror jag att vi är många som gör.

Men när man läser ert budgetförslag ser man att där finns nästan ingenting för att klara klimatutmaningarna. Så jag undrar helt enkelt: Hur ser ni sverigedemokrater på klimatet inom transportområdet? Är det en helt oviktig fråga för er? Är ni inte bekymrade över den globala uppvärmningen – att förra månaden var den varmaste någonsin? Man har inte mätt någon varmare. Är ni inte bekymrade över detta?

Anf. 167 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Det är klart att man kan vara orolig över klimatet. Vi vet också att det sker förändringar i klimatet, och vi har satsningar på klimatet. Däremot har vi kanske inte samma satsningar som Socialdemokraterna; vi har olika vägar att nå målet.

Vi satsar till exempel på elvägar. Och vi kan titta på underhållet av järnvägen. Där satsar vi pengar för att mer gods ska kunna gå och fler personer ska kunna transportera sig.

Vi kan ta ett exempel. Nere i Ramlösa och Lund är det i dag näst intill ingen trafik över huvud taget på Västkustbanan, för underhållet är så fruktansvärt eftersatt. Denna trafik går i stället med buss. Är det en bra miljöåtgärd att inte satsa på underhållet av järnvägen och därmed tvinga dem som vill åka på järnvägen att i stället åka buss?

Vi har alltså lite olika sätt att nå målen. Vi vill ha robusthet, men vi vill också ha ett bra klimat. Jag har också barn, och jag vill också ha barnbarn i en framtid. Det är klart att vi ska ha en bra miljö för våra barn och barnbarn. Men vi har olika sätt att nå samma mål.

Anf. 168 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! I verkligheten vill ni skära på nästan varje klimatsatsning i den här budgeten. Ni vill helt avveckla bonus–malus-systemet, ni vill ta bort Klimatklivet och så vidare. Er kanske största satsning handlar om internationella klimatinvesteringar, men där vill ni samtidigt skära ned med 16 miljarder på biståndet. Stora delar av vårt bistånd går i dag till just klimatinvesteringar.

Er budget är alltså verkligen kontraproduktiv. Jag är otroligt bekymrad över att väljarna i Sverige inte har kontroll på hur ni sverigedemokrater ser på klimatfrågan – att det verkligen är en icke-fråga.

Det är helt ovidkommande att jämföra med en upprustning av en bana som gör att folk måste ta bussen i stället. Det handlar ju om att det ska bli bättre så småningom.

Vi behöver ha skarpa, gemensamma mål och peka ut en riktning för Sverige. Det har vi faktiskt, och det vore önskvärt att också Sverigedemokraterna kunde ställa upp på klimatmålet att vi ska bli världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 169 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Vi fick höra här att det måste bli sämre innan det blir bättre vad gäller järnvägen Ramlösa–Lund. Jag kan upplysa ledamoten Lindberg om att järnvägen mellan Ramlösa och Lund inte är mer än 20 år gammal. Den ska hålla i 40 år. Genom att dra ned på underhållet på våra järnvägar kastar man skattemedel rakt ut i sjön, medel som man hade kunnat använda till så mycket annat.

För att upprätthålla eller byta ut spåren snackar vi om investeringar på någonstans mellan 100 och 150 miljoner kronor. Vi har personer som arbetspendlar som får ett tidstillägg på en eller en och en halv timme för att ta sig till arbetet. Det är inte okej!

Anf. 170 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Det är fascinerande att följa budgetdebatten på trafikutskottets område. Det handlar om saker som förvisso är väldigt viktiga men som händer i den omedelbara närheten av Riksdagshuset med omnejd. Egentligen handlar ju det här politikområdet om hur vi håller hela landet rullande. Det handlar om människor oavsett var de bor i landet och om gods som behöver transporteras i och utanför landet och om hur det ska gå till. Det är därför det anslås väldigt många miljarder i landets budget.

Fru talman! Exempelen med siffror är också fascinerande – 200, 300, 500 och så vidare – men det man ska ge akt på är om det är miljoner eller miljarder som det handlar om. Det är en väldig skillnad.

Jag fick lära mig om skillnaden på ett mycket pedagogiskt vis av en trafikverkstjänsteman vid ett tillfälle. Tjänstemannen blev upprörd när någon sa: Det är ju bara en miljard till! Då spände den ärrade tjänstemannen ögonen i vederbörande och sa: Vet du vad det är för skillnad på en miljon och en miljard, pojk? Det vet man väl, tänkte jag. Han gav en väldigt bra bild som jag tycker att vi ska komma ihåg nästa gång vi skriver anföranden: Om jag ger dig en miljon kronor i nytryckta tusenlappar är det en liten pappersbunt på 1,4 kilo, men ska du klämma ur mig en miljard kronor i nytryckta tusenlappar är det 1,4 ton.

Vi ska komma ihåg detta och ha lite större respekt för siffrorna. När vi skriver våra anföranden ska vi också tänka på att det är en väsentlig storhetsskillnad när man anslår 200 eller 300 miljoner till ett landsomfattande järnvägssystem eller 2 eller 3 miljarder. Det finns skäl till det.

Varför har vi en transportinfrastruktur, och varför satsar vi nästan 80 000 miljoner kronor på den? Jo, det är för att logistikens blodomlopp för människor och gods i hela landet ska fungera på ett bra sätt.

Centerpartiet talar om fem transportslag. De fyra klassiska är väg, järnväg, sjöfart och flyg, och det femte – det moderna, som vi har blivit väldigt varse sedan pandemin slog till – är it. Alla dessa fem arbetar tillsammans. Inget av dem är fulare eller finare eller sämre, utan de förutsätter varandras existens.

Alla fem har en stark klimatpåverkan. Centerpartiet står verkligen bakom 70-procentsmålet 2030, det vill säga att vi då ska ha reducerat klimatpåverkan med 70 procent i förhållande till vad den var 2010. Det är en jättetuff utmaning. Den är helt i linje med Parisavtalet, men den är dessutom möjlig. Den är möjlig och måste gå att förena med fortsatt hög mobilitet för människor och gods i hela vårt land, ett stort och glesbefolkat land i Europas ytterkant. Det är detta trafikpolitiken handlar om.

När vi förde motsvarande debatt här i kammaren i december i fjol hade nog ingen av oss hört talas om covid-19. Runt trettonhelgen fick vi höra talas om det. En del sa corona, andra sa covid. Vi visste inte riktigt vad det var. Det var något som var borta i Kina. Men ett stycke in på västkusten började det synas i Göteborg. Containertrafiken från Kina och flödet av varor in till Skandinavien stannade av, för fabriker i Kina levererade inte.

På ett fullständigt genomgripande sätt har pandemin förändrat förutsättningarna för individer i vårt land och på hela planeten, för länder och för hur vi beter oss mot varandra. Flyget är väl det trafikslag som har drabbats mest drastiskt genom att det i stort sett står på backen. Kollektivtrafiken har nämnts i diskussionerna här. Den har haft enorma utmaningar, både för att man har saknat passagerare och för att man ska kunna erbjuda ett utbud av resor på ett så smittsäkert sätt som möjligt.

Den för landet, för oss som individer och för industrin så extremt viktiga godstrafiken har faktiskt fungerat väldigt bra. Hade inte godsflödena fungerat – med gods som kommer till det här landet med flyg, sjöfart, tåg och landsväg – hade det funnits skäl att hamstra både toapapper och annat, vilket gjordes i ett vanvett i inledningen av pandemin. Senare kom vi till insikt om att det inte behövdes, för medicinen, maten, mjölken och vad det nu är som vi behöver finns på hyllorna, och leveranserna funkar.

It, det femte transportslaget, har blivit hemförlovade skolelevers, hemförlovade tjänstemäns och distansarbetande människors livlina för att kunna utföra ett arbete, studera och kommunicera. Detta har också på ett mycket dramatiskt vis visat var de vita fläckarna i vårt land finns, där bredbandet ännu inte är utbyggt. Av detta skäl och med stark pådrivning av Centerpartiet, som för övrigt står bakom denna budget i dess helhet, finns det också en stor anslagsökning för att bygga ut bredband i Sverige under de kommande åren.

Effekterna av pandemin har varit mycket dramatiska. Vi får inte hamna i ett läge där människor sorteras i A- eller B-lag beroende på om de har uppkoppling och kan arbeta hemifrån.

Den här budgeten innehåller ökade pengar också för väg och järnväg. I synnerhet finns det skrivningar som jag personligen och Centerpartiet har varit med och fört in och som styr pengarna mot det finmaskiga väg- och järnvägsnätet.

Det är aldrig tillräckligt med pengar. Den dagen kommer inte solen att gå upp när någon står i denna talarstol och säger att det är tillräckligt med pengar för transportinfrastruktur, det räcker nu! Vi kommer aldrig att få uppleva det. Men i den budget vi nu diskuterar är det mer pengar än i fjol, och under året har det på grund av pandemin pumpats in mer pengar än någon av oss kunde föreställa sig när vi för ett år sedan stod i denna talarstol. Det var pengar som fanns, för vi är ett land som har pengar på banken som vi kan satsa. Det är bra.

Fru talman! Mitt anförande skrevs ut på ett sådant sätt att jag inte kunde läsa det när det kom ur skrivaren. Det är orsaken till att jag nu förmodligen har hållit mitt bästa anförande någonsin, för jag var inte bunden av ett manus.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Jag tycker att regeringens budgetförslag är riktigt bra, och Centerpartiet står bakom det. Centerpartiet har ett särskilt yttrande om att erfarenheterna från pandemin i större ut-

sträckning bör tas med i det kommande budgetarbetet. Det fortsätter Centerpartiet att driva, för jag är övertygad om, vänner, att vi har lärt oss att göra saker och ting på ett sätt som vi inte hade en aning om när vi för ett år sedan stod här och lade fram budgeten för 2020.

Anf. 171 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Min fråga till Anders Åkesson gäller flyget. Jag talade mig ju varm för flyget i mitt anförande och anser att flyget är viktigt. Vi ser att flyget ställer om.

Centerpartiet har valt att samarbeta med en regering som jag skulle kalla flygfientlig. Det är tydligt när det gäller krisåtgärderna, särskilt trafikplikten, som man nu i och för sig har förlängt. Den gäller inte flyg till södra Sverige. Det vill säga att Anders Åkessons hembygd inte längre har något flyg, för man har valt att inte upphandla flyg söder om Dalälven förutom till och från Gotland. När det gäller stöd till de regionala flygplatserna har regeringen också valt att inte ge stöd till alla flygplatser, utan man har bara valt ut vissa av dem.

Min bild är att det finns en majoritet i den här kammaren som tycker att flyget är viktigt. Det skulle vara önskvärt att den majoriteten kunde ta sig samman och skapa bra förutsättningar för flyget i krisen och framöver. Frågan är om Centerpartiet är berett att delta i en sådan diskussion.

Anf. 172 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Maria Stockhaus, för en mycket bra fråga! Jag hoppade över flyget, för det var en fullständigt oläsbar del i mitt manus. Jag är alltså glad för frågan.

Jag och Centerpartiet står verkligen bakom den ambition som Maria Stockhaus ger uttryck för. Flyget är en nödvändig del av blodomloppet när det gäller transporter i vårt land och landets kontakt med omvärlden. Det är också en absolut förutsättning för att människor i stora delar av landet ska kunna utföra ett dagsverke någon annanstans, kunna komma i kontakt med utbildning och arbete eller göra sociala resor.

Men flyget är inte på något vis undantaget klimatomställningen. Där visar flygindustrin framfötterna, tvingad av en marknad som efterfrågar det.

Centerpartiet liksom Moderaterna efterlyser att regeringen kommer till skott med den flygstrategi som annonserades 2017 och som ännu inte har levererats. Jag ställde så sent som denna vecka en särskild fråga till infrastrukturministern om den.

Centerpartiet har medverkat till att det trots allt gick ut 100 miljoner kronor till de regionala flygplatserna som en del i ett coronastöd.

Anf. 173 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Nu gällde min fråga trafikplikten. Södra Sverige är som sagt helt utelämnat. Där finns det ingen upphandlad flygtrafik över huvud taget.

Vissa av de regionala flygplatserna är undantagna från det coronastöd som har gått ut till de regionala flygplatserna. Vi moderater vill se att alla de flygplatserna får stöd. Dessutom är vi beredda att se över om inte alla flygplatser i Sverige ska vara beredskapsflygplatser, så att det samhälls-

viktiga flyget kan landa och starta i hela Sverige. Det gäller inte minst ambulans- och brandflyg.

Men frågan gällde just trafikplikten söder om Dalälven och att alla regionala flygplatser borde få stöd, inte bara delar av den infrastrukturen.

Anf. 174 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! I mitt motsvarande anförande i fjol lyfte jag frågan om att det borde införas en vinstdelningsmodell mellan statliga Swedavia och de regionalt arrangerade flygplatserna för att man ska kunna upprätthålla förmågan över hela landet.

Vid den tiden och fram till covid var Swedavia en vinstmaskin. Det fanns skäl att hitta ett sätt att inte enbart göda de centralt belägna flygplatserna i landet. Det fanns skäl att hitta ett sätt att fördela intäkterna för att vidmakthålla förmågan.

Sedan kom covid, fru talman. Då fick 100 miljoner raskt fördelas för att man över huvud taget skulle kunna upprätthålla den funktionalitet som de regionala flygplatserna har, kopplat till beredskap och människors behov av mobilitet.

Det finns många skäl, fru talman, att på nytt efterlysa en nationell flygstrategi och ett fördelningssystem, så att vi upprätthåller en förmåga.

Anf. 175 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Anders Åkesson talade sig varm för hållbara godstransporter. Det var ljuv musik i mina öron, och det skulle jag vilja debattera lite mer med Åkesson.

Vi behöver verkligen flytta över godstransporter från väg till mer hållbara transportslag, som järnväg och sjöfart. Men trots insatser från regeringen i form av en godsstrategi och ett godstransportråd kan vi se att järnvägen i fjol tappade 3 procent i fråga om godstransporter. Jag har även fått besked om att sjöfarten det senaste året har tappat en del i fråga om transporter.

Samtidigt ser vi att vägtransporterna har fortsatt att öka, förutom nu med coronan, som är en parentes.

Vi diskuterade tidigare banavgifter här. Då skulle jag vilja ställa en fråga till Anders Åkesson: Ungefär hur mycket har banavgifterna för godstrafiken höjts i Sverige sedan 2009? Vi kan ta persontrafiken också, eftersom jag vet att Anders Åkesson är väldigt engagerad. Ungefär hur mycket har regeringen höjt de avgifterna sedan 2009?

Jag noterar att flera länder i Europa nu har valt att sänka sina banavgifter med anledning av coronaepidemin. Frankrike, Tyskland och Österrike är några exempel. Det finns numera en förordning på EU-nivå som möjliggör för länder att göra det.

Jag vill fråga Anders Åkesson: Är det önskvärt för Centerpartiet med en överflytt av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart? Och vill Centerpartiet sänka banavgifterna?

Anf. 176 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! Ja, Centerpartiet står verkligen bakom ambitionen om hållbara och uthålliga godstransporter. Av det skälet driver Centerpartiet mycket aktivt på för längre, tyngre och mer transporteffektiva fordon. Det

gäller järnväg, väg och sjöfart. Inte minst måste mötet mellan dessa tre huvudaktörer för gods bli mycket mer effektivt.

Ja, banavgifterna har höjts kraftigt sedan 2009. Då satt Centerpartiet på infrastrukturministerposten och såg till att få upp banavgifterna från att vara på absolut bottennivå i Europa till att närma sig en medelnivå, men det är fortfarande under medel. De pengarna, fru talman och Jens Holm, går oavkortat till järnvägsunderhåll, och de utgör 1 miljard kronor om året.

Samtidigt infördes ett system så att den som sabbar järnvägssystemet får plikta. Det kan vara en operatör som inte håller ordning på sina grejer eller som kör med platta hjul eller med strömvtagare som river ned kontaktledningarna.

Detta är marknadsekonomi, Jens Holm. Sköt grejerna! Du får använda grejerna, och du får incitament att ha ordning på dina grejer så att de inte sliter på systemet. Pengarna du betalar för att nyttja anläggningen går tillbaka till anläggningen, så att du kan nyttja den. Så fungerar en marknad.

Vi är långt mycket mer marknadsliberala i Sverige än man är i resten av Europa. Därför har vi jämfört med resten av Europa mer godstrafik på våra järnvägar. De funkalar nämligen. Vi har inte tillräckligt med godstrafik men mer.

Jag tycker att det är en bra politik. Jag står bakom den. Det vi behöver är: mer marknad, mer resurser, mer effektivitet och längre och tyngre transporter.

Anf. 177 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Då ska Anders Åkesson få svar på den fråga som jag ställde. Sedan 2009 har banavgifterna för godstransporterna ökat med 282 procent, alltså nästan 300 procent. För persontågen har de ökat med ungefär 200 procent.

Jag kanske missade något väsentligt i Centerpartiets politik, men jag trodde att Centerpartiet ville just värna och främja hållbara godstransporter på järnväg. Då är det en sund marknadsekonomisk princip att det som smutsar ned ska få betala mer och att man kan premiera det som är hållbart.

Men regeringens politik, som backas upp av Centerpartiet, är tvärtom. För lastbilstransporterna har vi ingen avgift per kilometer, men vi har ständigt höjda banavgifter för den hållbara järnvägen. Jag får det inte att hänga ihop, Anders Åkesson. Kan du få det att hänga ihop?

Anf. 178 ANDERS ÅKESSON (C) replik:

Fru talman! För landsvägstrafiken, Jens Holm, genomfördes en skatteväxling på tidigt 90-tal. Man flyttade skatteuttaget från vägkilometer till bränslet. Det finns skäl att fundera på om det är hållbart framåt, för nu växlar vi till bränslen vi vill se. Det kan behöva göras en skatteväxling till.

Ingenting är gratis, fru talman och Jens Holm. Det talas om 300 procent. Att använda procent är lite som att dribbla med miljoner och miljarder. Det låter väldigt mycket, men det är fortfarande långt under EU-snittet. Och denna höjning av banavgifterna, Jens Holm, innebär att det år efter år matas in friska pengar som håller igång det svenska järnvägs-systemet. De pengarna skulle inte ha funnits annars.

Ingenting är gratis, Jens Holm. Det kostar nästan 80 miljarder kronor om året att hålla igång den transportinfrastruktur som vi driftar. Att de som

använder systemet betalar för det är rimligt. Sedan ska det aldrig bli för dyrt, men det är det inte.

Prot. 2020/21:51
10 december

Kommunikationer

Anf. 179 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! För oss som kristdemokrater är det viktigt att det är möjligt att bo och verka i hela Sverige. Det är en stor utmaning med tanke på att Sverige är ett av Europas största länder. Genom att kombinera olika trafikslag kan vi skapa de förutsättningar som behövs för att alla ska få möjlighet att utveckla sina framtidsdrömmar på ett bra sätt.

Väg, cykelväg, järnväg, sjöfart och flyg är olika trafikslag som kompletterar varandra. Utifrån vårt perspektiv finns det ingen anledning att skapa en intressekonflikt mellan de olika transportslagen. Tvärtom ska vi dra nytta av de styrkor som varje transportslag har.

Fru talman! Sverige är inte bara ett stort land. Vi har också väldigt olika förutsättningar. I våra större städer har vi behov av effektivare kollektivtrafik, fler cykelvägar och bättre förutsättningar för elektrifiering. Vi har också behov av att kombinera flygplatser och hamnar med vägar och järnvägar så att stadens transporter fungerar över dygnet.

På landsbygden har vi behov av nya vägar, järnvägar och lokala flygplatser som gör att landsbygdens befolkning har goda förutsättningar att utveckla sina företag, komma till jobbet och ta barnen till fritidsaktiviteter.

Vi måste också arbeta för flexibla hastighetsgränser så att vi inte försämrar för alla dem som är beroende av bilen för att klara sin vardag.

För att klara de förväntningar som medborgarna och näringslivet har på vår infrastruktur måste vi fortsätta att investera i vägar och järnvägar. Det är bland annat därför som vi i vår budget ökar anslagen till järnvägsunderhållet, cykelvägar samt enskilda vägar.

Vi vill också att det ska bli möjligt att trafikera våra vägar och järnvägar med längre samt tyngre lastbilar och längre samt tyngre tåg. Genom att acceptera större fordon ökar vi kapaciteten i transportsystemet samtidigt som vi minskar kostnaden för näringslivet och minskar påverkan på miljön. Alla vinner på dessa förändringar.

Fru talman! Skandinavien är i praktiken en ö som ligger i utkanten av de stora europeiska befolkningscentrumen. Det gör att vi måste planera vår infrastruktur så att vi underlättar för våra medborgare och våra företag. Kina håller på att bygga upp en ny sidenväg till Europa, och inom EU jobbar man med att bygga upp effektivare transportkorridorer. Ska vi klara oss i konkurrensen med vår omvärld måste vi bygga ut den nordiska triangeln Stockholm–Göteborg–Köpenhamn och även ned till Hamburg.

Vi måste också förbättra förutsättningarna för att transportera gods från norra Sverige till exempelvis Norvik och Göteborgs hamn.

Vi måste ha ett fungerande nät av lokala flygplatser som skapar en snabb förbindelse till Stockholm och då framför allt till Arlanda, som måste förstärkas och utvecklas om det ska bli en framtida strategisk hubb.

Sjöfarten står för 90 procent av alla godstransporter som går in i och ut ur Sverige. Våra hamnar betjänar även norska företag, vilket gör att vår sjöfart och våra hamnar skapar förutsättningar för näringslivet på hela den skandinaviska halvön.

För att sjöfarten ska få bättre förutsättningar att konkurrera med övriga världen vill vi återställa nettomodellen för sjöfart, motverka borttagande av fjärrzonsrabatten och utöka miljörabatter inom hamnavgiften. Vi anser

också att vi måste påskynda processen med att få fram nya isbrytare som möjliggör en fungerande sjöfart under hela året.

Tyvärr känns det inte som om regeringen tar detta helhetsgrepp. I stället för att dra nytta av de olika trafikslagets fördelar låter man Miljöpartiet blockera satsningar inom vägtrafik och flyg.

Fru talman! Riksdagen har ställt sig bakom målet om att koldioxidutsläppen ska minska med 70 procent fram till 2030. Detta är ett väldigt ambitiöst mål. Våra grannländer har målet att man ska minska koldioxidutsläppen med 50 procent. EU talar om 55 procent till 2030. Ska vi lyckas med vårt mål måste vi vidta flera åtgärder. Nya cykelvägar i kombination med bättre kollektivtrafik kommer att minska utsläppen i våra städer, men det kommer inte vara dessa lösningar som minskar utsläppen vid våra långväga transporter eller på landsbygden.

Mer biobränsle, vätgas och etanol kommer att bidra till att vi kan minska utsläppen ifrån transportsektorn. Men troligtvis kommer inte dessa åtgärder att räcka. Redan för ett par år sedan lyfte vi upp behovet av en storskalig elektrifiering om vi ska klara av att leva upp till klimatmålen. Det är därför bra att regeringen jobbar med dessa frågor, men tyvärr verkar inte den vänstra handen veta vad den högra handen gör.

Samtidigt som vi jobbar för att fler fordon ska elektrifieras håller nämligen regeringen på att avveckla kärnkraften, som kommer att vara helt nödvändig om vi ska klara av att elektrifiera fler fordon samt stora delar av industrin.

Nya smältverk och datahallar kommer att konkurrera om elen. Vi behöver därför mer kapacitet och bättre överföringsförmåga om vi ska klara av att elektrifiera transportsektorn.

Fru talman! Utöver den fysiska infrastrukturen måste vi jobba mer med att utveckla framtidens digitala kommunikationer. Bredband och 5G måste byggas ut så att det har en hög täckning i större delen av landet. Alla invånare och företagare måste få tillgång till framtidens moderna digitala lösningar.

När fler fordon blir självkörande och när alltmer service och vård kommer att levereras digitalt måste tekniken vara utbyggd i hela landet, annars kommer vi att skapa en digital segregation där en del får möjlighet att utnyttja den nya teknikens fördelar medan andra halkar efter och i värsta fall tvingas att lägga ned sina företag eller att flytta dit servicen levereras. Vi måste också arbeta vidare med att skapa en fungerande postservice i hela landet.

Fru talman! Utöver investeringar i ny infrastruktur och ny teknik kommer vi att behöva se över bränsle- och fordonsskatten. När allt fler fordon går på alternativa bränslen kommer det att leda till en lägre beskattning samtidigt som kostnaderna för infrastrukturen finns kvar.

Dagens beskattning är orättvis och missgynnar landsbygdens befolkning. Vi har därför pekat på behovet av en ny fordons- och bränslebeskattning som tar hänsyn till fordonstyp, avstånd, tid på dygnet samt var fordonet körs.

Fru talman! Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas politik inom utgiftsområde 22.

Anf. 180 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Vi befinner oss i en märklig tid. Det är ett annorlunda år. När vi i utskottet för ett år sedan debatterade utgiftsområde 22 kunde vi nog inte ens i vår vildaste fantasi föreställa oss det läge vi nu befinner oss i.

Pandemin påverkar vårt land på alla ledder. Det påverkar vårt sätt att leva och vårt sätt att vara. Det påverkar vårt sätt att konsumera, och det påverkar vårt sätt att förflytta oss. Det påverkar inte minst våra kommunikationer och transporter.

Fru talman! Vi behandlar nu trafikutskottets betänkande TU1 och utgiftsområde 22. Inledningsvis vill jag yrka bifall till trafikutskottets förslag i betänkandet.

För utgiftsområdet handlar det om drygt 1,4 miljarder per vecka i syfte att uppnå de två övergripande politiska målen som vi har på utgiftsområdet. Därutöver tillkommer de totalt närmare 700 miljarder som ligger i nationell plan. Infrastruktur är ett kapitaltungt område men också viktigt för att vårt samhälle ska fungera både i staden och på landsbygden, från norr till söder och från öst till väst.

Transportpolitiken handlar om att säkerställa en samhällsekonomisk effektivitet och en hållbar transportförsörjning. På digitaliseringsområdet, som är det andra området och de andra politiska målen vi har, handlar det om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.

Fru talman! Utskottet brukar återkommande ha diskussioner om hur vi ska öka andelen som reser kollektivt. Men sedan i våras har våra diskussioner snarare handlat om hur vi ska kunna bidra till att minska människors resande, begränsa trängsel och på så sätt minska smittspridningen.

Kollektivtrafiken måste dock fungera även i kristider. Sjukvårdspersonalen måste kunna ta sig till jobbet utan att utsätta sig för smittrisk. Under det år som har gått har vi därför förstärkt kollektivtrafiken och de regionala kollektivtrafikmyndigheterna med 3 miljarder. I nästa års budget tilldelas ytterligare 2 miljarder för detta ändamål.

Sjöfarten är ett annat område som har haft det otroligt tufft. Det är främst personfärjetrafiken som har drabbats. För att underlätta för sjöfarten har dels tillstånden förlängts för sjömännen så att de ska slippa behöva genomgå nya utbildningar, dels de generella stöden gått till många olika verksamheter i vårt land, till exempel korttidspermittering. Kanske det viktigaste för sjöfarten har varit kreditgarantirama hos Exportkreditnämnden. De har bidragit till att sjöfarten och exportindustrin har fortsatt att fungera.

Att trafiken upprätthålls och att transporterna fungerar är helt nödvändigt i vårt samhälle. Människor, företag, organisationer och ekonomin är ytterst beroende av transportsystemet. Pandemin får oss kanske att inse detta på ett mer konkret sätt. Det är helt enkelt avgörande för ett samhälle, det vill säga för att vi ska klara viktiga politiska mål, till exempel sysselsättning, matförsörjning, hantera smittspridning, få ut vaccin och inte minst klara klimatmålen.

En grundläggande syn hos oss socialdemokrater är att trafikslagen kompletterar varandra. De behövs alla i ett modernt, välorganiserat och fungerande samhälle. Det ska funka överallt i hela landet. Transportpolitiken ska jämna ut klyftor, och samtidigt behöver transportsystemet bli mer hållbart.

Laddinfrastrukturen för elbilar blir allt viktigare, och trafiksäkerheten kommer alltid att vara central för oss. Ingen ska behöva dö i trafiken. Inte minst ska transportsektorn kännetecknas av ordning och reda.

Fru talman! I dag kan vi vara tacksamma för framsynta politiker före oss. Tack vare att de har gått före och bidragit till en välutbyggd bredbands- och mobilnätinfrastruktur kan många arbeta hemifrån. Naturligtvis kan inte alla yrkesgrupper göra det, men det är så pass att vi faktiskt ser en avlastning i persontrafiken. Men det duger inte att en snabb uppkoppling inte kommer alla till del. Därför anslås också ytterligare 1,4 miljarder för att stärka det nationella stödsystemet för bredbandsutbyggnad.

I den budgetproposition som regeringen har lagt fram har också återhämtning av den akuta krisen haft prioritet. Därför kommer välavvägda investeringar som ger välfärd, grön omställning och jobb över hela landet. Bredbandspengarna är ett exempel på investeringar som inte bara är välbehövliga, utan de kan också ge snabb effekt på sysselsättningen.

Andra viktiga investeringar för ekonomisk återhämtning på vårt område är 500 miljoner till järnvägsunderhåll och ytterligare 500 miljoner till vägunderhåll med fokus på det finmaskiga vägnätet på landsbygd.

En annan grupp som drabbas hårt av pandemin är ungdomarna. De drabbas alltid hårt av svackor i ekonomin. För att de ska kunna stärka sina möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden utvidgar vi också möjligheten till körkortslån för ungdomar mellan 18 och 20 år.

Fru talman! Transportsystemets utveckling är central för att Sveriges klimatmål ska nås. Riksdagen har satt upp målet att Sverige ska vara världens första fossilfria välfärdsland. År 2045 ska transporterna vara helt fossilfria, och till 2030 ska utsläppen ha minskat med 70 procent.

I den budget som vi nu behandlar finns en rad åtgärder för att minska utsläppen från transporter. Alla ligger inte specifikt inom vårt anslagsområde, men de är helt avhängiga budgeten för att vi i framtiden ska klara målen om fossilfria transporter.

Det handlar bland annat om drivmedelsfrågan. Här finns ingen envägslösning, utan det måste vara en bred palett av åtgärder. Därför förändrar vi nu systemet med bonus–malus genom förenkling och förstärkning. Vi har sett hur bonus–malus-systemet ökar incitamenten att köpa nollutsläppsbi-lar och på så sätt bidrar till att successivt byta ut fordonsparken. Det högsta bonusbeloppet kommer därför att höjas från 60 000 till 70 000 kronor vid inköp av ny bil.

För att den befintliga fordonsparken ska bidra förstärks bränslebyten inom ramen för reduktionsplikten. Det kommer också att införas en reduktionsplikt för flyget.

I dag importeras nära 85 procent av den svenska efterfrågan på biodrivmedel. Det är ohållbart i längden. Där går vi också fram med ökade stöd till produktion av biodrivmedel, samtidigt som vi ger Energimyndig-heten ökade anslag för att öka sin analyskapacitet.

Fru talman! Vi behöver fortsätta att ställa om godstransporterna från väg till sjöfart och järnväg. Därför kommer också i budgeten en årlig avsättning om 400 miljoner fram till 2025 för att bidra till ett miljövänligt transportsystem. Den nationella sjöfartssamordnaren har också fått ett förstärkt uppdrag för detta ändamål, vilket involverar hamnarna. Dessutom ges i budgeten ett kapitaltillskott till det statliga Green Cargo, som är den enskilt största järnvägsoperatören för godstransporter. Det är en viktig

investering för att Green Cargo ska kunna säkra långsiktig stabilitet och lönsamhet.

Även cyklingen behöver öka. Den bidrar till klimatet och till att stärka folkhälsan. Inom ramen för stadsmiljöavtalen kommer en förstärkning i budgeten av statens cykelinfrastruktur och kommunernas möjligheter till cykelinvesteringar. Därtill kommer ytterligare resurser för samverkan med civilsamhället för att främja ökad cykling.

Vi behöver öka takten i omställningen av transportsektorn till eldrift för att nå klimatmålen. Därför är det glädjande att regeringen redan i förra årets budget, alltså för innevarande år, aviserade om att tillsätta en elektrifieringskommission. Den är nu på plats och ska jobba med att titta närmare på hur tunga lastbilar ska elektrifieras antingen med batterier eller med vätgasdrift.

I sammanhanget vill jag också nämna de 200 mil elektrifierade vägar som aviseras inom tio år och 300 mil elväg till 2035. Det är viktiga signaler för transportsektorn. Lastbilar ska i framtiden kunna laddas längs vägen i stället för att köras på diesel.

Räckviddsångest är ett begrepp bland elbilsförare i dag. Det är också ett hinder som innebär att många låter bli att välja en elbil. Därför måste vi fortsätta att bygga ut laddinfrastrukturen, och Klimatklivet har här varit helt avgörande. Om vi jämför november 2019 med november 2020, alltså i år, har antalet laddpunkter ökat från drygt 9 000 till drygt 11 000 – detta trots coronapandemin, som med stor sannolikhet har bromsat utbyggnadshastigheten.

Utbyggnaden av snabbbladdare måste också öka. Här har Trafikverket fått ett särskilt uppdrag att utreda hur detta ska gå till.

Fru talman! När jag ändå är inne på elektrifiering, låt mig nämna några ord om flyget. Vi har under många år sett en trend med färre flygresor utifrån ett miljöperspektiv hos befolkningen. Det är på många sätt positivt att människor gör medvetna klimatval. Men under året har vi gått från en vikande trend till en näst intill flygdöd. Effekten är förstås en följd av pandemin, och den är oroväckande och kommer att behöva hanteras på olika sätt framöver.

Samtidigt tror jag på en spännande framtid för flyget. Inte minst elektrifieringen öppnar för nya resmönster med fossilfria och mindre elektrifierade plan. Kanske kommer vi att transportera oss helt annorlunda i framtiden – på kors och på tvärs.

Digitaliseringen kommer att påverka vårt resande. Det är inte så att vi kommer att sluta resa, men jag tror att det vi har upplevt sedan i våras kommer att bidra till att vi inte kommer att resa lika ofta.

Snart rullar vaccinationsprogrammet ut, och vi kommer att få bukt med pandemin inom sinom tid. Då kommer vi i allt högre utsträckning att fokusera på återhämtning. Vi kommer att behöva fokusera på en på många sätt blödande transportnäring, inte minst utmaningen i att återställa människors förtroende att resa tillsammans. Även i framtiden är det smart att resa tillsammans.

Anf. 181 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja sammanfatta regeringens infrastrukturpolitik med att flyg och bil är dåligt och att tåg är bra. Transportslag ställs

mot varandra, och regeringen är beredd att satsa hundratals miljarder på höghastighetståg trots att det inte är samhällsekonomiskt lönsamt.

Vi moderater tycker att detta är ett väldigt slöseri med pengar. Frågan är när höghastighetstågen kommer – om de någonsin blir klara, eftersom det inte finns någon finansiering klar. Kommer de kanske 2045, i bästa fall? Men 2045, om inte ännu tidigare, kommer alla transportslag att vara fossilfria. Därför undrar jag hur Teres Lindberg kan motivera att lägga hundratals miljarder på höghastighetståg när alla experter säger att det inte är samhällsekonomiskt lönsamt.

Anf. 182 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för frågorna, Maria Stockhaus! Det är relevanta och viktiga frågor.

Jag tror – eller jag vet, rättare sagt – att vi har tvingats till ganska stora satsningar på och prioriteringar av järnväg under både förra mandatperioden och denna, som är vår andra mandatperiod. Jag ska inte lägga skulden enbart på Reinfeldtregeringen, som under åtta år faktiskt hade väldigt bristande underhåll i järnvägen, utan detta började till och med tidigare. Det finns alltså fler som bär skuld i detta, men järnvägsunderhållet har åsidosatts under många år. Jag vet inte om Maria Stockhaus minns att den stora diskussionen 2014 handlade om att tågen inte gick i tid. De gick inte i tid därför att vi inte hade skött rälsen. Vi har inte skött tågunderhållet under många år, så detta har varit en nödvändig prioritering.

Människor vill nämligen åka tåg. Det är ett bra sätt att transportera sig, och det är trångt på vägarna som det är i dag. Vi behöver alltså ha både väg och järnväg. Jag vill verkligen inte ställa olika transportslag mot varandra, även om ledamoten Maria Stockhaus antyder att vi socialdemokrater gör det. Det gör vi verkligen inte. Vi tycker att de är viktiga och kompletterar varandra.

När det gäller höghastighetstågen finns de ju inte med i årets budget. Vi lär väl återkomma till dem när vi under kommande år ska diskutera den kommande infrastrukturplanen och huruvida vi ska klara av att finansiera höghastighetståg samt på vilket sätt det ska gå till. Där är vi dock inte än, utan det får vi helt enkelt återkomma till.

Anf. 183 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Vackra ord om alla transportslag väger ju väldigt lätt när man tittar på handling och hur regeringen agerar när det gäller krisåtgärder, hanteringen kring Bromma och det upphandlade flyget. Teres Lindberg pratar sig varm för att vi ska kunna flyga kors och tvärs – ja, det hoppas jag verkligen att vi ska kunna, men med den politik regeringen för är frågan om det kommer att finnas några flygplatser kvar att flyga kors och tvärs till.

Jag skulle hellre se att man använde en del av alla de miljarder man planerar att lägga på höghastighetståg på att säkerställa att även flyginfrastrukturen finns kvar, i stället för att ensidigt satsa på ett stort projekt som riskerar att lägga en våt filt över många andra viktiga investeringar när det gäller infrastruktur.

Anf. 184 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Ledamoten Maria Stockhaus insinuerar saker som inte stämmer. Bara i den här budgeten lägger vi ½ miljard extra på vägunderhåll. Vi lägger ½ miljard extra på järnvägsunderhåll, vi har under året lagt 100 miljoner extra till de icke-statliga flygplatserna och så vidare. Det är alltså inte så att det är bara ett trafikslag som är viktigt, utan vi har verkligen försökt prioritera alla trafikslag. Jag tror att det är viktigt. Det är viktigt för Sverige, och där är flyget också viktigt.

Sedan kan vi ha olika sätt att se på hur vi ska hantera Stockholmsregionens utmaningar, men jag tror inte att vi ska ta den diskussionen här och nu.

Anf. 185 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte faktiskt gå in och förhålla mig till sjöfartsfrågor. Som hamnarbetare är jag ju ytterst intresserad av att även sjöfarten fungerar.

Jens Holm talade tidigare om att han ansåg att Sjöfartsverket inte bör vara ett affärsverk utan ett anslagsfinansierat verk, och vi sverigedemokrater delar Jens Holms åsikt fullt ut. Vi anser också att det bör vara ett anslagsfinansierat verk.

Trafikutskottet ligger ju bakom ett tillkännagivande till regeringen om att se över Sjöfartsverkets finansiering, då vi med stor oro ser ökade kostnader för sjöfarten. Regeringen borde vara lika orolig som vi över att kostnaderna ökar. Godstransportrådet har de facto inte lyckats få över vägtransporter till vare sig järnväg eller sjöfart. Jag kan till exempel redovisa för Teres Lindberg att en transport från Norviks hamn till Köpings hamn tur och retur kostar sjöfarten närmare 100 000 kronor. Det är enorma pengar för att frakta gods denna korta sträcka.

Med det sagt, fru talman, undrar jag om Teres Lindberg vill se att vi gör om Sjöfartsverket från affärsverk till anslagsfinansierat verk.

Anf. 186 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jimmy Ståhl! Detta är självklart viktiga och angelägna frågor, inte minst med tanke på de ekonomiska problem som Sjöfartsverket har haft och har.

Vi följer den här frågan ganska nogsamt. Det är inte helt enkelt att bara vända ett ånglok, höll jag på att säga – här kanske vi snarare ska prata om en färja. Det var den föregående regeringen som inrättade detta som ett affärsverk, och jag tror att vi behöver hasta långsamt och tänka efter ordentligt så att vi får en välfungerande organisation för Sjöfartsverket och även får ordning på ekonomin. Men jag är inte beredd att ge ett konkret svar på den frågan i dag.

Anf. 187 JIMMY STÅHL (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Teres Lindberg! Jag förstår att det är svårt att svara på frågan i och med att det också ska utredas noggrant. Vad gäller Sjöfartsverkets organisation ser jag inga större problem med att behålla den, utan det är ekonomin som är det fatala.

Jag har dock en annan fråga. Vi har ju ett regelverk gällande inre vattenvägar som instiftades 2014. Det ger oss möjlighet att bedriva inlands-sjöfart och är ett regelverk som naturligtvis hade kunnat gynna och flytta

enorma mängder godstransporter från väg. Men sedan 2014, när detta instiftades, har ingenting hänt – inga pråmar har kunnat börja köra i större utsträckning. Det beror på att regeringen inte har tagit den möjligheten utan har valt att behålla de gamla IMO-reglerna. Avser Teres Lindberg och regeringen att börja använda sig av dessa möjliga EU-regler?

Anf. 188 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Jimmy Ståhl!

Regeringen har levererat en godstransportstrategi i syfte att flytta över mer gods från väg till järnväg och sjöfart, och det innefattar även inlands-sjöfarten. Vi har tillsatt en nationell samordnare för att hjälpa till med det arbetet och jobba aktivt med att se till att detta flyttas över. Vi följer arbetet väldigt noggrant, och är det så att vi behöver vidta fler åtgärder för att mer gods ska lämna vägarna för att hamna på sjön eller på järnväg är vi naturligtvis beredda att titta på det.

Anf. 189 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag har en liten fundering. Trafikverket släppte rätt nyligen en rapport där man pekar på de inriktningar som kommer i den kommande propositionen. När det gäller vårt mål om 70 procent till 2030, som är ett delmål, pekar man på tre strategier: elvägar, biobränsle och högre pris vid pump. Man nämner till och med 50 kronor.

Samtidigt pekade man på att detta inte kommer att räcka exempelvis när det gäller biobränsle, och det sägs även från skogens håll. Det är ju egentligen restvaror som är tänkta att användas – annars blir det hela trädet som får användas, och då får vi inte den miljöeffekten.

Då är det kanske elektrifieringen som är den väg som har bäst förutsättningar att bidra till att vi lever upp till målen. Vi ser redan i dag att man exempelvis inom kollektivtrafiken har löst en hel del, men man har också använt mycket av det biobränsle som finns. Om lastbilar och personbilar också ska gå in finns antagligen inte biomassan för att göra biobränsle.

Jag tror inte heller att något parti kommer att vara fullt berett att gå fram med 50 kronor – kanske något, men inte något av våra två partier.

Vi ser också att det sker en väldig massa spännande saker i norra Sverige. Vi ser hur det byggs nya fabriker och hur digitala lösningar gör att man inte måste flytta till Stockholm utan kan driva sitt företag ändå. Vi ser hur stora och tunga gamla industrier går över till elektrifiering för att kunna göra vätgas. Det händer en hel del i norra Sverige, vilket gör att de kommer att använda mer av den el som de producerar. Detta innebär att det kommer att finnas mindre el att flytta ned till oss.

Vi ser också att överföringskapaciteten är för svag. Vi ser att det är svårt – man kan inte bygga en laddstolpe om det inte finns el i backen. Samtidigt avvecklar vi kärnkraften. Hur kommer ni att lösa detta?

Anf. 190 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan; det här är ju väldigt angelägna frågor för vårt område.

Jag noterade att ledamoten Magnus Jacobsson nämnde sin skepsis mot bristen på el, särskilt i relation till kärnkraften. Det är ju inte så att det är el vi har brist på i Sverige, utan det är kapaciteten i näten. Det ligger lite

utanför trafikutskottets ansvarsområde, men jag vill ändå säga att det pågår ett väldigt intensivt arbete här.

När det gäller biodrivmedel tog jag upp att det är ett jättestort problem att vi importerar nära 85 procent av de biodrivmedel vi använder i dag. Där måste vi öka den inhemska produktionen. Vi måste se till att vi får en större produktion, och här finns ju flera möjligheter. Det handlar inte bara om att kunna använda resterna från skogsindustrin, till exempel, utan det handlar också om hur vi tar hand om resterna från livsmedelsindustrin, hur vi kan ta hand om resterna från privatpersoners restavfall och så vidare. Det finns väldigt många möjligheter. Jag ser det snarare som en stor möjlighet för svensk industri att utveckla detta.

Här behöver vi också vara med och bidra, för det kan bli en vinn-vinn-situation för svenska företag som är beredda att satsa och för klimatet.

När det gäller bensinpriserna och avgifter och skatter på detta är ju inte Trafikverket först ut. För ett och ett halvt år sedan kom ESO med en liknande rapport som visade på att vi aldrig kommer att klara de klimatmål som Sveriges riksdag har satt upp om politiken inte kraftigt höjer bensinpriserna.

Därför behöver vi spänna bågen hårdare. Jag tror inte att det är möjligt att göra vare sig som ESO föreslog eller vad Trafikverket nu säger, utan vi behöver hitta andra metoder för att klara de här utmaningarna.

Anf. 191 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! För det första vill jag verkligen tacka för svaret. Jag uppskattar det, och jag delar ledamotens uppfattning att vi måste titta på restprodukter om vi över huvud taget ska klara av att få fram mer biobränsle. Där finns nog en hel del att göra. Framför allt blir det väldigt konstigt om vi ska ha en miljöpolitik som bygger på att vi förbättrar våra utsläpp genom att man hugger ned regnskog i andra delar av världen och planterar palmer för att ta fram palmolja och så vidare. Den delen håller jag med om.

Men när jag tittar på det här är det ändå så att en av de stora förmågorna – ett område där vi verkligen skulle kunna gå fram – är elektrifiering. Det handlar inte bara om kapacitetsbrist i meningen ledning utan också om kapacitetsbrist över dygnet. Vi exporterar el om man ser på hela året, men vi exporterar inte el varje timme eller varje minut. Vi har en kapacitetsbrist. Om vi ska klara de mål som vi är överens om att klara måste vi få fram mer kräm i ledningarna, förutom att vi behöver få fram ledningarna.

Anf. 192 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Det är angeläget att Magnus Jacobsson lyfter frågan om att vi behöver få mer kräm i ledningarna, för det är ju det som det handlar om. Jag tror att vi klarar detta utan att behålla kärnkraften i dagens utsträckning och att vi faktiskt kan fortsätta att utveckla den.

Jag tror att dessa frågor är viktiga. De måste gå hand i hand, för vi behöver både biobränsle, vätgas och el för att få fungerande transporter.

Det känns fint att vi i alla fall möts ganska nära varandra. Det är ganska tacksamt att jobba i trafikutskottet, för vi står egentligen ganska nära varandra i väldigt många frågor.

Tack så mycket för frågan!

Anf. 193 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Teres Lindberg när hon talade om hållbara godstransporter och godsstrategin. Regeringen har ju avsatt 400 miljoner kronor för att ge en miljökompensation till hållbara godstransporter. Det är bra, men samtidigt tar regeringen tillbaka fem gånger så mycket pengar i form av höjda banavgifter på 2 miljarder kronor.

Nu ser vi att land efter land i Europa sänker sina banavgifter, vilket underlättas av den nya förordning som antagits på EU-nivå och som gör att medlemsländerna kan sänka eller avskaffa banavgifterna eftersom godstrafiken, som väldigt många andra branscher, är hårt drabbad av pandemin.

Jag skulle vilja fråga Teres Lindberg två saker.

Den ena gäller huruvida Socialdemokraterna anser att banavgifterna för godstransporter på järnväg borde minska.

Min andra fråga gäller den godstransportstrategi som Teres Lindberg talade om. Den inrättades ju för lite drygt två år sedan med syftet att flytta över godstransporter från väg till järnväg och sjöfart. Lindberg sa som ett svar i ett tidigare replikskifte att man om det är nödvändigt är beredd att vidta åtgärder för att det ska bli en större överflytt.

Jag skulle vilja fråga Teres Lindberg: Ungefär hur mycket har den här godsstrategin levererat? Hur mycket gods har flyttats över från väg till järnväg och sjöfart sedan godsstrategin inrättades?

Anf. 194 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag ska kanske börja med slutet. När det gäller godstransporterna har vi till exempel en nationell samordnare som jobbar särskilt med sjöfarten och som så småningom kommer att leverera förslag, synpunkter och alternativa vägar att gå för att vi inte bara ska se till att det händer saker här och nu utan också se om det finns saker vi behöver förändra i framtiden. Det tror jag att vi alltid måste vara öppna för.

När en strategi läggs fram – det är såklart regeringen som har lagt fram den här strategin, inte riksdagen, men det finns ändå en tydlig riktning för hur man vill att godstransporterna ska fungera framöver – behöver den också följas upp. Kanske är det så att det finns saker och åtgärder där som inte fungerar. Vi måste alltid jobba med ständiga förbättringar; det ser jag som självklart.

Banavgifterna har vi sett som föremål för de EU-regleringar som finns. Vi har heller inte så jättehöga banavgifter ur ett europeiskt perspektiv. Vi är i dag inte beredda att sänka banavgifterna, men det är klart att vi följer utvecklingen noga. Om det finns särskilda åtgärder som behöver vidtas till följd av en pandemi tas de upp och är föremål för diskussioner hela tiden.

Det är också så att vi inte kommer att kunna kompensera för allt och för alla konsekvenser som den pandemi som vi nu befinner oss i har fått. Vi kan inte ta lån som senare kommer att bidra till alltför stora ekonomiska problem för landet. Det handlar om att vara ansvarstagande och om att vara ansvarstagande hela vägen. Från statens sida handlar det också om att se till att bidra med det som är allra mest akut och allra svårast. Men vi kommer inte att kunna göra allt.

Anf. 195 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är synd att Socialdemokraterna talar sig varma för bättre förutsättningar för godstransporter på järnväg men inte är beredda att gå den väg som flera andra europeiska länder går med sänkta banavgifter. Detta är det som skulle kunna ge ett direkt resultat för att skapa bättre förutsättningar för godstransporter på järnväg.

Sedan var min konkreta fråga vad godstransportstrategin har levererat för konkret resultat gällande överflytt av godstransporter från väg till järnväg och sjöfart, men jag fick inget svar från Teres Lindberg. Jag bad Riksdagens utredningstjänst lämna ett svar på det, och svaret var: Ingenting. De kunde inte hitta några påvisbara resultat av inrättandet av godsstrategin avseende överflytten. Då är det väl kanske dags att hitta lite mer skarpa åtgärder så att vi kan få den här överflytten, eller hur?

Anf. 196 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att Jens Holm ställde en retorisk fråga, eftersom han redan hade svaret.

Två år är egentligen inte särskilt lång tid när det handlar om utvärdering, uppföljning och vilka resultat det har gett. Det tar lång tid att starta upp arbeten.

För att igen ta sjöfarten som ett exempel jobbar den nationella samordnaren väldigt aktivt för att få fart på de här frågorna. Sedan i våras har vi haft uppenbara problem med att få saker att hända.

När det gäller mer gods på järnväg är det viktigt att godset går i tid. Förseningarna måste minska och godset levereras när det är beräknat att levereras. Det kanske inte alltid är själva godstransporten på tåget som är problemet, utan det kan också handla om ett bokat fartyg som ska avgå vid en viss tid.

Anf. 197 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! I dag debatterar vi utgiftsområde 22 Kommunikationer. Jag vill yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Fru talman! Låt mig börja med dagsläget för våra transporter. Inte kunde vi ana för ett år sedan, när vi stod här och debatterade budgeten, att en pandemi skulle ställa nästan alla flygplan på marken, att regionerna skulle uppmana folk att välja andra transportmedel och att vi skulle se gränserna inom EU stängas. Pandemin har påverkat många personligen och också drabbat många företag, och transportbranschen har drabbats värst.

Många tilläggsbudgetar har lagts fram under året för att stödja företagen och anställda, både generella och specifikt riktade mot transportbranschen. Målet har dels varit att underlätta för dagsekonomin, dels att vi ska kunna få en snabb återstart, som vi hoppas att vi ska kunna se under våren.

Pandemin har visat på behovet av en ökad digitalisering. En fungerande digital uppkoppling är en förutsättning för att folk ska kunna kommunicera med vården utan fysisk kontakt och att kunna arbeta hemifrån. Vi har därför utökat budgeten för bredbandsutbyggnaden till 2 miljarder de närmaste tre åren. Sverige behöver också investera i en infrastruktur som med hjälp av artificiell intelligens ska kunna hantera stora datamängder för att trygga en framtida tillväxt och service. Det är bra att svenska myndig-

heter gör en gemensam satsning på de digitala systemen för att möta invånarnas behov.

Fru talman! Inom transportområdet finns en rad mål, inte minst klimatmålet 2030 om en 70-procentig reduktion av koldioxidutsläppen. I Trafikverkets inriktningsunderlag för nästa planperiod pekar man på att överflyttning mellan olika trafikslag kan ge många nyttor, men ur klimatsynpunkt bidrar överflyttning endast med mindre än 1 procent till målen. Den slutsats man kan dra är att för att nå klimatmålet måste varje transportslag fokusera på att hitta lösningar för att reducera sina egna utsläpp.

Vägtransporterna står för 93 procent av våra inrikes utsläpp. Därför är elektrifieringen den viktigaste åtgärden. Det är en global utmaning om vi ska klara klimatet, och här kan Sverige visa vägen. Det går dock långsamt även här i Sverige. Liberalerna lyfte därför fram behovet av en elektrifieringskommission sommaren 2019. Det är därför glädjande att den nu äntligen blir verklighet 2020. I dagarna har kommissionen haft sitt första möte. Kommissionen har som fokus att påskynda elektrifieringen av tunga lastbilar men ska även diskutera både elflyg och sjöfart. Liberalerna ser fram emot den handlingsplan som ska levereras nästa höst. I budgeten finns en satsning på elektrifieringspiloter för att underlätta att handlingsplanen blir verklighet.

Övergången till laddbara personbilar har kommit längre än när det gäller lastbilarna. Vi ser en glädjande ökning till 30 procent av den totala försäljningen av personbilar i år. Här är det viktigt att vi fortsätter att utveckla styrmedel som bonus–malus, förmånsvärdet för tjänstebilar samt reduktionsplikten. I det arbetet är det viktigt att se företagens viktiga roll i inledningskedet av teknikskiftet. Företagen tar den största kostnaden för de laddbara bilarna i och med att de står för värdeminskningen av de dyrare laddbara bilarna. Detta pratar vi ganska lite om i diskussionen. En bil tappar cirka 40 procent i värde på tre år. Företagens kostnadstäckande del i omställningen bör därför få ett starkare genomslag i den vidare utvecklingen av styrmedlen, så att vi inte tappar tempot i omställningen.

Jag vill också nämna satsningen i budgeten på en utbyggd laddinfrastruktur för personbilar. Det riskerar annars att bli en hämmande faktor för elektrifieringen. Kan man inte ladda hemma eller vid sin destination kommer bilköparna att tveka inför att köpa laddbara bilar.

Fru talman! Flyget har en viktig funktion för våra internationella kontakter och för att hålla ihop Sverige. Flyget behöver dock också ställa om. Liberalerna har drivit på för specifika satsningar på utvecklingen av elflyget, som kommer att spela en viktig roll i den globala omställningen när det gäller de kortare distanserna.

I budgeten finns också medel till vidareutveckling av biodrivmedel till reduktionsplikten för flyget samt utveckling av vätgasdrift på sikt. Detta är en offensiv satsning som ska trygga Sveriges behov av snabba flygtransporter, samtidigt som flygets klimatavtryck går mot netto noll 2045. Satsningen måste dock kompletteras med en flygplatsstrategi för att sätta de långsiktiga villkoren för våra flygplatser. Här är det viktigt att man tar hänsyn till elflyget.

Fru talman! 90 procent av den internationella godsfrakten går via sjöfarten. Svensk sjöfarts betydelse för Sverige kan inte nog betonas. Liberalerna följer därför noga Sjöfartsverkets ekonomi, så att framtida investeringar

ingar inte resulterar i en dramatisk ökning av lots- och farledsavgifterna, som kan hämma svensk sjöfart och aktiviteten i svenska hamnar.

Vi fortsätter också utvecklingen och underhållet av det svenska väg- och järnvägsnätet i och med den här budgeten. Och vi bör underlätta arbetspendling och företagens godstransporter. Det är bra att Trafikverket utnyttjar den minskade användningen av järnvägen under pandemin genom att tidigarelägga underhåll på järnvägsnätet så att punktligheten kan förbättras.

Teknikskiftet i transportbranschen ställer samtidigt stora krav på den långsiktiga kompetensförsörjningen. Här måste utbildningssektorn, näringslivet och staten samverka för att klara transportsystemets kompetensutmaningar.

Jag vill också lyfta fram bilstödet till personer med funktionsnedsättning. Det är en frihetsfråga att fritt kunna välja hur man tar sig till jobbet eller när man vill besöka vänner. Ansökningsprocessen behöver dock effektiviseras.

Fru talman! Vi liberaler anser att alla transportslag behövs och att det är utsläppen, inte vissa transportslag, som ska minska. På bara ett par år har vi sett ett stort steg mot våra klimatmål. Andelen laddbara personbilar ökar starkt, nya ellastbilar börjar komma ut på marknaden, elflyg utvecklas och ett flertal försök med nya bränslen testas. Vi är på rätt väg.

Fru talman! Vi måste uppmärksamma de positiva stegen för att få energi för att gå i mål 2030.

Anf. 198 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Det senaste året har coronapandemin påverkat hela samhället. Självklart är transportsektorn ett av de områden som påverkas särskilt mycket när människor tar ansvar genom att undvika att resa.

Regeringen har gjort insatser som har kunnat möta flera akuta behov under pandemin. Fokus har legat på att säkerställa samhällsviktiga transporter och värna sysselsättningen i transportbranschen. Men regeringen konstaterar i propositionen att fler insatser kommer att behövas.

Vi i Miljöpartiet är särskilt oroliga för utvecklingen inom kollektivtrafiken. För att minska smittspridningen är det oerhört viktigt att många svenskar jobbar hemifrån och undviker att åka buss, spårvagn, tunnelbana och tåg till jobb och fritidssysselsättningar. Men de som behöver ta sig till sitt arbete, till exempel inom sjukvården, med kollektivtrafik måste kunna göra det på ett säkert sätt.

Regeringen har under året gett de regionala kollektivtrafikmyndigheterna riktade statsbidrag om 3 miljarder kronor för att upprätthålla kollektivtrafiken. För det kommande året föreslås ett statsbidrag på 2 miljarder kronor.

Miljöpartiets bedömning är att det kommer att behövas ytterligare stöd för att upprätthålla kollektivtrafiken. Det är också mycket viktigt att det planeras för att resandet med kollektivtrafik både ska kunna återhämta sig och ta marknadsandelar från biltrafiken när den gröna återstarten efter corona kommer. Det är helt nödvändigt om vi ska kunna uppnå våra klimatmål.

Transportsektorn står för ungefär en tredjedel av Sveriges inrikes utsläpp av koldioxid. För att klara våra klimatmål och minska utsläppen från transporter med 70 procent till 2030 jämfört med 2010 men framför allt

för att kunna nå nollutsläpp till 2045 måste utsläppen av växthusgaser minska i mycket snabbare takt.

Regeringen har konstaterat att det behövs förbättrade effektbedömningar i klimatpolitiken om mer verkningsfulla beslut ska kunna fattas. Därför avsätter regeringen nu medel för att Trafikverket ska jobba med detta.

Transporteffektivitet är en viktig och nödvändig del av omställningen. Trafikarbetet behöver minska. För att lyckas med omställningen räcker det inte att bara byta en bensin- eller dieselmotor mot en motor som drivs på el eller biobränslen. Vi behöver också en kraftfull effektivisering av transporterna. Det är nödvändigt om den förnybara energin och bioråvaran ska räcka, inte bara till omställningen av transportsektorn med persontrafik, godstrafik på väg och järnväg, flyg och sjöfart utan till hela samhällets omställning.

Regeringens klimatkollegium har haft sitt första möte, och där diskuterades särskilt flygets bränslebyte.

I dag debatterar riksdagen även landsbygdspolitik, och jag vill framhålla att bilen behövs i glesbygd och på landsbygd. Förutsättningarna att ställa bilen är bäst i städer och på orter där kollektivtrafiken är utbyggd och där avstånden är lagom långa för att ta cykeln till jobb och skola.

En viktig del av att skapa ett mer transporteffektivt samhälle är att flytta transporter både för personer och gods från väg och flyg till järnväg och sjöfart.

I regeringens godstransportstrategi är inriktningen om överflyttningen tydlig, och vi i Miljöpartiet är särskilt glada att regeringen avser att förlänga och vidareutveckla miljökompensationen för godstransporter på järnväg. Det är en satsning på 400 miljoner kronor per år.

Under pandemin har mängden tåg i spår av förklarliga skäl minskat, vilket har skapat möjligheter att genomföra mer underhåll. Regeringen har under året gjort en extra satsning på 720 miljoner kronor på järnvägsunderhåll, och de kommande åren fortsätter man satsningen genom att utöka underhållet med 500 miljoner kronor per år utöver det som redan ligger i den nationella planen. Det är givetvis en mycket viktig strategisk satsning.

Regeringen satsar också på att utöka underhållet av vägar med en halv miljard om året. Miljöpartiet anser att Sveriges väginfrastruktur i stort är färdigutbyggd men att det är viktigt att underhålla vägar, särskilt på landsbygd och i glesbygd.

Vägenderhåll är viktigt för ökad trafiksäkerhet. Regeringen har under år 2020 fattat beslut om ett nytt transportpolitiskt etappmål för trafiksäkerheten för att antalet omkomna ska minska dramatiskt.

Kompetensförsörjningen är en utmaning inom järnvägssektorn, och därför är det bra att regeringen satsar 10 miljoner kronor på att främja kompetensförsörjningen, framför allt inom järnvägen.

Jag är ju miljöpartist, och därför måste jag säga något om cykling. Under coronaåret 2020 har cyklingen fått ett uppsving. Det är bekvämt, smidigt och smittsäkert. Dessutom bidrar det till ökad motion och friskare luft.

Regeringen föreslår en tvåårig cykelsatsning där stadsmiljöavtalen utökas med 300 miljoner respektive 250 miljoner kronor särskilt riktade till cykling – detta utöver den årliga miljard som kommuner och regioner kan söka för såväl satsningar på cykel som satsningar på kollektivtrafik och hållbara godstransporter. I regeringens cykelsatsning ingår också en

satsning på totalt 100 miljoner de kommande två åren på statlig cykelinfrastruktur och på samverkan med civilsamhället.

Forskning är viktigt för att kunna utveckla transportsektorn och få mer klimatsmarta transportlösningar. Cykling är ett område som traditionellt sett har getts alldeles för lite forskningsutrymme. Det behövs mer kunskap om hur cykling kan utökas och göras säkrare.

Därför var Miljöpartiet drivande bakom inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum för cykling, det som i dag kallas Cykelcentrum. Anslaget till VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut, och Cykelcentrum utökas nu med 15 miljoner kronor om året.

Regeringen vill stärka totalförsvaret och intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret. Transporter måste kunna säkerställas även under kriser, och regeringen föreslår därför en satsning på 80 miljoner kronor för år 2021 som sedan kommer att utökas kommande år. En övergång till inhemska drivmedel är viktigt eftersom det minskar samhällets sårbarhet.

Fru talman! År 2021 kommer att bli ett utmanande år då vi fortsätter att hantera coronapandemin. Men vi måste också rikta blickarna framåt mot en grön återhämtning och omställning.

Fru talman! Just på grund av pandemin är Miljöpartiets ordinarie ledamot i trafikutskottet, Emma Berginger, inte här. Men jag hoppas att jag har kunnat ersätta henne på ett lagom bra sätt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 199 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag ämnar inte försöka förlänga debatten alltför mycket, men jag vill bara dubbelkolla att jag hörde rätt. Jag uppfattade det som att ledamoten sa att vägtrafiksystemet ur ett miljöpartistiskt perspektiv mer eller mindre är färdigbyggt. Då blev jag nervös.

Vad vi ser i Sverige och egentligen i hela västvärlden är en utökad urbanisering. Fler människor väljer att flytta in till städer. Det är en process som har pågått under en längre tid, och det finns väldigt lite som talar för att den kommer att avstanna. I Stockholm har vi Östlig förbindelse. I min hembygd bygger man om runt Göteborg. Vi ser behov i Malmö. Men vi ser också i norra Sverige att våra universitetsstäder och städer med tung industri kommer att behöva en fungerande infrastruktur. Det räcker inte att infrastrukturen bara fungerar inne i städerna; det är rätt bra om man emellanåt också kan köra mellan städerna.

Jag träffar en hel del människor, framför allt från landsbygden, som är djupt frustrerade över att man just nu sänker hastigheterna därför att man inte bygger ut vägsystemet. Jag måste bara få ställa frågan: Var det rätt uppfattat att Miljöpartiet uppfattar det som att vägsystemet i princip är färdigbyggt?

Anf. 200 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag måste ändå säga att jag har varit kommunpolitiker i Sveriges fjärde största stad, Uppsala, den stad som växer mest och där vi bygger flest bostäder. När man bygger ut stadsdelar och nya bostadsområden i städerna behövs det självfallet också vägar där, men det är kommunal infrastruktur i väldigt stor utsträckning.

Det är absolut så när man bygger ut städer att det kan behövas lite länkar hit och dit som också är statlig infrastruktur, men på det stora hela är infrastrukturen för vägarna väldigt väl utbyggd. Faktum är att om vi ser på vägutbyggnaden utifrån ett perspektiv med cirkulär ekonomi ser vi att vägarna är så väl utbyggda att vi oftast kan använda den vägyta vi redan har till fler filer men också filer för cykling, så att vi kan utnyttja den befintliga väginfrastrukturen på ett bra sätt.

När vi pratar om utvecklingen av våra städer tycker jag att det är viktigt att komma ihåg att det är just i städerna som förutsättningarna är allra bäst att skifta från bil till kollektivtrafik och till cykel för att minska trafikvolymerna för bil så pass mycket som vi behöver för att klara klimatmålen. Därför är det allra viktigaste när vi bygger ut städerna att vi planerar och bygger ut spårväg – tunnelbana om vi befinner oss här i Stockholm – men också busstrafik. Och visst, bussarna behöver också väg att köra på, absolut!

Anf. 201 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag har all respekt för att man om man bor i Stockholm eller Uppsala och har förmånen att pendla mellan Stockholm och Uppsala kan uppleva att trafiksystemet är förhållandevis väl utbyggt. Det finns både järnväg och fin motorväg, men till och med i det systemet finns det flaskhalsar emellanåt. Och man behöver inte åka långt norr om Uppsala innan man upptäcker att vägsystemet inte fungerar. Som ledamot är man givetvis också välkommen att besöka min hembygd och komma ut på kusten och se hur hela systemet kör fast en sommardag ute i Grebbestad. Alltså, med all respekt: Vi måste ha en fungerande infrastruktur i hela landet.

Sedan kanske det inte måste vara just färre bilar som kör, utan det är bränslet som är den stora problematiken. Det är klart att en ökande befolkning med ökande mobilitet kommer att innebära fler fordon i någon form, men då är det bränslet och utsläppen vi måste bekämpa, inte själva fordonet.

Anf. 202 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Magnus Jacobsson säger att det är ganska väl utbyggt för trafiken mellan Uppsala och Stockholm, men då kan jag påminna Magnus Jacobsson om att det inte alls är det. Vi behöver nu fyra spår på järnvägen mellan Uppsala och Stockholm, och där har regeringen kommit med beskedet att det ligger i planen. Det behövs också spårväg i Uppsala, och det behövs stora satsningar eftersom bostadsbyggandet är så starkt.

När det gäller landsbygden och glesbygden behövs en stark satsning på vägunderhållet. Jag som landsbygdspolitisk talesperson i Miljöpartiet skriver verkligen under på det. Det är ett av skälen till att regeringen satsar en halv miljard på att stärka vägunderhållet. Det är för trafiksäkerhetens skull.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU2
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prop.
2020/21:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 203 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Såklart sparar vi det bästa till sist och bästa sändningstid på tv – ingen blir förvånad över det.

Fru talman! Jag hade gärna sett att landsbygdsministern var här och deltog i debatten. Jag hade gärna sett att landsbygdsministern hade stått i denna talarstol och pekat ut en väg: Hit ska vi, det här är visionen!

Det var vad vi gjorde när vi antog en livsmedelsstrategi för tre och ett halvt år sedan i denna kammare, brett över partigränserna. Det var en livsmedelsstrategi som sa att vi skulle öka vår produktion, öka vår självförsörjning och öka exporten. Tyvärr är vi inte på väg dit, fru talman, utan det är negativa tendenser här. Det är fortfarande så att ett antal mjölkbönder lägger ned varje vecka, och vi har i princip den lägsta mjölkproduktionen i hela EU. Mjölken är som vi alla vet motorn i svenskt lantbruk, så det är jätteoroväckande.

Om vi ska uppnå målsättningarna för livsmedelsstrategin till 2030 samtidigt som antalet mjölkproducenter minskar varje vecka kommer de som är kvar att behöva bli väldigt mycket större om vi ska klara av att öka produktionen. Om det är dit vi vill ska vi också säga det – att det är den storleksrationaliseringen vi vill se och att vi bara vill se större lantbruk så att vi klarar att höja produktionen enligt strategins målsättning. Det hade varit väldigt intressant att få ha med vår landsbygdsminister här i dag och höra vart vi ska.

Detta år har inte varit något annat år likt. Det har i alla fall varit glädjande på det viset att efterfrågan på svenskproducerade livsmedel har gått upp under året. Detta beror på att man har ätit lite mindre ute på restaurang och köpt hem mer mat. Det är glädjande att konsumenten inser värdet av att köpa den svenska maten och att det finns en hållbarhet i att göra det. Det är mat som är producerad med mycket mindre antibiotika och på ett miljö- och klimatmässigt hållbart sätt. Det är väldigt glädjande.

Jag är dock rädd för att konsumtionen av svenska livsmedel kommer att minska igen när vi kommer ur pandemin, och då får vi också svårt att uppnå livsmedelsstrategins målsättningar. Jag tycker att regeringen är svaret skyldig här. Hur ska vi vända trenden nu? Hur ska vi få siffrorna och framtidstron att vända uppåt? Från Moderaternas sida har vi ett antal förslag i ett landsbygdspaket, och jag tänkte kort föredra några av dessa.

Först vill jag säga att det jag tyckte att regeringen gjorde riktigt bra, vilket av regeringspartierna eller samarbetspartierna som nu vill ta på sig ansvaret för det, var den stora självfinansieringen av landsbygdsprogrammet. När vi fick en mindre budget för jordbruket på EU-nivå såg Sverige till att göra en självfinansiering av landsbygdsprogrammet, och det är jätteviktigt.

Det är lika viktigt att det nya landsbygdsprogrammet blir intressant och ändamålsenligt så att många vill använda det som kommer att finnas i det. Annars har vi i alla fall ingen vinst vunnen.

Så till några förslag i Moderaternas budget.

Jag börjar med Skogsstyrelsen. Vi skjuter till pengar för att Skogsstyrelsen ska kunna genomföra den samverkansprocess som man har tagit fram, där man pratar om 88 åtgärder för att öka produktionen i skogen.

Detta borde ha varit en viktig del i den skogsutredning som presenterades för någon vecka sedan, där man skulle prata om ökad produktion och stärkt äganderätt och hur vi ställer om till en cirkulär bioekonomi. Tyvärr handlade skogsutredningen snarare om hur vi tar mer mark ur produktion och försämrar äganderätten, men det är en annan debatt.

Vi har också skjutit till pengar för ersättning av viltskador. Vi tycker att det behöver finnas en större pott pengar att ta ur när man blir utsatt för rovdjursangrepp på sina tamdjur och lantbruksdjur.

Det har koppling till en liten satsning vi gör på länsstyrelserna som inte ligger under det här utgiftsområdet men som är viktig att ta med. Vi tycker att staten ska ta hela kostnaden för skydds jakt på rovdjur.

Vi hade en debatt för någon vecka sedan om skydds jakt på varg. Vi tycker att det är viktigt att staten går in och tar den utgiften. Jag läste en nyhet precis innan jag gick hit som handlade om en varg som nu är skydds jagad, en problemvarg. Det har lagts ned 696 mantimmar på att jaga den här vargen, plus diverse resekostnader, men länsstyrelsen säger att ingen ersättning ska utgå till dem som utfört skyddsjakten. Det är helt orimligt. Därför tycker vi att staten ska gå in och ta den kostnaden.

Vi har en annan satsning på länsstyrelserna som är starkt kopplad till jordbruket. Vi vill stärka länsstyrelserna när det gäller att genomföra miljökonsekvensutredningar för att det ska bli enklare och gå fortare för lantbrukarna att få sina miljö tillstånd. I dag kan det ta upp till tre fyra år att få ett miljö tillstånd. Då har kanske möjligheten försvunnit och banken sagt att det inte längre är intressant. Kontraktet som man eventuellt skulle ha fått finns inte kvar längre om det tagit tre fyra år att få ett miljö tillstånd för att utöka sin produktion. Det är helt orimligt, och det motverkar helt livsmedelsstrategins mål.

Jag hoppar tillbaka till utgiftsområde 23.

Regeringen gjorde också en satsning på trikintesterna. Man ska gå in och ta kostnaden för trikintesterna, och det tycker jag är jättebra och viktigt. Men vi behöver också gå in och ta kostnaderna för cesiumproverna. Detta därför att vildsvinsstammen i dag växer i de områden där cesiumprover behöver tas. Därmed är det oerhört viktigt att vi bibehåller hög avskjutning, och det är rimligt att staten tar kostnaden för både trikinprov och cesiumprov.

Vi har också satsningar på områden där regeringen tyvärr sänkte eller nästan helt tog bort sina satsningar. Det gäller pengar rakt in till livsmedelsstrategin. Där har vi gjort en större satsning från Moderaternas sida. Vi tycker att det är viktigt att bibehålla den ekonomiska nivån för att komma framåt med livsmedelsstrategin. Som sagts tidigare är den en bra bit från att uppfylla sina mål, och därför behövs det mer medel.

En annan viktig satsning som vi gör från Moderaternas sida är att vi skjuter till pengar till fler platser på veterinärutbildningen. Det är oerhört viktigt. Det är stor efterfrågan på veterinärer, framför allt på lantbruks-

djurssidans, så det behöver bli fler platser. Det finns ett annat problem med veterinärerna, och det är att det är så många som inte vill jobba med lantbruksdjur. Den diskussionen ska vi inte ha i dag. Men Moderaterna tycker att det är viktigt att satsa på fler veterinärplatser.

Vi har också tagit med en nedsättning av slakteriavgifterna, som är en stor konkurrensnackdel för svenska bönder i dag. Vi skjuter till 70 miljoner extra i vår budget för att ta det. Sverige har valt ett system som tyvärr innebär en ganska stor konkurrensnackdel för svenskt jordbruk, och därför tycker vi att det är otroligt viktigt att utöver de 107 miljoner som finns i budgeten tillföra ytterligare 70 miljoner för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Vi tror och vet att Sveriges jordbrukare och skogsbrukare behöver öka sin produktion. Det är genom ökad produktion vi får stärkt lönsamhet, och på det sättet kan jord- och skogsbruket leverera de miljö- och klimatnyttor som vi vill och begär att de ska göra.

(Applåder)

Anf. 204 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, John Widegren, för anförandet!

John Widegren lyfte upp flera satsningar som Moderaterna tycker är särskilt viktiga på områden där de tycker att regeringsunderlaget gör för lite.

John Widegren lyfte inte upp naturnära jobb eller att Moderaterna inte tycker att naturnära jobb är en viktig satsning nu när vi har en ganska stor mängd unga arbetslösa som skulle kunna komma in och få både utbildning och försörjning från Skogsstyrelsen eller någon av de andra myndigheter som ingår. Moderaterna har också dragit bort pengarna från Skogsstyrelsens arbete med det här. Sedan har man kanske glömt att ta bort pengarna från de andra myndigheterna. Det kan vara en sådan där fadäs som kan hända. Annars får John Widegren gärna kommentera varför man tar bort pengarna från Sveaskog men inte från Naturvårdsverket eller SGU eller för den delen från länsstyrelserna.

John Widegren nämnde inte heller att man tycker att Sveaskog ska privatiseras och att en stor del av vår gemensamt ägda skog ska säljas.

Vi har tidigare sett hur det går när Moderaterna är med och styr och Sveaskog ska användas som markbytesverktyg. Då kommer de stora, produktiva skogsmarkerna i de andra skogsbolagens ägo, vilket ju är en ny form av baggböleri.

Jag stannar där, så kan John Widegren utveckla varför man inte satsar på naturnära jobb.

Anf. 205 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack för frågorna!

Vad gäller naturnära jobb tycker vi att det är mycket bättre att stärka själva näringarna. Kan vi stärka näringarna och ge dem verktyg så att de kan öka lönsamheten kommer de också att anställa fler människor, vilket kommer att leda till att fler människor kommer ut i jobb. Det är den tanke vi moderater har för att skapa nya jobb. De naturnära jobben är mer av en socialdemokratisk tanke. Vi har olika uppfattning om hur man skapar nya jobb; så är det.

Men det gläder mig att jag ska få tala om vårt försäljningsprogram för Sveaskog. Det är jätteintressant.

Till skillnad från regeringen och den skogsutredning som presenterades har vi ingen misstro mot de privata skogsägarna. I skogsutredningen pratar man om hur mycket mer mark man ska ta ifrån de privata skogsägarna för att bevara höga naturvärden. Vi tror att de privata skogsägarna kan bevara höga naturvärden själva.

Det är också de privata skogsägarna som har tagit fram de höga naturvärdena genom att bruka sin skog på ett ansvarsfullt sätt. Skogsutredningen leder snarare till en misstänksamhet hos skogsägarna. De tänker att om de tar hand om skogen på ett bra sätt kommer staten och lägger en död hand över den.

Vi tycker i stället att fler svenskar ska få möjlighet att bli skogsägare. Därför har vi tittat på ett förslag om att sälja ut mindre delar av Sveaskog. De ska inte säljas till de stora bolagen, och man ska bara kunna köpa en del var i Sveaskog. Detta för att fler svenska medborgare ska få chansen att bli skogsägare och känna den glädje som det är att vara just skogsägare.

Anf. 206 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att när Moderaterna tillhör regeringsunderlaget lägger man fram propositioner som försätter skogsägarna i en situation där de inte har rätt till ersättning. Vi har varit glasklara med att skogsägarna självklart ska ha den grundlagsskyddade rätten till ersättning om det är frågan om intrång.

Jag vet inte om John Widegren har läst hela Skogsutredningen på 1 200 sidor. Man kan konstatera att den lyfter väldigt många perspektiv. Nu ska den ut på remiss, och vi ska ta emot den och inom ramen för januariavtalet bereda alla de frågor som finns med där: äganderättsskyldigheter, internationella åtaganden och säkerställande av skyddet för biologisk mångfald på relevanta marker. Moderaterna fortsätter med sina förslag om fullskalig privatisering.

Anf. 207 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! När det gäller de internationella åtagandena har vi faktiskt också med pengar till Skogsstyrelsen för att titta på och utreda hur vi jämför de internationella åtagandena – hur vi jämför skyddad natur med övriga länder i Europa. Det framgår med ganska stor tydlighet att vi i Sverige har valt att tolka detta på ett sätt som vittnar om självskadebeteende, som vi tyvärr många gånger gör här.

Jag har faktiskt redan läst mycket av Skogsutredningen, och jag är positiv till förslaget att det alltid ska utgå ersättning för markintrång. Däremot har vi från Moderaternas sida sagt att vi måste lugna ned oss när det gäller markintrång och att ta över mark. Procentuellt behöver vi förmodligen inte undanta mer skogsmark från produktion. Det är vi övertygade om från Moderaternas sida. Men just förslaget om att ersättning alltid ska utgå är väldigt bra.

Anf. 208 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! John Widegren ger en intressant redogörelse för de satsningar som Moderaterna gör i budgeten men nämner inte med ett ord vilka satsningar Moderaterna inte gör eller var man skär ned.

Ett sådant område är det ekologiska jordbruket. Min fråga till John Widegren är varför Moderaterna vill försämma konkurrenskraften för svenskt jordbruk och skära ned på satsningarna på ekologiskt jordbruk.

Min andra fråga till John Widegren är vad han rekommenderar de ekologiska lantbrukare som finns i dag, som brukar ungefär 20 procent av Sveriges åkerarealer, att göra när John Widegren skär ned deras möjlighet att fortsätta.

Min tredje fråga är om inte Moderaterna tycker att det är ganska bra att vi har 20 procent ekologiskt jordbruk i Sverige, som bidrar till 8 av de 17 globala hållbarhetsmålen, bland annat genom 50 procent högre artrikedom för växter och pollinerare, minskade klimatutsläpp, stor potential för minskat näringsläckage och skydd av yt- och grundvatten.

Anf. 209 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågorna. När det gäller den peng till ekologisk produktion som vi har dragit ned handlar det alltså om 25 miljoner. Det är den extrasatsning som gjordes på ekologisk produktion som vi har tagit bort. Vi har i stället skjutit till 50 miljoner för livsmedelsstrategin därför att vi vill främja hela det svenska jordbruket.

Jag vet att Miljöpartiet har en onormalt stor vurm för den ekologiska produktionen. Men någonstans måste man börja inse att det inte är den som är räddningen i jordbruksfrågan. Vi ser i år hur efterfrågan på ekologiskt producerade varor minskar kraftigt i Sverige. Prisbilderna harmoniserar numera i princip med den konventionella odlingens. Efterfrågan har alltså sjunkit så pass mycket att man inte får betalt.

Och man får egentligen inte betalt för de mervärden som Miljöpartiet många gånger framhäver, till exempel att det skulle vara klimatomkostigt bättre att odla ekologiskt. Det finns ingen som helst essens i det. Det är absolut inte bättre; det är snarare så att man i den ekologiska odlingen kör sex till åtta gånger mer traktor per odlad hektar än vad man gör i den konventionella. Det låter inte så klimatsmart i mina öron.

Vi är inte motståndare till den ekologiska produktionen. Men om den inte kan stå på egna ben kanske den inte är så pass mycket bättre som Miljöpartiets vurm för den antyder.

Vi vill stärka hela det svenska jordbruket och öka efterfrågan på de svenska produkterna, oavsett om det handlar om ekologiskt eller konventionellt producerade livsmedel.

Anf. 210 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! De 25 miljonerna till Jordbruksverket för ekologiskt jordbruk är nödvändiga för att till exempel kunna satsa på exporten.

Jag läser i en rapport från LRF som kom 2018 att en satsning på mer ekologiskt jordbruk i Sverige även gynnar det konventionella jordbruket i Sverige. Så här står det också: "Trots att vi i Sverige har lägre konventionella skördar har vi ändå förutsättningar att ha högre ekologiska skördar än andra länder i Västeuropa. Vi har heller inte samma problem ...[som man har i andra] länder. Detta ger en hög relativ konkurrenskraft för ekologisk odling i Sverige jämfört med andra europeiska länder." Den konkurrenskraften vill du ta bort.

Anf. 211 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Det är detta jag menar med den onormala vurmen för den ekologiska produktionen. Om det hade varit så fantastiskt hade också marknaden velat betala för detta. Men det vill den inte. Ska vi fortsätta att bedriva någon form av konstgjord andning med en massa extrastöd för att hålla liv i den ekologiska produktionen?

Jag ser också att ekologiskt och konventionellt kan ge varandra fördelar. De kan vara beroende av varandra och ha nytta av varandra. Men vi ska inte fortsätta med konstgjord andning, utan vi ska stötta hela den svenska produktionen, oavsett om den bedrivs konventionellt eller ekologiskt.

Vi vet också att vi har en otroligt stor hållbarhet i dag. När man på den konventionella sidan använder sig av blommande kantzoner och annat är artrikedomen i form av fjärilar och andra saker minst lika stor som hos de ekologiska odlarna.

Från Moderaternas sida bibehåller vi vår linje: Vi ska stötta hela det svenska jordbruket, oavsett om det är ekologiskt eller konventionellt.

Anf. 212 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi budgeten för utgiftsområde 23, som innefattar areella näringar, livsmedelspolitik och en del av landsbygdspolitiken.

Utgiftsområdets tre delområden är sammanflätade, och de areella näringarna utgör grunden för de två andra. Om de areella näringarna har god lönsamhet är det mycket mer som är möjligt. Det gäller en levande landsbygd såväl som vad som är möjligt i fråga om naturhänsyn och livsmedelskvalitet.

Svenskt jord- och skogsbruk är välutvecklat, effektivt och miljövänligt. Jordbruket måste dock ges rimligare konkurrensförutsättningar. Jordbrukets lönsamhet har varit låg under många år, och det har medfört flera problem för näringen.

För skogsbruket gäller det att föra en politik som uppmuntrar markägare att sköta och utveckla sin skog. Ett aktivt skogsbruk är avgörande för att utveckla Sveriges bioekonomi och för klimatet.

För alla areella näringar är det viktigt att söka synergier, så att åtgärder samtidigt som de främjar miljön även ger bättre förutsättningar för produktion och främjande av andra värden. På så sätt blir det möjligt att beakta alla de värden som finns knutna till de areella näringarna.

Sverigedemokraterna föreslår att utgiftsområde 23 förstärks med 661 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Tillika minskar vi arbetsgivaravgiften i jämförelse med regeringens budget och tar bort sjuklöneansvaret för de minsta företagen samt minskar drivmedelsskatten.

Svenskt jordbruk kräver ett batteri av åtgärder på kort och lång sikt. Först måste den negativa spiralen brytas. Det allra viktigaste är ökad lönsamhet, och det måste börja omgående. Vi kan inte nöja oss med livsmedelsstrategin och missa det korta tidsperspektivet.

En ökad lönsamhet skulle med ens minska sårbarheten och skapa nya möjligheter och vägval. Detta ska åstadkommas genom att minska omkostnader, öka efterfrågan och skapa och tillhandahålla förutsättningar för teknisk utveckling samt ge kostnadsersättning för vissa svenska merkrav.

Det är också viktigt att undanröja hinder genom minskad administration, förenklingar och en mer tillförlitlig myndighetsprövning och tillsyn. Vi gör allt detta.

Ett exempel på omedelbar sänkning av omkostnaderna, som av outgrundlig anledning är lite kontroversiellt, är en sänkning av skatten på diesel för jord- och skogsbruk till dansk nivå. Tillsammans med andra skattesänkningar ger det jordbruksnäringen en ökad lönsamhet omgående. Detta kompletterar vi förstås med en rad åtgärder som ska stärka jordbrukets funktion och lönsamhet på lång och medellång sikt. Från denna styrkeposition kan svenskt jordbruk sedan bli ännu mer miljö- och klimatvänligt utan att äventyra ekonomin. Det handlar alltså om att göra saker i rätt ordning.

Svenskt vattenbruk har problem med regelkrångel, men det har också en stor potential. Vi lägger uppdrag och pengar för att möjliggöra förenklingar.

Sverige har kanske världens bästa djurskydd, men det kan ändå bli bättre. Vi kan inte acceptera bedövningsmetoder inför slakt inom grisnäringen som orsakar stort lidande, även om de är bättre än andra metoder. Vi anslår medel till forskning för att ta fram skonsammare bedövningsmetoder. Vi möjliggör även en översyn av landets djurparker för att säkerställa ett gott djurskydd.

Rennäringen är också en betydelsefull näring i norra Sverige. Vi ökar anslaget med 10 miljoner kronor årligen. Skadorna från rovdjur är större än vad man tidigare har vetat.

Nu är det dags att satsa på skogsskötsel. Först av den enkla anledningen att skogsskötsel är eftersatt i både reservat och många produktionsskogar, men också för att orosmolnen om de så kallade nyckelbiotoperna har skingrats något. Sverigedemokraterna har varit drivande i att peka på att registreringen av nyckelbiotoper har skapat stora problem för skogsbruket, för rättssäkerheten och faktiskt indirekt också för miljön när den viktiga tilliten och dialogen försämras. Nästan alla partier har instämt i det, och nu senast även Skogsutredningen. Det är glädjande.

Vi höjer anslagen med 65 miljoner för att öka Skogsstyrelsens insatser för aktiv skogsskötsel i dialog med markägaren. Men nya orosmoln har dykt upp. Det föreslås ökad byråkrati och stora nya avsättningar av skogsmark, som skulle lägga en död hand över en stor del av vår landsbygd. Detta förslag och andra förslag bortser från den miljönytta som skogsskötsel kan bidra med. Sveaskog har visat goda exempel i sina ekoparker, där till och med den vitryggiga hackspetten nu är på väg tillbaka.

Skogssektorn har stora förväntningar på sig knutna till dess viktiga roll i omställningen till mer hållbara produkter och när det gäller att binda koldioxid. Därför är det viktigt med forskning om hur skogens tillväxt kan öka. Vi lägger 50 miljoner extra per år till det.

För att specialister ska finnas tillgängliga utanför de stora städerna är det viktigt att också bevara utbildningarna där. Praktiskt inriktade specialutbildningar måste prioriteras om det ska finnas tillgång till utbildad personal för att möta de alltmer komplicerade uppgifterna i de areella näringarna. Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg är ett utmärkt exempel.

Grundforskningen får också 50 miljoner för forskning om ökad skogsproduktion och utveckling av nya virkesbaserade produkter

Även om stora delar av landsbygdspolitiken ligger inom andra utskotts områden vill jag säga några ord om våra tankar om landsbygden.

Hur ska man få landsbygden att leva? En kamrat besvarade den frågan med: Låt landsbygden vara i fred! Det ligger faktiskt mycket i det. Regler och beslut påverkar vardagen mycket för alla människor, och i hög grad har beslutsfattare på kommunal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå varit skumögda för landsbygdsbornas behov. Det måste ändras.

Men det handlar även om att uppmuntra företagande och andra idéer. Vi har gjort ett första försök att samla vår politik från olika utskott i en landsbygdsmotion. Den kan ni gärna läsa.

Där finns mängder av konkreta förslag, till exempel att fastighetsskatten från vattenkraft och andra liknande fastigheter ska stanna på landsbygden. Vi föreslår sänkt arbetsgivaravgift för småföretag, förenklat strandskydd, bättre reseavdrag, förbättrad service och satsningar på det finmaskiga nätet av väg och järnväg som håller ihop Sverige i stället för på storstilade storstadssatsningar samt mycket mer.

Låt mig slutligen återvända till jordbruket. Det är ännu mer som måste göras. Till exempel måste regelkrånglet minska. Vi ger ett särskilt uppdrag till myndigheterna där de löpande ska föreslå regler som kan avvecklas. Vi inrättar en specialiserad miljöprövningsdelegation som förstår jordbrukets förutsättningar och som leder till proportionerliga beslut. Vi ställer kompetenskrav på kontrollanter om förståelse för näringarnas förutsättningar. Vi skärper även instruktionerna till myndigheterna direkt att noga följa förvaltningslagens bestämmelser.

Pengar går till fler veterinärer och till nedsättning av slakteriavgifter. Beteskravet för mjölkkor ska kompenseras. Vi möjliggör kostnadseffektivt uppfyllande av miljömålen och avancerad växtförädling. Vi inrättar ett sekretariat för synkronisering av forskning och jordbrukets behov. Vi följer upp biologin för både miljöns och produktionens skull. Vi höjer viltskadeersättningen och booster livsmedelsstrategin. Allt detta går utöver vad regeringen gör.

Då har jag inte nämnt de mjuka bitarna än. Sveriges mjölkbönder har en svår situation, inte minst de små gårdarna, och var tionde djurhållare tar aldrig ut semester. De har inte råd att hyra in avbytare på grund av låg lönsamhet. Det beror till stor del på politiska beslut. Politiken har en skyldighet att agera. Utökade möjligheter till ledighet skulle göra arbetet mer socialt hållbart och attraktivt för ungdomar, liksom mer jämställt. Sverigedemokraterna föreslår en utredning, och i väntan på att den blir färdig föreslår vi ett pilotprojekt i två län.

Jordbruksfrågan börjar och slutar med lönsamhet, vare sig man vill det eller inte. Alla åtta partier har ett ansvar för detta. Det finns olika idéer om hur lantbruket ska se ut i framtiden, men det säger jag er: Ingen av de modellerna kommer att bli verklighet om inte lönsamheten finns! Låt oss därför samarbeta alla åtta för att säkerställa denna viktiga förutsättning.

Anf. 213 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Tack, Staffan Eklöf, för anförandet! Sverigedemokraterna tycks vilja väldigt mycket. Man lyfter fram väldigt många olika insatser, och det låter som om det behövs väldigt stora stöd om Sverigedemokraterna skulle vara med och styra.

Jag har roat mig lite med att läsa och jämföra budgetsiffror. Där intar Sverigedemokraterna en särställning. Sverigedemokraternas budget skiljer sig i elva olika delar från regeringen. Dessutom har Sverigedemokraterna åtta helt egna, nya satsningar.

Sverigedemokraterna jobbar ju här för att vara med i ett högerkonserverativt block. Hur kommer det att gå när man skiljer sig så flagrant från Moderaterna? På det här budgetområdet skiljer man sig på 17 olika punkter, och skillnaden är mer än 800 miljoner jämfört med vad Moderaterna lägger i sin budget. Då funderar jag: Är detta bara ett spel och en sifferbingo? Eller är det på samma sätt som Sverigedemokraterna har agerat i Natofrågan – ena dagen ska vi absolut inte gå med, nästa dag går det alldeles utmärkt att gå med?

Anf. 214 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack, Isak From, för frågan! Visst är det många saker jag tar upp. Detta är ett stort område, och man måste försöka se helheten. Med all respekt, det saknas många bitar i regeringens politik som måste fixas till. Det handlar om en mängd olika områden, som framgick av mitt anförande.

När jag lyssnade på Moderaternas anförande slog det mig att det fanns många likheter. Det gör det. Sedan är det ju så att man inte kan anpassa sin politik innan man går in i ett samarbete, utan man får möta varandra. Jag tror att goda argument kommer att räcka långt. Grundsynen delar vi med Moderaterna, nämligen att näringarna är av främsta betydelse och helt avgörande för om vi ska nå även andra mål – inte bara ekonomiska mål utan även miljömål, livsmedelskvalitetsmål och djurskyddsmål. Allting hänger ihop.

Det allra starkaste kittet oss emellan är att vi har en helhetssyn. Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har en väldigt stark helhetssyn och ett konsekvensetiskt tänkande. Konsekvenser har stor betydelse. Man måste analysera vad en åtgärd ger för konsekvenser på andra områden. Då är det nog en svårare sits som Socialdemokraterna har satt sig i när de samarbetar med Miljöpartiet, som enligt min mening har en ganska enkelspårig uppfattning.

Anf. 215 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Ledamoten Staffan Eklöf svarar väldigt tydligt att man kommer att anpassa detta. Siffrorna är alltså bara på låtsas.

Jag kan säga att varken denna regering eller tidigare regeringar har lyckats med det som pandemin har lyckats med. Efterfrågan på svenska kvalitetsprodukter har faktiskt ökat kraftigt nu. Lokalproducerade produkter är efterfrågade som aldrig tidigare.

Detta ska vi naturligtvis också långsiktigt dra nytta av. Det är väldigt viktigt för lönsamheten. Det är väldigt viktigt för tilltron till och satsningen på de gröna näringarna. Detta har egentligen sin grund i livsmedelsstrategin. Hur kan vi få en ökad efterfrågan på svenska kvalitetsprodukter samtidigt som vi kan exportera våra högkvalitativa varor till andra länder?

Anf. 216 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att detta visar att vi delar många åsikter också med Socialdemokraterna. Livsmedelsstrategin är alldeles utmärkt. Det är

bara synd att det är en fördröjning på den. Därför måste man göra åtgärder även nu, på kort sikt, för att få lönsamhet direkt.

Vi kan inte invänta den nya CAP heller, för det dröjer också ett par år. Vi kommer att få mängder med konkurser om vi inte gör saker på kort sikt och ökar lönsamheten på kort sikt. Det är helt avgörande. Framtidstron kommer heller inte att finnas.

Vi har många satsningar. Kompromisser kanske kommer att krävas. Det vet vi inte, men vad som är väldigt tydligt med alla våra många förslag är att vi pekar på många svagheter i regeringens budget.

Jag hoppas också att efterfrågan på svenska livsmedel finns kvar efter pandemin. Men till stor del beror efterfrågan på, precis som John Widgren sa, att vi nu äter mindre mat på restaurang och äter mer mat hemma.

Anf. 217 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Regeringen anför i propositionen att målet med politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Det är en god målsättning, som jag tror att de flesta av oss här skriver under på. Frågan är då: Hur tar vi oss dit?

Vänsterpartiets budget innehåller flera delar som ökar jämlikheten genom omfördelning och skapar förutsättningar för att lyckas med den gröna omställningen. För oss är det en självklarhet att folk ska kunna bo och leva i hela landet. Då krävs god tillgång på samhällsservice och statlig närvaro. Barn ska inte behöva ta bussen i gryningen för att närmsta skola har lagts ned. Äldre ska ha möjlighet att flytta till ett äldreboende nära hemmet när den dagen kommer. Polis ska finnas i hela landet. Och vi vill att det ska finnas en god infrastruktur med bussar och tåg som går i tid.

I dag samlas mycket av resurserna i storstadsregionerna, men det är hela landet som har jobbat ihop rikedomarna. Därför föreslår vi ett skattesystem som omfördelar pengarna så att de kommer hela Sverige till del. Hela landet behövs nämligen för att vi ska klara omställningen till ett grönt och hållbart samhälle, från vindkraftsparkerna i norr till rapsfälten i söder.

I ett grönt och hållbart samhälle är ett hållbart jordbruk centralt. Det svenska jordbruket har alltid varit en viktig del av den svenska självbilden och en viktig faktor i samhällsutvecklingen. Bra skördeår har historiskt gett ett välmående samhälle. Så kan det bli igen, och så behöver det vara genom att vi tryggar vår tillgång på livsmedel som producerats nära, hållbart och ekologiskt. Det blir en grön omställning som bidrar till biologisk mångfald och skapar jobb i hela landet.

Vänsterpartiet vill se att vi i Sverige höjer ambitionerna för vår självförsörjning från 50 till 80 procent och inför ett beredskapslager för livsmedel och bränslen. Sverige har haft det tidigare, men det har successivt avvecklats.

Coronakrisens inledande fas med snabbt stängda gränser och begränsade möjligheter till transporter mellan länder visade på sårbarheten och att vi inte kan förlita oss enbart på marknaden för att ta oss igenom krisen. Därför behöver vi återigen beredskapslagen.

Vi behöver också bygga upp vår uthållighet. Därför lyfter vi ett förslag från myndigheterna som finns sedan tidigare om att man ska påbörja en pilotstudie där naturbruksgymnasierna testar att löpande producera beredskapslivsmedel. Det skulle minska vårt importberoende och öka mot-

ståndskraften mot störningar. Det är ett förslag med många vinster för både miljön och jordbrukets hållbara utveckling.

Jordbruket har stora möjligheter att bidra till förbättrade klimatanpassningar, men det står också självt inför stora utmaningar. Torra likaväl som skyfall kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering, med ökade kostnader som följd. Därför föreslår vi ett nytt statligt stöd för investeringar och satsar 450 miljoner kronor till 2023 på åtgärder inom jordbruket som stärker vattenhanteringen i ett förändrat klimat.

Vänsterpartiet vill se en ökad andel växtbaserade livsmedel. Jag vet att detta är en punkt där många av er kanske drar öronen åt er och reagerar från ryggmärgen. Det ses ofta som ett hot mot det svenska jordbruket eftersom vi pratar om det i samband med en ökad vegetabilisk kost. Men varför skulle det vara det? Självklart ska våra framtida växtbaserade livsmedel produceras i Sverige. Efterfrågan från konsumenterna finns, och det svenska jordbruket har redan nu många bra produkter att erbjuda. Detta är såklart något som vi måste vara med och stötta.

För Vänsterpartiet är det viktigt att stärka ekologiskt jordbruk. Det har flera fördelar då kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. Vi vill ge stöd för omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt. Det ger oss en starkare biologisk mångfald likaväl som en stärkt djurvälstånd. Stödet vi vill se riktar sig både till omställningen och till produktionen. Vi vill också se en ökning av anslaget för stöd till betesmarker.

För att främja möjligheten till småskalighet och öka djurvälståndet föreslår Vänsterpartiet ett investeringsstöd för mobila slakterier. Antalet slakterier har minskat, och det är långa avstånd, vilket inte är att föredra ur djurskyddssynpunkt. Trycket på att hålla ned priser på grund av importerat kött samt konkurrensen från stora slakterier är ett par faktorer. Dessutom är det brist på utbildad personal. Genom att förbättra tillgången på lokala slakterier kan vi minska behovet av långa djurtransporter och på samma gång stärka den nära och lokala produktionen. På så vis förbättrar vi även vår självförsörjning.

Jag tror att flera av er har sett att det har startats ett nytt upprop från en del av jordbruket. Det heter Stor nog. De menar att Sverige behöver fler bönder och fler gårdar och att Sverige behöver värna de småskaliga och arbeta för att de ska få förutsättningar att överleva. Jag menar att de har rätt.

Sverige och EU har fört en jordbrukspolitik som i bästa fall främjar det storskaliga. I värsta fall tvingar den in bönder i en allt större produktion, som inte eftersträvas av dem själva, för att de på så vis ska hålla sig flytande.

För att vi ska få ett hållbart jordbruk med stark lokal anknytning, en närhetsprincip och ett fokus på ekologisk hållbarhet behöver vi värna även de mindre producenterna. De kanske inte i första hand bidrar med volymerna. Men de har andra viktiga värden, som arbetstillfällen, en stark biologisk mångfald och kunskap om mark, djur och produkten som produceras.

Sist men inte minst föreslår vi en ny satsning för att främja utvecklingen av biogas. Sverige är i stort behov av att ersätta fossila drivmedel med förnybara parallellt med en ökad eldrift för att på sikt uppnå fossilfria transporter. Sverige har också ett behov av att öka produktionen av dessa drivmedel.

Prot. 2020/21:51
10 december

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Biogasen har en rad användningsområden, och potentialen för att öka biogasproduktionen i Sverige är god. Den svenska biogasproduktionen har däremot i dag svårt att konkurrera med den i Danmark, som har ett generöst produktionsstöd som godkänts av EU. I Sverige saknar vi det. Vänsterpartiet menar att man därför bör införa produktionspremier, som Biogasmarknadsutredningen föreslår, och avsätter 500 miljoner kronor i stöd för det.

Anf. 218 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill börja mitt anförande med att tacka alla Sveriges jordbrukare för det stora och viktiga arbete som ni lägger ned för att vi konsumenter ska få livsmedel. Att vara jordbrukare är inte ett vanligt sju-till-fyra-jobb utan långt mycket mer. Det är inte ett vanligt jobb från måndag till fredag, utan man kan få jobba sju dagar i veckan.

Får våra jordbrukare den uppskattning och det beröm som de är värda? Det är nog tyvärr så och så med det. Ord som "bondeskam" och "miljöbovar" och annat används tyvärr ofta i den offentliga debatten. Vi ska ju få våra ungdomar att vilja satsa på att bli jordbrukare, men de matas i skolan med att det är på det sättet. En bonde hörde av sig till mig för en vecka sedan och sa att hans dotter som gick i åttan hade fått se en film i skolan där all skam lades på bönderna. Filmen var inte ens gjord i Sverige. Att våra ungdomar får möta detta tycker jag, handen på hjärtat, visar hur förfärligt det ser ut i dag.

Faktum är att inget ju kan vara mer fel. Våra bönder är hjältar som håller uppe vårt land. Faktum är att utan våra jordbrukare – ingen mat. Så enkelt är det.

Sweden Food Arena har jobbat en längre tid. Vad säger de? De säger att det är i den gröna näringen som vi har en fantastisk framtid. De talar om 50 000 nya jobb till 2030. Det är helt fantastiskt! Var någonstans kan vi förvänta oss så många nya arbeten? Jag vet inte. Men inom den gröna näringen finns detta, och då måste vi såklart vara med och satsa på det.

Fru talman! Vid mina besök runt om i landet får jag alltid samma fråga. Det slår aldrig fel. Oavsett om det är Luleå eller Lund säger de så här: Hur går det med livsmedelsstrategin, Magnus? Lönsamheten skulle ju öka för oss jordbrukare.

Då är det lite tufft, tycker jag, för vad ska jag säga? Jag säger som det är: Faktum är att vi inte ser att regeringen gör tillräckligt.

Det här börjar bli ett skämt bland bönderna, och ni möter det säkert allihop som träffar jordbrukare. De tycker att det där med livsmedelsstrategin bara var typiskt vanligt prat – mycket prat och en massa nya dokument.

Här menar jag, mina vänner, att regeringen måste skärpa sig. Grundstenen för hela den strategi som vi antog här i kammaren sommaren 2017 var att det svenska jordbruket skulle stärkas och konkurrenskraften och lönsamheten öka. Sverige skulle sluta med politik för att avveckla svenskt jordbruk. I stället skulle vi utveckla det. Det menar jag att vi inte har märkt så mycket av än.

Om vi menar allvar med att stärka konkurrenskraften och höja lönsamheten menar vi kristdemokrater att en åtgärd som man direkt skulle kunna göra vore att till exempel sänka drivmedelsskatten i ett första steg.

Fru talman! En annan grundsten i livsmedelsstrategin är att självförsörjningen av livsmedel ska öka. Hur har det gått med det målet efter de här åren med livsmedelsstrategin? Inte speciellt bra, tyvärr. Vi är faktiskt fortsatt nere i bottenivåer. Varannan tugga vi åter kommer inte från vårt land.

Fru talman! John Widegren var inne på antalet mjölkbönder, som minskar drastiskt. Antalet har halverats på tio år och är nu nere på ungefär 3 200 mjölkföretag. Antalet mjölkkor har minskat med 50 000 på tio år. I dag finns det cirka 300 000 kvar. I Sverige minskar mängden invägd mjölk. Vi är ett av de länder i Europa där det minskar mest.

I pandemins fotspår ser vi tydliga konsekvenser. Alla minns vi säkert de tomma hyllorna i matbutikerna. Jag tänkte för mig själv: Är det tomt här?! Här brukar jag köpa mjöl och jäst – nu är det tomt! Är det här i Sverige? tänkte jag. Ja, det var i Sverige.

Allt går tyvärr inte att skylla på den här regeringen. Faktum är att även den förra alliansregeringen var blåögd i detta och sa att det ordnar sig. Det fixar sig. Maten kommer. Det var blåögt.

Fru talman! Det är en ödesfråga för vårt land att det finns livsmedel att tillgå i händelse av kris eller krig. Då duger det inte med en självförsörjning på runt 50 procent. Vi borde lära oss av vårt duktiga grannland Finland, som har ett helt annat tänk när det gäller landets självförsörjning – minst 80 procent.

Fru talman! Vildsvinsstammen är för stor i Sverige. Jag kan inte tänka mig att någon säger något annat. Även om landets jägare aldrig har skjutit så många vildsvin som den här säsongen är vildsvinsstammen fortfarande alldeles för stor i vissa delar av Sverige. Det handlar om skador i miljardklassen för jordbruket. Det är enorma mängder skador i trafiken och förstörda villaträdgårdar. Detta är en del av vad vildsvinen orsakar.

Jag har noterat att regeringen har pratat mycket om ett vildsvinspaket. Vi har dock inte sett så mycket än, mer än att trikintestet ska bli gratis. Det är ett bra förslag; det har nämligen vi kristdemokrater motionerat om i flera år. Vi föreslår också att cesiumtesterna på vildsvin ska bli gratis. I vissa delar är tyvärr halterna för höga.

Det absolut viktigaste är dock, tror vi, att jägarna, efter att testerna är gjorda, själva kan sälja köttet till konsumenter, butiker och restauranger. Det här tror vi är jätteviktigt, och vi lägger i vårt budgetförslag 50 miljoner mer än regeringen för att minska vildsvinsstammen i Sverige.
(Applåder)

Anf. 219 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Magnus Oscarsson berättade i talarstolen att antalet mjölkkor minskar dramatiskt och har minskat med 50 000 på tio år. Mjölkgårdarna lägger ned i rask takt.

En av Kristdemokraternas kapphästar i arbetet med livsmedels- och jordbrukspolitiken är att konkurrenskraften ska öka. Hur kan arbetet med konkurrenskraften stoppa nedläggningen av mjölkgårdar?

Anf. 220 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Maria Gardfjell, för frågan! Det var jättebra att jag fick den frågan, för det är precis det som det handlar om!

Tendensen har en längre tid varit att antalet mjölkgårdar har minskat. Vi hade en period där vi såg fyra fem mjölkgårdar lägga ned varje vecka. Nu är det nere på en, två eller kanske tre i veckan.

När jag pratar med mjölkbönder, något som kanske även ledamoten Gardfjell gör då och då, säger de till mig: Magnus, vi märker att konkurrenskraften och lönsamheten är för dålig och måste stärkas.

Jag menar att då måste man lägga fram förslag som gör att dessa mjölkbönder känner att vi gör någonting som gör skillnad för dem.

Det duger inte att vi år efter år pratar om att det finns problem om vi inte gör något åt dem. Jag nämnde exempelvis sänkt drivmedelsskatt. Det är en del i att stärka konkurrenskraften. Varför? Jo, för att exempelvis i andra europeiska länder har de mycket lägre drivmedelsskatt. Här måste vi komma närmare.

Det finns andra saker också. Vi kan titta på regelverket. Om en mjölkbonde i dag också har växtodling har hon eller han 600 regler att hålla sig till. 600 regler! Här måste vi naturligtvis göra skillnad. Jag vet att regeringen pratar och pratar om saken, men vad händer? Här måste vi se till att det blir en skillnad.

Samtidigt måste vi få fram ett annat regelverk som gör att mjölkbönderna inte känner sig som bovar när de vaknar. Vid minsta misstag blir det avsteg från betalning.

Anf. 221 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Vänsterpartiets ledamot nämnde tidigare uppropet Stor nog i talarstolen. Jag har faktiskt själv skrivit under uppropet. Det är så tydligt att de små mjölkgårdarna är illa ute på grund av att de blir utkonkurrerade av mjölkprodukter och ostprodukter som importeras från andra länder.

Att hela tiden bara ha fokus på konkurrenskraften gör att de lantbruk som finns i Sverige blir utkonkurrerade. Det måste finnas ett annat recept för att stärka det svenska jordbruket, nämligen kvalitet. Men hur? Kan Kristdemokraterna omformulera sitt politiska program för att faktiskt stärka de små mjölkgårdarna runt om i Sverige?

Anf. 222 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Gardfjell för frågorna.

Det här är jättebra. Vi behöver verkligen diskutera frågorna. Det här är allvarligt. Jag nämnde tendensen, att näringen tappar varje vecka. Antalet kor har minskat.

Vi ser också att det är lönsamheten som är problemet. Även om en jordbrukare har 40, 50 eller 60 kor säger denne att lönsamheten är för dålig. Här måste vi hjälpas åt.

Jag skulle vilja ställa en fråga till ledamoten, men nu kan hon inte svara. I miljöbalken står det att jordbruk är miljöfarlig verksamhet. Där är det viktigt med en förändring.

Anf. 223 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi debatterar nu MJU2 *Utgiftsområde 23 Areella näringar*, och jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

År 2020 blev inte som vi förutsåg när vi stod här för ett år sedan. För att mildra de ekonomiska konsekvenserna av virusutbrottet har regerings-

partierna och samarbetspartierna överlämnat tolv extrabudgetar och ordinarie sedvanliga vår- och höstbudgetar till riksdagen. Den pågående pandemin har bidragit till att visa på de stora skillnader som finns i samhället. Detta har varit viktigt, och inte minst har prioritet legat på att säkerställa hälso- och sjukvården. Det är extremt viktigt att hälso- och sjukvården och omsorgen fungerar i hela landet, så även på landsbygden.

Det har dock visat sig att landsbygden har stått starkare och klarat pandemin bättre än storstadsområdena. Särskilt det område vi befinner oss i nu har klarat sig extremt dåligt. Kommande utredningar får utvärdera vad det kan bero på.

Vi ser en ny trend att unga familjer vill flytta ut på landsbygden. Det välkomnar vi särskilt. I Sverige ska vi kunna leva och förverkliga våra drömmar oavsett var vi bor. De stöd som har genomförts i form av höjd a-kassa, förbättrad sjukförsäkring, stärkta statsbidrag till kommuner och regioner har varit viktiga. När jag tittade på näringsutskottets budgetdebatt tidigare under eftermiddagen hyllade i stort sett alla tidigare allianspartier just permitteringsstöden till våra företag. Så var det inte 2008–2009 under alliansregeringen. När vi då krävde permitteringsstöd till industrin och handeln var de i Reinfeldts Sverige ett särintresse. Så är det inte i dag.

Vi socialdemokrater anser att landsbygdspolitikerna ska byggas ihop med andra budgetområden. Det ska vara möjligt att leva och bo i hela landet oavsett om vi är i Vilhelmina, Bollnäs eller Sölvesborg. Därför föreslår vi satsningar på många olika områden. Livsmedelsstrategin, skogsprogrammet, den gemensamma jordbrukspolitiken och havs- och fiskeripolitiken bidrar till målet för den sammanhållna landsbygdspolitikerna.

Det är viktigt, tycker vi och regeringsunderlaget, att vi fortsätter att stärka näringslivsutvecklingen i de mest utsatta små kommunerna. De 70 miljoner som vi tillförde till de 39 minsta kommunerna i stödområden A är relativt lite pengar i den totala budgeten men viktigt för att säkerställa att vi utvecklar näringspolitiken även där. En skattesänkning även i dessa kommuner med 1 600 kronor för kommunmedborgarna är viktig. Vi kommer ihåg att flera av högerpartierna röstade nej till den reformen när den frågan avhandlades i skatteutskottet.

Det är riktigt som det har sagts här att det har satsats på vägunderhåll på landsbygden, järnvägsunderhåll och utbyggnad av bredband.

Det är ur flera aspekter bra att vi ökar biogasstödet.

Livsmedelsstrategin har lyfts fram här. Vi anser att livsmedelsstrategin är grunden. Nu genomför vi stora satsningar på försvarsområdet för att säkerställa en beredskap, som flera olika regeringar har monterat ned. Nu är det dags att ändra på det.

Vi ser också tydliga tendenser att fler väljer svenskt och lokalproducerat. Vi tackar för att fler verkar vara intresserade av ursprungsmärkning på restauranger.

Regeringen genomför i budgeten flera viktiga satsningar. Konkurrenskraften i livsmedelssektorn stärks med 19 miljoner. Eldrimner, det vill säga Resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling, stärks med 10 miljoner. Jordbruksverket tillförs 25 miljoner för arbetet med ekologiska livsmedel. Vidare är det 5 miljoner till SLU för arbetet med växtförädling. De är alla mycket viktiga satsningar.

Vi hoppas att vi kan lämna jordbruks-CAP-perioden med ett extremt fragmentiserat stödsystem som har varit mycket svårhanterligt för ansva-

riga myndigheter. Just därför tillför vi här pengar till Jordbruksverket för att säkerställa att det går att fortsätta bygga ut den digitala kompetensen på myndigheten så att jordbruksföretagare ska få ut sina stöd.

Allt är inte klart än. Just nu är många delar fortfarande osäkra. En del har med brexit att göra. En del har med långtidsbudgeten att göra. Polen och Ungern har hittills vägrat att gå med på skrivningar som kopplar ihop budgeten med de rättsstatsprinciper som bland annat Sverige tydligt krävt. Vi uppmanar alla att stå fast vid kraven och säkerställa att överenskommelsen om långtidsbudgeten håller så att vi kan gå vidare, så att vi kan få en långsiktig finansiering, en ny CAP-period, för våra bönder. Vi tycker att vi har nått en bra överenskommelse gällande landsbygdsprogrammet – eller om det nu ska heta strukturprogram – nämligen att vi går in och finansierar det med nationella medel. Det är väldigt viktigt.

Fru talman! Magnus Oscarsson lyfte upp det här med unga bönder. Jag lät göra en RUT-utredning förra året, och nu publicerar LRF en liknande rapport som i princip pekar i samma riktning: Lånefinansieringen till unga jordbrukare är svag, och särskilt svag är den till unga kvinnor. Unga kvinnor som vill bli landsbygdsföretagare får inte låna pengar.

Det här är ett allvarligt bekymmer inte bara för livsmedelsförsörjningen, utan det är också ett jämställdhetsproblem som vi på allvar måste ta tag i. Mer än 60 procent av de kvinnor som har svarat i LRF:s jämställdhetsundersökning säger att de inte får låna pengar. De kanske vill starta en trädgårdsodling, ha en fårgård eller investera i något annat. Men banken eller finansieringsinstitutet säger: ”Nej, det tycker vi verkar vara en dålig idé.” Är man en medelålders man kan det dock gå betydligt bättre. Det här är inte acceptabelt, inte i ett jämställt Sverige. Det måste vi faktiskt ta på oss att åtgärda på riktigt.

Vi tillför också nödvändiga resurser för att komma till rätta med mycket av den skada som vildsvinen orsakar. Vildsvinspaketet på 20 miljoner är välkommet. Det krävs också att vi går vidare med det förslag om utfodringsrestriktioner som är på väg fram. Vi behöver fortsätta arbetet med det här, och vi behöver säkerställa att vildsvinen kommer ut på marknaden.

Fru talman! Jag är medveten om att jag drar över min talartid, men jag vill gå in på skogspolitiken och tydligt deklarerar att målen ligger fast. Skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö; det är den grundläggande delen. Även skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar ligger fast, och det är därför både äganderättsutredningen och Artskyddsutredningen – som ska presentera sitt arbete senare nästa år – är väldigt viktiga för att vi ska komma till rätta med många av de motstående både mål och lagstiftningar som har gjort att många inte har fått rättmätig ersättning, att vi inte har kunnat skydda rätt områden och att vi inte känner tilltro till att vidare förädling av och satsning på skogen är tillräckligt säkert. Det är något vi kommer att få prata väldigt mycket om nästa år.

En annan del som redan nu lyfts fram i Skogsutredningen är det skogs-skadecentrum som vi planerar att förlägga till SLU. Det är väldigt viktigt. Undersökningarna pekar nu på att törskatesvampen, som orsakar stora skador på tall i norra Sverige, är lika omfattande som granbarkborreangreppen och klövviltsskadorna i södra Sverige. Det är extremt angeläget att vi tar tag i de skadorna.

Slutligen vill jag lyfta det här med naturnära jobb. Det är inte långsiktigt hållbart att fortsätta låta gästarbetare med dålig status utföra alla de underhållsjobb som behöver utföras i skogen. Det handlar om sådant som skötsel av leder, röjning, gallring och så vidare. Därför är det jätteviktigt att många av de unga som nu går ut i arbetslöshet ges möjlighet att ta del av de naturnära jobben.

Vi i MJU började tidigt i morse, vid 07.30, och nu avslutar vi kvällen här i kammaren. Det märks tydligt att det är vi i miljö- och jordbruksutskottet som håller ihop riksdagsarbetet! Vi är grunden för försörjningen, oavsett om det handlar om ekonomi från skogsnäringen eller livsmedelsproduktion. Jag vill avsluta med att önska god jul till kollegorna och rikta ett stort tack till MJU-kansliet för allt stöd. Vi får verkligen hoppas att vi under nästa år kan återgå till en större normalitet.

Med det önskar jag en god jul och ett gott nytt år!

Anf. 224 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna har en ambition om en levande landsbygd. Förvisso finns det många svagheter i regeringens budget, som jag sa tidigare, men det finns också en hel del som är bra.

Kanske skulle Socialdemokraterna faktiskt kunna lyckas, åtminstone om man samarbetade med Sverigedemokraterna i stället. Nu gör man inte det, och vi ska inte samarbeta. Socialdemokraterna har bestämt sig för att samarbeta med Miljöpartiet, och hur ska det gå? Man ställer sig bakom ökade bensinkostnader, försämrade reseavdrag och många andra saker som innebär att människor med normala och låga inkomster på landsbygden får det sämre – och så har man bonus–malus-systemet, som ger leksaker till överklassen. Hur ska det gå till att få landsbygden levande, och hur går det ihop med Socialdemokraternas fördelningspolitik?

Dessutom ska 30 procent av Sveriges yta avsättas till reservat, och den nya skogsutredningen tycker att det är lämpligt att lägga detta i Norrlands inland. Jag tror inte att de människor som bor i Norrlands inland tycker att det är en bra idé. Det blir inte mycket levande landsbygd av det.

De regler som kallas taxonomireglerna innebär ytterligare detaljstyrning från EU:s sida. Som jag ser det har regeringen varit väl passiv i de förhandlingarna, vilket nu riskerar att leda till att det blir mycket detaljregler för skogen. Det blir svårt att få lönsamhet, om det vill sig illa. Dessutom stipulerar reglerna att endast konventionellt jordbruk kommer att få investeringspengar. Man måste nämligen följa ekoförordningens regler om bekämpningsmedelsanvändning.

Jag tror nog att det är fler än jag som undrar hur regeringen ska få ihop den här kalkylen och få till en levande landsbygd med den politik som förs och som finns runt hörnet.

Anf. 225 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Nu kanske det inte är på just politikområdet areella näringar som S och SD skiljer sig mest. Sverigedemokraterna och Miljöpartiet är två olika partier. Vi tycker inte alltid lika, men vi har en god dialog i de flesta frågorna. Det stora problemet mellan Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna här är att vi tycker fundamentalt olika i så många andra frågor, till exempel utrikespolitik, social rättvisa, public service och

kulturpolitiken. Vi är olika i vår syn på fria och öppna medier och på alla människors lika värde. Det är där den stora skillnaden ligger.

När det kommer till Skogsutredningen är det just en skogsutredning, och den är tillsatt utifrån ett samarbete mellan fyra partier. Vi har lyft in flera olika delar i utredningen, och den är väldigt omfattande. Hela orsaken till Skogsutredningen är att det fanns enormt stora brister som inte täcktes av vare sig tidigare målsättningar eller tidigare lagstiftningar, som i mångt och mycket går mot varandra.

En utredning som ligger på bordet är dock inte detsamma som vårt parti. Vi ser vissa hinder, kanske till och med stora hinder, med att skydda enbart den fjällnära skogen. Vi ser att skyddet nog behöver spridas ut över landet. Vi behöver säkerställa en finansiering av detta så att det blir långsiktigt hållbart. Vi behöver säkerställa att de skogsägare som faktiskt ska ingå i detta gör det på frivillig väg och känner sig nöjda med ersättningen.

Låt mig vara väldigt tydlig när det gäller taxonomin: Här är nog många väldigt förvånade över hur en tekniskt skriven akt helt plötsligt kan bli ett ekonomisk-politiskt styrdokument i en helt annan riktning. Det kan inte vi heller ställa upp på.

Anf. 226 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Jag anar lite stridsvilja där, och jag hoppas få se det i Bryssel. Det här med taxonomin måste vi vända, och jag kommer att spana efter resultat och kommer att kritisera om det inte kommer något resultat.

Kalkylen går inte ihop på det här området. Isak From vänder sig då till andra områden och diskuterar dem, men jag vill fortsätta att diskutera areella näringar. Jag nämnde ett antal problem, men dessa är inte de enda.

Vi ska ju nu enligt nya EU-strategier minska antibiotikaanvändningen med 50 procent, minska växtskyddsmedelsanvändningen med 50 procent och göra en massa andra saker enligt enkelspåriga, fasta siffermål. Det är en ny planekonomi för EU.

Anf. 227 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Vi hade en tidigare debatt här med repliker där det gjordes väldigt tydligt att Sverigedemokraterna även på detta område skiljer sig väldigt mycket – man skiljer sig från regeringen på 18 olika budgetområden. Även det på detta område är det ju stor skillnad, och man vill vara inne och peta på väldigt många detaljer.

Jag tror att det kommer att bli väldigt svårt för den regering som måste samarbeta med Sverigedemokraterna. Gud hjälpe oss – vi ska göra precis allt vi kan för att det inte ska hända.

Anf. 228 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Timmen börjar bli sen, och vi har budgetdebatt om utgiftsområde 23. Jag tycker att vi har fantastiskt roligt och hoppas att vi kommer att hålla på länge än!

Jag har en fråga, fru talman, eller rättare sagt flera frågor.

Vi är några som har lyft upp att vi minskar antalet mjölkkor och att vi minskar antalet nötkreatur. Många åberopar problemet med att svenska naturbetesmarker växer igen; det betas inte tillräckligt mycket.

Samtidigt står Socialdemokraterna här i talarstolen och pratar om allt gott som regeringen genomför nu, om alla strategier som är på gång och om framtidsvisioner. Även livsmedelsstrategin nämns. Men oroas man inte från regeringens sida av att så många kurvor faktiskt går åt fel håll? Är man inte orolig över att antalet nötkreatur i Sverige minskar? Vi vet ju att detta är en jättemotor i svenskt jordbruk, att vi behöver fler betesdjur och att mjölken faktiskt är motorn i det svenska jordbruket. Är man inte orolig? Och när tänker man faktiskt börja göra något annorlunda i sin politik? Det kan jag undra, fru talman.

Det är ju alldeles uppenbart och tydligt att det som genomförts fram till nu inte är det som bönderna efterfrågar för att vända denna trend och börja producera mer livsmedel. De vill ju ha någonting annat. Har regeringen funderat på det, och – framför allt – har regeringen verktyg och kompetens att vända det här? Tiden går, och produktionen går nedåt.

Anf. 229 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Moderaterna har tidigare genom åren varit väldigt tydliga med att även detta politikområde helt och fullt borde vara marknadsanpassat. Hade vi haft en fullständig marknadsanpassning med den efterfrågan vi har i dag hade vi förmodligen haft både mindre mjölk och färre kor.

Men jag delar John Widegrens uppfattning att vi behöver hålla markerna öppna. Detta arbete är framgent väldigt viktigt. Precis som jag sa i mitt anförande ser vi att det finns väldigt många unga människor som faktiskt vill bli bönder, men de får inte låna pengar till sin dröm eftersom de inte anses vara tillräckligt kapitalstarka. Här måste vi fundera på vilka insatser vi kan göra och vilka insatser vi kan styra från landsbygdsprogrammet, eller om det nu ska heta strukturfondsprogram. Det finns ju en liten pott där till nya bönder som man kan satsa på, men jag tror att vi behöver göra mycket mer.

Till syvende och sist handlar det ändå om vad vi har för efterfrågan. Vi har väldigt god kvalitet på våra råvaror, både på mjölken och på köttet och på vetekornen, kornen och havren. Allt det här behöver också kunna exporteras; det behöver vara en grund i detta. Vår egen självförsörjningsgrad kommer inte att fixa det här.

När man räknar självförsörjningsgraden räknar man in även citrusfrukter, kaffe, choklad och många andra grejer, men på de stora basvarorna är vi nästan självförsörjande. Däremot behöver vi säkerställa försörjningskedjor ut över landet. Vi behöver bygga lager i olika omfattning. Vi behöver styra med sjysta villkor och upphandling från offentlig sektor på ett betydligt bättre sätt.

Anf. 230 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret, om vi nu ska kalla det för svar – jag tycker egentligen inte att Isak From kom fram med någonting konkret om vad vi faktiskt behöver göra annorlunda. Det som görs i dag verkar ju inte vara tillräckligt för att vända trenden.

Någon tidigare talare nämnde ett antal nya EU-strategier som är på gång. Väldigt många av dem handlar om att vi ska minska olika insatsmedel. Vi ska ta mark ur produktion. Men jag hör att Socialdemokraterna och regeringen egentligen vill att vi ska öka vår produktion. Hur ska det här gå till?

Samtidigt som vissa regeringspartier vurmar väldigt mycket för den ekologiska produktionen, som innebär en mindre mängd producerat foder, säger EU-strategierna att vi ska minska mängden mark som vi har i produktion. Hur ska man få ihop den ekvationen, och är regeringen beredd att verkligen jobba i EU för att detta ska anpassas efter de svenska systemen? Annars kommer vi ju att fortsätta att minska produktionen här i Sverige.

Anf. 231 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Ja – absolut. Låt mig påminna om Riksrevisionens granskning av alliansregeringens utformning av landsbygdsprogrammet. Det bidrog till en programstruktur som möjliggjorde varken för företagen eller för myndigheterna att uppnå uppsatta mål.

Här kan vi hjälpas åt med att utforma en ny programperiod som underlättar för företagen och inte stjälper dem och som underlättar för konsumenterna och myndigheterna utifrån vad programmet faktiskt ska uppnå.

Anf. 232 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till ledamoten Isak From.

Jag tycker att det är bra att ledamoten tar upp detta med ungdomar. Att det är tufft för ungdomar är ett problem som även jag stöter på. Om man verkligen har drivet och vill bli jordbrukare är det svårt med ekonomin. Det gäller även unga kvinnor som blir bönder.

I mitt anförande tog jag upp att lönsamheten är för dålig. Vi antog ju en livsmedelsstrategi sommaren 2017, och i den sa vi faktiskt väldigt många bra saker. Jag tycker att den har varit väldigt bra; jag var ju själv med och förhandlade om den med dåvarande landsbygdsministern och andra här i kammaren.

Mycket av det som sas vad väldigt viktigt. För en gångs skull pratade vi om att vi ville utveckla svenskt jordbruk. Många pratar om att vi hela tiden vill avveckla, men då sa vi att vi ville utveckla.

Men om vi summerar hur det ser ut ser det kanske egentligen inte så jättespännande ut, för vi har ju inte sett att lönsamheten har gått upp eller att konkurrenskraften har stärkts. Eller har jag fel? Jag vill gärna ha ett svar från ledamoten Isak From.

Anf. 233 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! S-regeringen och dåvarande landsbygdsminister Sven-Erik Bucht byggde ju livsmedelsstrategin på alliansregeringens konkurrenskraftsutredning. Jag tror inte att det har förändrats jättemycket. Konkurrenskraftsutredningen visade ju väldigt tydligt att de bönder som har ett ben att stå på har en svag ekonomisk ställning, speciellt arrendebönderna som har det riktigt dåligt ställt. De jordbrukare som har fler ben att stå på – jordbruket, skogsbruket och kanske någon form av vidareförädling – har en ganska god lönsamhet. Det är också de som till stor del köper upp och lägger ned andra gårdar.

Vi behöver utforma en politik som möjliggör för fler unga som vill bli jordbrukare att faktiskt bli jordbrukare. Man ska inte bli fullständigt bankrutt när man lånar pengar till det. Och det ska finnas ett stödssystem som säkerställer att vi får en återväxt i jordbruksnäringen.

Anf. 234 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Isak From, för svaret!

Ni har nu haft regeringsmakten i sex år, och livsmedelsstrategin har funnits sedan sommaren 2017. Om man själv hade suttit i någon form av regering funderar jag på om man inte skulle fråga sig hur det ser ut i dag, om det har lyckats och gått framåt, om vår självförsörjning och antalet bönder ökat. Svaret är att det är tvärtom. När det exempelvis gäller antalet mjölkbönder är det tyvärr en sluttande kurva nedåt. Det är väldigt allvarligt, så jag vill fråga om ni med regeringen diskuterar ett hållbart åtgärdsprogram.

Jag vill samtidigt önska ledamoten och mina kollegor en god jul.

Anf. 235 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag tror att det för ledamoten Magnus Oscarsson, som ju har varit med på alla de CAP-möten som Landsbygdsdepartementet med Jennie Nilsson och statssekreterare Per Callenberg har haft med oss, tydliggjorts att vi har en väldigt tydlig ambition att säkerställa att den nya programperioden blir bra.

Vi har nu suttit vid regeringsmakten i lite olika konstellationer. Sedan hade vi hoppats att vi 2019 hade fått regera med en egen budget och inte med en SD-stödd M-KD-budget. Vi hade också hoppats att vi hade sluppit pandemin och kunnat fokusera på fler insatser på flera områden.

Nu ser vi att efterfrågan på goda svenska produkter ökar, så jag skulle nog ändå säga att vi är på rätt spår. Och jag tycker att vi tillsammans kan lyfta fram de här viktiga frågorna även här i Sveriges riksdag.

Anf. 236 ULRIKA HEIE (C):

Fru talman! Det är den 10 december, Nobeldagen, men det blir inte något vanligt firande på grund av den pandemi som hela världen befinner sig i. Jag kan tycka att det är lite synd, för det är ju många framstående prestationer som inte får chansen att bli lika kända som de hade blivit vid ett mer normalt firande.

Just i år känns det lite extra spännande ur miljö- och jordbruksutskottets synvinkel när Nobelpriset i kemi går till utvecklingen av en så kallad gensax för att underlätta att ta fram nya grödor som är viktiga för en hållbar livsmedelsproduktion. Det handlar bland annat om att kunna minska användandet av växtskyddsmedel, och då är den här tekniken en av förutsättningarna. Det handlar också om att öka livsmedelsproduktionen och om en robusthet kopplad till klimatförändringar. Det kanske är så nära ett svenskt Nobelpris som vi kommer på mycket länge, inte vet jag. En del kanske önskar sig att vi före jul får ytterligare något slags julklapp i form av en forskningsproposition, vilket vore spännande inte minst kopplat till det område som vi debatterar i dag.

Nobels fredspris går till World Food Programme. Vi hade i utskottet förmånen att få träffa FN:s chef där, mr David Beasley, när han för ett tag sedan besökte Sveriges riksdag för att diskutera de mycket stora utmaningar som hela världen står inför när hungern ökar, delvis beroende på den coronapandemi som vi befinner oss i men också beroende på klimatförändringar och extremväder av olika slag, torka eller regn.

När vi ser den här utvecklingen tänker jag att vi i Sverige har ett ansvar för att öka vår matproduktion, så att fler får äta sig mätta. Och för att fler

ska få chansen att äta miljöriktig, sund och säker mat från svenska gårdar behövs det fler aktiva bönder. Ibland glöms det perspektivet bort när olika debattörer tycker till om alltifrån kornas klimatpåverkan till industrijordbrukets bidrag till övergödningen.

Centerpartiet värnar ett konkurrenskraftigt, hållbart svenskt jordbruk, och genom januariavtalet har vi fått unika möjligheter att påverka inriktningen på just jordbrukspolitiken. Den möjligheten har vi i årets budgetförhandlingar utnyttjat för att stärka Sveriges bönders konkurrenskraft.

Fru talman! Årets budget för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omsluter närmare 23 miljarder kronor. Det är mycket pengar, och det har stor betydelse inte bara för de gröna näringarna och landsbygderna utan för hela Sverige.

För Centerpartiet är det självklart att människor ska kunna leva och jobba i hela landet, och det har vi tyckt i 110 år. Tyvärr kan vi ännu i dag inte säga att det finns likvärdiga villkor vad gäller att bo och leva i alla delar av landet. Därför har vi drivit på för att landsbygdsprogrammet, som kanske är den nationella landsbygdspolitikens främsta verktyg, inte ska drabbas av neddragningar i och med neddragningarna i EU:s långtidsbudget. Det gör vi genom att skjuta till ytterligare 4,3 miljarder kronor i nationell medfinansiering över två år tills den nya jordbrukspolitiken träder i kraft 2023. Det betyder att vi för 2021 och 2022 har säkrat resurser till landsbygdens fortsatta utveckling, vilket är viktigt för såväl jordbrukets konkurrenskraft som miljön och själva landsbygdernas utveckling.

4,3 miljarder eller 4 300 miljoner kronor. Jag vill uppehålla mig lite grann vid den siffran, för i den här typen av debatter blir det lätt så att siffrorna fort passerar förbi. Men det är ju tack vare den här satsningen som vi slipper dra ned på insatser som exempelvis möjliggör nya investeringar i moderna djurstallar med hög djurskyddsstandard och god arbetsmiljö. Vi slipper dra ned på etableringsstöd för nya unga lantbrukare, något som ju debatterades här i kammaren för bara några minuter sedan. Med många nya unga lantbrukare tillför vi en åldrande jordbrukarkår nya idéer, ny energi och ny kompetens. Det blir fler betande mular som håller våra betesmarker fria från sly och igenväxning. Det blir rådgivningsinsatser som Greppa näringen. Vi kan fortsätta att stötta nödvändiga investeringar i lanthandlar och mackar på landsbygden och i glesbygd. Och lokala eldsjälar och föreningar får förutsättningar att utveckla sin bygd utifrån sina behov.

Utöver tillskottet till landsbygdsprogrammet har Centerpartiet varit med och bidragit till att livsmedelsstrategin får resurser för en tredje handlingsplan. Förutom att subventionera kostnader för trikinalyser för alla vildsvin som skjuts innehåller livsmedelsstrategisatsningen bland annat ett förenklingspaket riktat till de gröna näringarna. Konkret handlar det bland annat om att Livsmedelsverket nu får muskler att åstadkomma en mer likvärdig livsmedelskontroll och att Tillväxtverket kan fortsätta sitt arbete med att utveckla tillståndsprövningen. I dag tar miljö tillståndprocessen alldeles för lång tid och är krånglig, vilket gör den till ett hinder för målsättningarna i den nationella livsmedelsstrategin.

Centerpartiet ser fram emot att kunna stärka upp arbetet med att nå livsmedelsstrategins mål ytterligare i kommande budgetförhandlingar genom att möjliggöra ett mer konkurrenskraftigt jordbruk.

Fru talman! Om man kommer från Västsverige känns det naturligt att i varje debatt åtminstone lyfta upp något exempel från Sveriges framsida, och det är mycket spännande som händer där. I dag tänker jag bara ge ett exempel, nämligen vattenbruket med landbaserad fiskodling som ju är en av framtidsbranscherna.

Annie Lööf besökte i veckan Sotenäs kommun, i den här delen av landet kanske mest känd för delar av kommunen som Smögen eller Kungshamn, vad vet jag. Men där finns många spännande projekt på gång. Det var givetvis ett digitalt besök i coronatider.

Där har det under många år bedrivits utvecklingsarbete inom fiskenäringen tillsammans med kommunen och andra aktörer, och nu är spännande investeringar på gång som ger både mat och jobb. Det är bra.

Tyvär är ansökningstiderna för olika typer av tillstånd här i Sverige alldeles för långa. Här behöver det verkligen göras skillnad framöver om vi vill skapa förutsättningar för ett hållbart vattenbruk.

Fru talman! De areella näringarna är en framtidsbransch, och det är extremt viktigt att kompetensförsörjningen framöver tryggas på olika sätt. Dels är det viktigt att näringen känner att den har de rätta politiska och ekonomiska förutsättningarna för att ägna sig åt sitt hållbara företagande och att vi inte slår undan benen för näringen genom plötsligt indragna stöd eller onödiga administrativa pålagor. Dels behöver det finnas en uppslutning från oss konsumenter och en framtidstro inom näringen.

Därför var det extra glädjande att ta del av LRF:s rapport *Grönt näringslivsindex* häromdagen som visar att fyra av fem branscher inom jord och skog känner ökad framtidstro. Det är bra, men vi är fullt medvetna om att det finns många utmaningar som vi behöver arbeta med politiskt för att både stärka och göra utvecklingen mer hållbar.

Som konsumenter gör vi många val när vi handlar, går på restaurang eller väljer catering. De areella näringarna ger oss allt gott som vi snart hittar på julbordet: skinka, grönkål, sill, potatis, ägg, köttbullar och rödbetor. Jag känner hur det vattnas i munnen. Därför hoppas jag att vi är många som kommer att välja svenska, närproducerade läckerheter i jul.

Avslutningsvis önskar jag talmannen, ledamöterna i utskottet, de fantastiska och kompetenta tjänstemännen i miljö- och jordbruksutskottets kansli, åhörarna och kanske framför allt alla er som förser oss med mat, julgran och allt annat vi uppskattar i juletid en riktigt fin julhelg.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 237 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Vi debatterar nu utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

För oss liberaler handlar det här området i budgetpropositionen lika mycket om de gröna näringarna som om miljövård och klimatpolitik. Det ska gå att leva i hela landet. Samhällsservicen och infrastrukturen ska fungera oavsett var i Sverige man väljer att bo. Det är en frihetsfråga som vi liberaler arbetar hårt för också i andra utskott, till exempel genom satsningar på bredband och goda kommunikationer.

Den ena delen av den liberala politiken är att det ska gå att driva företag inom de gröna näringarna. Staten ska sköta sin del genom ett effektivt myndighetsarbete så att företagarna kan ägna sig åt att skapa värde ur skogen, marken och havet.

Den andra och lika viktiga delen av den liberala politiken handlar om en ansvarsfull förvaltning av ekosystemen och om skogens, markens och havens betydelse för klimatarbetet.

Jordbruket, skogsbruket och fisket måste bedrivas effektivt, men det måste också bedrivas på ett sådant sätt att det inte utarmar ekosystemen. Här finns mycket mer att göra, för det gäller att utveckla hållbara arbets-sätt.

Vi liberaler menar att staten har en viktig roll i att utveckla de här arbetssätten men också i att sprida den kunskap som redan finns. Samtidigt får inte insatserna för att skydda ekosystemen slentrianmässigt utformas så att de omöjliggör jordbruk, skogsbruk, rennäring eller fiske.

I de fall det är nödvändigt att skydda till exempel skogsmark för att bevara höga naturvärden ska statlig skog användas för markbyten. När det inte är möjligt ska markägaren få ersättning för att skogen blir obrukbar.

Fru talman! Vi liberaler har i budgetförhandlingarna sett till att få på plats rejäla åtgärder för att ta kontrollen över vildsvinsstammen, och det är vi stolta över. Skadorna som orsakas av vildsvinen måste minska. Jakt men även försäljning och distribution av vildsvinskött underlättas när vildsvinspaketet nu förstärks.

Problemen med skador på skogen som orsakas av granbarkborren fortsätter att växa. Liberalerna har länge arbetat för att myndigheterna ska få möjlighet att på allvar ta tag i problemen. Därför är vi glada över att ha enats med Centerpartiet och regeringen om att tillskjuta medel till Skogsstyrelsen för att förebygga skador på skogen, inte bara av granbarkborren utan också av bränder, stormar och klövvilt. SLU får också medel för att inrätta ett skogsskadecentrum som ska öka kunskapen om dessa skador.

Fru talman! Utmaningarna som skogsbruket, jordbruket, rennäringen och haven står inför orsakas till stor del av att klimatet förändras. Arbetet med skogsskador är ett sätt att lindra de konsekvenser näringarna redan drabbats av. Ett annat är de forskningsanslag för växtförädling som SLU får i budgeten.

Växtförädling har i tusentals år varit ett viktigt verktyg i jordbruket. Tack vare genteknikens genombrott har vi nu för tiden mycket bättre möjligheter än tidigare att ta fram växter som är motståndskraftiga mot klimatförändringarnas effekter. Vi ska vara stolta över att vi har lärt oss hur vi effektivt kan modifiera genomet och främja de egenskaper som behövs.

Så här på Nobeldagen och med årets pris i kemi till gensaxen är det givetvis extra roligt att konstatera att budgeten lyfter fram den viktiga genmodifieringen i anslaget till SLU. Vi kommer att behöva alla verktyg vi har för att hantera de förändringar vi kommer att uppleva innan vi har stoppat klimatförändringarna.

Fru talman! Skogen, marken och havet är oerhört viktiga både för klimatarbetet och för att bevara den biologiska mångfalden. Utmaningarna i klimatarbetet är väl kända, men vi glömmer ofta hur viktig frågan om den biologiska mångfalden är. Vi förlorar arter snabbare än någonsin tidigare, och klimatförändringarna gör tyvärr att ökningen tilltar.

Bara i Sverige finns 5 696 rödlistade arter. Ungefär hälften av dessa finns i skogen och hälften i jordbrukslandskapet, eller jag kanske ska säga att de borde finnas där.

Skogsbruket och jordbruket är den direkta orsaken till att många arter är hotade. Samtidigt är det företagen i dessa sektorer som har möjlighet att förhindra att fler arter försvinner.

Också i klimatarbetet är jordbrukarna och skogsägarna mycket viktiga. Näringarnas egna utsläpp behöver minska, våtmarker behöver återställas, gödselhanteringen behöver förändras och de fossila bränslena behöver ersättas med fossilfria alternativ. Men skogen och marken ger också möjlighet att börja ta tillbaka och binda in koldioxid som vi redan har släppt ut.

Fru talman! Vi liberaler menar att statens och även EU:s stöd till de gröna näringarna ska användas för att ersätta företagen för de stora nyttor de gör och kan göra både i klimatarbetet och för att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden.

För oss är det en viktig princip att förorenaren ska betala, men lika viktigt är att den som städar upp efter gamla tiders synder ska få betalt. Jordbrukarna, skogsbrukarna, renskötarna och fiskarna är inte bara företagare. De är våra viktigaste naturvårdare och ofta också hela avgörande för kulturvården. De gör stora insatser för oss alla och förtjänar vår uppskattning.

Jag yrkar åter bifall till utskottets förslag.

Slutligen vill jag önska god jul både från mig och min liberala kollega i utskottet, Nina Lundström.

Anf. 238 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Helena Gellerman pratar om gensaxen CRISPR, bland annat, och genmodifiering. Det gjorde även Ulrika Heie från Centerpartiet. Detta gör mig glad, för det är en fråga som uppmärksammas alldeles för lite. De svårigheter som finns för växtförädlingen i dag har sitt ursprung inte minst i regleringen i EU, för det är där de stora problemen finns. Det regleras på EU-nivå, och det finns politiska låsningar som gör att det inte kommer fram några godkännanden för att odla nya sorter.

Gensaxen har klassificerats och reglerats på samma sätt som GMO. Det gör att inte heller gensaxen, där man gör mycket mindre och riktade förändringar och där man vet exakt vad resultatet blir, kommer att bli verklig inom EU med nuvarande regler, i praktiken. Det var en fråga som var uppe tidigare, i fjol. Då gjorde Liberalerna, Centerpartiet, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna gemensam sak och krävde att regeringen skulle agera i Bryssel för att få ordning på reglerna och förnya dem så att de blir teknikneutrala och att man riktar in sig på vad som är riskabelt och vad som inte är det i stället för på vilken teknik som används.

Det resulterade i att kommissionen skulle skriva en rapport, som kommer i april. Nu visar det sig att den förmodligen kommer att bli ett stort jäså. Då undrar jag: Är Liberalerna beredda att ta nästa steg för att möjliggöra att genredigering kan få användas?

Anf. 239 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Tack, Staffan Eklöf, för frågan!

Detta med teknikneutralitet driver Liberalerna på många olika områden, så även på detta område. I och med att vi ser stora risker med klimatförändringarna och också vill kunna få ut mer från jordbruket, såsom större

skördar, är det viktigt att vi kan göra genförändringar så att grödorna blir mer motståndskraftiga.

Det är glädjande att man nu ger kemipriset till just gensaxen, som gör att man mer kirurgiskt kan gå in och hitta de delar i generna som behöver bytas ut för att de ska bli mer motståndskraftiga.

Vi har inte ändrat ståndpunkt. Vi var med om tillkännagivandet, och vi står bakom att fortsätta att driva denna fråga. Med tanke på klimatförändringarna och att det kanske blir varmare och varmare i Sverige måste vi se vad vi kan göra för att stärka de grödor som är bra och lättodlade i Sverige. Vi är naturligtvis intresserade av att fortsätta samarbetet just när det gäller genmanipulering.

Anf. 240 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret, Helena Gellerman!

Principen om teknikneutralitet är, precis som Helena Gellerman sa, viktigt på detta område och även på andra områden. Det är en väldigt viktig princip i bland annat energisammanhang. Detta gör att det blir fokus på det som gör skillnad, inte på det som är mindre viktigt i sammanhanget. Därför är jag väldigt glad över att Liberalerna kommer att fortsätta att stödja tanken om teknikneutralitet.

Anf. 241 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Detta med teknikneutralitet driver vi i många olika utskott. För oss gäller det effekten av saker som kommer ut, inte hur. Vi politiker ska inte hålla på och säga hur och bestämma, utan det finns sådana som har betydligt högre kompetens än vad vi har inom området. Vi ska lägga fast plattformen och säga vad vi vill uppnå. Sedan får andra komma på hur och vilken teknik som är mest lämpad för att komma till olika steg.

Anf. 242 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag kan passa på att inleda med att yrka bifall till utskottets förslag.

Vi är mitt uppe i en pandemi, och vi har stora globala utmaningar framför oss med klimatförändringarna och med att undvika den sjätte massutrotningen av arter.

På sätt och vis är det ett positivt tecken att försäljningen av varmkorv ökar på grund av coronapandemin. I stället för att trängas på köpcentrum och i gym går många svenskar, tack vare allemansrätten, ut i skog och mark. Vi grillar korv, växtbaserad eller av kött. Att vara ute i skogen ger oss trygghet, minskar smittspridningen och lär oss mer om att umgås i och med naturen. Att lära sig mer om naturen är själva grunden för att vi ska vilja skydda våra skogar. Det kommer att behövas.

Skogsutredningens förslag kom förra veckan och är startskottet på en bred och förhoppningsvis bra diskussion här i Sveriges riksdag de kommande åren. Ett förslag från utredningen är att skydda 100 mil skog längs fjällkedjan. Det är inte bara bra för naturen, utan det skapar också förutsättningar för en långsiktigt hållbar svensk skogsexport.

World Economic Forum har presenterat sin Global Risks Report för 2020, och för första gången i historien visar den att miljöhänsyn dominerar de högsta långsiktiga riskerna för näringslivet. Misslyckande i klimat-

omställning och klimatanpassning är på första plats – den främsta risken – och den näst mest påverkande risken är förlust av biologisk mångfald.

De skriver att den nuvarande utrotningsgraden är tiotals till hundratals gånger högre än genomsnittet under de senaste 10 miljoner åren, att den accelererar och att förlust av biologisk mångfald har kritiska konsekvenser för mänskligheten genom att mat- och hälsosystemen och hela försörjningskedjorna kollapsar.

Jag skulle vilja säga att förutsättningarna för näringslivet och samhället kommer att förändras radikalt av riskbedömningen. Kraven på att Sverige klarar att leva upp till miljömålen kommer att öka. Vi har ett gott utgångsläge i Sverige, och kunskaperna om att satsningarna på biologisk mångfald i skogsbruk och jordbruk är en möjlighet och inte ett hot måste få genomslag i skogsindustrins styrelserum, i organisationer som LRF och bland alla partier här i riksdagen.

Skogsnäringen står för hela cirka 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och ekonomisk utveckling i hela landet. Skogen måste brukas hållbart.

Forskningen, Ipbes, beskriver att utarmning av biologisk mångfald och ekosystem direkt underminerar möjligheten att nå 35 av de 44 globala målen för hållbar utveckling, relaterade till en mängd olika områden, bland annat klimatmålet.

Skogen har en viktig roll i klimatarbetet, en växande cirkulär bioekonomi och en roll för hållbar utveckling, liksom betydelse för biologisk mångfald och sociala värden. I statsbudgeten står det svart på vitt: ”Den årliga avverkningsnivån har ökat de senaste decennierna och har alltmer närmat sig den årliga tillväxten tillgänglig för avverkning”. Samtidigt väntas den framtida efterfrågan på svensk biomassa öka kraftigt i takt med övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi.

Hur går matematiken ihop? Jo, det är enbart när bioekonomin utvecklas klokt med hänsyn till konsekvenserna för kolsänkor och biologisk mångfald som det kommer att vara möjligt att klara klimatmålen. Hushållning, effektivisering och resurssnålhet måste bli steg ett. Skogen ska erbjuda ersättningsprodukter till oljeekonomin men också biologisk mångfald som skapar möjlighet att nå klimatmålen.

Fru talman! Det är svårt att få total överblick över hur coronapandemin påverkar livsmedelssektorn. Det finns framgångssagor, som korven, och det finns katastrofer för många enskilda företagare.

Jag besökte nyligen en livsmedelsföretagare i Vännäsby som sa: Vi har sett otaliga kollegor runt om i världen tvingas slå igen.

Jag håller inte bara tummarna för att så många livsmedelsföretag som möjligt, särskilt restauranger och leverantörer till restauranger, klarar att övervintra coronapandemin. Livsmedelsföretagen är en motor för den svenska maten. De är viktiga.

En väldigt viktig sak som vi får nu är UTP-direktivet, som ska införas i Sverige och skydda livsmedelsföretagen mot otillbörliga handelsmetoder.

Fru talman! Det är dags att se vilka julklappar som budgeten innehåller.

En julklapp i budgeten är närodlat. Eldrimmer Nationellt resurscentrum för mathantverk får 10 miljoner kronor. Jag är extra stolt över den satsningen.

En annan julklapp är ekologisk. 25 miljoner kronor per år ges till samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel för att säkerställa möjligheterna till export av ekologisk mat och utveckling av marknaderna. Det ekologiska paketet ger oss ett myller av biologisk mångfald, minskad spridning av bekämpningsmedel, mer klimatnytta och öppna landskap, som i stor utsträckning ligger till grund för vårt lands gastronomiska utveckling.

Det finns många fler små och stora julklappar, bland annat ett ”bondepaket” för ett fortsatt kraftfullt landsbygdsprogram.

Det finns ett ”djurvälståndspaket” som uppfyller djurskyddslagets höga intentioner. Från Miljöpartiets sida hoppas vi att det innebär att Jordbruksverket äntligen tar sitt ansvar och ändrar föreskrifterna för minkhållningen, som behöver fasas ut.

Det finns en julklapp till alla länder i världen med råd från Sverige om att minska antibiotikaanvändningen i djurhållningen globalt. Här är vi ledande. Insatserna ska minska risken för antibiotikaresistens.

Det finns ett ”paket att använda i händelse av kris”. En tryggad livsmedels- och dricksvattenförsörjning blir nu viktiga delar i ett motståndskraftigt civilt försvar.

Det finns ett ”fiskepaket” med åtgärder för att minska bottentråning och bygga upp torskbeståndet i Östersjön och skärpt fiskerikontroll.

Det kommer en klapp med fler naturnära jobb på många myndigheter runt om i Sverige.

Alla dessa julklappar håller i många år.

Ni kanske har hört, och fru talmannen kanske har hört, att enligt handeln är det ett stormkök att använda på utflykten som är årets julklapp. Jag kan tipsa mina kära kollegor i miljö- och jordbruksutskottet om att det bästa nyårsloftet är att vara ute mycket mer i naturen.

Fru talman! Jag har dragit över tiden. Jag skulle också ha velat säga ganska mycket om landsbygdsutvecklingen och hur viktigt det är med en sammanhållen landsbygdspolitik för hela landet, men jag slutar här.

Jag önskar god jul och gott nytt år till talmannen, till alla medarbetare på riksdagen, till MJU-kansliet och till alla mina kollegor.

Anf. 243 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack, Maria Gardfjell, för ett intressant anförande!

Jag tänkte till att börja med rikta in mig på skogen.

Det lyftes fram ett antal internationella rapporter om biologisk mångfald och den problematiken. Det skulle vara intressant att höra om Miljöpartiet och regeringen tycker att vi i dag har stora problem med att hantera den biologiska mångfalden i den svenska skogen med det svenska skogsbruket.

Vi kan ju se siffror på att nästan inga arter har försvunnit ur den svenska skogen sedan vi införde trakthyggesbruk. De arter som försvunnit går i princip att räkna på en hand, och ett antal nya arter har tillkommit.

Vi vet också att kurvorna för flera av de parametrar som vi brukar mäta biologisk mångfald med – mängden död ved, mängden lövträd, mängden grova lövträd, antalet fåglar – går åt rätt håll sedan den nya skogsvårdslagen infördes 1993.

Miljöpartiet pratar här om mängden skyddad areal och om att fortsätta skydda fjällnära arealer. Finns det några gränser för hur mycket man vill skydda? Hur mycket ska vi ta ur produktion?

Från Moderaternas sida har vi sagt att vi nog inte behöver ta mer mark ur produktion därför att det är viktigare att vårda de naturvärden vi har skyddat genom att tillsätta medel till det än att ta mer mark ur produktion.

Finns det faktiskt en misstro mot att skogsägarna själva skulle kunna ta hand om naturvärdena genom att få behålla bestämmanderätten och förfoganderätten över sina marker? Det är de som har byggt upp de här naturvärdena under lång tid.

I dag kanske en lantbrukare eller skogsägare är rädd för att ta fram något som liknar det som snart försvinner som begrepp, en nyckelbiotop, för då kanske någon lägger en död hand över det. Jag tror att många skogsägare snarare vill ta fram de här naturvärdena, men man vill fortsätta bestämma över dem.

Det skulle vara roligt att få höra lite om detta från Miljöpartiet.

Anf. 244 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för en lång och omfattande fråga från John Widegren.

Inledningsvis nämndes de rapporter som jag också tog upp i mitt anförande. Jag tycker att det finns några rapporter som är särskilt viktiga att sätta sig in i när det gäller just skogen, biologisk mångfald och klimat.

Det finns en rapport från SMHI och Naturvårdsverket som samlat visar på hur de två stora vetenskapliga samlingarna, både IPCC och Ipbes, tillsammans ser på kunskapen om klimat och biologisk mångfald. Den rapporten är ny och väldigt läsvärd – julläsning, rentav.

Det finns en annan rapport från Skogsstyrelsen om klimatanpassning i skogsbruket. Det är också en viktig rapport som jag tror att många har nytta av att läsa.

När det gäller Miljöpartiets inställning till skogen är det väl ganska väl känt att det är oerhört viktigt att spara den gammelskog och de värdefulla skogar som verkligen har enormt stora naturvärden.

Det är också viktigt, tycker Miljöpartiet, att säkerställa att de små enskilda skogsägarna får det stöd de behöver för att bedriva ett naturvårdsarbete som ger dem möjlighet att sälja sin skog till de virkesuppköpare som ställer krav på biologisk mångfald. Det tror jag kommer att bli mycket viktigare.

De små skogsägarna känner sina marker, men det är inte säkert att de känner till alla hotade arter.

Anf. 245 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag tänker faktiskt hoppa till något helt annat nu när det är sista chansen jag får här i kväll.

Det handlar om matsvinn. Vi har pratat om det förut, men jag skulle vilja prata om matsvinn på ett lite annat sätt än förut – om våra slakterier och våra slakteriveterinärer och hur man gör bedömning av slaktkroppar och djur som kommer in till slakterierna.

Jag har till exempel fått signaler om att vi i dag har en större kassering av svensk slaktkyckling än man har i exempelvis Danmark. Jag tror inte att vi har sämre djur här än man har i Danmark.

Från Moderaternas sida har vi i budgeten gjort en satsning på att få en mer rättssäker och jämn bedömning av våra besiktningsveterinärer. Det kan nämligen leda till ett stort matsvinn om vi har en ojämn bedömning.

Skulle Miljöpartiet och Maria Gardfjell kanske vilja problematisera lite kring detta?

Anf. 246 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Självklart är frågan om veterinärer ganska komplex. Vi har brist på veterinärer, det finns behov av att veterinärer ska finnas tillgängliga och så vidare.

Men jag tycker att det viktigaste när det gäller matsvinn och slakterierna är att vi måste ta till vara allt det som djuren ger: skinn, kött och naturligtvis också mjölk. Ju mer man kan använda av ett djur, desto mindre blir faktiskt klimatpåverkan.

Men klimatpåverkan beror inte bara på antalet kilo kött. Jordbruket producerar mer. Det handlar också om biologisk mångfald, maskar i marken och allt vad det är. Vi måste alltså bredda bilden av hur klimatpåverkan ska mätas.

Anf. 247 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman och Maria Gardfjell! Maria Gardfjell pratar om den sjätte massutrotningen. Jag har förstått detta som att biologisk mångfald minskar överallt. Det är ett av argumenten för åtgärder för biologisk mångfald i Sverige. Bland annat ska stora reservat avsättas i svensk skog.

Min fråga är: Vad grundar Maria Gardfjell slutsatsen om att det pågår en sjätte massutrotning på? Varifrån kommer dessa data? Slutsatser om globala trender kräver ju mycket stora datasamlingar.

Jag är inte intresserad av vilka artiklar som refererar till dem som har tagit fram data utan av varifrån de kommer. Vad grundar Maria Gardfjell slutsatserna om att det pågår en sjätte massutrotning på? Det är ju ganska alarmerande, och då är det viktigt att man vet att det stämmer, tänker jag.

Anf. 248 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Den rapport som är viktigast överlag är Ipbes stora rapport om den samlade forskningen på området biologisk mångfald. Detta är det viktigt att läsa på om.

När det gäller artutrotningen och de frågorna är det naturligtvis enormt viktigt att komma ihåg att man inte kan jämföra äpplen och päron. Ett viktigt misstag som ibland görs i den politiska debatten är att det sägs att vissa arter ökar och andra minskar, och så jämför man detta. Men man kan inte jämföra en utrotningshotad art som finns på rödlistan med en invasiv art som ökar i antal i Sverige. Detta görs tyvärr lite nu och då i denna debatt.

Det är väldigt viktigt att komma ihåg att vi när vi ska skydda naturen måste skydda dels naturtyper som är lite ovanliga och enskilda arter, dels sammanhängande områden så att områdena hänger ihop och arterna kan röra sig och utveckla en genetisk mångfald. Detta med genetisk mångfald är en viktig fråga som vi hade uppe i debatten när det gällde skydds jakt på varg, där ju bland annat Sverigedemokraterna och även andra partier ansåg att den genetiska mångfalden inte är så viktig.

Anf. 249 STAFFAN EKLÖF (SD) replik:

Fru talman! Det man normalt brukar referera till är WWF:s initiativ plant life index; WWF är i alla fall med i det och använder sig av det. Det handlar om att man har tagit enorma mängder data – man har mätt 8 procent av världens djurpopulationer. Det är en gigantisk uppgift. Man har tagit fram ett globalt genomsnitt och ser mycket riktigt en minskning i populationerna.

Men nu har delvis samma forskare gjort en djupare statistisk analys. Den kom den 18 november i Nature. Man ser att endast 2 procent av populationerna minskar; 98 procent av populationerna är stabila. Stora regionala skillnader finns.

Slutsatsen blir densamma som Sverigedemokraterna har dragit tidigare: Man måste vidta åtgärder där de behövs och anpassa dem till de arter som är drabbade. På så vis får man effektiva åtgärder. One size doesn't fit all.

Anf. 250 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Vi kan se att detta med hotade arter är en väldigt viktig fråga över huvud taget. Ett område där det sker en stor påverkan är just markanvändningen inom jord- och skogsbruk.

Tittar vi på jordbruket kan vi se att det ekologiska jordbruket har stora fördelar för arterna. I en stor internationell vetenskaplig rapport från Holland visar man till exempel att det ekologiska jordbruket har i genomsnitt 50 procent högre artrikedom när det gäller växter och pollinerare. Detta är viktigt, och det beror bland annat på att man använder mycket mindre bekämpningsmedel.

Anf. 251 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Eftersom John Widegren tyckte att vi skulle vara här länge och väl tänkte jag att jag får ta tillfället i akt. Jag uppskattar att John också sitter kvar länge och väl och lyssnar till detta.

Denna för oss väldigt långa dag kanske ska avslutas lite mer positivt. Även om det var ett viktigt ämne som togs upp i det senaste replikskiftet var det med en viss misstänksamhet det diskuterades. Därför skulle jag i stället vilja rikta fokus mot ett område som både Maria Gardfjell och jag har berört i debatten, nämligen uppropet Stor nog. Jag uppfattade att hon i sitt anförande också hänvisade till Eldrimner och det arbete de gör. De har också ett väldigt tydligt fokus på det småskaliga och det lokala mathantverket, som ligger även mig väldigt varmt om hjärtat.

Jag skulle vilja passa på att fråga Maria hur Miljöpartiet, men kanske även regeringen, tänker sig att framöver fortsätta att kanske ännu mer och tydligare främja det lokala och småskaliga jordbruket och det lokala mathantverket.

Anf. 252 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Tack, Elin Segerlind, för frågan! Det var väldigt nära att den satsning som gjorts på Eldrimner sedan början av 2000-talet fick ett abrupt slut nu. Men så blev det inte, för Miljöpartiet och säkert också något annat parti bland de fyra som jobbar med statsbudgeten tyckte att detta inte får ta slut.

Utvecklingen inom livsmedelssektorn och livsmedelsförädlingen är väldigt viktig för lönsamheten för det svenska jordbruket. Men den är också viktig för den gastronomiska mångfalden och otroligt viktig för att vi ska få svensk mat på våra tallrikar. Vi köper nämligen inte råvaror, utan vi köper färdiga produkter. Även om vi kanske tänker att vi köper råvaror, som vetemjöl eller bönor, måste de ju torkas, malas och allt vad det är, och då behövs livsmedelsindustrin. Och ska vi få någon lokal mat behöver vi ha lokala matproducenter.

De livsmedelsföretag som växer starkast i Sverige är de små, och nu under coronapandemin har de vuxit ännu starkare just tack vare att många av de små, lokala mathantverkarna också kan sälja sina produkter direkt till konsument genom rekoringar och sådana kanaler.

Anf. 253 ELIN SEGERLIND (V) replik:

Fru talman! Personligen blev jag väldigt glad när jag såg uppropet Stor nog. Det är helt i linje med vad vi behöver för att utveckla det svenska jordbruket.

Som jag nämnde i mitt anförande ser vi ett problem med att gårdarna växer men blir färre till antalet. Samtidigt ser jag också den utveckling som Maria nämner här, med ökat intresse för det lokala och också det närproducerade, där bland annat rekoringarna har spelat en stor roll.

Jag funderar på vad ledamoten tycker att regeringen kan göra för att främja uppprop som Stor nog och andra liknande initiativ och få dem att känna den framtidstro som de behöver för att fortsätta.

Anf. 254 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Vi behöver i livsmedelsstrategin sätta större fokus på att få fler lantbrukare och småbrukare i Sverige och inte arbeta så hårt för att strukturrationalisera mer. Vi behöver verkligen värdera att vi får fler företag inom denna sektor. Det tror jag är det absolut viktigaste.

Sedan behöver vi också säkerställa att de stöd som vi får från EU också ska kunna användas av mindre lantbrukare. Ett område som jag särskilt har pekat på är grönsaksodlingen. I Finland är en väldigt stor andel av de grönsaker som säljs faktiskt odlade i Finland, trots att Finland är ett ganska nordligt land jämfört med Sverige. Här ligger vi långt efter. Vi kan verkligen fråga oss vad vi kan lära av Finland för att vår trädgårdsnäring ska kunna växa i Sverige. Det kanske också är en hel del mindre aktörer som behövs.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:52 Tillträdesförbud till butik och förstärkt straffrättsligt skydd mot tillgreppsbrottslighet
2020/21:3787 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)
2020/21:3788 av Johan Forssell m.fl. (M, KD)

Följande interpellationer hade framställts:

den 9 december

2020/21:225 Barns rätt till tanke-, samvets- och religionsfrihet

av Sara Gille (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:226 En urholkning av föräldrarollen

av Mikael Eskilandersson (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:227 Regeringens hantering av EU-direktivet om minimilöner

av Ludvig Aspling (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 9 december

2020/21:900 Arbetsmiljön inom äldreomsorgen

av Saila Quicklund (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:901 Tillfälligt stoppade trängselskatter

av Alexandra Anstrell (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:902 Mobiltäckning i hela landet

av Jörgen Berglund (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:903 Tillfällig föräldrapenning till barn i riskgrupp

av Linda Lindberg (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:904 Malmporten i Luleås hamn

av Mikael Larsson (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:905 De nya målen för förenklingspolitiken

av Tobias Andersson (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:906 Målen för förenklingspolitiken

av Tobias Andersson (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:907 Konsekvensanalys av bonus-malus gällande minibussar

av Lars Beckman (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:908 Familjeveckan och Sveriges bnp

av Ann-Sofie Alm (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:909 Statliga topplån för byggande av hyresrätter

av *Momodou Malcolm Jallow* (V)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:910 Gränsöverskridande samarbete mot manipulation av sport

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:911 Sveriges stöd till avradikaliseringen av Daishmedlemmar

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:912 Arbetssökandes situation under pandemin

av *Ciczie Weidby* (V)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:913 WHO:s covidplattform C-TAP

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2020/21:914 Turkiets isolering av fångar i Imrah Prison

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:915 Framtiden för Bohusbanan och Strömstad

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:916 Lysekilsbanans framtid

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:917 Förlängning av förordningen om tillfälligt anpassat sjöfartsstöd

av *Jessica Thunander* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:918 Gnestapendeln

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:919 A-kassornas långa handläggningstider

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:920 Vapenstöder i Regeringskansliet

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:921 Digitaliserad fastighetsbildning

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:922 Sveriges del av EU:s återhämtningspaket

av *Hampus Hagman* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:923 Åtgärder i förhållande till Frontex

av *Christina Høj Larsen* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:924 Covid-19-vaccination för personer som lever med assistans och deras assistenter

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:925 Styrmedlens effekt på uppsatta utsläppsmål

av *Thomas Morell* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:926 Trafikverkets framförhållning

av *Boriana Åberg* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:927 Skånetrafikens extra kostnader

av *Boriana Åberg* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2020/21:51

10 december

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 9 december

2020/21:24 Branden i flyktinglägret Moria

av *Christina Höj Larsen* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:133 Tillämpningen av Dublinförordningen

av *Thomas Hammarberg* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:599 En väg in

av *Lotta Finstorp* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:653 Blyförbud

av *Mattias Karlsson* i Norrhult (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:675 Handel med stulet metallskrot

av *Eric Palmqvist* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:720 Vaccinationsintyg

av *Per Ramhorn* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:713 Ytterligare åtgärder mot pandemin

av *Katarina Brännström* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:716 Uppdatering av den nationella vaccinationsplanen

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:811 Nationell plan för storskalig vaccinering

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:737 Lärares anslutning till våldsbejakande extremistorganisationer

av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:721 Syriers möjlighet till återvandring

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:718 Motåtgärder mot Iran

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:752 Ahmadreza Djalali

av *Helena Antoni* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:685 Regelförenklingar för besöksnäringen

av *Eric Palmqvist* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:714 Bredband åt alla

av *Ida Karkiainen* (S)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:782 Felaktiga utbetalningar av statsbidrag till studieförbund

av *Cassandra Sundin* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:719 Konsumentvägledning för alla

av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:724 En statlig garanti för återförsäkring vid export

av *Camilla Brodin* (KD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:740 Arbetet med informationssäkerhet

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:725 Barnnäktenskap

av *Sara Gille* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:727 Konsekvenserna av den så kallade gymnasielagen

av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:743 Bolagsmålvakter

av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:722 Djurplågeri

av *Sara Gille* (SD)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:726 Mobilsurfande cyklister

av *Monika Lövgren* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:742 Regler som slår mot microcatering

av *Alexandra Anstrell* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:764 Microcatering

av *Malin Höglund* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:733 Enskilda vägars betydelse för landsbygden

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:728 Munskydd i kollektivtrafiken

av *Staffan Eklöf* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:734 Säkerhet för personer som flytt till Sverige
av *Magnus Jacobsson* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:736 Manipulation av färdskrivare
av *Magnus Jacobsson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:738 Tillsättning av ambassadörer
av *Josef Fransson* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:723 Miljöarbetet kring landets soptippar
av *Sara Gille* (SD)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:729 Straffet för nätpedofiler
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:731 Jordbruksverkets it-system
av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:730 Investeringsparkonton
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:732 Regelverket för kryptovalutor
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:739 Införande av gårdsförsäljning
av *Alexandra Anstrell* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2020/21:741 Kompetensförsörjning för att klara säkerhetsskydds-
arbetet**
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:769 Behovet av fler parkeringsplatser under pandemin
av *Sten Bergheden* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:767 Pausade trängselskatter under pandemin
av *Sten Bergheden* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:763 Arbetslösheten
av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:766 Kris för Västmanlands hotell och restauranger
av *Åsa Coenraads* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:759 Risker med vindkraften
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:798 5G-utbyggnaden
av *Hans Wallmark* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:750 Tillsyn av utbildningar

av *Lars Püss* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:758 Avvecklande av elområden i Sverige

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:784 Den kubanska kommunistregimens människorättsbrott

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:780 Resurser för larmnumret 112

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:762 Fler civilanställda inom polisen

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:761 Skydd för riskgrupper vid värmeböljor

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:768 Tillgången på munskydd vid eventuellt ändrade restriktioner

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:781 Föreningar och stiftelser som används för olaglig verksamhet

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:755 Elbristen i Skåne

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:770 Avslagsmotiveringar i hbtqi-asylärenden

av *Åsa Coenraads* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:775 Information om fördyringar rörande stridsflygförmågan

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:749 Finansieringen av förvaringsplatser hos Migrationsverket

av *Katarina Brännström* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:745 Taxonomin och kärnkraften

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:765 Idrottsgymnasier

av *Malin Höglund* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:773 Tillgången till porr på internet för barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:777 Begränsning av tillgången till grovt våld på internet för barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:753 Implementeringen av EU:s vapendirektiv

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:779 Individuellt brandskydd för extra utsatta människor

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:771 Personlig integritet inom skolan för personer med funktionsvariation

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:774 Den personliga integriteten för personer med funktionsvariation

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:760 Sjukvårdspersonals skyldighet att orosanmäla

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:776 Motverkande av återfall i sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:744 Krisplanering och bolagsrätt

av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:757 Barns tillgång till stöd och hjälp via socialtjänsten

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:754 Utredning om Sjöfartsverket

av *Anders Hansson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:778 Statens ansvar för kompetensutveckling under pandemin

av *Lotta Olsson* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:746 Avpersonifierade ansökningar

av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:786 Stöd till ambulansflygtransporter

av *David Josefsson* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:747 Slutförvaret av kärnavfall

av *Lars Püßs* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2020/21:813 Taxonomi

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:814 Taxonomi och energi

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:748 Stöd till restauranger

av *Katarina Brännström* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:772 Åtgärder för att göra Sverige till en attraktiv flyghub
av *Åsa Coenraads* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:783 Biståndspolitik och migrationssamarbete
av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2020/21:756 Långtidssjuka i covid-19

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:805 Ekonomiskt stöd till långtidssjuka i covid-19

av *Mats Sander* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:751 Ekonomiskt stöd till företag med säsongsstyrd omsättning

av *Katarina Brännström* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:785 Ett Sverige i framkant

av *Margareta Cederfelt* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:819 Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker

av *Tobias Andersson* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:789 Kinas handelsrestriktioner mot Australien

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:828 Skogsutredningen och Århuskonventionen

av *Elin Segerlind* (V)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:788 Åtgärder för personer som varit sjuka i covid-19 och passerat dag 180

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:812 Hemleverans av mat och vin från restauranger

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:807 Rysslands olagliga militära närvaro i Transnistrien

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:830 Rysk truppenärvaro i främmande länder

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:806 Långtidssjuka i covid-19

av *Mats Sander* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:791 Svenska kraftnäts ansökan om koncession för luftledning

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:804 Åtgärder för att förbättra kvinnors arbetsmiljö

av *Malin Danielsson* (L)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:799 Reglerna om expropriation

av *Mats Nordberg* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:790 Anslag till länsvägar

av *Per Åsling* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:809 Logistik och förberedelser inför vaccination

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:818 Vaccinationsplanering

av *Karin Rågsjö* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:792 Åtgärder mot AP-fonderna

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:821 Statliga investeringar i kinesiska bolag

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:831 Barn som är långtidssjuka i covid-19

av *Linda Lindberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:808 Riskreduceringsperspektiv för tobak

av *Christina Östberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:810 Palestinska terrorlöner

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2020/21:820 Dispens för yrkesförares fortbildning

av *Betty Malmberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:825 Småskaliga fiskare

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:823 Brottslig påverkan på kommunala tjänstemän

av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:829 Likvärdighet i skolan

av *Lars Püß* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:817 Arbetsgivares ansvar för hemarbete under pandemin

av *Ciczie Weidby* (V)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:824 Julita gård

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:797 Ett realistiskt sektorsmål

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:822 Utnämningen av europeisk åklagare

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:787 Frivilligt lämnande

av *Katarina Brännström* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:793 Utbyte av fångar och kroppar mellan Azerbajdzjan och Armenien

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:803 Den utbredda tystnadskulturen

av *Bo Broman* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:826 Oberoende part i utredning om Estonia

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:802 Virkesavlägg vid allmänna vägar

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:801 Jul i gränsområden

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:794 Sändningstillståndets demokratiparagraf

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:800 Regeringens strategi för fossilfria tunga transporter

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 22.02.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.50,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 110 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 161 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 208 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ordförande i utskott	1
§ 3 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 5 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 6 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden	2
Socialutskottets betänkande 2020/21:SoU5	2
Anf. 1 MATS WIKING (S).....	2
Anf. 2 MAJ KARLSSON (V)	4
Anf. 3 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	6
Anf. 4 MATS WIKING (S) replik.....	8
Anf. 5 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	8
Anf. 6 MATS WIKING (S) replik.....	9
Anf. 7 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	9
Anf. 8 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	9
Anf. 9 MARTINA JOHANSSON (C).....	11
Anf. 10 PIA STEENSLAND (KD)	13
Anf. 11 JUNO BLOM (L).....	14
(Beslut fattades under § 10.).....	16
§ 7 Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnningen	17
Finansutskottets betänkande 2020/21:FiU15.....	17
Anf. 12 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	17
Anf. 13 EVA LINDH (S)	19
Anf. 14 JAN ERICSON (M)	20
Anf. 15 PETER HELANDER (C).....	22
Anf. 16 JAKOB FORSSMED (KD).....	24
Anf. 17 KAROLINA SKOG (MP).....	25
Anf. 18 JAN ERICSON (M) replik.....	26
Anf. 19 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	27
Anf. 20 JAN ERICSON (M) replik.....	27
Anf. 21 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	28
Anf. 22 JOAR FORSSELL (L)	28
(Beslut fattades under § 10.).....	29
Ajournering.....	29
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 8 Frågestund.....	30
Anf. 23 TREDJE VICE TALMANNEN	30
<i>Utsatta barns situation</i>	<i>30</i>
Anf. 24 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	30
Anf. 25 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	30
Anf. 26 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	30
Anf. 27 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	31

<i>Regeringens migrationspolitik och pensionerna</i>	31
Anf. 28 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	31
Anf. 29 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	31
Anf. 30 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	31
Anf. 31 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
<i>En pandemilag</i>	32
Anf. 32 ANDERS ÅKESSON (C).....	32
Anf. 33 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	32
Anf. 34 ANDERS ÅKESSON (C).....	32
Anf. 35 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	33
<i>Utvecklingsländerns tillgång till vaccin</i>	33
Anf. 36 LORENA DELGADO VARAS (V)	33
Anf. 37 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	33
Anf. 38 LORENA DELGADO VARAS (V)	34
Anf. 39 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	34
<i>Väntetiderna i vården</i>	34
Anf. 40 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	34
Anf. 41 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	34
Anf. 42 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	35
Anf. 43 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	35
<i>Coronavaccin och samkörning av register</i>	35
Anf. 44 BARBRO WESTERHOLM (L)	35
Anf. 45 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	35
Anf. 46 BARBRO WESTERHOLM (L)	35
Anf. 47 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	36
<i>Kommunala besparingar i Huddinge</i>	36
Anf. 48 LEIF NYSMED (S)	36
Anf. 49 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	36
Anf. 50 LEIF NYSMED (S)	36
Anf. 51 TREDJE VICE TALMANNEN.....	37
Anf. 52 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	37
<i>Marknadsföring i sociala medier och kontroll av skatt</i>	37
Anf. 53 EMMA HULT (MP)	37
Anf. 54 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	37
Anf. 55 EMMA HULT (MP)	37
<i>Rekryteringen av unga till kriminella gäng</i>	38
Anf. 56 MALIN HÖGLUND (M).....	38
Anf. 57 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	38
Anf. 58 MALIN HÖGLUND (M).....	38
Anf. 59 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	38
<i>Ett nationellt ansvar för återplantering av skog</i>	39
Anf. 60 MATS NORDBERG (SD).....	39
Anf. 61 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	39
Anf. 62 MATS NORDBERG (SD).....	39
Anf. 63 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	39
<i>Svenskt bistånd till utsatta kvinnor i världen</i>	40
Anf. 64 ANNIKA QARLSSON (C).....	40
Anf. 65 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	40

Anf. 66 ANNIKA QARLSSON (C).....	40	Prot. 2020/21:51
Anf. 67 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	40	10 december
<i>Brottsofferstöd till transpersoner.....</i>	<i>41</i>	-----
Anf. 68 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	41	
Anf. 69 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41	
Anf. 70 LINDA WESTERLUND SNECKER (V).....	41	
Anf. 71 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41	
<i>Handläggningstiderna för coronastöd till företag.....</i>	<i>42</i>	
Anf. 72 CAMILLA BRODIN (KD)	42	
Anf. 73 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	42	
Anf. 74 CAMILLA BRODIN (KD)	42	
Anf. 75 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	42	
<i>Kompensation för eventuella biverkningar av vaccin.....</i>	<i>43</i>	
Anf. 76 JOAR FORSSELL (L)	43	
Anf. 77 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43	
Anf. 78 JOAR FORSSELL (L)	43	
Anf. 79 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	43	
<i>Ett cybersäkerhetscenter.....</i>	<i>44</i>	
Anf. 80 ALEXANDRA VÖLKER (S)	44	
Anf. 81 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	44	
Anf. 82 ALEXANDRA VÖLKER (S)	44	
Anf. 83 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	44	
<i>Ratificering av Kapstadenavtalet.....</i>	<i>45</i>	
Anf. 84 MARGARETA CEDERFELT (M).....	45	
Anf. 85 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	45	
<i>Livstidsstraff för grova sexualbrott mot barn</i>	<i>45</i>	
Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD)	45	
Anf. 87 TREDJE VICE TALMANNEN	45	
Anf. 88 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45	
<i>Barn och utdragna bodelningsprocesser.....</i>	<i>46</i>	
Anf. 89 MARTINA JOHANSSON (C).....	46	
Anf. 90 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46	
<i>Exploatering och falska asylansökningar.....</i>	<i>47</i>	
Anf. 91 MAGNUS JACOBSSON (KD)	47	
Anf. 92 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	47	
<i>Utnyttjande av utländsk arbetskraft.....</i>	<i>47</i>	
Anf. 93 RIKARD LARSSON (S).....	47	
Anf. 94 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	48	
<i>Undantag i a-kasseregler för deltidsbrandmän.....</i>	<i>48</i>	
Anf. 95 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	48	
Anf. 96 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	48	
<i>Statligt stöd till regionernas vaccinationsplanering.....</i>	<i>49</i>	
Anf. 97 PER RAMHORN (SD)	49	
Anf. 98 Socialminister LENA HALLENGREN (S).....	49	

Åtgärder mot störande ljud från bilar	49
Anf. 99 PETER HELANDER (C).....	49
Anf. 100 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	50
Våld i nära relationer under pandemin.....	50
Anf. 101 IDA KARKIAINEN (S).....	50
Anf. 102 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	50
Insatser mot arbetslösheten.....	51
Anf. 103 SAILA QUICKLUND (M).....	51
Anf. 104 Socialminister LENA HALLENGREN (S)	51
Kommunernas arbete mot bidragsbrott.....	52
Anf. 105 BO BROMAN (SD).....	52
Anf. 106 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	52
Ajournering.....	52
Återupptaget sammanträde.....	52
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december	53
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt utvecklingsamarbete	53
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	54
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	54
SoU5 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden	54
FiU15 Riksrevisionens rapport om tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnings.....	55
§ 11 Regional utveckling	56
Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2	56
Anf. 107 LARS HJÄLMERED (M).....	56
Anf. 108 ERIC PALMQVIST (SD).....	58
Anf. 109 LORENA DELGADO VARAS (V)	60
Anf. 110 CAMILLA BRODIN (KD).....	62
Anf. 111 MONICA HAIDER (S).....	63
Anf. 112 LARS HJÄLMERED (M) replik	65
Anf. 113 MONICA HAIDER (S) replik	66
Anf. 114 LARS HJÄLMERED (M) replik	66
Anf. 115 MONICA HAIDER (S) replik	66
Anf. 116 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	67
Anf. 117 MONICA HAIDER (S) replik	67
Anf. 118 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	67
Anf. 119 MONICA HAIDER (S) replik	67
Anf. 120 PETER HELANDER (C).....	67
Anf. 121 LARS HJÄLMERED (M) replik	70
Anf. 122 PETER HELANDER (C) replik	70
Anf. 123 LARS HJÄLMERED (M) replik	71
Anf. 124 PETER HELANDER (C) replik	71
Anf. 125 JOAR FORSSELL (L)	71
Anf. 126 LARS HJÄLMERED (M) replik	73
Anf. 127 JOAR FORSSELL (L) replik.....	73
Anf. 128 LARS HJÄLMERED (M) replik	74
Anf. 129 JOAR FORSSELL (L) replik.....	74

Anf. 130	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	75
Anf. 131	JOAR FORSSELL (L) replik	75
Anf. 132	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	76
Anf. 133	JOAR FORSSELL (L) replik	76
Anf. 134	MARIA GARDFJELL (MP)	76
Anf. 135	LARS HJÄLMERED (M) replik.....	78
Anf. 136	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	79
Anf. 137	LARS HJÄLMERED (M) replik.....	79
Anf. 138	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	79
Anf. 139	ERIC PALMQVIST (SD) replik	79
Anf. 140	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	80
Anf. 141	ERIC PALMQVIST (SD) replik	80
Anf. 142	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	80
	(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	81

§ 12 Kommunikationer..... 81

	Trafikskottets betänkande 2020/21:TU1	81
Anf. 143	JENS HOLM (V).....	81
Anf. 144	TERES LINDBERG (S) replik	83
Anf. 145	JENS HOLM (V) replik	84
Anf. 146	TERES LINDBERG (S) replik	84
Anf. 147	JENS HOLM (V) replik	84
Anf. 148	ANDERS ÅKESSON (C) replik	85
Anf. 149	JENS HOLM (V) replik	85
Anf. 150	ANDERS ÅKESSON (C) replik	86
Anf. 151	JENS HOLM (V) replik	86
Anf. 152	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	86
Anf. 153	JENS HOLM (V) replik	87
Anf. 154	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	87
Anf. 155	JENS HOLM (V) replik	87
Anf. 156	MARIA STOCKHAUS (M).....	88
Anf. 157	TERES LINDBERG (S) replik	90
Anf. 158	MARIA STOCKHAUS (M) replik	90
Anf. 159	TERES LINDBERG (S) replik	91
Anf. 160	MARIA STOCKHAUS (M) replik	91
Anf. 161	JENS HOLM (V) replik	91
Anf. 162	MARIA STOCKHAUS (M) replik	92
Anf. 163	JENS HOLM (V) replik	92
Anf. 164	MARIA STOCKHAUS (M) replik	92
Anf. 165	JIMMY STÅHL (SD)	93
Anf. 166	TERES LINDBERG (S) replik	95
Anf. 167	JIMMY STÅHL (SD) replik	95
Anf. 168	TERES LINDBERG (S) replik	95
Anf. 169	JIMMY STÅHL (SD) replik	96
Anf. 170	ANDERS ÅKESSON (C)	96
Anf. 171	MARIA STOCKHAUS (M) replik	98
Anf. 172	ANDERS ÅKESSON (C) replik	98
Anf. 173	MARIA STOCKHAUS (M) replik	98
Anf. 174	ANDERS ÅKESSON (C) replik	99
Anf. 175	JENS HOLM (V) replik	99
Anf. 176	ANDERS ÅKESSON (C) replik	99
Anf. 177	JENS HOLM (V) replik	100

Anf. 178	ANDERS ÅKESSON (C) replik.....	100
Anf. 179	MAGNUS JACOBSSON (KD)	101
Anf. 180	TERES LINDBERG (S)	103
Anf. 181	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	105
Anf. 182	TERES LINDBERG (S) replik	106
Anf. 183	MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	106
Anf. 184	TERES LINDBERG (S) replik	107
Anf. 185	JIMMY STÅHL (SD) replik.....	107
Anf. 186	TERES LINDBERG (S) replik	107
Anf. 187	JIMMY STÅHL (SD) replik.....	107
Anf. 188	TERES LINDBERG (S) replik	108
Anf. 189	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	108
Anf. 190	TERES LINDBERG (S) replik	108
Anf. 191	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	109
Anf. 192	TERES LINDBERG (S) replik	109
Anf. 193	JENS HOLM (V) replik	110
Anf. 194	TERES LINDBERG (S) replik	110
Anf. 195	JENS HOLM (V) replik	111
Anf. 196	TERES LINDBERG (S) replik.....	111
Anf. 197	HELENA GELLERMAN (L)	111
Anf. 198	MARIA GARDFJELL (MP).....	113
Anf. 199	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	115
Anf. 200	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	115
Anf. 201	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	116
Anf. 202	MARIA GARDFJELL (MP) replik	116
	(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	116
§ 13	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	117
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU2	117
Anf. 203	JOHN WIDEGREN (M)	117
Anf. 204	ISAK FROM (S) replik.....	119
Anf. 205	JOHN WIDEGREN (M) replik.....	119
Anf. 206	ISAK FROM (S) replik.....	120
Anf. 207	JOHN WIDEGREN (M) replik.....	120
Anf. 208	MARIA GARDFJELL (MP) replik	120
Anf. 209	JOHN WIDEGREN (M) replik.....	121
Anf. 210	MARIA GARDFJELL (MP) replik	121
Anf. 211	JOHN WIDEGREN (M) replik.....	122
Anf. 212	STAFFAN EKLÖF (SD)	122
Anf. 213	ISAK FROM (S) replik.....	124
Anf. 214	STAFFAN EKLÖF (SD) replik	125
Anf. 215	ISAK FROM (S) replik.....	125
Anf. 216	STAFFAN EKLÖF (SD) replik	125
Anf. 217	ELIN SEGERLIND (V).....	126
Anf. 218	MAGNUS OSCARSSON (KD)	128
Anf. 219	MARIA GARDFJELL (MP) replik	129
Anf. 220	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	129
Anf. 221	MARIA GARDFJELL (MP) replik	130
Anf. 222	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	130
Anf. 223	ISAK FROM (S).....	130
Anf. 224	STAFFAN EKLÖF (SD) replik	133
Anf. 225	ISAK FROM (S) replik.....	133

Anf. 226 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	134	Prot. 2020/21:51
Anf. 227 ISAK FROM (S) replik	134	10 december
Anf. 228 JOHN WIDEGREN (M) replik	134	-----
Anf. 229 ISAK FROM (S) replik	135	
Anf. 230 JOHN WIDEGREN (M) replik	135	
Anf. 231 ISAK FROM (S) replik	136	
Anf. 232 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	136	
Anf. 233 ISAK FROM (S) replik	136	
Anf. 234 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik.....	137	
Anf. 235 ISAK FROM (S) replik	137	
Anf. 236 ULRIKA HEIE (C)	137	
Anf. 237 HELENA GELLERMAN (L)	139	
Anf. 238 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	141	
Anf. 239 HELENA GELLERMAN (L) replik	141	
Anf. 240 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	142	
Anf. 241 HELENA GELLERMAN (L) replik	142	
Anf. 242 MARIA GARDFJELL (MP).....	142	
Anf. 243 JOHN WIDEGREN (M) replik	144	
Anf. 244 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	145	
Anf. 245 JOHN WIDEGREN (M) replik	145	
Anf. 246 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	146	
Anf. 247 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	146	
Anf. 248 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	146	
Anf. 249 STAFFAN EKLÖF (SD) replik	147	
Anf. 250 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	147	
Anf. 251 ELIN SEGERLIND (V) replik	147	
Anf. 252 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	147	
Anf. 253 ELIN SEGERLIND (V) replik	148	
Anf. 254 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	148	
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	148	
§ 14 Bordläggning	148	
§ 15 Anmälan om interpellationer	149	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	149	
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	151	
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 22.02.....	158	